

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

**PROFESYONEL FUTBOLCUNUN
İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ**

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yakub KIZILKAYA

Danışman:

K. Ahmet SEVİMLİ

BURSA-2019

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

PROFESYONEL FUTBOLCUNUN
İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Yakub KIZILKAYA

Danışman:

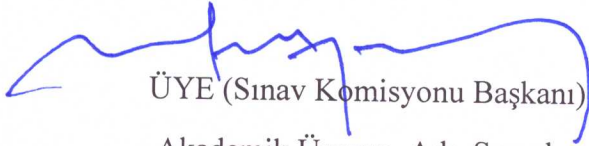
K. Ahmet SEVİMLİ

BURSA-2019

T.C.

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

..... Özel Hukuk Anabilim / Ana sanat
Dalı, Bilim Dalı'nda 701681003
numaralı Yakub KIZILKAYA'nın hazırladığı "PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ
İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili tez savunma
sınavı, 25.07/2019 günü 15.00 - 17.00 saatleri arasında yapılmış, sorulan
sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin/çalışmasının
..... BAŞARILI (başarılı / başarısız) olduğuna
..... OYBİRLİĞİ (oybirliği / oy çokluğu) ile karar verilmiştir.

ÜYE (Sınav Komisyonu Başkanı)

Akademik Ünvanı, Adı, Soyadı,

Üniversitesi

Prof. Dr. u. f. h. A. T. D. İ. A.
Anadolu Üni.

ÜYE (Tez Danışmanı)

Akademik Ünvanı Adı Soyadı

Üniversitesi

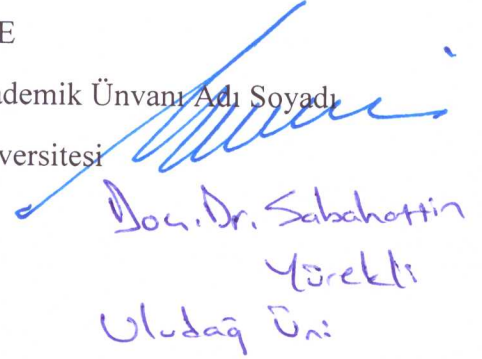
Dr. Öğr. Üyesi

K. Ahmet Sevinli

ÜYE

Akademik Ünvanı Adı Soyadı

Üniversitesi

Doç. Dr. Sabahattin
Yöreklî
Uludağ Üni.

ÜYE

Akademik Ünvanı, Adı Soyadı

Üniversitesi

ÜYE

Akademik Ünvanı Adı Soyadı

Üniversitesi

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI BAŞKANLIĞI'NA

Tarih: 10/07/2019

Tez Başlığı / Konusu: "PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ"

Yukarıda başlığı gösterilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 164 sayfalık kısmına ilişkin, 09/07/2019 tarihinde şahsım tarafından Turnitin adlı intihal tespit programından (Turnitin)* aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan özgünlük raporuna göre, tezimin benzerlik oranı % 3 'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

- 1- Kaynakça hariç
- 2- Tırnak içindeki alıntılar hariç
- 3- %1'den daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Çalışması Özgünlük Raporu Alınması ve Kullanılması Uygulama Esaslarını inceledim ve bu Uygulama Esasları'nda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Tarih ve İmza

10.07.2019

Adı Soyadı: Yakub KIZILKAYA
Öğrenci No: _____
Anabilim Dalı: Özel Hukuk
Programı: _____
Statüsü: Y.Lisans Doktora

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi K. Ahmet Sevimli

* Turnitin programına Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane web sayfasından ulaşılabilir.

Yemin Metni

Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak sunduğum “PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ.” başlıklı çalışmanın bilimsel araştırma, yazma ve etik kurallarına uygun olarak tarafımdan yazıldığına ve tezde yapılan bütün alıntıların kaynaklarının usulüne uygun olarak gösterildiğine, tezimde intihal ürünü cümle veya paragraflar bulunmadığına şerefim üzerine yemin ederim.

Tarih/İmza

10.07.2019

Adı Soyadı : Yakub KIZILKAYA
Öğrenci No : 901681003
Anabilim Dalı : Özel Hukuk
Program :
Statüsü : Yüksek Lisans / Doktora

ÖZET

Yazar Adı ve Soyadı	: Yakub KIZILKAYA
Üniversite	: Uludağ Üniversitesi
Enstitü	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	: Özel Hukuk
Bilim Dalı	: İş Hukuku
Tezin Niteliği	: Yüksek Lisans Tezi
Sayfa Sayısı	:
Mezuniyet Tarihi	:/..../.....
Tez Danışmanı	: K. Ahmet Sevimli

PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ

Profesyonel Futbolcu Sözleşmeleri, profesyonel futbolcularla futbol kulüpleri arasında yapılan sözleşmelerdir. Bu sözleşmeler, oyuncular ve kulüpler arasındaki istihdam ilişkisi nedeniyle iş sözleşmesi olarak kabul edilir. Ancak futbolcular ile kulüpler arasındaki iş ilişkisi sonsuza dek devam etmez. Sözleşmeler kendiliğinden sona erebilir veya futbolcular ve/veya kulüpler tarafından sonlandırılabilir. Sözleşmenin sona ermesi neticesinde ortaya çıkabilecek bir takım sonuçlar mevcuttur. Oyuncular ve kulüpler arasındaki iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar halinde yetkili yargı mercii ve uygulanacak hukuk, oyuncunun milliyetine ve sözleşmenin taraflarının seçimine göre değişebilir.

Anahtar Sözcükler:

Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi, profesyonel futbolcu, futbol kulübü, profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesi.

ABSTRACT

Name and Surname : Yakub Kızılkaya
University : Uludag University
Institution : Social Science Institution
Field : Private Law
Branch : Labour Law
Degree Awarded : Master
Page Number :
Degree Date :/...../.....
Supervisor : K. Ahmet Sevimli

TERMINATION OF EMPLOYMENT RELATIONSHIP OF THE PROFESSIONAL FOOTBALL PLAYER

Professional Football Player Contracts are contracts made between professional football players and football clubs. These contracts are accepted as employment contracts because of employment relationship between the players and the clubs. However, employment relationship between the players and the clubs doesn't last forever. The contracts may end automatically or may be terminated by the players and/or the clubs. There are a number of results that may arise as a result of the termination of the contract. In case of disputes arising from employment relationship between the players and the clubs competent judicial authority and the applicable law may vary by the nationality of the player and by the choice of the parties of the contract.

Keywords:

Professional football player contract, employment relationship, football player, football club, termination of professional football player contract.

ÖNSÖZ

“Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinin Sona Ermesi” adlı çalışmamız kapsamında astronomik boyutlara ulaşan futbol ekonomisindeki en temel ilişkilerden birini, bir diğer ifade ile futbolcu ile kulüp arasındaki iş ilişkisini inceleme gayretinde bulunduk. Akademik alanda konu ile ilgili güncel eserlerin sayısının az olması ve sürekli gelişen ve güncellenen bir alan olması bu konu hakkında çalışma yapma motivasyonumuzun temelini oluşturmuştur. Çalışmamız kapsamında Türk Hukuku esas alınmış olmakla birlikte konunun uluslararası arenadaki önemine istinaden uluslararası alandaki düzenlemelere ve uygulamalara da azami şekilde yer vermeye çalıştık.

İş bu eserin ortaya çıkmasına katkıda bulunan; sınırlı vaktine rağmen benden desteklerini esirgemeyen Sayın Hocam Dr. Öğretim Üyesi K. Ahmet Sevimli’ye, yaptığımız fikir alışverişleri ile bana destek olan hocalarım Prof Dr. Ufuk Aydın’a ve Dr. Öğretim Üyesi Alper Çağrı Yılmaz’a teşekkürü borç bilirim.

Beni bugünlere getiren annem Türkan Kızılkaya, babam Kubilay Kızılkaya, kardeşim Sevde Kızılkaya başta olmak üzere, hayatıma girmiş ve bana katkı sağlamış, tüm dostlarıma ve arkadaşlarıma teşekkür ederim. Uygulamadan örnekler görmeme yardımcı olmuş futbolcu müvekkillerime, Yeni Malatyaspor ve Elazığspor kulüplerine ve beraber çalıştığımız, mesai arkadaşlarım olan kulüp çalışanlarına teşekkür ederim.

Bu eserin futbol endüstrisinin emekçileri olan futbolcu arkadaşlarımız başta olmak üzere, futbol kulüplerine ve spor hukuku ile ilgilenen herkese faydalı olmasını temenni ederim.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI.....	i
İNTİHAL YAZILIM RAPORU.....	ii
YEMİN METNİ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
ÖNSÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR.....	xiii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCU İLE KULÜP ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİ

1. PROFESYONEL SPORCU.....	3
2. PROFESYONEL FUTBOLCU İLE KULÜP ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN TEMELİ; PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ.....	4
2.1. SÖZLEŞMENİN TANIMI	4
2.2. SÖZLEŞMENİN UNSURLARI	5
2.2.1. Futbol Faaliyetine Katılma.....	5
2.2.2. Bağımlılık	6
2.2.3. Süreklilik.....	6
2.2.4. Ücret.....	7
2.3. SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ	7
2.3.1. Meseleye FIFA Organlarının, CAS'ın ve Bazı Avrupa Ülke Hukuklarının Bakışı. 8	
2.3.2. Türk Hukuku Bakımından	10
2.4. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİYLE KURULAN İŞ İLİŞKİSİNE UYGULANACAK MEVZUAT	13

2.5. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI	15
2.5.1. Profesyonel Futbolcu	15
2.5.2. Kulüp.....	16
2.6. SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ.....	17
2.7. SÖZLEŞMENİN SÜRESİ	19
3. PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN BORÇLAR.....	22
3.1. FUTBOLCUNUN BORÇLARI.....	22
3.1.1. İş Görme Borcu.....	22
3.1.1.1. İşin Bizzat Görülmesi.....	23
3.1.1.2. Özen Borcu	23
3.1.2. Sadakat Borcu	25
3.1.2.1. Sır Saklama Borcu	25
3.1.2.2. Rekabet Etmeme Borcu	26
3.1.2.3. Spor Ahlakına Uygun Davranma Borcu	26
3.1.3. Talimatlara Uyma Borcu.....	29
3.1.4. PFSTT’de Öngörölmüş Borçlar	33
3.1.5. Borca Aykırılık Halinde Kulübün Disiplin Cezası Verme Hakkı.....	34
3.2. KULÜBÜN BORÇLARI.....	36
3.2.1. Kulübün Ücret Ödeme Borcu	36
3.2.1.1 Futbolcuya Ödenecek Ücretin Belirlenme Şekilleri.....	37
3.2.1.1.1. Net aylık ücret.....	37
3.2.1.1.2. Diğer ücretler	38
3.2.1.2. Futbolcuya Ödenecek Ücretin Belirlenmemiş Olması.....	41
3.2.2. Kulübün Futbolcuyu Gözetme Borcu	42
3.2.3. Kulübün Futbolcuya İş Araç ve Malzemeleri Verme Borcu.....	47
3.2.4. Kulübün Futbolcunun Dinlenme Hakkını Kullanması İle İlgili Borçları	48
3.2.4.1. Hafta Tatili	48
3.2.4.2. Yıllık Ücretli İzin Hakkı	49

4. FUTBOLCUNUN SOSYAL GÜVENLİK HAKLARI.....	49
5. FUTBOLCUNUN SENDİKAL HAKLARI.....	50
6. PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE YETKİLİ MERCİLER.....	53
6.1. TÜRK FUTBOLCULARIN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE YETKİLİ MERCİLER	54
6.1.1. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı Öncesinde Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yetkili Mercii.....	54
6.1.2. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı Sonrasında Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yetkili Merciler.....	55
6.2. TÜRKİYE’DE FUTBOL FAALİYETİNDE BULUNAN YABANCI PROFESYONEL FUTBOLCULARIN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE YETKİLİ MERCİLER.....	58
7. YABANCI UNSURLU PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA UYGULANACAK HUKUKUN BELİRLENMESİ.....	61
7.1. UYUŞMAZLIKLARIN UÇK MERCİİNDE ÇÖZÜLMESİ HALİNDE UYGULANACAK HUKUK	61
7.2. UYUŞMAZLIKLARIN GENEL MAHKEMELERDE ÇÖZÜLMESİ HALİNDE UYGULANACAK HUKUK	63
7.3. UYUŞMAZLIKLARIN FIFA TARAFINDAN ÇÖZÜLMESİ HALİNDE UYGULANACAK HUKUK	64

İKİNCİ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERME ŞEKİLLERİ

1. SÖZLEŞMENİN FESİH DIŞINDA SONA ERMESİ.....	65
1.1. SÖZLEŞME SÜRESİNİN DOLMASI İLE SONA ERME.....	65
1.2. ÖLÜM İLE SONA ERME.....	69
1.3. KULÜBÜN TÜZEL KİŞİLİĞİNİ KAYBETMESİ VEYA İFLASI SEBEBİYLE SONA ERME.....	70

1.4. İMKANSIZLIK NEDENİ İLE SONA ERME	71
1.5. BOZUCU KOŞULUN GERÇEKLEŞMESİ İLE SONA ERME	72
2. KARŞILIKLI SONA ERDİRME (İKALE SÖZLEŞMESİ).....	74
3. FESİH İLE SONA ERDİRME.....	75
3.1. KULÜBÜN FESİH HAKKI	77
3.1.1. Türk Hukukunda Kulübün Fesih Hakkı.....	77
3.1.1.1 Futbolcunun Futbol Faaliyeti Dışında Vaki Hastalık veya İstirahat Halinin Altı Ayı Aşması.....	77
3.1.1.2. Futbolcunun En Az Altı Ay Müddetle Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti veya Müsabakadan Men Cezası Almış Olması,	80
3.1.1.3. Futbolcunun, PFSTT'nin 25. Maddesinde Sayılan Yükümlülüklerini Ağır Surette İhlal Etmesi.....	81
3.1.1.4. Futbolcunun, Futbolcu Menajerleri ile Çalışma Talimatı'na aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olması.....	83
3.1.2. FIFA ve CAS Uygulamaları Çerçevesinde Kulübün Fesih Hakkı.....	85
3.1.2.1. Futbolcunun Yokluğu	86
3.1.2.2. Yeterli İstatistiki Verilere Ulaşamama Hali	89
3.1.2.3. Performans Düşüklüğü.....	90
3.1.2.4. Doping, Uyuşturucu ve Alkol Kullanımı	92
3.1.2.5. Futbolcunun Fiziksel Durumu	96
3.2. FUTBOLCUNUN FESİH HAKKI	99
3.2.1. Türk Hukuku'nda Futbolcunun Fesih Hakkı	99
3.2.1.1. Ücretin Ödenmemesi.....	99
3.2.1.2. Ücret Dışındaki Edimlerin Yerine Getirilmemesi.....	101
3.2.1.3. Sportif Nedenle Fesih Hakkı.....	102
3.2.2. FIFA ve CAS Uygulamaları Çerçevesinde Futbolcunun Fesih Hakkı	103
3.3.4.1. Ücretlerin Ödenmemesi	104
3.3.4.1.1. 1 Haziran 2018'de yürürlüğe giren düzenleme öncesi uygulama	104

3.3.4.1.2. 1 Haziran 2018’de yürürlüğe giren düzenleme kapsamında ücretin ödenmemesi nedeniyle ortaya çıkan fesih hakkı.....	108
3.3.4.2. Etkin Çalışma Hakkının İhlali.....	111
3.3.4.3. Sportif Nedenle Fesih Hakkı.....	114
3.3. İFA İMKANSIZLIĞI NEDENİ İLE FESİH.....	116

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI

1. FUTBOLCUNUN SERBEST KALMASI.....	120
2. TAZMİNAT.....	121
2.1. FUTBOLCUNUN TAZMİNAT TALEP HAKKI.....	122
2.1.1. Türk Hukukunda Futbolcunun Tazminat Talep Hakkı	122
2.1.1.1. Futbolcunun Haklı Sebepyle Yaptığı Fesihten Doğan Tazminat Talep Hakkı.....	122
2.1.1.2. Futbolcunun, Kulüp Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı.....	125
2.1.2. FIFA ve CAS Uygulamalarında Futbolcunun Tazminat Talep Hakkı.....	128
2.1.2.1. Futbolcunun Haklı Sebepyle Yaptığı Fesihten Doğan Tazminat Talep Hakkı.....	128
2.1.2.2. Futbolcunun, Kulüp Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı.....	134
2.2. KULÜPLERİN TAZMİNAT TALEP HAKKI	134
2.2.1. Türk Hukukunda Kulüplerin Tazminat Talep Hakkı	134
2.2.1.1. Kulüplerin Haklı Sebepyle Yaptığı Fesihten Doğan Tazminat Talep Hakkı	135
2.2.1.2. Kulüplerin, Futbolcu Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı.....	136
2.2.2. FIFA ve CAS Uygulamalarında Kulüplerin Tazminat Talep Hakkı.....	138
2.2.2.1. Kulüplerin Haklı Sebepyle Yaptığı Fesihten Doğan Tazminat Talep Hakkı.	139

2.2.2.2. Kulüplerin, Futbolcu Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı.....	139
2.3. FESİH HALİNDE FUTBOLCUNUN ÖDEYECEĞİ TAZMİNATTAN YENİ KULÜBÜN SORUMLULUĞU.....	148
3. SPORTİF CEZALAR.....	149
SONUÇ.....	152
KAYNAKÇA.....	160

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
a.g.m.	: Adı geçen makale
a.g.t.	: Adı geçen tez
a.yer	: Bir önceki dipnot ile aynı yer.
AYM	: Anayasa Mahkemesi
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
B.	: Baskı/Bası
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
CAS	: Court of Arbitration for Sport
DRC	: Dispute Resolution Chamber
E.	: Esas Numarası
FA	: Football Association
FAA	: Arjantin Futbolcular Birliği
FDT	: Futbol Disiplin Talimatı
FIFA	: Federation International Football Association
FIFPro	: World Players' Union
FIFA FSTT	: FIFA Futbolcuların Statüsü ve Transferi Talimatı
FMÇT	: Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı
HD	: Hukuk Dairesi
HMK	: Hukuk Muhakemeleri Kanunu

ITC	: International Transfer Certificate
İşK	: İş Kanunu
İBK	: İsviçre Borçlar Kanunu
K.	: Karar Numarası
m.	: Madde
MÖHUK	: Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Kanunu
MTK	: Milletlerarası Tahkim Kanunu
NDRC	: National Dispute Resolution Chamber
para.	: Paragraf
PFA	: Professional Footballers' Association
PFDK	: Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu
PSC	: Player's Status Committee
PFSTT	: Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferleri Talimatı
s.	: Sayfa
SGK	: Sosyal Güvenlik Kurumu
ss.	: Sayfadan sayfaya
SSK	: Sosyal Sigortalar Kanunu
TBK	: Türk Borçlar Kanunu
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
TFF	: Türkiye Futbol Federasyonu

TFFK	: Türkiye Futbol Federasyonun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun
TMK	: Türk Medeni Kanunu
TMS	: Transfer Matching System
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
UÇK	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu
UÇKT	: Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı
UEFA	: Union of European Football Associations
Vol	: Volume
Yarg.	: Yargıtay
WADA	: World Anti-Doping Agency
WADAC	: World Anti-Doping Agency Code

GİRİŞ

Futbol dünya sahnesine ilk olarak basit bir oyun olarak ortaya çıkmış, ancak önemli bir gelişim göstererek profesyonel seviyeye ulaşmış, ve farklı aktörlerin yer aldığı önemli bir sektör haline gelmiştir. Günümüzde ise futbol milyarların ilgisini çeken ve milyar dolarların döndüğü bir spor faaliyeti olarak varlığını sürdürmektedir. Böylesine devasa bir yapının içerisinde mevcut bulunan aktörlerden kulüpler önemli ekonomik örgütler haline almış, futbolcular ise sadece sporcu olmaktan uzaklaşarak bu ekonomik yapının işçisi sıfatına bürünmüşlerdir. Çalışmamız kapsamında ise profesyonel futbolcunun iş ilişkisi ve bu ilişkinin sona ermesi etraflıca incelenecektir.

Çalışmamız üç ana bölümden oluşmuş olup bu bölümler sırasıyla “Profesyonel Futbolcu ile Kulüp Arasındaki Hukuki İlişki”, “Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinin Sona Erme Şekilleri” ve “Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinin Sona Ermesinin Sonuçları” olarak adlandırılmıştır. Çalışmamız kapsamında Türk Hukuku temel alınmış ancak evrenselleşen futbol ve yabancı unsurların Türk Futboluna önemli oranda iştiraki nedeniyle gerekli görülen bölümlerde konunun önemine istinaden uluslararası düzeyde de incelemeler yapılmıştır.

Çalışmamızın birinci bölümünde profesyonel futbolcu kavramı açıklığa kavuşturulmuş, profesyonel futbolcu ile kulüp arasındaki hukuki ilişkinin temeli olan profesyonel futbolcu sözleşmesi incelenmiş, profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan karşılıklı hak ve borçlar ele alınmıştır. Ayrıca bölümün sonunda profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıkların çözümünde yetkili merciler ve bu uyuşmazlıklara uygulanacak hukuk mercik altına alınmıştır.

Çalışmamızın ikinci bölümünde ise profesyonel futbolcunun iş ilişkisinin sona erme şekilleri ele alınmıştır. Bu bölümde sona erme şekilleri kapsamında fesih dışında sona erme halleri ve karşılıklı sona erdirme (ikale) sözleşmesi incelenmiş, devamında ise fesih ile sona erdirme hali konunun önemine istinaden etraflıca incelenmiştir.

Çalışmamızın üçüncü ve son bölümünde ise profesyonel futbolcunun iş ilişkisinin sona ermesinin sonuçları, futbolcunun serbest kalması, tazminat ve sportif cezalar kapsamında irdelenmiştir.

Çalışmamız kapsamında futbolcunun iş ilişkisi ele alınırken futbolun spor faaliyetine ilişkin oluşu ve diğer iş ilişkilerinden farklı özellikleri bilhassa göz önünde bulundurulmaya çalışılmış, futbolun kendine özgü sportif ve ekonomik dinamikleri doğrultusunda profesyonel futbolcunun iş ilişkisi, bu iş ilişkisinin sona ermesi ve sonuçları açıklığa kavuşturulmaya çalışılmıştır. Çalışmamızın değerlendirmesi ve ulaşılan sonuçlara ise sonuç bölümünde yer verilecektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCU İLE

KULÜP ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİ

1. PROFESYONEL SPORCU

Profesyonel kavramı dilimize Fransızcadan geçmiştir. Türk Dil Kurumu (TDK)¹ tarafından “Bir işi kazanç sağlamak amacıyla yapan (kimse), amatör karşıtı” olarak tanımlanmaktadır. Kavram günümüzde bir işin ustası olan kimse anlamında da kullanılmaktadır. Nitekim TDK tarafından bu tanımlamaya da yer verilmiş ve profesyonel; ikinci tanımlamada “Ustalaşmış, uzmanlaşmış” tanımı ile ifade edilmiştir. Profesyonellik kavramının daha net anlaşılması için amatör kavramının kökenine de değinmek gerekir. Amatör, Latince sevmek, hoşlanmak anlamına gelen “amare” kelimesinden türetilmiştir. Dolayısı ile amatör sporcu kavramı, sporcunun sevdiği, hoşlandığı için spor yapmasını ifade etmektedir. Profesyonel sporcu ise kazanç elde etmek ve yaşamını sürdürmek için spor yapmaktadır².

Günümüzde amatörlük vasfına sahip sporcular oldukça az sayıdadır. Herkes için spor bir kenara bırakılacak olursa özellikle yarışma ve seyir sporlarında kabiliyet ve performansı belirli bir seviyeye ulaşmış sporcuların, bu yeteneklerini maddi bir karşılık sağlamak suretiyle sergiledikleri görülmektedir. Bu nedenle teorik olarak, amatörlük ve profesyonelliğin sınırlarının tespit edilmesi mümkün görünse de uygulamada bu sınırı çizmenin zorlaştığını, sağlık ve fiziksel nedenlerle yapılan spor dışında, amatörlüğün giderek zedelendiğini, her elit sporcunun mutlaka maddi bir karşılık almak suretiyle spor yaptığını ifade etmek gerekir.³

Profesyonellik kavramı futbolda da ayrı bir yer ve öneme sahiptir. Öyle ki; günümüzde bazı Avrupa ülkelerinde olduğu gibi Türkiye’de de futbol branşında profesyonellik kimliğinin hukuki düzenlemeler çerçevesinde sporculara tanındığı

¹ (www.tdk.gov.tr).

² Erkan Küçükgüngör, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Ankara, 1999/1, s.40.

³ a.yer

görülmektedir⁴. Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun (TFFK) gereğince çıkardığı Profesyonel Futbolcuların Statüsü ve Transferi Talimatı (PFSTT), futbolda profesyonelliğin şartları ve esaslarını belirlemiş ve bu şekilde futbolda profesyonellik hukuken kabul edilmiştir.

2. PROFESYONEL FUTBOLCU İLE KULÜP ARASINDAKİ HUKUKİ İLİŞKİNİN TEMELİ; PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİ

Profesyonel futbolcu ile kulüp arasındaki hukuki ilişki, profesyonel futbolcu sözleşmesine dayanmaktadır. Bu nedenle bu başlık altında öncelikle profesyonel futbolcu sözleşmesinin tanımı, sözleşmenin unsurları, sözleşmenin hukuki niteliği, uygulanacak hükümler, sözleşmenin tarafları, sözleşmenin şekli ve sözleşmenin süresine değinilecek, taraflar arasındaki hukuki ilişkisinden doğan karşılıklı hak ve borçlar ise konunun önemine istinaden takip eden başlıklarda incelenecektir.

2.1. SÖZLEŞMENİN TANIMI

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, öğretilerde en geniş anlamda; profesyonel sporcu ile kulüp arasında yapılan ve taraflara karşılıklı borçlar yükleyen rızai anlaşma olarak tanımlanmıştır⁵. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin daha detaylı bir tanımı ise şu şekilde yapılmıştır; profesyonel takım kurmasına izin verilen kulüpler ile amatör ya da profesyonel futbolcular arasında yapılan ve futbolcunun, futbol sporunu bir kulübe bağlı olarak, bir ücret karşılığında yapmayı yüklediği, tarafların karşılıklı bazı haklara sahip olmasını ve borçlar altına girmesini öngören rızai bir sözleşmedir⁶. Bir diğer tanımda ise profesyonel futbolcu sözleşmesi; profesyonel statüde takım kurabilen dernek veya şirket ile profesyonel anlamda bir ücret karşılığında futbol faaliyetinde bulunan gerçek kişinin arasında kurulan rızai bir sözleşme olarak tanımlanmıştır⁷. Bir diğer tanım ise; profesyonel futbolcu ile futbol kulübünün, futbolcunun kulüp bünyesinde profesyonel futbol faaliyetini belirli bir ücret karşılığında yerine getirilmesi konusunda anlaşmaları

⁴ Ferhat Çelebi, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015, s.15.

⁵ Durmuş Ali Genç, *Spor Hukuku Ders Kitabı*, İstanbul: Alfa Yayınları, 1998, s.69.

⁶ Hasan Petek, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2002, s.35.

⁷ Aksoy, a.g.e., s.6.

sözleşme şeklindedir⁸. Kanaatimizce Türk Hukuku bakımından profesyonel futbolcu sözleşmesi için; “futbol faaliyetini, bu faaliyet için gerçekleştirdiği masraflardan daha yüksek bir ücret karşılığında icra edecek gerçek kişi ile profesyonel statüde takım kurabilen ve futbolcu istihdam edebilen dernek veya şirket arasında kurulan sözleşmedir.” şeklinde tanımlanabilir.

2.2. SÖZLEŞMENİN UNSURLARI

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin tanımından yola çıkarak sözleşmenin unsurlarını tespit etmek mümkün olacaktır. Aşağıda sözleşmenin unsurları 4 başlık halinde incelenmiştir. Bu başlıklar sırasıyla futbol faaliyetine katılma, bağımlılık, süreklilik ve ücrettir. Fark edileceği üzere bu unsurlar, hizmet (iş) sözleşmesinin unsurlarıyla özdeştir. Sözleşmenin unsurları incelenirken futbolun karakteristik özelliklerinden yola çıkarak açıklamalar yapılmıştır.

2.2.1. Futbol Faaliyetine Katılma

Profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından futbolcu, iş görülmesi karşılığı olarak futbol faaliyetine katılmayı kulübe taahhüt etmektedir⁹. Futbol faaliyeti; futbol oynama, müsabakalarda forma giyme, antrenmanlara katılma, teknik ve taktik becerilerini geliştirme, kulüp tarafından verilen eğitimlere katılma, kulüp tarafından düzenlenen kamplara katılma gibi edimleri bir arada içeren bir kavramdır. Futbolcunun asli edimi denildiğinde şüphesiz ilk akla gelen kavram, futbolcunun kulübü adına müsabakalara çıkması olacaktır. Ancak; günümüz futbolunda futbolcunun asli ediminin sadece futbol oynama olduğundan bahsetmek mümkün değildir¹⁰. Günümüzde kulüpler futbolcuları sadece kulüp adına müsabakalara çıkmak ve futbol oynamak amacıyla istihdam etmemekte, aksine futbolcuları hiç maça çıkmaya dahi transfer ücreti karşılığında başka bir takıma gönderebileceği yatırım olarak da değerlendirebilmektedir. Örnek vermek gerekirse; milli futbolcu Enes Ünal 2015 yılının Temmuz ayında 4.85 milyon Euro bonservis bedeli ile Manchester City takımına transfer olmuş 2017 yılının Temmuz ayında ise 14 milyon Euro bonservis bedeli ile Villareal’e transfer olmuştur.

⁸ Suat Sarı, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Futbolcunun Hak ve Yükümlülükleri*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015, s.11.

⁹ Faruk Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2007, s.164.

¹⁰ a.g.e., s.12.

Milli futbolcu bu süre zarfında Manchester City ile tek bir resmi müsabakaya dahi katılmamıştır. Dolayısı ile futbolcunun futbol faaliyetine katılma edimini müsabakalara katılmak olarak değil bir bütün olarak görmek gerekmektedir.

2.2.2. Bağımlılık

Bağımlılık unsuru profesyonel futbolcu sözleşmesinin en önemli unsurlarından biridir. Profesyonel futbolcu, futbol faaliyetine katılma işini kulübe bağlı olarak ve kulübün talimatları doğrultusunda yerine getirmekle yükümlüdür. Futbolcu kulübün yönetimi gözetimi ve denetimi altında futbol oynamak, antrenmanlara çıkmak ve kendini futbol oynamaya hazırlamakla yükümlüdür. Futbolcunun kulübe olan bağımlılığı yalnızca bunlarla sınırlı değildir. Futbolcu, kulüp içinde hangi kıyafetleri giyeceği konularında dahi kulübe bağımlıdır¹¹. Bağımlılık unsurunu belirginleştiren en önemli kıstaslardan biri de kulübün futbolcuya disiplin cezası verebilme yetkisidir¹². Kulüp tarafından futbolcuya disiplin cezası verilebilmesi futbolcunun kulübün otoritesi altında faaliyet gösterdiği ve iş görme edimini yerine getirdiğinin işaretidir. Dolayısıyla bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda futbolcunun iş görme borcunu kulübün yönetim, gözetim ve denetimi altında yerine getirdiği söylenebilir. Bu doğrultuda, futbolcunun kulübün otoritesi altında ve kişisel/hukuki bir bağımlılık¹³ çerçevesinde iş görme borcunu yerine getirdiği söylenebilir¹⁴.

2.2.3. Süreklilik

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde üst başlıklarda bahsettiğimiz üzere futbolcu, sözleşme ile futbol faaliyetine katılma yükümlülüğü altına girmektedir. Söz konusu bu yükümlülük sonuç yaratma yükümlülüğü olmaksızın, futbolcunun sözleşme süresi boyunca emeğini vaat etmesi yükümlülüğüdür¹⁵. Futbolcu ile tek bir maç veya birkaç maç için sözleşme yapılması mümkün değildir. Her ihtimalde sözleşme belirli bir süreye bağlanmaktadır ve sözleşme süresinin uzunluğu dikkate alınmaksızın futbolcu belirlenen süre içerisinde sürekli olarak emeğini kulübün talimatları doğrultusunda

¹¹ Aksoy, a.g.t., s.9; Çelebi, a.g.t., s.21.

¹² Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s. 14.

¹³ Hamdi Mollamahmutoğlu, Muhittin Astarlı, Ulaş Baysal, *Bireysel İş Hukuku*, C.1, 1.B., Ankara: Lykeion Yayınevi, 2017, s.109; Ünal Narmanlıoğlu, *İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri*, 5.B., İstanbul: Beta Yayınları, 2014, s.168,169; Sarper Süzek, *İş Hukuku*, 15. B., İstanbul: Beta Yayıncılık, 2018, s.237.

¹⁴ a.g.e., s.13.

¹⁵ Petek, s.36.

futbol faaliyetine özgülemekle yükümlüdür¹⁶. Bir başka ifade ile karşılaştırılan sözleşme süresi boyunca futbolcu sürekli edim yükümlülüğü altındadır¹⁷. Sürekli edim yükümlülüğü bulunan sözleşmeler sürekli edimli sözleşmeler olarak nitelenebilir¹⁸. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesi de sürekli edimli bir sözleşmedir.

2.2.4. Ücret

Ücret T.C. Anayasa'sında “*emeğin karşılığı*” olarak tanımlanmıştır. Benzer şekilde İş Kanunu'nda (İŞK) ücret; “*bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır.*” şeklinde tanımlanmıştır. PFSTT'de ise ücret; “*Profesyonel futbolcunun sözleşmedeki edimleri karşılığı hak kazandığı para ve para ile ölçülebilir diğer değerler...*” olarak ifade edilmiştir. Öyleyse; Türk Hukuku'nda ücreti; iş görme ediminin karşılığı olarak nitelemek mümkündür¹⁹.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından ücret unsurunun varlığı PFSTT m.21'de zorunlu kılınmıştır. Buna göre; ücret, sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutardır. Söz konusu talimat hükmü gereği profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından ücretin belirlenmesinin zorunlu olduğu kabul edilmiştir. Söz konusu ücretin belirlenmediği durumlarda sözleşmenin akıbetinin ne şekilde olacağına ve ücretle ilgili diğer meselelere ilerleyen başlıklarda ayrıca değinilecektir²⁰.

2.3. SÖZLEŞMENİN HUKUKİ NİTELİĞİ

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin unsurlarını özellikle futbolun kendi iç dinamiklerini göz önünde bulundurarak tespit ettik. Bu doğrultuda aşağıda sözleşmenin hukuki niteliğine ilişkin tartışmalara yer vererek sözleşmenin hukuki niteliğinin tespiti yapılmış ve böylece profesyonel futbolcunun kulüple arasındaki ilişkinin “iş ilişkisi”

¹⁶ Çelebi, a.g.t., s.19.

¹⁷ Petek, a.g.e., s.36.

¹⁸ Fikret Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 22.B, Ankara: Yetkin Yayınları, 2017, s. 107; M. Kemal Oğuzman, M. Turgut Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.I, 16.B, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s.12; Suat Sarı, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Futbolcunun Hak ve Yükümlülükleri*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015, s.46; Cevdet Yavuz, *Borçlar Hukuku Dersleri*, 14. B., İstanbul: Beta Yayınevi, 2016, s.476.

¹⁹ Mollamahmutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.107.

²⁰ Bkz. Birinci Bölüm, Başlık 3.2.1.2..

olup olmadığı tespit edilmiştir. Bu tespit yapılırken öncelikle yabancı hukuk sistemlerindeki uygulamalara ve Federation International Football Association (FIFA)²¹, Court of Arbitration for Sport (CAS)²² içtihadlarına değinilmiş, ardından Türk Hukuku bakımından inceleme yapılmıştır.

2.3.1.Meseleye FIFA Organlarının, CAS'ın ve Bazı Avrupa Ülke Hukuklarının Bakışı

Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (Fédération Internationale de Football Association; FIFA) organları ve Spor Tahkim Mahkemesi (Court of Arbitration for Sport; CAS) içtihatları incelendiğinde profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet (iş) sözleşmesi (*employment contract*) olarak nitelendiği görülmektedir. Bununla beraber; CAS kararlarında, profesyonel futbolcuların iş sözleşmelerinin atipik niteliğinin futbol emek piyasasının ve bu sporun organizasyonunun kendine has özelliklerinin dikkate alınmasını zaruri kılındığı²³; profesyonel futbolun özel bir sektör olduğu ve aslına bakılırsa bu alanda futbolcuların zayıf taraf olarak kabul edilmesinin çoğu zaman yanlış olacağı²⁴ tespitlerine yer verildiği görülür²⁵.

Ücretler astronomik boyutlarda olduğundan profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet (iş) sözleşmesi olarak kabulünün mümkün olmadığını²⁶; futbolcunun kulübü

²¹ FIFA, İsviçre Medeni Kanunu m.60 ve takip eden maddeler kapsamında kurulmuş ve merkezi Zürih'te olan dernek statüsünde bir tüzel kişiliktir. FIFA, futbolun oyun olarak organizasyonunu düzenlemek, uluslararası yarışmalar düzenlemek, FIFA Statüsü'nün, talimatlarının kararlarının ve oyun kurallarının ulusal federasyonlar tarafından ihlalini engellemek için gerekli adımları atmak, talimatlar hazırlamak ve bu talimatların uygulanmasını sağlamak amacıyla kurulmuştur. (Ekşi, 2015: 93)

²² CAS (Court of Arbitration for Sport), sportif uyuşmazlıkların tahkim yoluyla çözülmesi konusunda hizmet veren uluslararası tahkim kurumunun adıdır. Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından oluşturulmuş olmakla birlikte CAS'ın faaliyet alanı sadece Olimpik Hareket ile sınırlı olmayıp spor ile ilgili uyuşmazlıkların büyük bölümünü kapsayacak kadar geniştir. CAS, sportif uyuşmazlıkların kendi tahkim kuralları çerçevesinde, tahkim veya uzlaştırma yoluyla çözümlenmesini, oluşturduğu heyetlerle sağlamaktadır(Kocasakal, 2013: 63). CAS bünyesinde tahkim yargılaması, ilk derece (olağan) ve temyiz tahkim yargılaması olarak cereyan edebilmektedir. CAS Kodu m.27'de bu iki tahkim yargılamasına tabi tutulacak uyuşmazlıkların niteliği ile ilgili açıklamalar yer almaktadır. Buna göre; bir uyuşmazlığın tahkim şartı içeren bir sözleşmeden veya sonradan yapılan bir tahkim anlaşmasından kaynaklanması halinde ilk derece tahkim yargılamasından, bir federasyonun veya diğer bir sportif kuruluşun verdiği karar aleyhine yapılan başvuru ile ilgili olması halinde ise temyiz tahkim yargılamasından bahsedilebilir.(Kocasakal, 2013: 168.).

²³ CAS 2007/A/1298-1300 Wigan v/ Hearts v/ Webster, Award, 30 January 2008, para 63.

²⁴ CAS 2008/A/ 1519-1520 Shaktar v/ Matuzalem v/ Zaragoza, 19 May 2009, para.156.

²⁵ Alper Çağrı Yılmaz, *FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017, ss. 10-12.

²⁶ Frank Rybak, *Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein*, Friedrich-Schiller-Universität Jena 1998, s.38,39-48,49'dan aktaran Petek, a.g.e., s.47.

başarıya ulaştırmak için her zaman en üstün performansı göstermeyi üstlenmesinden hareketle futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkinin eser sözleşmesi olduğunu²⁷ ileri süren görüşlere rastlamakla birlikte Avrupa Ülke Hukuklarında genelde profesyonel futbolcuların iş sözleşmesiyle çalıştığının kabul edildiğini ileri sürmek yanlış olmaz. Fransa’da profesyonel futbolcular ile kulüpler arasındaki ilişkinin iş ilişkisi olduğu kabul edilir ve sporcular sosyal güvenlik rejimine tabidir²⁸. Belçika Hukukunda amatör olmayan ve ücret karşılığı futbol oynayan futbolcular, kazandıkları ücrete göre iki farklı sınıfa ayrılmıştır. Bu iki sınıf arasında uygulanan hukuk bakımından farklılık bulunmakla beraber, temelde her iki grubun da sözleşmeleri iş sözleşmesi olarak değerlendirilmekte ve futbolcular işçi kabul edilmektedir²⁹. Alman Hukukunda ise işçi olarak kabul edilebilmesi için; futbolcu kendisini işvereni tarafından sağlanan bir programa tabi tutmak zorundadır ve işverenin sağladığı bir plan çerçevesinde spor yapmalıdır. Bu kriter göz önünde bulundurulduğunda; Alman Hukukunda, genel olarak profesyonel futbolcuları işçi statüsünde olduğunun ve kulüp ile futbolcu arasında bir iş ilişkisi bulunduğunun kabulü mümkün olmakla birlikte her somut durumun ayrıca değerlendirilmesi gerektiği belirtilir³⁰. Birleşik Krallıkta da futbolcuların iş sözleşmesi ile çalıştıkları kabul edilmektedir³¹. Benzer şekilde FIFA’nın merkezinin bulunduğu İsviçre’de de profesyonel futbolcuların ve kulüplerin iş sözleşmesiyle bağlı oldukları kabul edilir³². Hırvatistan’da ise farklı düzenlemeler mevcuttur. Hırvatistan’da yürürlükten kalkan eski düzenlemelere göre; Hırvat futbolcular ve Avrupa Birliği vatandaşı olan diğer futbolcular hizmet (iş) sözleşmesi imzalayamamakta ve bu nedenle otomatik olarak bağımsız çalışan olarak nitelenmekteydi. Bugün yürürlükte olan düzenlemelere göre ise profesyonel futbolcular 3 çeşit sözleşme imzalayabilmektedir: Buna göre profesyonel futbolcular bağımsız çalışma sözleşmesi, hizmet (iş) sözleşmesi ve öğrenim bursu sözleşmesiyle (*scholarship contract*) faaliyette bulunabilmektedir³³. Farklı düzenlemelerin bulunduğu bir diğer ülke ise Çek Cumhuriyetidir. Çek Cumhuriyeti’nde futbolcular bağımsız çalışan veya işçi statüsüne sahip olabilmekle

²⁷ Fritz Graf, Das Vertragsspielerstatut, Mainz 1954, s.3’den aktaran Petek, a.g.e., s.48.

²⁸ Faruk Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.16.

²⁹ Antonie, Duval / Oscar Van Maren, “The Labour Status of Professional Football Players in the European Union: Unity in/and/or Diversity?”, *European Labour Law Journal*, 2017, Vol. 8(3), s.261.

³⁰ Duval/ Maren, a.g.m., s.262.

³¹ Aksoy, a.g.t., s.11; Çelebi, a.g.t., s.25; Duval/ Maren, a.g.m., s.264.

³² Faruk Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü, FIFA ve FIBA Örneği*, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, 2017, s. 123.

³³ Duval/ Maren, a.g.m., s.265.

birlikte futbolcuların büyük çoğunluğu bağımsız çalışandır. Bunun temel sebebi ise vergi yükümlülüklerine dayanmaktadır. Öyle ki; futbolcular bağımsız çalışan statüsünde çalıştıklarında ödeyecekleri vergi, iş sözleşmesine dayanarak çalıştıklarında kulübün ödemek zorunda olduğu vergiden daha düşüktür³⁴.

2.3.2. Türk Hukuku Bakımından

Türk Hukuku'nda profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliğine ilişkin olarak öğretilerde farklı görüşler bulunmaktadır. Bir görüş uyarınca sözleşmede bağımlılık unsuru azalmaya devam ederse gelecekte profesyonel futbolcu sözleşmesinin vekalet sözleşmesi olarak yorumlanabilecektir³⁵. Diğer bir görüş ise profesyonel futbolcu sözleşmesine Türk Borçlar Kanunu (TBK)'nın hizmet sözleşmesi uygulanacağını ancak profesyonel futbolcu sözleşmelerinin teorik olarak hizmet sözleşmesi olarak da değerlendirilemeyeceğini ileri sürer³⁶. Azınlıkta olan bu görüşler karşısında doktrindeki baskın görüş³⁷ profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet (iş) sözleşmesi olduğu yönündedir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin vekalet sözleşmesi olarak nitelendirilmesi mümkün müdür? Vekalet sözleşmesi TBK m.502/1'de "*vekilin, vekâlet verenin bir işini görmeyi veya işlemi yapmayı üstlendiği sözleşmedir.*" şeklinde tanımlanmıştır. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin unsurları vekalet sözleşmesi kapsamında incelendiğinde iş görme unsurunun ortak olduğu görülecektir. Vekalet sözleşmesi bir tek işlemin yapılmasına ilişkin olabileceği gibi işlem grubuna ilişkin de olabilmektedir³⁸. Profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında futbol faaliyetinin yürütülmesi bir işlem grubu olarak kabul edilebilir. Vekalet sözleşmeleri kimi zaman ani edimli kimi zaman ise sürekli edimli bir sözleşme olabildiğinden³⁹ profesyonel futbolcu sözleşmesinin unsurları arasında incelediğimiz süreklilik unsurunun da vekalet sözleşmesinin unsurları bakımından uygunluk taşıdığı söylenebilir. Vekalet sözleşmelerinde ücret unsuru zorunlu unsur olmamakla birlikte, ücret alacağı

³⁴ a.g.m., s.266.

³⁵ Çelebi, a.g.t., s.21.

³⁶ Genç, a.g.e., ss.81-82 ve s.145.

³⁷ Aksoy, a.g.t., s.13; Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.15; Çelebi, a.g.t., s.26; Küçükgüngör a.g.m., ss.46-47; Narmanlıoğlu, a.g.e., s.88; Petek, a.g.e., s.46.

³⁸ Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, s.719; Cevdet Yavuz, a.g.e., s.630.

³⁹ Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, s.708.

sözleşmeden teamülden ya da özel bir kanun hükmünden doğabilmektedir⁴⁰. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından değerlendirdiğimizde ücret unsuru TBK'ya göre özel düzenleme niteliğinde olan PFSTT'de zorunlu tutulmuştur. Dolayısı ile profesyonel futbolcu sözleşmesinin ücret unsuru da vekalet sözleşmesi bakımından uygunluk taşımaktadır. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin geriye kalan son unsuru ise bağımlılık unsurudur. Bağımlılık unsurunu ifade ederken yer verdiğimiz temel argümanlar; futbolcunun kulübün yönetimi, gözetimi ve denetimi altında iş görmesi ve bununla birlikte kulübün otoritesi altında olması nedeniyle kişisel/hukuki bir bağımlılığın olduğu şeklindeydi. Nitekim futbolcunun talimatlara uymaması halinde kulübün disiplin cezası verebilmesi otoritenin ve kişisel/hukuki bağımlılığın⁴¹ en önemli göstergesiydi. Her ne kadar vekalet sözleşmesinde vekalet verenin menfaatine uygun davranma yükümlülüğü bulunsa da vekilin, bu menfaati gözetirken vekalet verene bağlı olmadığı, bağımsız hareket ettiği doktrinde ifade edilmektedir⁴². Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesinin bağımlılık unsuru, vekalet sözleşmeleri bakımından uygunluk göstermemektedir. Bu nedenle profesyonel futbolcu sözleşmesinin Türk Hukuku bakımından vekalet sözleşmesi olarak nitelenebilmesi de kanaatimizce isabetli değildir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi doktrinde bizim de katıldığımız baskın görüşe göre hizmet (iş) sözleşmesi olarak nitelenmiştir⁴³. Nitekim Yargıtay⁴⁴ da profesyonel futbolcu sözleşmesini hizmet sözleşmesi olarak nitelendirmektedir. TBK m.393'e göre hizmet sözleşmesi şu şekilde tanımlanmıştır; "*İşçinin işverene bağımlı olarak belirli veya belirli olmayan süreyle iş görmeyi ve işverenin de ona zamana veya yapılan işe*

⁴⁰ Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, s.717; Cevdet Yavuz, a.g.e., s.633.

⁴¹ Mollamahmutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.109; Narmanlıoğlu, a.g.e., ss.168-169; Sarper Süzek, a.g.e., s.237.

⁴² Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, s.718; Cevdet Yavuz, a.g.e., s.637.

⁴³ Aksoy, a.g.t., s.13; Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.15; Çelebi, a.g.t., s.26; Küçükgüngör, a.g.m., s.46-47; Narmanlıoğlu, a.g.e., s.88; Petek, a.g.e., s.46.

⁴⁴ "*Davacı futbolcu ile davalı spor kulübü arasında 02.02.2009 tarihli profesyonel futbolcu sözleşmesi yapılmış ...Taraflar arasındaki hukuki ilişki genel hizmet sözleşmesinden kaynaklanmakta olup ,buna dair TBK 408 maddesinde; "İşveren, işgörme ediminin yerine getirilmesini kusuruyla engellerse veya edimi kabulde temerrüde düşerse, işçiye ücretini ödemekle yükümlü olup, işçiden bu edimini daha sonra yerine getirmesini isteyemez. Ancak, işçinin bu engelleme sebebiyle yapmaktan kurtulduğu giderler ile başka bir iş yaparak kazandığı veya kazanmaktan bilerek kaçındığı yararlar ücretinden indirilir."* Yarg. 13. HD, 06.06.2016, E. 2015/9000, K. 2016/14293, (www.legalbank.net);

"...Dosyadaki kayıt ve belgelerden davacının davalı işyerinde futbolcu olarak çalıştığına dair... Bu durumda davacı aynı işverenin işyerlerindeki uyumsuzluk dönemi olan sözleşme kapsamındaki sürelerde hizmet akti ile çalıştığından..." Yarg. 21. HD, 05.03.2009, E. 2008/5679 K. 2009/3170, (www.legalbank.net).

*göre ücret ödemeyi üstlendiği sözleşmelerdir.” Söz konusu bu tanımdan yola çıktığımızda profesyonel futbolcu sözleşmesinin bu tanımdaki tüm unsurları içerdiği görülmektedir. Hizmet sözleşmesini diğer sözleşmelerden ayıran en önemli unsur bağımlılık unsurudur. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcunun bağımlı olması sözleşmenin unsurları arasında da bahsettiğimiz üzere tartışmasızdır. Öyle ki; futbolcunun müsabaka saatlerinden antrenman saatlerine kadar ve hatta müsabaka sırasında verilen talimatlar da dahil olmak üzere her aşamada kulübün talimatları ile bağımlı olduğu şüphesizdir. Futbolcunun iş görme edimini kulübe bağlı olarak, kulübün iş organizasyonu içinde gerçekleştirmesi ve bunun karşılığında ücrete hak kazanması, profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet (iş) sözleşmesinin bütün unsurlarını taşıdığını göstermektedir⁴⁵. Her ne kadar 4857 sayılı kanun kapsamının dışında tutulmuş olsa da profesyonel futbolcuların kulüplerle olan ilişkisi bir iş ilişkisidir. Yargıtay⁴⁶ kararlarında faaliyetin sporla ilgili oluşunun sporcu ile kulüp arasındaki bağın iş ilişkisi sayılmasına engel olmayacağını belirtilmiştir; “*Sporcular, kulüplerinin (işverenlerinin) gösterdiği yerlerde tespit edilmiş çalışma saatlerine tâbi olarak ve işverenin emir ve gözetimi altında antrenman ve müsabakalar yaptıkları ve karşılığında önceden kararlaştırılmış bir ücret aldıklarına göre, kulüpleri ile bağları iş sözleşmesine dayanmaktadır. Faaliyetin sporla ilgili oluşu sporcu ile kulüp arasındaki bağın iş ilişkisi sayılmasına engel oluşturmaz*”. Her ne kadar 4857 sayılı kanun kapsamının dışında tutulmuş olsa da profesyonel futbolcuların kulüplerle olan ilişkisi bir iş ilişkisidir. Bahse konu Yargıtay kararlarında iş ilişkisi tespiti profesyonel futbolcu sözleşmesinin unsurlarından yola çıkılarak yapılmıştır. Kanun koyucunun ifadesi de Yargıtay tespitini destekler niteliktedir. Öyle ki; İşK m.4’deki ifade şu şekildedir; “*Aşağıda belirtilen işlerde ve iş ilişkilerinde bu Kanun hükümleri uygulanmaz...*”. Görüldüğü üzere kanun koyucu bahse konu maddede istisnaları saymadan evvel “*işlerde ve iş ilişkilerinde*” ifadesini kullanmıştır. Bir başka ifadeyle kanun koyucu 4. maddede yer alan istisnaların iş olabileceğini ve bunların bir iş ilişkisi ortaya çıkarabileceğini madde metnindeki ifade ile de kabul etmiştir⁴⁷. Nitekim İK m.4/a,b,c,d,e,1 bentleri kapsamında çalışan kişiler de işçi olarak kabul edilmektedir.*

⁴⁵ Sarı, a.g.e., s.35.

⁴⁶ Yarg. 22. HD, 05.10.2015, E. 2014/15655, K. 2015/26568, (www.legalbank.net); Yarg. 22. HD, 28.05.2013, E. 2012/23322, K. 2013/12675, kaynak: Şahin Çil, *İş Hukuku Yargıtay İlke Kararları (2013-2014 Yılları)*, 6.B, Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, s.91.

⁴⁷ Sarı, a.g.e., s.35.

Ancak kanun koyucu gerek bu istisnaları gerekse de sporcuları çeşitli nedenlerle kanun kapsamı dışında tutmuştur. Bu nedenle her ne kadar İş Kanunu'na değil, Türk Borçlar Kanunu'na tabi olsalar da profesyonel futbolcular işçi sıfatını haizdir. Futbolcular ile kulüpler arasındaki ilişki ise iş ilişkisidir.

2.4. PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMESİYLE KURULAN İŞ İLİŞKİSİNE UYGULANACAK MEVZUAT

Sporcular hakkındaki işler ve iş ilişkileri kapsam dışında bırakıldığından 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri profesyonel futbolcular hakkında uygulanmaz (İşK m.4/I,g). Profesyonel futbolcular hakkında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmayacak olması futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkinin niteliğini iş ilişkisi olmaktan çıkarmaz. Bilakis Öğretide, İş Kanunundaki kendisine ait hükümlerin sporcular hakkındaki işlerde ve iş ilişkilerinde uygulanmayacağı yönündeki düzenlemeyle söz konusu ilişkinin iş ilişkisi olduğunun dolaylı olarak ifade edildiği ileri sürülür⁴⁸. İş Kanunu kapsamı dışında bırakılan profesyonel futbolcuların iş ilişkileri, İş Kanunu karşısında genel kanun niteliği taşıyan Türk Borçlar Kanunu'na tabidir. Daha ayrıntılı ifade etmek gerekirse profesyonel futbolcu sözleşmesine öncelikle Türk Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesine ilişkin hükümleri; burada düzenlenmeyen konularda Türk Medeni Kanunu (TMK) ve Türk Borçlar Kanunu'nun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde uygulanır⁴⁹ (TMK m.5). Yargılama merciinin UÇK veya genel mahkemeler olması⁵⁰ uyuşmazlıklara uygulanacak kurallar bakımından herhangi bir farklılık arz etmeyecektir. Bu hükümlerin yorumunda İş Hukukunun genel ilkelerinden biri olan işçi yararına yorum ilkesinin geçerli olduğuna da kuşku yoktur⁵¹.

TFF Statüsü ve talimatlarının profesyonel futbolcu sözleşmesine nasıl uygulanacağı bir diğer meseledir. TFF, düzenleyici işlem yapma (kural koyma) yetkisini TFFK'dan almaktadır. Buna göre Türkiye'deki her türlü futbol faaliyetini yürütmek, düzenlemek ve denetlemek; FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamak; statü ve talimatlar hazırlayarak yürürlüğe koymak TFF'nin görev ve yetkisindedir (TFFK m.3/1,a,c; 2). Türk Spor

⁴⁸ Sarı, a.g.e., s.35.

⁴⁹ Sarı, a.g.e. s.35

⁵⁰ Bkz.: Aşağıda 3.1.

⁵¹ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.29; Sarı, a.g.e., s.38.

Federasyonlarının -dolayısıyla TFF'nin- tahkim kurullarının yetkisi ise Anayasada belirtilmiştir (AY m.59/III).

TFF Statüsü ve talimatları normlar hiyerarşisinde Kanunların altında yer alan düzenleyici işlemlerdir. Bu düzenlemelerin profesyonel futbolcu sözleşmesine uygulanabilir olduğundan bahsedebilmek için hizmet sözleşmesine ilişkin hükümleri başta olmak üzere TBK ve diğer Kanunlara uygun olmaları gerekir. Her ne kadar TFF tarafından TFFK'dan kaynaklanan yetkiye dayanarak çıkartıp yürürlüğe koyulsalar da statü ve talimat hükümleri, kanuna aykırı olamaz⁵². Bu bağlamda, iş mahkemelerinin de aralarında bulunduğu adliye mahkemelerinin bakmakta oldukları bir davada uygulanacak bir düzenleyici işlemin (statü veya talimat) hukuka uygun olup olmadığını inceleyebileceklerini ve hukuka aykırı olduğu sonucuna varırlarsa söz konusu düzenleyici işlemi önlerindeki davaya konu teşkil eden olaya uygulamayarak (ihmal ederek) karar verebileceklerini⁵³ anımsatmakta fayda görüyoruz.

TBK m.26'da "Taraflar, bir sözleşmenin içeriğini kanunda öngörülen sınırlar içinde özgürce belirleyebilirler" hükmüyle pozitif dayanak bulan sözleşme serbestisi ilkesi -doğaldır ki- profesyonel futbolcu sözleşmesi için de geçerlidir. Dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesi de kanun hükümlerine aykırı olmamak kaydı ile serbestçe düzenlenebilir. Öğretide, TBK m. 27'de açıkça "kanunun" emredici hükümlerine aykırı olan sözleşmelerin kesin olarak hükümsüz olacağı hükme bağlandığından, normlar hiyerarşisinde kanunun altında yer alan herhangi bir yazılı hukuk kuralına aykırılığın, emredici kurallara aykırılık olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı; sözleşme özgürlüğünü tanıyan düzenlemenin (TBK m.26) bir kanun hükmü olduğu bu hükme sınırlama getirebilecek düzenlemenin de ona eş değer olması gerektiği; normlar hiyerarşisinde daha alt düzeydeki başka bir yazılı kuralla sınırlanması mümkün olmadığı, bu nedenle profesyonel futbolcu sözleşmesinin herhangi bir maddesinin TFF statü ve talimatlarına aykırı olmasının emredici kurallara aykırılık nedeniyle geçersizlik sonucunu doğurmayacağı ileri sürülmektedir. Bu görüş uyarınca TFF statü ve talimatları, profesyonel futbolcu sözleşmesinde hüküm bulunmayan

⁵² Sarı, a.g.e., s.39.

⁵³ Kemal Gözler, *İdare Hukuku*, C.I, Bursa: Ekin Yayınevi, 2009, s.1281-1282; "...Yönetmeliğin 11. maddesinde Yasayı aşar nitelikte düzenleme yapıldığı anlaşıldığından, uyuşmazlıkta Yasaya aykırı olan Yönetmeliğin uygulanmaması, ... ihmal edilmesi gerekmektedir..." Danıştay 11.D. 26.10.2010, E.2007/6066, K.2010/8400, (www.kazanci.com.tr).

hâllerde işin özelliğini gösteren düzenleme (TBK m.2/II) niteliğiyle uygulama alanı bulacaktır⁵⁴.

Bu başlık altında yapılan değerlendirmeler Türk Hukukunda profesyonel futbolcu sözleşmelerine uygulanacak hukukun tespit edilmesi amacı ile yapılmış, ve ulusal nitelikli profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından geçerli açıklamalardır. Uluslararası niteliği haiz sözleşmeler bakımından uygulanacak hukuk yargılamanın yapıldığı merciiye göre farklılık gösterdiğinden bu konuya ilişkin açıklamalara profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıkların çözümünde yetkili merciler konusu⁵⁵ kaleme alındıktan sonra değinilmiştir⁵⁶.

2.5. SÖZLEŞMENİN TARAFLARI

Yukarıda profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliğine değinmiştik. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliği ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle beraber, sözleşmenin tarafları tüm dünya üzerinde futbolcu ve kulüpten oluşmaktadır. Futbol takım halinde icra edilen bir spor olduğundan futbolcunun bir takıma bağlı olmaksızın bu faaliyeti icra edebilmesi mümkün değildir. Bu nedenle de profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafları futbolcu ve kulüpten oluşmaktadır.

2.5.1. Profesyonel Futbolcu

Her şeyden evvel futbolda sözleşmenin taraflarından futbolcunun ilk sıfatı insan olması, bir diğer ifade ile hukuken gerçek kişi olmasıdır. Profesyonel futbolcu sözleşmesi taraflara karşılıklı hak ve borçlar yükleyen bir sözleşme olması nedeniyle Türk Hukuku bakımından bu sözleşmenin tarafı olabilmek, Türk Medeni Kanunu (TMK)'nın fiil ehliyeti hükümlerine tabidir. Tam ehliyetli bir kişi kendi iradesi ile borçlandırıcı sözleşmenin tarafı olabileceken sınırlı ehliyetsiz veya sınırlı ehliyetli kişiler bakımından ise TMK hükümleri dikkate alınmalıdır⁵⁷. Sınırlı ehliyetliler bakımından kural ehliyetli olmak istisna ise TMK m.429'da öngörülen hallerdir. TMK m.429'da bahsedilen ehliyetin istisnaları hallerinde profesyonel futbolcu sözleşmesi imzalamayı kapsayacak bir hüküm bulunmadığından sınırlı ehliyetlilerin tek başına

⁵⁴ Sarı, a.g.e., s.40.

⁵⁵ Bkz. Birinci Bölüm Başlık 6.

⁵⁶ Bkz. Birinci Bölüm Başlık 7.

⁵⁷ Mustafa Dural, Tufan Öğüz, *Kişiler Hukuku*, C.II, 11. B, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2011, s. 80.

sözleşmenin tarafı olabileceği söylenebilir⁵⁸. Uygulamada daha sık rastlanan durum ise futbolcunun sınırlı ehliyetsiz olması halidir. 15 yaşından küçükler için profesyonellik kavramı PFSTT tarafından yasaklanmıştır (PFSTT m.5/1). 15 yaşından büyükler için ise TMK'da küçükler için öngörölmüş olan fiil ehliyetine ilişkin hükümler göz önünde bulundurulmalıdır. 15 yaşından büyük olup 18 yaşından küçük olan gerçek kişiler bakımından profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olmak kişinin yasal temsilcisinin rızasına bağlıdır. Nitekim uygulamada bu yaş aralığında olan çocukların ailelerinin rızası olmadığından profesyonel futbolcu olma şanslarını değerlendirememeleri de rastlanan bir durumdur. Tam ehliyetsizler, yani ayırt etme gücü bulunmayan kişiler bakımından ise profesyonel futbolcu sözleşmesine taraf olabilmeleri mümkün değildir. Sözleşmeden doğan yükümlölükleri tek başına anlayıp kavrayamayacak kişinin sözleşmeyi yapamayacağı gibi yasal temsilci de şahsi iş görme borcu doğuran sözleşmeyi tam ehliyetsiz adına yapamaz⁵⁹.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, profesyonel futbolcunun iş ilişkisini ortaya çıkaran sözleşmelerdir. Buna göre profesyonel futbolcu, iş görme borcu doğuran sözleşmelerden biri olan profesyonel futbolcu sözleşmesinin işçi tarafını oluşturmaktadır. Daha önce bahsettiğimiz üzere⁶⁰ profesyonel futbolcular İş Kanunu kapsamı dışında tutulmuş olmasına rağmen bu durum, tarafı oldukları profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından işçi sayılmalarına engel teşkil etmez ve işçilik sıfatı gereğince İş Kanunu hariç yasal mevzuatta yer alan hak ve borçlar da futbolcular bakımından uygulama alanı bulur. FIFA ve CAS içtihadlarında da profesyonel futbolcular işçi olarak nitelenmiştir.

2.5.2. Kulüp

Profesyonel futbol sözleşmesinin bir tarafı profesyonel futbolcu ise diğer tarafı da zaruri olarak işveren statüsünde olan kulüptür. Kulüp, PFSTT m.2/b'de ; Futbol dalında faaliyeti bulunan mevzuata uygun olarak kurulmuş ve TFF tarafından tescil edilmiş dernek veya şirketler şeklinde tanımlanmıştır. Sözleşmenin tanımını yaparken belirttiğimiz üzere; kanaatimizce bir futbol kulübünün profesyonel futbolcu

⁵⁸ Sarı, a.g.e., s.77.

⁵⁹ Sarı, a.g.e., s.78.

⁶⁰ Bkz. Birinci Bölüm, Başlık 2.4..

sözleşmesinin tarafı olabilmesi için profesyonel statüde takım kurabiliyor olması gerekir.

Kulüpler Türk Hukukuna göre 2 ayrı statüde kurulabilmektedir. Bunlardan ilki dernek statüsü ikincisi ise şirket statüsüdür. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olma ve çalışma konumuz kapsamında bu ikili ayırım yalnızca tüzel kişiliğin sona ermesi noktasında farklılaştığından iki hukuki statünün farklılıklarına burada değinmiyoruz. Tüzel kişiliğin sona ermesi hususunda ise iki hukuki statünün farklılığına değinilecektir⁶¹.

2.6. SÖZLEŞMENİN ŞEKLİ

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin şekli bakımından incelenmesi gereken üç önemli nokta bulunmaktadır. Bunlardan ilki sözleşmenin yazılı olmak zorunda olup olmadığı, ikincisi sözleşmenin tek tip sözleşme olma zorunluluğu bulunup bulunmadığı, üçüncüsü ise sözleşmenin geçerliliği bakımından TFF'ye tescilin zorunlu bir unsur olup olmadığıdır.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin yazılı olmasının geçerlilik şartı olup olmadığı noktasında öncelikle ilgili kanun ve talimat hükümlerinin incelenmesi gerekir. Evvelce belirttiğimiz üzere profesyonel futbolcu sözleşmeleri hukuki niteliği bakımından hizmet sözleşmeleri olarak değerlendirilmektedir. Hizmet sözleşmelerinin şekil şartına ilişkin olarak TBK m.394/1'de ; *“Hizmet sözleşmesi, kanunda aksine bir hüküm olmadıkça özel bir şekle bağlı değildir.”* ifadesine yer verilmiştir. Bununla birlikte; 5894 sayılı kanunun uygulanmasını öngördüğü FIFA kuralları ve yine 5894 sayılı kanunun verdiği yetki ile yürürlüğe konulan TFF talimatları, profesyonel futbolcu sözleşmesinin yazılı şekilde yapılmasını şart koşturmaktadır. Bu durumda TBK'da belirtilen şekil serbestisine rağmen profesyonel futbolcu sözleşmesinin geçerliliğinin yazılı şekle tabi olup olmadığı sorunu ortaya çıkmaktadır. Geçmiş yıllarda TFF nezdinde yapılan yargılamalarda, yazılı şekilde yapılmayan profesyonel futbolcu sözleşmelerinin geçersiz olduğu ve/veya bu sözleşmelerden doğan uyuşmazlıkları incelemeye TFF hukuk kurullarının yetkili olmadığına dair kararlar verilmiştir. Bununla beraber daha sonra TFF Tahkim Kurulu, Türk Hukukundaki temel prensibin şekil serbestisi olduğunu, talimat hükümlerinin bunu değiştiremeyeceğini belirterek,

⁶¹ Bkz. İkinci Bölüm, Başlık 1.3.,

profesyonel futbolcu sözleşmesinin kural olarak şekle tabi olmadığını kabul etmiştir. TFF hukuk kurullarının kararlarında bu görüşün kabul edilmeye devam edildiği bilinmektedir. Bu noktada Tahkim Kurulu'nun görüşü mevcut hukuki düzenlemeler ışığında değerlendirilmelidir. TBK'da hizmet sözleşmesinin kanunda aksine bir hüküm olmadıkça özel bir şekle bağlı olmadığı ifade edilmiştir. TFF Talimatları ise her ne kadar kanunun verdiği yetki doğrultusunda hazırlanmış olsa dahi kanun niteliğinde değerlendirilemez. Bu nedenle profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından yazılı olma şartının geçerlilik koşulu olmadığını söylemek isabetli olacaktır.⁶²

Yazılı olma şartının geçerlilik koşulu olarak kabul edilmediği kabulünde tek tip sözleşme yapılmasının geçerlilik koşulu olup olmadığı yönündeki tartışma da anlamını yitirecektir. Öyle ki; sözleşme yazılı olmadığı halde dahi geçerli kabul edilebiliyorsa, tek tip sözleşmeye uyulmadan akdedilen sözleşmeler de şeklen geçerli olarak kabul edilecektir. Nitekim TFF hukuk kurullarının uygulaması da bu yöndedir. Futbolcu ile kulüp arasında tek tip sözleşme bulunmasa dahi, yapılan sözleşmeler geçerli kabul edilmekte ve dikkate alınmaktadır.

Sözleşmenin şekli bakımından değinilmesi gereken bir diğer nokta ise tescil meselesidir. Tescile ilişkin olarak PFSTT m.14 aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

MADDE 14 - TESCİL BAŞVURUSU

(1) Profesyonel futbolcunun bir kulüp adına tescil edilebilmesi ve lisans verilebilmesi için aşağıdaki belgelerin kulüp tarafından TFF'ye sunulması zorunludur:

a) Taraflarınca imzalanan sözleşme (Sözleşmenin yabancı dilde sunulması halinde noter yeminli Türkçe çevirisi)...

PFSTT'ye göre profesyonel futbolcunun bir kulüp adına tescil edilebilmesi ve lisans verilebilmesi için tek tip sözleşmenin varlığı aranmaktadır. Aksi halde tescil işlemi yapılmamaktadır. Bu noktada tescil işleminin hukuki alanda ne gibi bir anlam taşıdığı tartışılmalıdır. Söz konusu tescil şartının geçerlilik şartı veya ispat şartı olduğu akla gelebilir. Kanun bazı sözleşmelerin geçerliliği için bir şekle uyulmasını öngörmüş olabileceği gibi kanunlarda öngörülen şekle uyulması hususu kimi zaman geçerlilik şartı değil ispat şartı olarak da ortaya koyulabilir. Örneğin; taşınmaz satışının resmi şekilde yapılması bir geçerlilik şartıyken, Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m.200'e göre 2500 TL'den yukarı değerdeki hukuki işlemlerin ispatı için senet gerekliliği bir ispat

⁶² Sarı, a.g.e., s.102.

şartıdır. PFSTT tarafından aranan tek tip sözleşmenin varlığı ise geçerlilik veya ispat şartı olarak kabul edilmemelidir⁶³. Kanaatimizce buradaki tescil için öngörülen tek tip sözleşme şartı sadece düzenleyici bir işlem olarak kabul edilmeli ve futbolcunun kulüp adına maçlara çıkması için zorunlu bir tescil olarak kabul edilmelidir. Ancak daha önce bahsettiğimiz üzere maçlara çıkma edimi futbolcunun tek edimi olmadığından, taraflar arasında imzalanan sözleşme geçerli ve taraflar birbirlerine karşı yükümlülük altına girmiş kabul edilmelidir. Nitekim sözleşmenin yazılı şekil şartına dahi tabi olmadığını ifade ettiğimizden bu noktada belirtilen tescil işleminin geçerlilik veya ispat şartı olduğunu söylemek mümkün olmayacaktır⁶⁴.

Türk hukuku bakımından profesyonel futbolcu sözleşmesinin şekle tabi olmadığı yönünde öğreti görüşü ve kararlar bulunmasına rağmen uluslararası hukukta bu durum tam aksi yöndedir. Bu hususta FIFA FSTT m.2’de profesyonel futbolcu sözleşmesinin yazılı olacağı belirtilmiş, FIFA FSTT Şerhinde ise bu yazılılık kuralının emredici bir kural olduğu ve ulusal hukuklar sözlü olarak yapılmış sözleşmeye geçerlilik tanısı dahi, söz konusu şekil kuralının emredici olması karşısında böyle bir sözleşmenin hüküm doğurmayacağı belirtilmiştir⁶⁵. FIFA tarafından öngörülen şekil şartının adi yazılı şekil şartı olduğunu söylemek mümkündür. Bu noktada DRC’nin yazılılık kuralına ilişkin istisnai nitelikteki bir kararından da bahsetmek gerekir. DRC 2006 yılında verdiği bir kararda futbolcunun takımla antrenmanlara çıktığından ve müsabakalara katıldığından bahisle “fiili sözleşme ilişkisinin” kurulduğunu ifade etmiş ve bu ilişkiye dayanarak kulübü tazminata mahkum etmiştir. Bu kararla DRC yazılı geçerlilik şartına ilişkin katı kuralını nispeten de olsa yumuşatmıştır.⁶⁶

2.7. SÖZLEŞMENİN SÜRESİ

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliği itibari ile hizmet (iş) sözleşmesi olduğunu önceki başlıklarda ifade etmiştik. Bilindiği üzere hizmet sözleşmeleri sözleşmenin süresi bakımından belirli süreli ve belirsiz süreli olarak ikili bir ayrıma tabi tutulmaktadır⁶⁷. Söz konusu bu ayrıma gerek TBK’da gerekse de İş

⁶³ Çelebi, a.g.t., s.30.

⁶⁴ Çelebi, a.g.t., s.30; Genç, a.g.e., s.72.

⁶⁵ FIFA FSTT Şerhi Madde 2/3, s.11.

⁶⁶ Sarı, a.g.e., ss.104-106

⁶⁷ TBK m.393/2,430,431,432; İK m.9/2,11/1; Narmanlıoğlu, a.g.e., s.211; Süzek, a.g.e., s.250; Cevdet Yavuz, a.g.e., s.481.

Kanunu'nda yer verilmiştir. TBK'da belirli süreli hizmet sözleşmesinin tanımına ilişkin herhangi bir hüküm bulunmamasıyla birlikte İK m.11/1'de ise; *“İş ilişkisinin bir süreye bağlı olarak yapılmadığı halde sözleşme belirsiz süreli sayılır. Belirli süreli işlerde veya belli bir işin tamamlanması veya belirli bir olgunun ortaya çıkması gibi objektif koşullara bağlı olarak işveren ile işçi arasında yazılı şekilde yapılan iş sözleşmesi belirli süreli iş sözleşmesidir.”* şeklinde bir tanıma yer verilmiştir. İş Kanunu'nda yapılan tanımda belirli süreli sözleşmenin geçerliliği objektif koşullara bağlanmış olsa da evvelce bahsettiğimiz üzere profesyonel futbolcular İş Kanunu'na tabi olmadığından ve PFSTT m.19/3'de sözleşmenin bitiş tarihinin her halükarda 31 Mayıs olarak kararlaştırılacağı düzenlendiğinden profesyonel futbolcu sözleşmesinin belirsiz süreli yapılamayacağı söylenebilecektir. Ayrıca her ne kadar TBK m.430/2'de *“Belirli süreli sözleşme, süresinin bitiminden sonra örtülü olarak sürdürülüyorsa, belirsiz süreli sözleşmeye dönüşür. Ancak, esaslı bir sebebin varlığı hâlinde, üst üste belirli süreli hizmet sözleşmesi kurulabilir.”* hükmüne yer verilmiş olsa da PFSTT'de profesyonel futbolcu sözleşmesinin bitiş tarihinin her halükarda 31 Mayıs olarak kararlaştırılacağı düzenlendiğinden profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından zincirleme belirli süreli hizmet sözleşmesi yapılması için esaslı neden bulunduğunu söylemek mümkündür.

Profesyonel futbolun doğası gereği başarı belirli planlamalar sonucu elde edilebilmektedir. Bu planlama hem futbolcular için hem de kulüpler için olmazsa olmazdır. Futbolcular sözleşme süreleri ile kariyer planlaması yaparak en iyi seviyeye ulaşmayı planlar. Öyle ki; genç ve gelecek vaat eden bir futbolcu kendini göstermek için düşük profilli bir takımla yapacağı sözleşmeyi kısa süreli olarak tercih ederken yaşı ilerlemiş futbolcunun ise tekrar takım bulamama ihtimaline karşı uzun süreli sözleşme tercih etmesi futbolda sıkça rastlanan birkaç örnektir. Kulüp bazında ise kulüpler yatırım olarak gördüğü futbolcularla uzun süreli sözleşmeleri tercih ederek transfer (bonservis) ücreti kazanmaya çalışırken, kısa vadede başarı hedefledikleri futbolcularla yapılan sözleşmelerde ise kısa süreli sözleşmeleri tercih etmektedirler. Futbolun dinamikleri gereği sözleşme süresi profesyonel futbolcu sözleşmelerinde son derece önemli bir yer tutmaktadır.

Sözleşme özgürlüğü kapsamında profesyonel futbolcu sözleşmesinin süresi taraflar arasında özgürce kararlaştırılabilir. Ancak PFSTT m.19/2 bu duruma istisnalar getirmiştir. Buna göre sözleşmenin süresi en fazla 5 yıl olabilmektedir. 18 yaşın

altındaki profesyonel futbolcuların imzaladıkları profesyonel futbolcu sözleşmelerinde ise bu süre 3 yıl olarak belirlenmiştir. PFSTT m.19/3'de öngörülen bir diğer sınır ise sözleşmenin bitiş tarihinin 31 Mayıs olarak tespit edilmesi zorunludur. Bu zorunluluğa ilişkin tek istisna ise sözleşme süresinin sona erme tarihinden sonra resmi maçların devam etmesi halinde sözleşmenin süresinin müsabakaların bitimine kadar uzamış sayılmasıdır. PFSTT m.20/3'e göre ise; hali hazırda sözleşme ilişkisi içerisinde bulunan kulüp ile futbolcu arasında yeni bir tip sözleşme imzalanması halinde yürürlükte olan sözleşmenin bakiye süresi ile yeni sözleşmenin süresi birlikte dikkate alınacak ve toplam sürenin beş yılı aşması halinde yeni sözleşme, toplamda beş yılı aşmayan kısım için tescil edilecektir. Ancak, yürürlükte olan sözleşme sezon sonunda sona erecek ise, mevcut kulüple beş yıl süreli olarak yapılan yeni sözleşme tescil edilecek yani aşan süre devre dışı bırakılmayacaktır.

FIFA FSTT'de sözleşmenin süresi hususunda benzer düzenlemeler bulunmaktadır. FIFA FSTT m.18'de yer alan düzenlemeye göre sözleşme en fazla 5 yıl süre ile sınırlı olarak yapılabilmektedir. Sözleşmenin minimum süresinin ise imzalandığı tarihten sezon sonuna kadar geçerli olacak şekilde kabul edilebileceği aynı düzenlemede ifade edilmiştir. Son olarak 18 yaşın altındaki futbolcularla 3 yıldan fazla süreli sözleşme imzalanamayacağı da düzenlemede ifade edilmiştir.

Sözleşme süresine ilişkin değinilmesi gereken son husus opsiyon hakkı belirlenmiş sözleşmelerdir. Opsiyon hakkı, hakkın sahibine tek taraflı bir irade beyanı ile tarafların hükümlerini önceden belirledikleri bir sözleşmeyi kurma veya mevcut bir sözleşmenin süresini uzatma yetkisi verir. Opsiyon hakkı sahibi bu hakkını kullanırken karşı tarafın irade beyanı ile bağlı değildir ve bu yönüyle opsiyon hakkı yenilik doğuran bir haktır⁶⁸. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde de opsiyon hakkı tanınabilir. Opsiyon hakkı kullanıldığı takdirde sözleşme önceden belirlenmiş şartlar altında varlığını sürdürecektir ve belirli süre sonuna kadar uzayacaktır. Opsiyon hakkı futbolda genellikle 1 sene olarak belirlenmesine rağmen birden fazla sene için opsiyon hakkı da sözleşmede tanınabilir. Söz konusu opsiyon hakkının geçerli kabul edilmesine ilişkin bazı şartlara ileren başlıklarda değinilecektir⁶⁹.

⁶⁸ Adnan Türkkân, "Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Opsiyon Hakkı", *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu 'Av. Atilla Elmas' Armağanı*, Ankara, 2012, s.768.

⁶⁹ Bkz. İkinci Bölüm, Başlık 1.1.,

3. PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN BORÇLAR

Profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan karşılıklı bir takım borçlar mevcuttur. Taraflardan biri için borç olarak nitelenen yükümlülük aynı zamanda diğer taraf için de hak niteliğindedir. Söz konusu hak ve borçların incelenmesi çalışma konumuz kapsamında ayrı bir önem arz etmektedir. Öyle ki; profesyonel futbolcunun iş ilişkisinin sona ermesinde en çok etkili olan haller, fesih nedeni olmaları sebebiyle hakların elde edilememesi veya borçların yerine getirilmemesidir. Bu haller iş ilişkisinin sona ermesine sebep olabilmekte ve bu sona ermenin de ilerleyen konu başlıklarında değineceğimiz bir takım sonuçları ortaya çıkabilmektedir.

3.1. FUTBOLCUNUN BORÇLARI

Evvelce bahsettiğimiz üzere profesyonel futbolcu, futbol faaliyetine katılmayı bir meslek olarak icra etmektedir. Bu nedenle profesyonel futbolcu iş ilişkisinden kaynaklanan bir takım haklara sahip olduğu gibi aynı zamanda bir takım borçların da yükümlüsüdür. Bu borçlar profesyonel futbolcunun sözleşmesinden kaynaklanabileceği gibi TFF veya FIFA tarafından düzenlenen talimatlardan veya genel kanunlardan ve dahi anayasadan da kaynaklanabilir. Profesyonel futbolcunun borçları alt başlıklar halinde aşağıda incelenecektir.

3.1.1. İş Görme Borcu

Hizmet sözleşmesinin ve dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesinin karakteristik edimlerinden biri, bir işin görülmesidir. İş görme borcu futbolcunun en temel edimi olarak nitelenebilir.

İş görme borcu en geniş anlamda futbol faaliyetine katılma yükümlülüğüdür. Bu yükümlülük evvelce bahsettiğimiz üzere; müsabakalarda futbol oynanması, antrenmanlara katılma, eğitim çalışmalarına katılma, takım kampına katılma, takım toplantılarına katılma vb. gibi birçok farklı figürden oluşabilir. Futbolcudan sözleşme kapsamında futbol faaliyetine katılarak iş görme borcunu yerine getirmesi beklenir⁷⁰.

⁷⁰ Sarı, a.g.e., s.144.

TFF tarafından hazırlanan tek tip profesyonel futbolcu sözleşmesinin Futbolcunun Yükümlülükleri başlıklı 5. Maddesinin b fıkrasında kullanılan “*Kulübün, yurt içinde ve yurt dışında yapacağı tüm müsabakalara ve antrenmanlara katılmak.*” ifadesi iş görme borcunun içeriğine yönelik bir maddedir.

Futbolcunun iş görme edimini yerine getirmesi bakımından diğer işçiler gibi standart mesai saatleri bulunmaz. Petek’e göre⁷¹; futbolda mesai saatlerinden söz edilemeyeceği için fazla mesai kavramından da söz edilemez. Ancak kanaatimizce bu görüş TBK m.398 hükmü nedeniyle tartışmaya açıktır.

Futbolcunun iş görme edimini ağır şekilde ihlal etmesi sözleşmenin kulüp tarafından haklı nedenle feshine sebebiyet verebilir. Ağır şekilde ihlale örnek olarak; futbolcunun maç kadrosunda bulunmasına rağmen katılım göstermemesi, antrenmanlara gelmemesi, antrenmanları sürekli olarak yarım bırakması gibi haller gösterilebilir. Bu konuya ilerleyen başlıklarda değinilecektir⁷².

İşin görülmesi noktasında işçinin işi görürken uyması gereken iki temel unsur mevcuttur. Bunlardan ilki işin bizzat görülmesi, ikincisi ise işin özenle görülmesidir.

3.1.1.1. İşin Bizzat Görülmesi

TBK m.395’e göre; sözleşmeden veya durumun gereğinden aksi anlaşılmadıkça, işçi yüklendiği işi bizzat yapmakla yükümlüdür. Nitekim profesyonel futbolcu sözleşmelerinde işin bizzat yapılmasından başka bir ihtimalin düşünülmesi mümkün değildir. Futbolcu antrenmanlara, maçlara takım kamplarına ve toplantılarına kısacası tüm futbol faaliyetine bizzat katılmak zorundadır. Futbolcunun iş görme edimindeki en önemli farklılık bu edimin kişisel becerilerinden kaynaklanıyor olmasıdır. Bu nedenle diğer işçilerin aksine futbolcunun işi bizzat yapma yükümlülüğü çok daha katı bir şekilde göze çarpacaktır⁷³.

3.1.1.2. Özen Borcu

⁷¹ Petek, a.g.e., s.225.

⁷² Bkz. İkinci Bölüm Başlık 3.1.1.3..

⁷³ Çelebi, a.g.t., s.59.

TBK m.396'ya göre; işçi, yüklendiği işi özenle yapmak zorundadır. Öğretide⁷⁴; özen borcu bakımından 2 kriter öngörülmüştür. Bunlardan ilki objektif kriterdir. Objektif kriter sözleşmeye uygun olarak görülecek işin çeşidini, güçlüğü, ve gerektirdiği mesleki bilgi derecesini göz önünde tutar. Bu kıstasa göre, işin güçlüğüne veya işveren bakımından önemine göre gösterilecek özen de fazla olacaktır. Sübjektif kriter ise işçinin iş sahibince bilinen veya bilinmesi gereken yeteneklerinin ve diğer niteliklerinin hesaba katılmasını gerektirir.

Futbol faaliyetinin özenle yerine getirilmesinin başlıca görünümü performansın üst düzeyde olmasıdır. Futbolcunun performansının özen borcu kapsamında değerlendirilmesi bir hayli güç olmakla beraber; özen borcunun profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından varlığı tartışmasızdır. Öyle ki; TFF tarafından hazırlanmış tek tip profesyonel futbolcu sözleşmesinin futbolcunun yükümlülükleri başlıklı 5. maddesinin f fıkrasında şu ifadeler yer verilmiştir; *“Kulübün yer alacağı müsabakalarda oynayabilmek ve kendisinden beklenen verimi ortaya koyabilmek için özel hayatına ve sağlığına gerekli dikkat ve özeni göstermek”*. Görüldüğü üzere işçinin yaptığı işi özenle yerine getirme borcu özel hayatına ve sağlığına gerekli özeni göstermek kadar geniş bir alana yayılmaktadır. Nitekim benzer şekilde FIFA tarafından yayımlanan 1171 numaralı Sirkülerin 5. Maddesinin 2. Bendinin a fıkrasına göre; futbolcu, takıma seçildiğinde, elinden geldiğinin en iyisini oynamalıdır. Aynı sirkülerin 5. Maddesinin 2. Bendinin c fıkrasına göre; futbolcu sağlıklı bir yaşam ve yüksek standartta bir form sürdürmelidir.

Diğer işçilere kıyasla profesyonel futbolcunun iş görme edimini yerine getirmesi bakımından özen borcunun etkisi çok daha fazla ön plandadır. Diğer işçiler mesai saatlerinde işini yapıp sonrasında evine gidebilir. İsteddiği yemeği yiyebilir, istediği saatte uyuyabilir, istediği kiloda olabilir. Ancak profesyonel futbolcunun özel hayatı diğer işçilere göre özen borcunun gerekleri nedeniyle çok daha kısıtlıdır. Futbolcu işini özenle yerine getirmek için yemek ve uyku düzenine dikkat etmeli formunu korumalı, performansını üst düzeyde tutması için gerekli her türlü özeni göstermelidir.

⁷⁴ Eren, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, s.542; Mollamahmutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.178; Cevdet Yavuz, a.g.e., s.485; Nihat Yavuz, *Eski ve Yeni Türk Borçlar Kanunu'na Göre Eser ve Hizmet Sözleşmeleri*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2011, s. 1252.

Futbolcunun özen borcu; kulüp forması altında futbol faaliyetine katılmak ve iş görme edimini en iyi şekilde yerine getirmeye çalışmaktır. Bu noktada belirtmek gerekir ki futbolcunun sonuç yaratmaya ilişkin ayrıca bir yükümlülüğü bulunmamaktadır. Bir diğer ifade ile futbolcu müsabakaların kaybedilmesinden ötürü sorumlu tutulamaz, işini özenle yapmadığından bahsedilemez.⁷⁵

3.1.2. Sadakat Borcu

TBK m. 396'ya göre; “İşçi... işverenin haklı menfaatinin korunmasında sadakatle davranmak zorundadır.” İşçinin sadakat borcunun konusu işverene zarar verebileceği her türlü hareketten kaçınmaktır. Ancak bu borcun konusu tam olarak saptanamaz. Bu bakımdan iş ilişkisinin özel durumu göz önünde bulundurularak bu borcun konusu tespit edilir⁷⁶. Profesyonel futbolcunun iş ilişkisi düşünüldüğünde futbolcunun sadakat borcu kapsamında üç ana başlıktan bahsedilebilir. Bunlar sırasıyla; sır saklama borcu, rekabet etmeme borcu, spor ahlakına uygun davranma borcu alt başlıkları altında incelenecektir.

3.1.2.1. Sır Saklama Borcu

Sır saklama borcu TBK m.396/4'de; “İşçi, iş gördüğü sırada öğrendiği, özellikle üretim ve iş sırları gibi bilgileri, hizmet ilişkisinin devamı süresince kendi yararına kullanamaz veya başkalarına açıklayamaz. İşverenin haklı menfaatinin korunması için gerekli olduğu ölçüde işçi, hizmet ilişkisinin sona ermesinden sonra da sır saklamakla yükümlüdür.” şeklinde ifade edilmiştir. Bu noktada üretim ve iş sırları gibi ifadelerin profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında yorumlanması ve değerlendirilmesi gerekir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından işveren statüsünde bulunan taraf kulüp olduğundan kulübün üretim sırları olduğundan bahsetmek mümkün olmayacaktır. Ancak kanaatimizce kulübe ve kulüpte bulunan diğer futbolculara ilişkin gizli kalması gereken bir takım bilgiler iş sırları kapsamında değerlendirilebilir. Bu kapsamda sır saklama borcu futbolcunun kulüp ve diğer futbolcular hakkında öğrendiklerini sözleşme ilişkisi boyunca gizli tutmasını, bunları üçüncü kişilere açıklanmamasını ifade edecektir⁷⁷. Örneğin; futbolcunun kulübün transfer politikası hakkında gizli tutulan

⁷⁵ Sarı, a.g.e., s.153.

⁷⁶ Süzek, a.g.e., s.359; Nihat Yavuz, a.g.e., s.1251.

⁷⁷ Petek, a.g.e., s.233.

bilgileri paylaşması, bir sonraki maç ile ilgili taktik bilgileri basına sızdırması gibi faaliyetler sır saklama borcuna aykırı davranış olarak kabul edilecektir.

3.1.2.2. Rekabet Etmeme Borcu

Futbolcunun rekabet ememe borcunun sözleşme ilişkisi sona erdikten sonra ortaya çıkma ihtimali de değerlendirilmelidir. Rekabet etmeme borcu, sözleşme ilişkisi sona erdikten sonra TBK m.396/4 (...*İşverenin haklı menfaatinin korunması için gerekli olduğu ölçüde işçi, hizmet ilişkisinin sona ermesinden sonra da sır saklamakla yükümlüdür.*) gereği sözleşmede yer alan bir rekabet yasağı kaydı⁷⁸ olarak ortaya çıkabilecektir.

Profesyonel futbolcular bakımından rekabet yasağı kaydı; aynı ligde başka bir takımla sözleşme yapamama, aynı ligde belirli bazı takımlarla sözleşme yapamama gibi şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bu tip kayıtların geçerliliği TBK hükümleri çerçevesinde sorgulanmalıdır. Rekabet yasağı kaydı TBK'da 444 ve 447. Maddeler arasında düzenlenmiştir. TBK hükümleri uyarınca; rekabet yasağı kaydının geçerli olabilmesi için bir takım şartlar öngörülmüştür. Buna göre; rekabet yasağı kaydı, ancak hizmet ilişkisi işçiye müşteri çevresi veya üretim sırları ya da işverenin yaptığı işler hakkında bilgi edinme imkanı sağlıyorsa ve aynı zamanda bu bilgilerin kullanılması, işverenin önemli bir zararına sebep olacak nitelikteyse geçerli sayılmaktadır. Bahsedilen geçerlilik şartlarının sağlanması, futbolcu ve kulüp arasındaki ilişki düşünüldüğünde imkansızdır. Bir futbolcunun, işverenin bir diğer ifadeyle kulübün üretim sırları hakkında bilgi sahibi olması veya müşteri çevresini ele geçirmesi gibi bir olgunun ortaya çıkması futbolun dinamikleri gereği mümkün değildir. Bu nedenlerle rekabet yasağının geçerli olması da mümkün olmayacaktır.⁷⁹

3.1.2.3. Spor Ahlakına Uygun Davranma Borcu

Futbol bir takım oyunu olmasına rağmen profesyonel futbolcu bu işi ücret karşılığında ve geçimini sağlamak için yaptığından zaman zaman profesyonel futbolcuların da üstün performans veya maddi çıkarlar için yanlış yönlere saptığı bilinmektedir. Bu doğrultuda futbolcunun doping, şike, teşvik primi gibi etik olmayan

⁷⁸ İş sözleşmesi içerisinde bir kayıt olabileceği gibi ayrı bir sözleşme olarak da düzenlenebilmektedir.

⁷⁹ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.161.

yollara başvurması rastlanılan bir durumdur. Sporcunun bu gibi davranışları sadakat borcuna aykırılık teşkil edecektir.⁸⁰

Spor ahlakına uygun davranma borcu kapsamında ilk olarak dopingten bahsetmek gerekir. Futbolda dopingin ortaya çıkması futbolun gelişen ekonomik boyutuyla ve sahne olma özelliğiyle doğrudan alakalıdır. Başarılı futbolcular, izleyici kitlesinin sevgisini kazanır. Aynı zamanda başarıyla beraber ekonomik menfaatlerin de artacağı aşikardır. Bu nedenle sporcuların maddi ve manevi olarak doyum sağlamak için dopinge yönelmesi rastlanabilecek bir olgudur⁸¹. Ancak dopingin varlığı futbolun ruhuna zarar verecek niteliktedir⁸². Futbolda doping yapılması hem futbolcunun hem de kulübün zarar görmesine neden olacaktır. Bu nedenle doping kullanımı spor ahlakına aykırı olacak ve sadakat borcunun ihlaline yol açacaktır⁸³.

Futbolda spor ahlakına aykırılık bakımından değerlendirilmesi gereken diğer olgular şike ve teşvik primi olgularıdır. Şike, TDK tarafından; “Bir spor karşılaşmasının sonucunu değiştirmek için maddi veya manevi bir çıkar karşılığı varılan anlaşma.” olarak tanımlanmıştır. Bir başka tanıma göre ise şike; sporcuların veya spor kulüplerinin belirli bir ekonomik menfaat karşılığında önceden belli olmayan sonucu değiştirmeye yönelik anlaşmasıdır⁸⁴. Esasen TDK tarafından yapılan tanım hem şikeyi hem teşvik primini kapsıyor olmakla birlikte, TFF talimatlarında ve 6222 sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’da teşvik primi, şikenin yanında ayrıca belirtilmektedir. Öyle ki; TFF Futbol Disiplin Talimatı’nın (FDT) “*Müsabaka Sonucunu Etkileme*” başlıklı 56. Maddesinde (m.56/1); “*Müsabakanın sonucunu hukuka veya spor ahlakına aykırı şekilde etkilemek yasaktır. Teşvik primi verilmesi de bu kapsamdadır*” ifadesine yer verilerek müsabaka sonucunu etkileme adı altında şike tanımı yapılmış, teşvik primi de ayrıca ifade edilmiştir. 6222 sayılı Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’un “*Şike ve Teşvik Primi*” başlıklı 11. maddesinde ise “*Belirli bir spor müsabakasının sonucunu etkilemek amacıyla bir başkasına kazanç veya sair*

⁸⁰ Aksoy, a.g.t., s.49; Çelebi, a.g.t., s.63.

⁸¹ Bülent Özdirekcan, “Doping’in ve Doping’e Mücadelenin Mağdurları: Sporcular”, *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s.59.

⁸² Annette Reenhov, “Sporda Doping’e Mücadale Cezaları ve Rekabetin İhlali”, Çeviren; Zeynep Uğurlu, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı*, Ankara, Salmat Basım Yayım, 2013, s.791.

⁸³ Çelebi, a.g.t., s.64.

⁸⁴ Genç, a.g.e., s.101.

menfaat temin eden kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis ve yirmibin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılır. Kendisine menfaat temin edilen kişi de bu suçtan dolayı müşterek fail olarak cezalandırılır...”(m.11/1); ve “...Suçun bir müsabakada bir takımın başarılı olmasını sağlamak amacıyla teşvik primi verilmesi veya vaat edilmesi suretiyle işlenmesi halinde bu madde hükümlerine göre verilecek ceza yarı oranında indirilir...”(m.11/5) ifadelerine yer verilmiştir. Suç olarak şike; topluma karşı işlenen ve hukuki konusu spor müsabakalarının haksız rekabet olmadan yapılmasındaki toplumsal menfaat olan bir suçtur⁸⁵. Görüldüğü üzere FDT’de şike ve teşvik primi aynı yaptırımlara tabi tutulurken Sporda Şiddetin ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun’da teşvik primi bakımından cezanın yarı oranında indirilmesi kanun koyucu tarafından düzenlenmiştir. Teşvik primi de şike kadar olmasa da sportmenlik dışıdır. Teşvik priminin şikeye göre nispeten daha hafif bir olgu olması, teşvik priminin başarı için ödenmesinden kaynaklanmaktadır. Ancak teşvik primi de şike gibi hem disiplin yaptırımına hem de cezai yaptırıma tabidir.

Profesyonel futbolcunun şike yapması veya teşvik primi alması hem disiplin talimatlarına hem ceza hukukuna hem de sadakat borcuna aykırılık teşkil eder. Şike ve teşvik primi nedeniyle TFF nezdinde bir disiplin suçundan bahsedilebilmesi için maç sonucunun şike anlaşması yönünde etkilenmiş olması gerekir. Bir başka ifadeyle şike ve teşvik primi disiplin suçunun konusu tarafların bu konuda anlaşmış olmaları değil, sonuca etki etmiş olmalarıdır⁸⁶. Şayet taraflar anlaşmasına rağmen maç sonucu etkilenmemişse bu durumda teşebbüs aşamasında kalan bir disiplin suçu mevcuttur ve bu hükümlere göre disiplin cezası verilmektedir (FDT m.56/2). Ceza hukuku anlamında ise suçun maddi unsuru tarafların belirli bir spor müsabakasının sonucu etkilemek hususunda anlaşmasıdır. Şike suçu anlaşma ile tamamlanır ve karşılaşmanın anlaşmaya uygun sonuçlanmamış olması suçun oluşumunu etkilemez (Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun m.11/1)⁸⁷. Sadakat yükümlülüğü bakımından değerlendirildiğinde ise; profesyonel futbolcunun şike için anlaşmış olması kanaatimizce sadakat yükümlülüğünün ihlali için yeterlidir. Öyle ki; profesyonel

⁸⁵ Devrim Güngör, “Şike Suçu”, Ankara, *Ankara Barosu Dergisi*, 2011/4, s.38.

⁸⁶ Sait Güran, “Futbol Müsabakasında Şike Disiplin Suçu”, Ankara, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu ‘Av. Atilla Elmas’ Armağanı*, 2012, s.383.

⁸⁷ Özlem Yenerer Çakmut(Çeviren), “Sporda Yolsuzluk: Şike ve Teşvik Primi Suçu”, Ankara, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu ‘Av. İsmail İnan’ Armağanı*, 2013, s.166.

futbolcu ma sonucuna etki edememiş olsa bile şike için anlaşmış olması taraflar arasındaki güven ilişkisini derinden sarsacaktır. Ancak bu noktada kulübün şikeyi bizzat yaptığı veya şikeye müsaade ettiği durumlar da mevcut olabilir. Örneğin; şampiyonun belirleneceği ma haftası şampiyonluğa oynayan iki takımdan biri ile maça çıkacak olan takım, kaybetme konusunda rakip takımla anlaşmış ve söz konusu anlaşma kulüp yönetimleri düzeyinde yapılmış ve futbolcular da olaya dahil olmuş olabilir. Böyle bir durumda futbolcunun şikeye karışması sadakat yükümlülüğünü ihlal anlamına gelecek midir sorusu düşünülmelidir. Bu noktada futbolcunun disiplin talimatı ve ceza hukuku anlamında şike yaptığını söylemek mümkündür. Ancak futbolcunun yaptığı şike kulüp yönetimi tarafından teşvik edildiği belki de bu yönde talimat verildiği için burada sadakat borcuna aykırılıktan bahsedilemez ve kulüp bu sebeple oyuncuya disiplin cezası veremez, sözleşmeyi feshedemez. Öyle ki; bu yönde bir davranış TMK m.2'de yer verilen dürüstlük kuralına açıkça bir aykırılık teşkil edecektir. Nitekim bu konuda benzer bir örnekseme çeşitli Yargıtay kararlarına⁸⁸ konu olmuş kişinin kendi muvazaasına dayanarak hak iddia etme yasağından yapılabilir. Bahsi geçen kararlarda kişinin kendi muvazaasına dayanarak hak iddia edemeyeceği ifade edilmiştir. Benzer şekilde kulübün şikeye dahil olması durumunda aynı olaydaki şike nedeniyle futbolcuya disiplin cezası verilmesi veya futbolcunun sözleşmesinin feshedilmesi de TMK m.2 uyarınca dürüstlük kuralına aykırılık teşkil edecek ve verilen disiplin cezası geçersiz kabul edilecek, sözleşmenin feshedilmiş olması halinde yapılan fesih haksız bir fesih olarak nitelenecektir.

Teşvik primi için de ayrı bir tartışma yapılması gerekmektedir. Teşvik primi sadakat borcu kapsamında değerlendirildiğinde; futbolcu teşvik primi ile kulübün başarısızlığı için bir faaliyette bulunmamakta tam aksine başarı için daha fazla çaba sarf etmektedir. O halde sadakat yükümlülüğüne aykırılık olmadığı akla gelebilecektir. Ancak teşvik primi bakımından değerlendirme yapılırken kulübün saygınlığı da düşünülmelidir. Kulübün bilgisi dışında futbolcusunun teşvik primi alması kulübü kk düşürecektir. Bu nedenle sadakat yükümlülüğüne aykırı davranıldığını söylemek kanaatimizce teşvik primi bakımından da mümkündür.

3.1.3. Talimatlara Uyma Borcu

⁸⁸ Yargıtay 17. HD, 14.01.2016, E. 2013/16336, K. 2014/810, (www.kazanci.com.tr) ; ve Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 27.01.2010, E. 2010/1-1, K. 2010/32, (www.kararara.com) .

Talimatlara uyma borcu hizmet sözleşmeleri bakımından TBK m.399’da düzenlenen bir borçtur. Bu düzenlemeye göre; İşveren, işin görülmesi ve işçilerin işyerindeki davranışları ile ilgili genel düzenlemeler yapabilir ve onlara özel talimat verebilir. İşçiler, bunlara dürüstlük kurallarının gerektirdiği ölçüde uymak zorundadırlar.” Bu borcun karşılığı aynı zamanda işverenin yönetim hakkını oluşturmaktadır. Ancak işverenin yönetim hakkının varlığı bu hakkın sınırsız olduğu anlamına gelmez. Yönetim hakkı çalışma koşullarını belirleyen kaynaklar arasında en alt sırada yer aldığından, bu hak üstte yer alan iş hukuku kaynakları tarafından sınırlandırılmıştır. Anayasa, yasa, toplu iş sözleşmesi, iş akdi, tip iş akdi, iç yönetmelik işyeri uygulaması ile düzenlenmiş bulunan konularda yönetim hakkının uygulama olanağı yoktur. İşveren bu hukuk kaynaklarına aykırı davranamayacağı gibi ancak bu kaynaklarda herhangi bir düzenleme getirilmediği takdirde talimat verme yetkisine dayanabilir⁸⁹. Yönetim hakkı işin ifasına ve işin ifası bağlamında olmak üzere işyeri düzenine ilişkin olarak kullanılabilirdiğinden işçinin özel yaşamıyla ilgili olan hususlarda emir ve talimat verilemeyecektir⁹⁰. Özel yaşama müdahale niteliğinde olabilecek talimatlar bakımından yönetim hakkının sınırı için Anayasa m.20 TMK m.23,24 ve TBK m.27 somut örnek olarak gösterilebilecektir⁹¹. İşverenin işçiyi gözetme borcu da yönetim hakkının bir diğer sınırını oluşturur⁹². Tüm bunlara ilaveten TMK m.2’de yer alan dürüstlük kuralı da her hak gibi yönetim hakkının da genel sınırlamasını oluşturacaktır⁹³.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi, hukuki niteliği bakımından hizmet sözleşmesi olduğundan, yönetim hakkının karşı görünümü olan talimatlara uyma borcu ve bu borcun sınırları futbolcu-kulüp ilişkisi kapsamında da değerlendirilmelidir. Futbolcu, işveren kulübün yönetim hakkı çerçevesindeki talimatlarına uymalıdır. Ancak futbolcunun uymak zorunda olduğu talimatların kapsamı yukarıda da belirttiğimiz üzere işverenin yani kulübün yönetim hakkının sınırlarıyla belirlenecektir. Bir diğer ifade ile yönetim hakkının sınırlarını aşan talimatlara işçi uymakla yükümlü değildir. Bu

⁸⁹ Mollamahutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.25; Narmanlıoğlu a.g.e., s.254; Süzek, a.g.e., s.89.

⁹⁰ Mollamahutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.25; Süzek a.g.e., s.89.

⁹¹ K. Ahmet Sevimli, *İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları*, 1.B, İstanbul, Legal Yayınevi, 2006, s.83; Süzek, a.g.e., s.90.

⁹² Narmanlıoğlu a.g.e., s.254; Süzek,a.g.e., s.90.

⁹³ Mollamahutoğlu a.g.e., s.25; Narmanlıoğlu a.g.e., s.254; Süzek, a.g.e., s.90.

meselenin futbolun dinamikleri içerisinde değerlendirilmesinin isabetli olacağı kanaatindeyiz.

Futbolcunun mesleğini icra etmesi diğer işçilerden bazı noktaları ile farklıdır. Bu durum talimatlara uyma borcu açısından da yönetim hakkının sınırları açısından da çeşitli farklılıklar oluşturabilir. Örneğin; sıradan bir işçi işyerine gidip mesaisini tamamladıktan sonra evine dönebilmektedir. Ancak futbolcular için bu durum farklılık gösterir. Futbolcu takımla beraber haftalar süren hazırlık kamplarına katılabilmekte, bu kamplar süresince takımla beraber konaklamak zorunda kalabilmektedir. Kamp süreleri boyunca futbolcunun kamp yerinden ayrılmasına ilişkin çeşitli engeller koyulabilmektedir. Bir başka örnek sıradan işçi işyerine kendi imkanlarıyla gitme hakkına sahipken, futbolcu özellikle deplasman maçlarına takımla beraber gitmek zorunda tutulabilmektedir. Yine bir başka örnek; bilhassa kulüp tesislerinde kalan futbolculara gece hayatının yasaklanması veya belirli saatten sonra ışıkların söndürülmesi ve futbolcunun uykuya zorlanması olarak gösterilebilir. Uç örnek olarak niteleyebileceğimiz bir başka örnek ise futbolcuya özellikle maç dönemlerinde cinsel hayatın yasaklanmasıdır. Futbol camiası bakımından yukarıda verilen örneklere benzer örnekler çoğaltılabilecektir.

İşverenin yönetim hakkı, bu hak yukarıda bahsedilen sınırlara uygun olarak kullanıldığı müddetçe talimatlara uyma borcunu doğuracaktır. Bu nedenle işveren olarak kulübün basit talimatları futbolcu açısından uyulması gereken talimatlar olarak değerlendirilmelidir. Örneğin futbolcuların tesislerde düzenin sağlanması bakımından tek tip kıyafet giymesi, futbolcuların deplasmanlara takımla beraber gitmesi gibi talimatlar yönetim hakkı çerçevesinde ve dürüstlük kuralına uygun talimatlar olarak değerlendirilebilir. Kanaatimizce bu tip talimatlara futbolcu uymakla yükümlüdür.⁹⁴

İşverenin yönetim hakkını daha kapsamlı kullanmak istediği durumlarda ise talimatlara uyma borcu işçinin özel hayatına müdahalenin sınırları çerçevesinde değerlendirilmelidir. Bu noktada ilk değinilmesi gereken mesele işçinin rızasıdır. Şayet işçi kendisine verilen talimatlara rıza gösteriyor ve uyuyorsa bu meselenin artık hukuka aykırılığının tartışması yapılmayacaktır. İşçinin TMK m. 23-24 ve TBK m.27 sınırları

⁹⁴ Aksoy, a.g.t., s.51.

içerisinde kalan rızası müdahaleyi hukuka uygun kılacaktır⁹⁵. Talimatlara uyma borcu ve işçinin özel hayatına müdahalenin sınırları bakımından yapılması gereken ikinci değerlendirme hukuka uygunluk nedeni olarak işverenin dayanabileceği yararadır. Bu yarar işyerindeki diğer işçilerin kişilik hakkıyla bağlantılı olabileceği gibi, verimin artırılması ve işverenin ekonomik yararıyla da bağlantılı olabilir⁹⁶. Yukarıda verdiğimiz örneklerden yola çıkacak olursak; gece belirli bir saatte ışıkların söndürülmesi ve futbolcuların uykuya zorlanması meselesi bir futbolcu için özel yaşama müdahale oluştururken diğer futbolcu için verimli bir uyku şansı oluşturması nedeniyle kişilik değerleriyle bağlantılı bir hak olarak ortaya çıkacaktır. Bu nedenle her ne kadar bir futbolcunun özel yaşamına müdahaleden bahsedilse de burada hukuka uygunluk nedeni olarak üstün yarardan bahsedilebilecektir. Bir başka örnek olan maç dönemi cinsel yaşama izin verilmemesi veya kamp dönemi kamp yerinden çıkış yasağı hususları ise verimin artırılması ve işverenin ekonomik yararı kapsamında değerlendirilebilir. Bu hallerde salt ekonomik nitelikli yarar bakımından işçinin talimatlara uymakla yükümlü olduğu düşünülerek hukuka uygunluk nedeni olarak kabul etmek yerine, sadakat borcu ve dürüstlük kuralı kapsamında işçinin talimata uymasının beklenip beklenemeyeceğine göre değerlendirme yapılmalıdır⁹⁷. Yukarıda verilen örnekleri değerlendirecek olursak; kanaatimizce futbolcunun cinsel yaşamının kısıtlanması çok ağır bir müdahale olduğundan futbolcu buna uymakla yükümlü kabul edilmemelidir. Ancak takımın kamp dönemlerinde, verimliliğin ve takım birlikteliğinin artırılması açısından kamp yerinden ayrılmama talimatının futbolcunun mesleğinin gerektirdikleri, iş görme ediminin bir parçası, dürüstlük kuralı ve sadakat borcu kapsamında kendinden beklenebilecek bir olgu olarak değerlendirilmelidir⁹⁸.

Özetle; futbolcu, işverenin dürüstlük kuralı çerçevesinde yönetim hakkını kullanarak verdiği talimatlara uymakla yükümlüdür. Dürüstlük kuralı belirlenirken ölçüt olarak futbolun kendi dinamikleri, mesleğin gerektirdikleri ve talimata uyulmasının futbolcudan beklenip beklenemeyeceği somut olaya göre değerlendirilmelidir. Ancak şayet talimat hukuka aykırı olsa dahi futbolcu kendi rızasıyla bu talimata uyuyorsa bu noktada herhangi bir tartışma yapılmayacaktır. Talimatın hukuka uygunluğu

⁹⁵ Sevimli, a.g.e., s.101.

⁹⁶ a.g.e., s.103.

⁹⁷ a.g.e., s.104.

⁹⁸ a.g.e., s.242.

bakımından üstün bir yarar mevcutsa bu yarar ve futbolcunun özel hayatına müdahale karşılıklı olarak tartılacak ve somut olaya göre talimata uyma borcunun oluşup oluşmadığına kanaat getirilecektir.

Futbolcu ile işveren statüsündeki kulüp arasında hiyerarşik bir ilişki bulunduğu, bu ilişki kapsamında futbolcunun kulübe kişisel/hukuki bağımlılığı olduğuna daha önceki başlıklarda değinmiştik. Bu bağımlılığın bir sonucu yine yukarıda bahsettiğimiz üzere talimatlara uyma borcudur. Talimatlara uyma futbolcunun kulübe karşı üstlendiği bir borçtur ve kulüp talimatlara uygun davranılmasını futbolcudan talep edebilir. Ancak futbolcu bu talebe her zaman olumlu karşılık vermeyebilir ve talimatların dışına çıkabilir. Bu halde takım içindeki otoritenin korunması ve işin sağlıklı şekilde yürütülmesi için disiplin cezaları gündeme gelmektedir.

Futbolcunun disiplinsiz davranışları; antrenmanlara katılmamak, antrenmanlara geç kalmak, müsabaka saatinde olması gereken yerde olmamak, müsabaka sırasında profesyonel futbolcudan beklenmeyecek şekilde kart görmek, müsabaka öncesi ve sonrasında sportmenliği aykırı davranışlarda bulunmak, işveren statüsündeki kulübün yöneticilerine bir diğer itibari ile işveren vekillerine hakarete bulunmak gibi pek çok farklı şekilde ortaya çıkabilir. Bu örnekler çoğaltılabilir.

Futbolcunun disiplinsiz davranışları karşısında kulübün disiplin cezası verme hakkı bulunmaktadır. Bu hakla ilgili ayrıntılı açıklamalara ilerleyen başlıklarda değinilecektir⁹⁹.

3.1.4. PFSTT’de Öngörölmüş Borçlar

Futbolcular için sözleşmede kendilerine yüklenen borçların yanı sıra PFSTT’de bazı borçlar yüklenmiştir. Bu borçlar talimattan doğan borçlar olarak değerlendirilebilecektir¹⁰⁰. Bu kapsamda PFSTT’de 3 başlık altında borç belirlenmiştir. Bu borçlara kısaca değineceğiz.

PFSTT’nin futbolcuların yükümlülüğü başlığı altında öngördüğü ilk borç; futbolcunun müsabakalara katılmak için kendisi tarafından yapılması gereken işlemleri takip etmesi ve tamamlaması, gerekli belgeleri temin etmesi borcudur. Profesyonel

⁹⁹ Bkz. Birinci Bölüm, Başlık 3.1.5.

¹⁰⁰ Çelebi, a.g.t., s.67.

futbolcunun bağı olduğu kulüpte profesyonel statüde futbol oynayabilmesi için TFF nezdinde tescil edilerek lisans alması gerekir. Futbolcu bu lisans işlemlerine ilişkin yükümlülükleri kulübe ve TFF'ye karşı yerine getirmelidir.

PFSTT'nin futbolcuların yükümlülüğü başlığı altında gördüğü ikinci borç; TFF'nin ve kulübün düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılma borcudur. Daha önce bahsettiğimiz üzere profesyonel futbolcunun iş görme borcu sadece antrenmanlara ve maçlardan ibaret değildir. Profesyonel futbolcu, aynı zamanda futbola ilişkin idari, teknik ve sportif gelişmeleri de takip etmelidir. Bu nedenle; düzenleyici organ niteliğindeki federasyonun ve işverenin düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılmak zorundadır¹⁰¹.

PFSTT'de futbolcuların yükümlülüğü başlığı altında öngörülen üçüncü ve son borç ise; futbolcunun, hastalık veya sakatlık nedeni ile alınacak raporlarını, rapor tarihinden itibaren on gün içerisinde kulübüne ve TFF'ye bildirmesidir. Futbolcunun bu yükümlülükle bağı tutulmasının sebebi kulüplerin ve Milli Takımlar teknik kadrosunun bu bilgiye sahip olarak hazırlık yapması gerekliliğidir. Futbolcunun bu yükümlülüğünü yerine getirmesi maç kadrolarının hazırlanması bakımından kulüpler ve milli takımlar için oldukça büyük bir önem arz eder.¹⁰²

3.1.5. Borca Aykırılık Halinde Kulübün Disiplin Cezası Verme Hakkı

Başarılı olmak ve ortak amaca ulaşabilmek için her kulüp futbolcularından belirli kurallar çerçevesinde davranmalarını isteyebilir. Futbol bir performans sporu olduğundan bu alanda en üst performansa erişebilmek adına futbolcular gerek antrenmanlarda gerekse maçlarda ve hatta özel hayatlarında dahi disiplinli davranmalıdır. Disiplinsiz davranışlar ise kulüp tarafından cezalandırılabilecektir. Örneğin futbolcunun antrenmanlara geç gelmesi veya hiç gelmemesi, maç içinde gereksiz kartlar görmesi, geçerli bir mazereti olmamasına rağmen maça çıkmaktan kaçınması gibi haller disiplin cezası ile cezalandırılabilir.¹⁰³

¹⁰¹ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.173.

¹⁰² Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.181.

¹⁰³ Çelebi, a.g.t., s.70; Petek, a.g.e., s.260.

Futbolcuya verilen disiplin cezaları genellikle para cezası olarak tezahür etmektedir¹⁰⁴. Bununla birlikte disiplin cezası olarak futbolcunun kadro dışı bırakılması da rastlanan durumlardan biridir¹⁰⁵.

Futbolcuya verilen cezalar genellikle yönetim kurulu veya disiplin kurulu tarafından verilmektedir¹⁰⁶. Ancak verilecek cezanın sadece kulübün aldığı bir kararla hüküm doğurması mümkün değildir. PFSTT’de futbolcuya geçerli bir disiplin cezası verilebilmesi birtakım kurallara bağlanmıştır. PFSTT m.24/c’ye göre; Kulüpler sezonun başlamasından en geç bir hafta önce, bir sonraki sezon uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını TFF’ye göndermek, TFF’ye tescil ettirdikleri ve uygulayacakları iç yönetmeliklerini ve/veya disiplin talimatlarını imza karşılığında futbolcuya teslim veya noter aracılığı ile tebliğ etmek zorundadırlar. Aksi halde kulübün futbolcuya hukuken geçerli bir disiplin cezası vermesi mümkün olmayacaktır¹⁰⁷. Geçerli bir disiplin cezasından bahsedebilmesi için kulübün yükümlülükleri bununla da sınırlı değildir. Öyle ki; PFSTT m.24/d’ye göre; Kulüpler futbolcularına verdikleri para cezalarına ait kararlarını, nedenleri, tutarları ve noterden onanmış karar örnekleri ile birlikte, karar tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde noter aracılığı ile futbolcuya ve TFF’ye bildirmek zorundadırlar. Aksi halde yine geçerli bir disiplin cezasından bahsedilemeyecektir. Para cezaları bakımından durum bu olmakla birlikte kadro dışı bırakma cezasına ilişkin olarak da PFSTT m.24/e’de futbolcuyu koruyucu hükümlere yer verilmiştir. Buna göre; Kulüpler, kadro dışı bıraktıkları futbolculara, antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör nezaretinde hakkın kötüye kullanılması teşkil etmeyecek şekilde saha tahsis etmek ve antrenman koşullarını noter aracılığı ile futbolculara tebliğ etmek zorundadır. Bu yükümlülük kulübün futbolcuyu gözetme borcu kapsamında da değerlendirilebilecektir¹⁰⁸.

Kulübün futbolcuya disiplin cezası verirken uyması gereken hususlar yalnızca PFSTT’de açıkça yer verilen usuli şartlarla da sınırlı değildir. Disiplin cezasının dayanağı olan olay açık ve somut ifadelerle ortaya konulmalı, ayrıca olayın ne şekilde geliştiğine ilişkin ikna edici belgeler sunulmalıdır. Bu kapsamda futbolcuya “basına

¹⁰⁴ Çelebi, a.g.t. s.71; Genç, a.g.e., s.127; Petek, a.g.e. s.161.

¹⁰⁵ Aksoy, a.g.t., s.57; Çelebi, a.g.t., s.71.

¹⁰⁶ Aksoy, a.g.t., s.56; Çelebi, a.g.t., s.70; Petek, a.g.e., s.161.

¹⁰⁷ Aksoy, a.g.t., s. 56; Çelebi, a.g.t., s.71.

¹⁰⁸ Çelebi, a.g.t., s.71.

uygunsuz açıklamalarda bulunma” veya “antrenmanlara gelmeme” gibi soyut ifadelerle ceza verilmesi uygun olmayacaktır. Futbolcunun ne zaman ve ne şekilde açıklamalar yaptığına yer verilmeli veya antrenmana gelmeme durumu noter tespit tutanağı veya tanık ifadeleri ile desteklenmelidir.¹⁰⁹

3.2. KULÜBÜN BORÇLARI

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin tarafı olan kulübün de sözleşme kapsamında bir takım hakları ve yerine getirmesi gereken bir takım borçları mevcuttur. Yukarıda futbolcunun borçları kısmında bahsedilen borçların bir kısmı aynı zamanda kulübün haklarına karşılık gelmektedir. Örneğin; futbolcunun talimatlara uyma borcu, kulübün talimat verme hakkını oluşturmaktadır. Bu nedenle kulübün haklarına bu başlık altında ayrıca değinilmeyecek, kulübün yerine getirmekle yükümlü olduğu borçlar alt başlıklar halinde incelenecektir.

3.2.1. Kulübün Ücret Ödeme Borcu

Profesyonel futbolcu kavramı başlığı altında bahsettiğimiz üzere, profesyonel futbolcuyu amatör futbolcudan ayıran temel nokta futbol faaliyetini bir ücret karşılığında gerçekleştiriyor olmasıdır. Profesyonel futbolcunun iş ilişkisi bir hizmet sözleşmesi olan profesyonel futbolcu sözleşmesine dayanmakta ve ücret ödeme borcu da buradan kaynaklanmaktadır. TBK m.401’de işverenin borçları altında ücret ödeme borcu; İşverenin, işçiye sözleşmede veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen; sözleşmede hüküm bulunmayan hâllerde ise, asgari ücretten az olmamak üzere emsal ücreti ödemekle yükümlü olması olarak açıklanmıştır. PFSTT’de ücret, tanımlar bölümünde (PFSTT m.2/e) ; “*Profesyonel futbolcunun sözleşmedeki edimleri karşılığı hak kazandığı para ve para ile ölçülebilir diğer değerler*” olarak tanımlanmıştır. PFSTT m.21’de ise ücret; “*Sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak kaydıyla ödenen tutar*” olarak ifade edilmiştir. Bu noktada belirtmek gerekir ki söz konusu bu hüküm, İK m.39’da yer verilmiş asgari ücretin talimattaki özel bir görünümüdür. Öyle ki; İK m.39’da asgari ücrete ilişkin olarak; “*İş sözleşmesi ile çalışan ve bu Kanunun kapsamında olan veya olmayan her türlü işçinin ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için Çalışma ve Sosyal*

¹⁰⁹ Çelebi, a.g.t., s.71.

Güvenlik Bakanlığınca Asgari Ücret Tespit Komisyonu aracılığı ile ücretlerin asgari sınırları en geç iki yılda bir belirlenir.” ifadesine yer verilmiştir. Dolayısı ile PFSTT’de yer almasa dahi bu madde uyarınca profesyonel futbolculara en az asgari ücret ödeneceğini söylemek mümkün olabileceken PFSTT’de ayrıca özel bir düzenleme yapılmıştır.

Profesyonel futbolcuya ödeneceği kararlaştırılan ücretin net mi yoksa brüt mü olduğu sözleşmede kararlaştırılabilecektir. Şayet bu husus sözleşmede kararlaştırılmadı ise TFF içtihatlarında ücretin brüt olduğu belirtilmektedir.

3.2.1.1 Futbolcuya Ödenecek Ücretin Belirlenme Şekilleri

Profesyonel futbolculara ödenen ücretler hem FIFA hem TFF nezdinde temelde 2 başlığa ayrılmaktadır. TFF’nin hazırladığı tek tip profesyonel futbolcu sözleşmesindeki ödemeler ve özel hükümler bölümünde ücrete ilişkin 2 ana bölüm belirlenmiştir. Bu bölümlerden ilki; “Net Aylık Ücret” başlığıyla adlandırılmış diğeri ise “Kulüp Tarafından Taahhüt Edilen Diğer Ücretler ve Ödeme Şekli” olarak adlandırılmıştır. FIFA tarafından da benzer bir sınıflandırma yapılmaktadır. FIFA’nın uluslararası transferler için oluşturduğu Transfer Eşleştirme Sistemi’nde¹¹⁰ de futbolcunun yeni kulübü ile olan sözleşmesinden kaynaklanan ücretlerin sisteme girilmesi gerekmektedir. Söz konusu sistemde ücretlerin girildiği kısımda 2 ana bölüm belirlenmiştir. Bunlar; Oyuncunun Temel Ücreti (*Player’s Basic Salary*) ve Oyuncuya Taahhüt Edilmiş Diğer Sabit Ödemelerdir (*Other Guaranteed Fixed Payments to the Player*).

Çalışmamızda futbolcunun ücret isteme hakkı kapsamında isteyebileceği ücret türlerini TFF’nin baz aldığı 2 başlık üzerinden inceleyeceğiz.

3.2.1.1.1. Net aylık ücret

TFF tarafından düzenlenen tek tip sözleşmede futbolcunun ücreti kapsamında belirlenen temel ücret, net aylık ücrettir. Bu ücret sözleşmenin geçerli olarak tescil edilebilmesi için talimatta öngörülmüş zorunlu bir unsurdur ve asgari ücretten az olamaz. Sözleşme kapsamında bu ücretin ödeneceğinin kararlaştırılması zorunlu

¹¹⁰ Bkz. Transfer Matching System, <https://prod.fifatms.com>.

olmakla beraber söz konusu ücretin sözleşmede öngörülen diğer ödemeler kapsamında futbolcuya ödenmiş olacağı ve futbolcuya ayrıca asgari ücret ödemesi yapılmayacağı kararlaştırılabilmektedir. Böyle bir şartın geçerli kabul edilebilmesi için yapılacak diğer ödemelerin o ay için aylık asgari ücretin üzerinde bir miktar olması gerekmektedir. TFF içtihatlarında aylık asgari ücretin diğer ödemeler kapsamında ödenmiş olacağının kararlaştırılması geçerli bir hüküm olarak kabul edilmekte ve buna göre değerlendirme yapılmaktadır. Ancak şayet böyle bir hüküm sözleşmede yer almıyorsa, diğer ücretler kapsamında yapılacak ödemeler ilgili ay için aylık asgari ücret tutarından fazla olsa dahi, yapılacak diğer ücret ödemeleri ile beraber ayrıca asgari ücret ödenmesi gerekliliğinin TFF içtihatlarında benimsendiği bilinen bir gerçektir.

3.2.1.1.2. Diğer ücretler

TFF tarafından hazırlanan tek tip sözleşmede yer alan Diğer Ücretler kısmı, bir bütün olarak aylık ücret dışındaki sair ücretler için açılmış genel bir başlıktır. PFSTT’de aylık ücret dışındaki diğer ücretler hususunda herhangi bir nitelendirme yapılmamıştır. Bir diğer ifadeyle diğer ücretler emredici hükümlere aykırı olmamak kaydıyla serbestçe kararlaştırılabilmektedir. Bu ücretlerin hangi şartlar altında ve hangi vadede ödeneceği tarafların sözleşme özgürlüğü çerçevesinde belirleyebileceği hususlardır. Bu kapsamda uygulamada profesyonel futbolcu sözleşmelerinde en çok yer verilen diğer ücret çeşitlerine değinmek yerinde olacaktır.

3.2.1.1.2.1. Maç başı ücret

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde Diğer Ücretler başlığı altında en sık rastlanan ücret çeşidi maç başına ücret ödemesidir. Öğretide Baştürk; bu ücretin akort ücret mahiyetinde olduğunu ifade etmiştir¹¹¹. Akort ücret; işçi tarafından üretilen mal veya çıkarılan işin miktarına göre ödeme yapılan ücret sistemi olarak tanımlanmıştır¹¹². Akort ücret parça sayısı uzunluk veya ağırlık gibi birimlerin esas alınması, her birim için bir ücretin saptanması ve bu ücretin işçi tarafından belirli bir çalışma döneminde üretilen birim sayısı ile çarpılması suretiyle hesaplanmaktadır. Kanaatimizce maç başı ücret akort ücrete benzemekle birlikte tam olarak akort ücret mahiyetinde olduğu

¹¹¹ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.93.

¹¹² Mollamahmutoglu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.203; Narmanlıoğlu, a.g.e., s.290; Süzek, a.g.e., s.377.

söylenemez. Öyle ki; akort ücrette üretilen birim sayısı esas alınırken maç başı ücrette farklı ölçütler mevcuttur. Futbolcu sözleşme şartlarına göre sadece maça çıktığında değil maç boyunca yedek kulübesinde yedek olduğunda dahi maç başı ücrete hak kazanabilmektedir veya futbolcu ilk 11’de maça başlayıp henüz 1.dakikada oyundan alındığında %100 maçbaşı ücrete hak kazanırken 1.dakikada oyuna girip 89 dakika oynadığında %75 maçbaşı ücrete hak kazanabilmektedir. Bu nedenle maç başı ücretin akort ücrete benzemekle beraber futbolun iç dinamiklerine özgü bir ücret çeşidi olduğunu söylemek kanaatimizce daha isabetlidir.

3.2.1.1.2.2. İmza ücreti

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde Diğer Ücretler başlığı altında sıkça rastlanan bir diğer ücret türü imza ücretidir. Profesyonel futbolcular kariyerlerine, başarılarına ve başarı potansiyellerine orantılı olarak bir, birkaç veya birçok kulüpten teklif alabilmektedir. İmza ücreti, başkaca kulüpler yerine söz konusu kulüple sözleşme imzalaması karşılığında futbolcuya ödenen ücret olarak nitelenebilir¹¹³. Bu ücretin amacı temelde futbolcunun kulübü tercih etmesini sağlamaktır. İmza bedeli genellikle peşin ödenen bir ücret olmakla birlikte taraflar dilerse taksitler halinde ödenmesine de karar verebilmektedir. Bir ücretin imza ücreti olarak nitelenmesinin en önemli sonucu bu ücretin futbolcunun sadece sözleşmeyi imzalamasına karşılık olarak ödendiğinin kabul edilmesi ve ödenen ücretin iş görme ediminin karşılığı olmadığı kabul edilmesidir. İmza bedelinin kabul edildiği durumlarda sözleşme tarafların kusuru olmaksızın sona erdiği takdirde bu ücretin oransal olarak kulübe iadesi mümkün değildir. Benzer şekilde kulübün kusuru ile sözleşmenin sona erdiği haller bakımından da bu bedelin iadesi gündeme gelmez. Ancak futbolcunun kusuru ile sona erme hallerinde ise bu bedelin oransal olarak kulübe iadesi söz konusu olabilecektir. Bu noktada bu iade yükümlülüğünün dayanağı olarak sebepsiz zenginleşme hükümleri gösterilebilir¹¹⁴. İmza ücreti kararlaştırılmış ve taksitlendirilmiş ancak bu taksitlerin vadesi gelmeden evvel sözleşme sona ermişse bu durumda ayrıca değerlendirme yapmak gerekir. Bu halde futbolcunun kusuru nedeni ile sözleşmenin sona ermesi durumunda yukarıda bahsettiğimiz iade yükümlülüğüne paralel şekilde bu ücretlerin

¹¹³ Sarı, a.g.e., s.170.

¹¹⁴ Sarı, a.g.e., s.170.

ödenmeyeceğini söylemek isabetli olacaktır. Futbolcunun kusuru olmaksızın sözleşmenin sona ermesi durumunda ise kanaatimizce söz konusu imza ücretine ilişkin kalan taksitler dava aşamasında bakiye süre ücret tazminatı kapsamında değil, alacak hakkı kapsamında değerlendirilmeli ve vadesi geldiğinde talep edilebilir olmalıdır. Sözleşmenin karşılıklı olarak sona erdirilmesi halinde ise kanaatimizce yine futbolcunun kusuru bulunmaması sebebi ile yukarıda söylediklerimize paralel olarak bu ücretlerin karşılıklı sona erdirmeye rağmen muacceliyet tarihinde talep edilebilir olması gerekmektedir.

3.2.1.1.2.3. Peşinat ücreti

Diğer Ücretler başlığı altında imza ücretine benzeyen ancak niteliği yönü ile farklılık arz eden bir diğer ücret çeşidi peşinat ücretidir. Peşinat TDK tarafından; bir alışveriş veya hizmet için önceden verilen bir miktar para şeklinde tanımlanmıştır¹¹⁵. Peşinat, profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcuya sezon boyu iş görme edimini yerine getireceği varsayılarak peşin olarak ödenen ücrettir. Peşinat iş görme ediminin karşılığı olarak kabul edilir ve peşinat ücretini imza ücretinden ayıran en önemli nokta budur. İmza ücreti sözleşmenin imzalanması için ödenen bir ücret iken peşinat ücreti sezon boyunca futbol faaliyetinde bulunması istenen futbolcuya bu edimi karşısında ödenen peşin ücrettir.

3.2.1.1.2.4. Prim

Diğer Ücretler başlığı altında rastlanan bir diğer ücret türü prim olarak kararlaştırılmış ücretlerdir. Prim, işçinin üstün bir çaba göstererek, nitelik ve nicelik açısından başarılı bir şekilde yapmış olduğu işin karşılığı olarak ödüllendirilmesi amacıyla ödenen ek bir ücret olarak tanımlanmıştır¹¹⁶. Prim şarta bağlı bir ödemedir ve şartın gerçekleşmesi ile birlikte futbolcu prime hak kazanır. Prim bireysel performansa bağlı olarak kararlaştırılabileceği gibi takım performansına bağlı olarak da kararlaştırılabilir. Örneğin futbolcunun gol veya goller atması halinde ödeneceği kararlaştırılan prim bireysel performans şartına bağlanmış, takımın kazanması halinde ödeneceği kararlaştırılan prim ise takım performansı şartına bağlanmıştır. Primin

¹¹⁵ (www.tdk.gov.tr).

¹¹⁶ Mollamahmutoglu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.200; Narmanlıoğlu, a.g.e., s.297; Süzek, a.g.e., s.379.

ödenmesi için gerekli şartlar, sözleşme özgürlüğü kapsamında taraflarca serbestçe tayin edilebileceği gibi iş ilişkisi sırasında vaat edilen prim taahhütleri de geçerli kabul edilmektedir. Bu kapsamda TFF Tahkim Kurulu bir kararında¹¹⁷, kulüp yönetim kurulu kararıyla vaat edilen primin kulübü bağlayacağını ifade etmiştir¹¹⁸. Uygulamada prim ücreti olarak en sık rastlanan örnekler; futbolcunun belirli sayıda maça çıkması karşılığında prim ödenmesi, futbolcunun gol veya asistleri karşılığında prim ödenmesi, takımın bir üst lige çıkması veya şampiyon olması halinde prim ödenmesi, takımın Avrupa kupalarına katılması halinde prim ödenmesi, takımın maçlarda topladığı puan başına prim ödenmesi olarak sıralanabilir. Bu örnekler çoğaltılabilecektir ancak temelde mantık aynıdır. Bir şartın gerçekleşmesi ile birlikte futbolcuya ödeme yapılacaktır. Ancak bu şartın gerçekleşmesi hususu futbolcunun çabası ve emeği ile meydana gelmelidir. Örneğin futbolcuya, sözleşmesinde galibiyet primi ödeneceği kararlaştırılmış olduğu varsayımında karşı takımın maça çıkmaması nedeniyle hükmen kazanılan bir maça futbolcuya galibiyet primi ödenmesi düşünülemez¹¹⁹.

3.2.1.1.2.5. Para ile ölçülebilir diğer değerler

Diğer ücretler başlığı altında sözleşmelerde sıkça rastlanan diğer bir taahhüt şekli ise futbolcuya sözleşme süresi boyunca kalacağı bir ev ve kullanacağı bir araba tahsis edilmesi, yabancı futbolcular için belirli sayıda uçak bileti alınacağını taahhüt edilmesidir.

Özetle; futbolculara ücret kapsamında aylık temel ücret ödeneceği zorunlu olarak kararlaştırılmakta, diğer ücretler ise ihtiyari olarak kararlaştırılabilmektedir. Kararlaştırılan ücretlerin niteliği bu ücrete hak kazanma bakımından ve sözleşmenin sona ermesi halinde ortaya çıkacak haklar bakımından önem arz etmektedir.

3.2.1.2. Futbolcuya Ödenecek Ücretin Belirlenmemiş Olması

Evvelce bahsettiğimiz üzere TBK m.401'de "*işçiye sözleşmede veya toplu iş sözleşmesinde belirlenen; sözleşmede hüküm bulunmayan hallerde ise, asgari ücretten*

¹¹⁷ TFF Tahkim Kurulu 24.05.2007, E. 2007/140, K. 2007/190.

¹¹⁸ TFF, Tahkim Kurulu Örnek Kararları 2006-2008, İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, 2008, ss.482-485.

¹¹⁹ Konuyla ilgili örnek karar; Tahkim Kurulu, 02.04.2009, E. 2009/110, K. 2009/199, kaynak: Çelebi a.g.t. s.54.

az olmamak üzere emsal ücret” ödenmesi gerektiği ifade edilmiştir. Bir diğer ifade ile TBK m.401’de tarafların iş görmenin ücret karşılığında yerine getirilmesi hususunda anlaşmaları, hizmet sözleşmesinin kurulması için yeterli sayılmıştır. Ücret karşılığı iş görme konusunda anlaşıldıktan sonra, bu ücretin miktarında anlaşılmamasının hizmet sözleşmesinin kurulmasına engel olmayacağı kabul edilmiştir. Öyleyse; ödenecek ücretin kararlaştırılmadığı hallerde taraflar ileride ücretin miktarı konusunda anlaşmaya varırlarsa, bu anlaşma çerçevesinde hareket edilecektir. Ancak bir anlaşma olmadığı takdirde hizmet sözleşmesi TBK m.401’e göre tamamlanacak ve ücretin miktarı asgari ücretten az olmamak üzere emsal ücret olarak belirlenecektir.¹²⁰

Daha önce sair kez ifade ettiğimiz üzere profesyonel futbolcu sözleşmeleri Türk Hukuku’nda hizmet sözleşmeleri olarak nitelendirilmektedir. Bu nedenle; ücret ödenmesinin kararlaştırılıp, miktarın belirlenmediği veya başkaca bir hususta anlaşmaksızın futbolcunun profesyonel futbol faaliyetini yerine getirip, kulübün de bunu kabul ettiği durumlarda; futbolcuya asgari ücretten az olmamak üzere emsal ücret ödenecektir¹²¹.

TBK yönünden durum bu olmakla birlikte profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından özellikli bir noktaya değinmek gerekir. Profesyonel futbolcunun iş görme ediminin büyük bir parçası olan resmi maçlara çıkma edimini yerine getirebilmesi için TFF nezdinde tescil edilmesi zorunludur. Bu husus PFSTT m.14/I-a ; m.19/1; m.20/1 hükümlerinde dile getirilmiştir. Yine PFSTT’nin m.21 hükmü gereği belirlenecek ücret asgari ücretten az olmamak zorundadır¹²². Bu nedenlerle tek tip sözleşmenin tescili noktasında TFF ücretin belirlenmiş olması şartını aramakta aksi halde tescil talebini kabul etmemektedir. Bu halde; profesyonel futbolcu ile kulüp arasında ücretin belirlenmediği hallerin ancak federasyona tescil edilen tek tip sözleşmeler dışında kalan diğer sözleşmeler bakımından ortaya çıkacağını söylemek mümkündür.

3.2.2. Kulübün Futbolcuyu Gözetme Borcu

İş ilişkilerinde işçi ile işveren arasında kişisel bir ilişki kurulmaktadır. Bu kişisel ilişkiye dayalı olarak işçi ile işveren arasında karşılıklı olarak sadakat ve gözetme

¹²⁰ Sarı, a.g.e., s.164.

¹²¹ a.g.e., s.165.

¹²² a.yer.

borçları doğar¹²³. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri de bir iş ilişkisi ortaya çıkardığından profesyonel futbolcu sözleşmeleri için de kişisel ilişkiden bahsetmek mümkündür. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından futbolcu sadakat borcunu yerine getirecek, kulüp ise futbolcunun çıkarlarını zedelemeyecek, gördüğü iş dolayısı ile uğrayabileceği zararlara karşı gerekli önlemleri alacak bir diğer ifade ile futbolcuyu gözetme borcunu yerine getirecektir.

İş ilişkileri kapsamında işverenin işçiyi gözetme borcu geniş kapsamlı bir borçtur. Bu borcun kapsamına hangi hususların dahil edileceğini önceden tespit etmek güçtür. Ancak genel hatlarıyla bahsetmek gerekirse iş ilişkisi kapsamında işveren, işçinin kişiliğinin içinde yer alan yaşam, sağlık ve beden bütünlüğünü korumak için gerekli önlemleri almalıdır¹²⁴. Kulübün profesyonel futbolcuyu gözetme borcu da bu çerçevede düşünülmelidir.

İşçinin kişiliğinin korunması borcu TBK m.417’de düzenlenmiştir. Buna göre; İşveren, hizmet ilişkisinde işçinin kişiliğini korumak ve saygı göstermek ve işyerinde dürüstlük ilkelerine uygun bir düzeni sağlamakla, özellikle işçilerin psikolojik ve cinsel tacize uğramamaları ve bu tür tacizlere uğramış olanların daha fazla zarar görmemeleri için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Profesyonel futbolcular da profesyonel futbolcu sözleşmesi ile çalışan işçilerdir. Bu nedenle; futbolcunun da kişiliğinin kulüp tarafından gözetilmesi gerekir.

Psikolojik veya cinsel taciz durumunda işveren TBK m.417 gereği bu hususlara karşı gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Yargıtay kararlarına göre işverenin işçiyi gözetme borcu sadece işyeri ile sınırlı bir borç değildir¹²⁵. Bu nedenle; işveren müdahale edebileceği tüm olaylarda işçiyi korumakla yükümlüdür. Örneğin; bir işçinin bir diğer işçiye, işyeri ve iş saatleri dışında psikolojik taciz uygulaması ihtimalinde de işveren psikolojik tacize maruz kalacak işçiyi korumakla yükümlüdür. İşveren işçiyi cinsel ve psikolojik tacize uğramadan korumakla yükümlü olduğu gibi aynı zamanda

¹²³ Mollamahmutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.226; Süzek, a.g.e., s. 416.

¹²⁴ Mollamahmutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.227; Süzek, a.g.e., s.416.

¹²⁵ Yargıtay kararlarına göre işçinin derhal fesih hakkının doğumu için cinsel veya psikolojik tacizin işyeri sınırları içerisinde gerçekleşmesi şart değildir. Bkz. Yarg. 9 HD, 4.11.2010, E. 2008/37500, K. 2010/31544, (www.kazanci.com.tr).

tacize uğramış işçi bakımından zararın artmaması için gerekli önlemleri almakla da yükümlüdür.¹²⁶

Futbolcunun da diğer işçiler gibi cinsel ve psikolojik tacize uğrama ihtimali mevcuttur. Futbolcu; takım arkadaşı, kulüp personeli, teknik ekip veya yönetimden birinin cinsel veya psikolojik tacizine uğrayabilir. Özellikle psikolojik taciz futbol kulüplerinde üzerine gidilmemiş önemli bir sorundur. Araştırmalara göre; kulüplerdeki yönetici, antrenör ve futbolcu arasındaki hiyerarşik yapı, yönetici ve antrenörlerin liderlik yapıları psikolojik tacizin önemli bir değişkeni olarak görülmektedir ve pek çok kulüpte psikolojik taciz olayları yaşanmaktadır¹²⁷. Bu noktada bahsi geçen işverenin koruma yükümlülüğü kulüpler bakımından da geçerli olacaktır. Kulüpler, futbolcuyu cinsel ve psikolojik tacize karşı korumakla ve aynı zamanda tacize uğramış futbolcuya ilişkin olarak zararın artmaması için gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Yukarıda bahsedilen Yargıtay kararına paralel olarak işveren kulübün, sadece sahada ve tesislerde değil, işyeri sayılmayan diğer yerlerde de müdahale edebileceği tüm olaylarda futbolcuyu cinsel ve psikolojik tacize karşı korumakla yükümlü olduğunu söylemek mümkündür.

İşçinin kişiliğinin gözetilmesinin bir başka boyutu kişisel verilerin korunmasıdır. TBK m.419 ile kişisel verilerin korunması amacıyla bazı sınırlamalar getirilmiştir¹²⁸. Buna göre; işveren, işçiye ait kişisel verileri, ancak işçinin işe yatkınlığıyla ilgili veya hizmet sözleşmesinin ifası için zorunlu olduğu ölçüde kullanabilir. Kişisel veri; belirli veya kimliği belirlenebilir bir kişiye ait bütün bilgilerdir¹²⁹. Bu kapsamda işçinin kimlik numarası, pasaport numarası, medeni durumu, doğum yılı, mahkumiyeti, siyasi veya sendikal faaliyeti, telefon numarası ve diğer iletişim bilgileri, cinsel tercihi vb. bilgiler korunması gereken kişisel veri kapsamında yer alır¹³⁰. Söz konusu kişisel verilerin TBK

¹²⁶ Mollamahmutoğlu, Astarlı, Baysal, a.g.e., s.230;K. Ahmet Sevimli, “Türk Borçlar Kanunu m.417 ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Işığında Genel Olarak İşçinin Kişiliğinin Korunması”, *Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, Sayı:36, 2013, s.121

¹²⁷ Recep Cengiz, *Profesyonel Futbol Kulübü Yöneticilerinin Dönüşümsel Liderlik Stilleri İle Kulüplerinin Örgüt Sağlığı Ve Futbolcuların Yıldırma (Mobbing) Yaşamaları Arasındaki İlişki*, (Yüksek Lisans Tezi) Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2008, s. 276.

¹²⁸ Süzek, a.g.e., s.422.

¹²⁹ K. Ahmet Sevimli, “Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419”, *İstanbul, Sicil İş Hukuku Dergisi*, Yıl:6, Sayı:24, Aralık 2011, s.123.

¹³⁰ Süzek, a.g.e., s.405

m.419 kapsamında işveren tarafından işlenmesi mümkündür¹³¹. Ancak bu kullanım yine TBK m.419’da yer verilen iki ölçütten en az birinin varlığı şartı ile sınırlandırılmıştır¹³². Bu ölçütlerden ilki işçinin işe yatkınlığı ile ilgili olma ölçütüdür. İşe yatkınlıkla kastedilen işe uygunluk, yeterlilik, işteki kapasite, yetenek ve beceridir. Dolayısı ile işveren işçinin performansına ve verimine ilişkin verileri işleyebilecektir¹³³. İşverenin işçiye ilişkin kişisel verileri işleme için bahse konu diğer ölçüt ise sözleşmenin ifası için zorunluluk ölçütüdür.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından yukarıda verilen bilgiler ve ölçütler değerlendirildiğinde bir işçi olarak futbolcunun kişisel verilerinin korunması gerektiği de tartışmasıdır. Ancak işveren kulüp bu verileri sözleşmenin ifası için zorunlu durumlarda veya işçinin işe yatkınlığı ile ilgili olarak işleyebilecektir. Örneğin; futbolcunun profesyonel liglerde oynayabilmek için alması gereken lisans bakımından futbolcunun kişisel kimlik bilgilerinin yer aldığı ve futbolcu ile kulüp arasında yapılan profesyonel futbolcu sözleşmesinin TFF’ye tescil edilmesi zorunludur. Bu halde işveren kulübün söz konusu lisans işlemleri bakımından kişisel verileri TFF ile paylaşması sözleşmenin ifası için bir zorunluluk arz etmektedir ve bu nedenle kulüp kişisel verileri işleme hakkına sahiptir. Bir başka örnek ise futbolcunun performans ölçümleri bakımından verilebilir. Bir futbolcunun fizik, kondisyon seviyesinin ne durumda olduğunun düzenli olarak ölçülmesi, yapılan bu ölçümlerin kaydedilmesi ve değerlendirilmesi yine işçinin işe yatkınlığı ilgili olarak yapılan ölçümler olduğundan kulübün bu verileri işlemeye hakkı olduğundan bahsedilebilecektir. Ancak bu ölçütler dışında kulüp futbolcunun kişisel verilerini korumakla yükümlüdür.

¹³¹ TBK m.419’da “kullanma” kelimesine yer verilmiş olmakla birlikte lafza bağlı kalınmayarak verilerin “işlenmesi” şeklinde değerlendirmek daha doğru olacaktır. Verilerin işlenmesi; otomatik araçlarla ya da bunlar kullanılmaksızın kişisel veri üzerinde yapılan işlem veya işlemler dizisidir. Bu kavrama, verinin toplanması, elde edilmesi, kaydedilmesi, sınıflanması, depolanması, kullanılması, değiştirilmesi, yeniden düzenlenmesi, açıklanması üçüncü kişilere aktarılması, bloke edilmesi silinmesi ve yok edilmesi gibi işlemler dahildir. Kullanma kelimesinin ise verilerin toplanmasını dahi kapsayıp kapsamayacağı tartışma yaratacak niteliktedir. Detaylı bilgi için bkz. Sevimli, “Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419”, ss.123-134.

¹³² Sevimli, “Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419”, s.134.

¹³³ a.yer.

Kişilik değerlerine saldırı söz konusu olduğunda işçinin TBK m.435 kapsamında sözleşmesini feshetme hakkına sahip olduğu söylenebilir¹³⁴. Söz konusu fesih hakkının varlığını futbolcular bakımından da kabul edileceği şüphesizdir.

İşverenin işçinin kişiliğini gözetme borcu bulunduğu gibi aynı zamanda sağlığını gözetme borcu da bulunmaktadır. Futbolcular bakımından değerlendirildiğinde futbolcunun sağlığının gözetilmesi hem kulüp başarısı hem de futbolcunun kariyeri bakımından hayati öneme sahiptir.

TBK m.417/2'ye göre; işveren, işyerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması için gerekli her türlü önlemi almak, araç ve gereçleri noksansız bulundurmak; işçiler de iş sağlığı ve güvenliği konusunda alınan her türlü önleme uymakla yükümlüdür. Bu madde işverenin işçinin sağlığını gözetme borcu olduğuna dair önemli bir düzenlemedir. TBK m.417/2'de alınacak önlemlere özel olarak değinilmemiş, genel bir ifadeyle gerekli her türlü önlemin alınacağı belirtilmiştir. İşçinin sağlığının korunması ve iş güvenliğinin sağlanması bakımından alınacak önlemler ise özel olarak 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtilmiştir. Profesyonel futbol kulüpleri futbolcu ile aralarındaki iş ilişkisinden kaynaklanan işveren sıfatı ile hem TBK m.417/2'ye hem de İş Sağlığı ve Güvenliği kanundaki hükümlere tabidir. Bununla birlikte PFSTT m.24/a'da kulüplerin futbolcunun sağlığına ilişkin yükümlülüklerine de özel olarak değinilmiştir. Buna göre; kulüpler, futbolcuların eğitimi ve sağlığı için uzman teknik adam ve sağlık personelini temin etmekle yükümlü kılınmıştır.

TBK, İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve PFSTT'nin yanı sıra TFF tarafından hazırlanan Sağlık Ekiplerinin Yapılanmaları ve İşleyişleri Talimatında da profesyonel futbol kulüpleri için iş sağlığı ve güvenliği bakımından bazı borçlar öngörülmüştür. Söz konusu talimatın 5. Maddesinde öngörülen bu yükümlülükler kulübün futbolcunun sağlığını gözetme borcu kapsamına girmektedir. Kulüpler bu talimat kapsamında talimatta öngörülen yükümlülükler doğrultusunda sağlık ekiplerini kuracak, gerekli sağlık personelini istihdam edecek, sağlık ekiplerinin görevlerini yerine getirebilmeleri için gerekli şartları sağlayacak, kulüp sağlık yapılanmasının temel hizmet alanları ile ilgili yükümlülükleri yerine getirecek, futbolcu sağlığı ve performansı ile ilgili TFF

¹³⁴ Sevimli, "Türk Borçlar Kanunu m.417 ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Işığında Genel Olarak İşçinin Kişiliğinin Korunması", s. 136; Süzek, a.g.e., 428.

talimat, genelge ve taleplerinin sağlık ekibi tarafından uygulanmasını sağlayacaktır. Futbolcu sağlığı bakımından öngörülen bu gözetme borçları yerine getirilmediği takdirde futbolcu bu yükümlölüklerin yerine getirilmesini talep etme hakkına sahip olacaktır.

Kulübün gözetme borcuna ilişkin bir diğer hal ise PFSTT m.24/e'de yer almaktadır. Buna göre; kulüpler, kadro dışı bıraktıkları futbolculara, antrenman yapabilmeleri için en az bir antrenör nezaretinde hakkın kötüye kullanılması teşkil etmeyecek şekilde saha tahsis etmek ve antrenman koşullarını noter aracılığı ile futbolculara tebliğ etmek zorundadır. Söz konusu düzenleme kanaatimizce kulübün futbolcuyu gözetme borcu kapsamındadır. Öyle ki; futbolcular diğer işçilerden farklı olarak kariyerlerini en üst seviyede devam ettirebilmek için düzenli ve yeterli miktarda antrenman yapmak zorundadır. Bu nedenle kulüp bir sebeple futbolcuyu kadro dışı bırakmış olsa dahi futbolcuya antrenman yapması için PFSTT m.24/e'de yer alan gerekli koşulları sağlamalı ve bunu yaparken kadro dışı bırakma hakkını kötüye kullanmamalıdır. Uygulamada hakkın kötüye kullanılması genellikle antrenman saatlerinin anormal şekilde belirlenmesi yolu ile ortaya çıkmaktadır.

Kulübün futbolcuyu gözetme borcuna ilişkin olarak PFSTT'de öngörölmüş bir takım diğer spesifik borçlar da mevcuttur. Bunlardan ilki PFSTT m.24/f'de düzenlenmiştir. Buna göre; kulüpler, profesyonel futbolcularını yurt içinde ve dışında yapacakları maçlarda, antrenmanlarda, antrenmanlara gidiş ve gelişlerde, taşıt vasıtalarında meydana gelmesi muhtemel kazalar ve sakatlıklar için kısmi ve daimi maluliyet ve ölüm hallerine karşı TFF tarafından belirlenmiş özel sigorta şirketlerine sigorta ettirmek ve gerçekleşen rizikoyu beş günlük süre içerisinde özel sigorta şirketine bildirmek zorundadır.

Kulübün futbolcuyu gözetme borcuna ilişkin olarak PFSTT'de öngörölen bir diğer borç ise m.24/g'de düzenlenmiştir. Buna göre; kulüpler, Futbolcularının ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde askerlikle ilgili gerekli belgeleri futbolcusu ile birlikte hazırlayarak TFF'ye sunmak zorundadırlar.

3.2.3. Kulübün Futbolcuya İş Araç ve Malzemeleri Verme Borcu

TBK m.413/1' e göre; işveren aksine bir sözleşme veya adet yoksa işçinin çalışması için gerekli alet ve malzemeyi temin etmekle yükümlüdür¹³⁵. Profesyonel futbolcular da hizmet sözleşmesi ile çalıştığından ve TBK'nın hizmet sözleşmesi kapsamında değerlendirildiğinden bu hüküm profesyonel futbolcular bakımından da uygulama alanı bulacaktır. Nitekim söz konusu hükmün bir benzerine PFSTT m.24/b'de yer verilmiştir. Buna göre; kulüpler futbol faaliyetlerinin gerektirdiği spor malzemelerini temin etmekle yükümlü kılınmıştır.

TBK m.413/2'de ise; “İşçi işverenle anlaşarak kendi araç veya malzemesini işin görülmesine özgülürse, aksi anlaşmada kararlaştırılmadıkça veya yerel adet bulunmadıkça işveren, bunun için işçiye uygun bir karşılık ödemekle yükümlüdür.” ifadesine yer verilmiştir. Söz konusu hüküm profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından da uygulanabilir kabul edilmelidir.

3.2.4. Kulübün Futbolcunun Dinlenme Hakkını Kullanması İle İlgili Borçları

Dinlenme hakkı T.C. Anayasası tarafından güvence altına alınmış, işçinin en temel haklarından biridir. Öyle ki; T.C. Anayasası'nın 50. Maddesinin 3. fıkrasında; “Dinlenmek, çalışanların hakkıdır.” İfadesine yer verilmiş, ayrıca takip eden 4.fıkroda ise; “Ücretli hafta ve bayram tatili ile ücretli yıllık izin hakları ve şartları kanunla düzenlenir.” ifadesine yer verilmiştir. Bu nedenle dinlenme hakkının en temel hali ile anayasada ifade edildiğini ve söz konusu hakkın detaylarının kanunla düzenlendiğini söylemek mümkündür. Bu noktada dinlenme hakkının görünümleri olan ücretli hafta tatili ve ücretli yıllık izin haklarının profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından incelemesi kanuni düzenlemeler ışığında aşağıda yer verilen alt başlıklarda yapılacaktır.

3.2.4.1. Hafta Tatili

Hafta tatili hakkı TBK'nın hizmet sözleşmesine ilişkin düzenlemeleri arasında yer alan bir haktır. TBK m.421/1'e göre; “İşveren, işçiye her hafta, kural olarak pazar günü veya durum ve koşullar buna imkân vermezse, bir tam çalışma günü tatil vermekle yükümlüdür.”. Profesyonel futbolcular bakımından düşünüldüğünde işveren kulübün, futbolcuya pazar günü hafta tatili kullandırması işin niteliği gereği mümkün

¹³⁵ Cevdet Yavuz, a.g.e., s.505.

olmayabilir. Öyle ki; profesyonel liglerde maçların önemli bir kısmı pazar günleri oynanmaktadır. Bu nedenle durum ve koşullar gereği profesyonel futbolcu için hafta tatilinin pazar günü olamayacağını söylemek mümkündür. Ancak TBK'nın yukarıda belirtilen ilgili hükmü gereği kulüp futbolcuya haftanın diğer günlerinden birinde bir tam çalışma günü hafta tatili vermekle yükümlü olacaktır.

3.2.4.2. Yıllık Ücretli İzin Hakkı

TBK m.422'de, anayasal hak olarak öngörülen yıllık ücretli izin hakkı hizmet sözleşmeleri çerçevesinde düzenlenmiştir. Buna göre; işveren, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yılda en az iki hafta ve onsekiz yaşından küçük işçiler ile elli yaşından büyük işçilere de en az üç hafta ücretli yıllık izin vermekle yükümlüdür.

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin de TBK kapsamındaki hizmet sözleşmesi olarak nitelendiğini belirtmiştik. Buna göre futbolcu TBK kapsamında en az 2 haftalık ücretli izin hakkına sahiptir. TFF tarafından bu konuda herhangi bir düzenleme yapılmamıştır. Ancak TBK m.422 futbolcular bakımından da uygulama alanı bulmalı ve en az bir yıl çalışmış işçiye bu hüküm gereği ücretli yıllık izin verilmelidir¹³⁶. FIFPro¹³⁷ ile Union of European Football Associations (UEFA) arasında yapılan ve 2007 yılında yayınlanan mutabakata göre ise futbolculara on iki aylık dönem için en az 4 hafta yıllık izin verileceği ve iznin normal sezon harici zamanda kullanılabilmesi hüküm altına alınmıştır. TFF tarafından bu konuda herhangi bir düzenleme yapılmamış olmasına rağmen 5894 Sayılı TFF'nin Kuruluş ve Görevleri Hakkındaki Kanunda TFF'nin görevlerinden biri olarak FIFA ve UEFA'nın koyduğu kurallara uyulmasını sağlamak olduğundan söz konusu mutabakat metni ve en az 4 haftalık yıllık izin kuralı Türkiye'de de uygulanmalıdır.¹³⁸

4. FUTBOLCUNUN SOSYAL GÜVENLİK HAKLARI

Sosyal güvenlik hakkı da dinlenme hakkı gibi T.C. Anayasa'sında öngörülmuş haklardan biridir. Anayasa'nın 60. maddesinde sosyal güvenlik hakkına ilişkin olarak; *“Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir.”* ve *“Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli*

¹³⁶ Sarı, a.g.e., s.149.

¹³⁷ World Players' Union (FIFPro), uluslararası bir futbolcu sendikası federasyonudur. Ayrıntılı açıklama için bkz. Dipnot:150.

¹³⁸ Çelebi, a.g.t., s.55.

tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.” ifadelerine yer verilmiştir. Her ne kadar futbolcular İş Kanunu kapsamı dışında tutulmuş olsalar da Anayasa’ya ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na göre futbolcular sosyal güvenlik hakkına sahiptir. SSK m.4/a’ya göre; bir hizmet akdine dayanarak bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanlar Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası gereği sigortalı sayılırlar.

Futbolcu, 5510 sayılı kanun gereği gerekli şartları sağladığı takdirde; iş kazası ve meslek hastalıkları sigortası, hastalık sigortası, malullük, yaşlılık, ölüm ve analık sigortalarından faydalanabilir¹³⁹. Bunların yanı sıra futbolcu yine şartların oluşması halinde işsizlik sigortasından da faydalanabilecektir.

Türk Hukukunda PFSTT’de futbolcuların sigortalılığına ilişkin detaylı hükümler bulunmamaktadır ancak futbolcunun sigortalılığına ilişkin yükümlülüklerin kulüpler tarafından ihlal edilmesi halinde futbolcuya fesih hakkı tanınmıştır. Söz konusu bu fesih hakkına ilgili başlık altında ayrıca değinilecektir¹⁴⁰.

PFSTT’de bir düzenleme bulunmamakla birlikte FIFA tarafından yayımlanan ve futbolcu kontratlarında bulunması gereken minimum gereksinimleri düzenleyen 1171 sayılı sirkülerde ise; futbolcunun sosyal sigorta haklarının sözleşmede karşılanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu kapsamda FIFA düzenlemelerine göre kulüp futbolcunun sigortalı olmasından sorumludur ve futbolcunun sigortalılık durumuna ilişkin yükümlülükleri vardır. Futbolcu, bu yükümlülükler yerine getirilmediği takdirde bu hakkını arayabilecektir.¹⁴¹

5. FUTBOLCUNUN SENDİKAL HAKLARI

Türkiye’de profesyonel sporda sendikalaşma, her ne kadar yeterince güçlü ve etkili olmasa da sadece futbol için söz konusu olmuştur. Diğer spor dallarında sendikalaşmaya yönelik bir ifade dahi uzun yıllardır dile getirilmemiştir. Yeni yeni basketbol alanında sendikalaşmaya yönelik ifadeler de dile getirilmeye başlanmaktadır¹⁴². Ancak henüz bir girişimden bahsedilmesi mümkün değildir.

¹³⁹ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.117; Çelebi, a.g.t., s.56.

¹⁴⁰ Bkz. İkinci Bölüm, Başlık 3.2.1.1..

¹⁴¹ Çelebi, a.g.t., s.56.

¹⁴² Bkz. <http://abcspor.com/care-oyuncu-sendikasi/>, Haber Tarihi; 06.11.2017, Erişim Tarihi; 02.12.2017.

Türkiye’de sadece futbol bakımından sendikalaşma girişimlerinin olması futbolun en erken profesyonelleşen ve en yüksek ekonomik hacme ulaşan spor olmasıyla doğrudan bağlantılıdır.¹⁴³

Türkiye’de profesyonel futbolda sendikalaşma adına önemli girişimler bulunmaktadır. Bunlardan ilki; 1965’de kurulan Profesyonel Futbolcular Sendikasıdır. Sendika 1975 yılında yaptığı olağan genel kurul toplantısı ile adını Futbol-İş sendikası olarak değiştirmiştir. Sendika 1976 yılında üye sayısını en üst düzey olan 440’a kadar çıkarmıştır. Sendikanın son olağanüstü genel kurulunun yapıldığı 1979 yılında ise üye sayısı 290’dır. Futbol-İş Sendikasının faaliyetleri 12 Eylül 1980 tarihinde diğer sendikalar gibi durdurulmuş, tüzük değişikliklerini yapmadığı ve genel kurulunu toplamadığı gerekçesi ile de 23 Eylül 1984 tarihinde sendika münfesih sayılmıştır.¹⁴⁴

Son yıllarda sendikalaşma adına tekrar girişimler yapılmıştır. Bu girişimler kapsamında Spor-Sen, Spor Emek-Sen, Tüm Emek Sen, Futbol Sen isimleriyle sendikalar kurulmuştur. Kurulan bu sendikalardan Spor-Sen 2017 yılı itibari ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı kayıtlarında kendine yer bulamazken, Tüm Emek-Sen’in üye sayısı 38, Spor Emek-Sen’in üye sayısı ise 10’dur. Diğer sendika girişimlerine nazaran internet sitesi, sosyal medya hesapları kullanması ve FIFpro’ya üyelik başvurusu yapmasıyla daha profesyonel görünüme sahip Futbol Sen ise her ne kadar 2013 yılı Temmuz ayında 342 üye sayısına ulaşırsa da takip eden yıllarda beklenen ilgiyi görememiş ve 2017 yılı Temmuz ayı itibariyle üye sayısı 122’ye kadar düşmüştür. Ayrıca sendikanın internet sitesi kapanmış, twitter hesabından atılan son tweet ise 14 Ocak 2015’de atılmıştır.¹⁴⁵

Yukarıda bahsedilen sendikalaşma girişimlerinin belirli süreçler sonunda hüsrana uğraması ülkemizde sendikal faaliyetlerin yapılamayacağı anlamına gelmemektedir. 6356 Sayılı Sendikalar Kanunu’nun 17. Maddesi gereği; 15 yaşını dolduran ve bu kanuna göre işçi sayılanlar işçi sendikalarına üye olabilmektedir. Türk

¹⁴³ Ufuk Aydın, *Profesyonel Sporda Sendikalaşma PFA Örneği ve Türkiye*, Ankara: Grup Matbaacılık, 2007, s.29.

¹⁴⁴ Aydın, a.g.e., s.30.

¹⁴⁵ Ufuk Aydın, “Toplu İş Hukuku ve Profesyonel Futbolcular”, *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s.207.

Hukukunda futbolcuların sendika kurmalarına ve üye olmalarına ilişkin herhangi bir engel bulunmamaktadır. Dolayısı ile futbolcular sendikal haklarını kullanabileceklerdir.

Ülkemizde her ne kadar sendikal hakların kullanılması bakımından hukuken bir engel bulunmasa da bu hakların aktif olarak kullanıldığı söylenemez. Dünyanın diğer bazı ülkelerinde ise futbolcular sendikal haklarını aktif olarak kullanmaktadır. Danimarka'da futbolcuların yaklaşık %95'i Danimarkalı Profesyonel Futbolcu Sendikası'na üyedir¹⁴⁶. İspanya'da ise; İspanyol Futbolcular Sendikası 2011 yılında 20 Ağustosta başlaması öngörülen ligde grev ve maçlara çıkmama kararı almışlardır¹⁴⁷. Benzer şekilde Arjantin'de de; Arjantin Futbolcular Birliği (FAA), 2017 yılının Mart ayında başlayacak olan ligdeki maçlara çıkmama kararı almış ve futbolculara gereken ödemelerin yapılmaması halinde grevin devam edeceğini bildirmiştir¹⁴⁸. Sendikalaşma faaliyetinin aktif olduğu bir diğer ülke ise İngiltere'dir. İngiltere'de 1907'de kurulan PFA (Professional Footballers' Association) yıllar içerisinde üye sayısını 4000 ve üzeri rakamlara kadar çıkarmış ve günümüze kadar etkin bir şekilde faaliyetlerini sürdürmüştür. PFA 1956,1965,1983 ve 2001 yıllarında FA (Football Association) ile önemli sorunlar yaşamış ve grev yapacağı uyarısında bulunmuştur. Bu uyarılar sonuç vermiş ve grev uygulamasına geçilmeden uyuşmazlıklar anlaşma ile sonuçlanmıştır¹⁴⁹. Uluslararası düzeyde profesyonel futbolcu sendikası rolünü üstlenen FIFPro¹⁵⁰ ise futbolcuların çalışma şartlarının düzeltilmesi ve haklarının korunması için çalışmaktadır¹⁵¹. FIFpro'nun, FIFA DRC'nin üye yapısı içerisinde önemli bir rolü bulunmaktadır. FIFA DRC'nin başkanı, başkan vekili ile üyeleri FIFA Yönetim Kurulu tarafından seçilmekle beraber toplam 20 üyeden oluşan merkezin üyelerinin yarısı FIFpro diğer yarısı ise ligleri/kulüpleri temsil eden dernekler tarafından

¹⁴⁶ Jorgensen, Carsten, "Danish Football Players Union is a success", (www.eurofound.europa.eu), (26.11.2017).

¹⁴⁷ İlgili haber için bkz. (www.dw.com/tr/ispanyol-liglerinde-grev-karar%C4%B1/a-15311908) (26.11.2017).

¹⁴⁸ İlgili haber için Bkz. (www.ntv.com.tr/spor/arjantin-futbolunda-grev-basladi.vJGJregxsEK4Z3Gefl1pEg) (26.11.2017).

¹⁴⁹ Aydın, a.g.e., s.67.

¹⁵⁰ Profesyonel futbolcuları uluslararası ölçekte temsil eden FIFPro, Paris'te yapılan bir toplantıda, beş ulusal futbolcu sendikasının girişimi ile 1965 yılında kurulmuştur. 1968 yılında Fransız mevzuatına uygun olarak dünyadaki profesyonel futbolcuların haklarının korunması amacıyla sendikaya uluslararası dernek statüsü verilmiştir. FIFPro'nun profesyonel futbolcuların haklarının korunması amacı ile uluslararası futbol yargılama faaliyetlerinde önemli bir yeri olduğunu belirtmek gerekir. Detaylı bilgi için bkz. Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, ss.112-114

¹⁵¹ Çelebi, a.g.t., s.58.

seçilmektedir¹⁵². Spor Tahkim Mahkemesinde (CAS) atanan hakemlerin 10 tanesi de FIFpro tarafından önerilmektedir¹⁵³. UEFA ile toplu iş sözleşmesine sahip olmayan futbolcuların korunması amacıyla profesyonel futbol kontratındaki asgari koşulların belirlenmesi adına bir anlaşma imzalamıştır¹⁵⁴. FIFA bu anlaşma doğrultusunda 1171 numaralı sirküleri ile Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi Asgari Koşullarını ilan etmiştir¹⁵⁵.

Sendikal hakların kullanılması futbolcuların haklarını arayabilmeleri bakımından önemli bir araçtır. Bu nedenle gerek dünyada gerek Türkiye’de bu hakların kullanılması bakımından hukuken bir engel bulunmamaktadır. Ancak futbolcuların bu hakları aktif olarak kullanma durumu ülkeden ülkeye değişebilmektedir. Ülkemizde sendikal hakların kullanımını son derece zayıfken uluslararası futbolcu sendikası olan FIFpro’nun ve bazı ülke sendikalarının bu konuda son derece aktif olduğu söylenebilir.

6. PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE YETKİLİ MERCİLER

Profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar ulusal veya uluslararası nitelikli olabilir. Sözleşmenin kulüp ile o kulübün tescilli olduğu ulusal futbol federasyonunun mukim olduğu ülkede “yabancı” konumunda bulunan bir futbolcu arasında akdedilmiş olması halinde uyuşmazlık uluslararası niteliğe haizdir¹⁵⁶. Buna karşılık; kulübün tescilli olduğu federasyonun mukim olduğu devletin vatandaşı bir futbolcu ile söz konusu kulüp arasında akdedilen bir sözleşmeden doğan uyuşmazlık ise ulusal nitelikte kabul edilmektedir¹⁵⁷.

Profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar bakımından sözleşmenin ulusal-uluslararası nitelikte olması ortaya çıkacak uyuşmazlıkların çözümünde yetkili mercilerin de farklılık göstermesine sebebiyet vermektedir. Bu başlık

¹⁵² Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.112.

¹⁵³ a.g.e., s.113.

¹⁵⁴ Söz konusu anlaşma için bkz. (www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/EuroExperience/uefaorg/Players'unions/01/78/06/85/178068_5_DOWNLOAD.pdf) , (20.02.2019)

¹⁵⁵ Söz konusu sirküler için bkz. (www.fifa.com/mm/document/affederation/administration/97/29/01/circularno.1171-professionalfootballplayercontractminimumrequirements.pdf) , (20.02.2019)

¹⁵⁶ FIFA Talimatı Şerhi (Commentary on the Regulation for the Status and Transfer of Players) Madde 22(4)(b)

¹⁵⁷ Ekşi, a.g.e., s.71; Yılmaz, a.g.e., s.233.

altında önce Türk futbolcular bakımından yetkili merciler ve ardından Türkiye’de futbol faaliyetinde bulunan yabancı uyruklu profesyonel futbolcular bakımından başvurulabilecek merciler incelenmiştir.

6.1. TÜRK FUTBOLCULARIN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE YETKİLİ MERCİLER

Açıklandığı üzere¹⁵⁸ Türk Hukuku bakımından profesyonel futbolcular İş Kanunu kapsamı dışında tutulmuştur ve Profesyonel futbolcunun iş ilişkisi Türk Borçlar Kanunu’nda yer alan hizmet sözleşmesini düzenleyen hükümlere tabidir. 30/1/1950 tarihli ve 5521 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu yürürlükten kaldıran 12/10/2017 tarihli 7036 sayılı yeni İş Mahkemeleri Kanunu¹⁵⁹ uyarınca İş Mahkemeleri Türk Borçlar Kanunu’nda düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına bakmakla görevli hale gelmiştir¹⁶⁰ (7036 sK.m.5/1,a). Dolayısıyla Profesyonel futbolcu sözleşmeleriyle kurulan iş ilişkileri bakımından da görevli mahkemenin, iş mahkemesi olması gerekir. Ne var ki TFFK m.5/2 ve bu kanuna dayanılarak çıkartılan eski UÇK Talimatında (UÇKT), bu konuda UÇK’nın münhasıran görevli olduğu düzenlenmiş idi. Bu durum, Anayasa Mahkemesi’nin (AYM) 02.03.2018 tarihinde Resmi Gazetede yayımlanan ve 02.03.2019 tarihinde yürürlüğe giren iptal kararı ve buna istinaden TFF tarafından düzenlenerek 02.03.2019 tarihinde yürürlüğe koyulan yeni UÇK Talimatı ile ortadan kaldırılmış, böylece iş mahkemelerinin görevli olduğu hususunda duraksama kalmamıştır. Özetlemeye çalıştığımız bu sürecin açıklanmasında yarar görüyoruz.

6.1.1. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı Öncesinde Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yetkili Mercii

¹⁵⁸ Bkz. Birinci Bölüm, Başlık 2.4..

¹⁵⁹ RG 25.11.2017/30221

¹⁶⁰ Türk Borçlar Kanunu kapsamındaki hizmet ilişkisinden kaynaklanan uyuşmazlıklar bakımından mülga 5521 sayılı Kanun döneminde Asliye Hukuk Mahkemeleri görevli idi. Bkz.: Sabahattin Yürekli, *Türk Borçlar Kanununa Göre Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, Ankara, Seçkin Yay., 2016, s.365 vd.; Köme Akpulat, Ayşe, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri*, İstanbul, On İki Levha Yay., 2018, s.93 vd.

İptal edilen TFFK m5/2, aralarında UÇK'nın da bulunduğu TFF ilk derece hukuk kurullarını¹⁶¹ çıkacak ihtilaflarda karar vermeye münhasıran yetkili kılmakta idi. İptal kararı öncesinde yürürlükte olan eski UÇK Talimatında ise profesyonel futbolcu ile kulüp arasındaki iş uyuşmazlıklarında UÇK'nın münhasıran yetkili ve görevli olduğu, “*Kurulun Yargı Yetkisi*” başlıklı ikinci maddede düzenlenmişti: “*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu...Kulüpler ile futbolcular...arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar*” (mülga UÇKT m.2). Benzer bir düzenlemeye UÇK'nın yargı yetkisini düzenleyen TFF Statüsü'nde de yer verilmişti: “*Uyuşmazlık Çözüm Kurulu...Kulüpler ile futbolcular,...arasında sözleşmeden doğan futbolla ilgili tüm uyuşmazlıkları, taraflarının başvurusu üzerine münhasıran görevli ve yetkili olarak inceler ve karara bağlar. Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Hakem Heyeti tarafından verilen kararlar, Tahkim Kurulu'na itiraz edilmemesi ya da itiraz üzerine verilen Tahkim Kurulu kararı ile kesinleşir*” (TFF Statüsü m.56/1,b). Görüleceği üzere; belirtilen düzenlemeler uyarınca UÇK, sözleşmeden; dolayısıyla iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar bakımından *münhasıran* görevli kabul edilmiş idi.

Söz konusu eski UÇK Talimatı doğrultusunda, UÇK 11.07.2015¹⁶² tarihinden 02.03.2019 tarihine kadar profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklarda münhasıran görevli olarak işlev görmüş, genel mahkemeler ise görevsiz kabul edilmiştir. Nitekim bu tarihler arasında genel mahkemelerin görevsiz olduğuna ilişkin Yargıtay kararları da mevcuttur¹⁶³.

6.1.2. Anayasa Mahkemesinin İptal Kararı Sonrasında Profesyonel Futbolcunun İş İlişkisinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümünde Yetkili Merciler

Yukarıda bahsettiğimiz üzere 01.08.2015 yürürlük tarihli eski UÇK Talimatının değiştirilmesine AYM'nin, 2018 yılında verdiği iptal kararı¹⁶⁴ sebebiyet vermiştir. AYM'ne itiraz (somut norm denetimi) yoluyla başvuran İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi 18. Hukuk Dairesi'dir. İtirazın konusu ise 5894 sayılı Türkiye Futbol

¹⁶¹ TFFK m.5/1 uyarınca TFF'nin ilk derece hukuk kurulları özellikle şu kurullardan oluşur: a) Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, b) Disiplin kurulları, c) Kulüp Lisans Kurulu, ç) Etik Kurulu.

¹⁶² Bkz. 01.08.2015 yürürlük tarihli mülga UÇK Talimatı Geçici Madde:1.

¹⁶³ Yarg. 13. HD, 29.12.2017, E. 2016/16589, K. 2017/13098, (www.legalbank.net).

¹⁶⁴ AYM, 18.01.2018, E.2017/136 E, K.2018/7, (RG 2.3.2018/30348).

Federasyonun Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun “İlk derece hukuk kurulları kulüp lisansı ile ilgili kararlar almaya veya bu Kanun, TFF Statüsü, TFF’nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile diğer yetkili TFF kurul ve organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflarda karar ermeye münhasıran yetkilidir” şeklindeki 5. Maddesinin 2. Fıkrasıdır.

AYM kararında itirazın gerekçesi şu şekilde özetlenmiştir: “Başvuru kararında özetle, itiraz konusu kuralın, Türkiye Futbol Federasyonu (TFF) bünyesinde kurulan ilk derece hukuk kurullarını görev ve yetkileri kapsamında bulunan ihtilaflarda münhasıran yetkili kıldığı ancak Anayasa’nın 59. maddesine göre yalnızca spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı zorunlu tahkim yoluna gidilebileceği ifade edilmiştir. Başvuru kararında ayrıca, futbolla ilgili sözleşmeden doğan alacak haklarına ilişkin uyuşmazlıkların Anayasa’nın 59. Maddesi kapsamında olmadığı ve genel hükümlere göre adli yargı mercilerince incelenmesi gerektiği, Anayasa’nın 59. maddesinde yapılan değişiklik gerekçesinde de bu hususun açıkça ifade edildiği belirtilmiştir. Buna rağmen itiraz konusu kural ve bu kuralın ayrıntılarının düzenlendiği TFF Statüsü ile Uyuşmazlık Çözüm Kurulu Talimatı’nda futbola ilişkin sözleşmelerden doğan alacak haklarına ilişkin uyuşmazlıkların çözümünde yalnızca tahkime gidilebileceğinin öngörülmesi suretiyle söz konusu uyuşmazlıkların yargı denetimine kapatıldığı belirtilerek kuralın Anayasa’nın 9., 10., 11., 36., 59., ve 142. Maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür” (para.3).

AYM, iptal başvurusunu incelerken öncelikle hukuk devletinin temel ilkelerinden birinin belirlilik ilkesi olduğuna (para.6-7); temel hak ve hürriyetlerin sınırlanmasına ilişkin esaslara ve bu sınırlamaların ölçülü olması gerektiğine işaret etmiştir (para.8). Kararda bilhassa Anayasa’nın Hak Arama Hürriyeti başlıklı 36. maddesine vurgu yapılmıştır. Söz konusu maddeyle güvence altına alınan hak arama özgürlüğü ve adil yargılanma hakkının temel bir hak niteliği taşımasının yanında, diğer temel hak ve özgürlüklerden gereken şekilde yararlanılmasını ve bunların korunmasını sağlayan en etkili güvencelerden biri olduğu ifade edilmiş (para.10), hak arama özgürlüğünün temel unsurlarından birinin de mahkemeye erişim hakkı olduğunu belirtilmiştir (para.11). AYM, itiraza konu edilen kuralın ilk derece hukuk kurullarının

görev ve yetkisinin kapsamını “Kanun, TFF Statüsü, TFF’nin diğer talimat ve düzenlemeleri ile yetkili TFF Kurul organları tarafından alınacak kararlara ilişkin olarak çıkacak ihtilaflar” şeklinde belirlediğine değinmiş, bu haliyle ilk derece hukuk kurullarının görev ve yetkisinin oldukça geniş ve sınırları belirsiz bir alana işaret ettiğini, zira Kanunkoyucu tarafından ilk derece hukuk kurullarının hangi tür ihtilaflara bakacağı hususunda yalnızca kanun ile TFF’nin düzenleme ve kararlarına atıfta bulunmakla yetinildiğini, “kulüp lisansı ile ilgili kararlar alma” dışında Kanun ve TFF kararlarına ilişkin olarak çıkacak ihtilaf konularının ise belirtilmediğini ifade etmiştir (para.16). Yüksek Mahkemeye göre “*Bir kanunun kapsamına giren tüm uyumsuzluk türlerini kanunda tek tek saymanın güçlüğü ve bu yöntemin bazı hususları eksik bırakabilme olasılığı söz konusu olduğunda kanun koyucunun temel kuralları saptayarak detayları daha alt düzeydeki düzenlemelere bırakması belirsizlik ilkesine aykırılık oluşturmaz. Ancak kanun koyucunun saptayacağı temel kurallar, bunlara dayalı olarak şekillendirilecek ayrıntıların belirlenmesinde yol gösterici nitelikte olmalıdır. İtiraz konusu kuralda ise ilk derece hukuk kurullarının görev ve yetkisine giren ihtilafların belirlenmesi konusunda TFF statüsü ile TFF’nin diğer talimat ve düzenlemelerine atıfta bulunulması, ihtilafların kapsamının belirlenmesini TFF’nin iradesine bırakmaktadır. Söz konusu düzenlemelerin TFF tarafından her zaman değiştirilebilir olması da TFF’nin iradesine bağlı olarak yargı yolu kapatılan uyumsuzlukların kapsamının da değişmesine yol açabilecek nitelikte olup kural bu yönüyle kişiler yönünden belirli ve öngörülebilir değildir*” (para.17). AYM, itiraz konusu kural ile itiraz konusu kuralda belirtilen kurullar tarafından verilen kararlara karşı tahkim dışında başka bir hukuki yola başvurulamayacağını anlaşıldığını (para.22), bu durumun Anayasa m.59 ile bağdaşmadığı gibi ilgililerin mahkemeye erişim hakkını ortadan kaldırmakta olduğunu ve hak arama hürriyetinin özüne dokunduğunu tespit ederek (para.23), TFFK m.5/2 hükmünü Anayasa’nın 2, 13, 36, ve 59. maddelerine aykırı bulmuş ve iptal kararı vermiştir (para.24).

AYM iptal kararının yürürlüğe girme tarihini söz konusu kararın Resmî Gazetede yayınlanmasından 1 yıl sonra olarak belirlemiştir (para.25). Karar 2 Mart 2018 günü Resmî Gazetede yayınlanmış ve 2 Mart 2019 günü yürürlüğe girmiştir. Anayasa Mahkemesinin bu kararı sonrasında 18.02.2019 tarihinde TFF resmî web sitesinde yayınlanan bir açıklama ile AYM kararı doğrultusunda UÇK Talimatı’nın

değiştirildiği, yeni talimatın AYM kararının yürürlük tarihi olan 2 Mart 2019'dan itibaren yürürlükte olacağı duyurulmuştur¹⁶⁵.

2 Mart 2019' da yürürlüğe giren yeni UÇK Talimatı'nın "Kurulun Yargı Yetkisi"¹⁶⁶ başlıklı ikinci maddesi uyarınca "Kulüpler, futbolcular, teknik adamlar ve futbol menajerleri; aralarındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan ihtilafların çözümü için Uyuşmazlık Çözüm Kurulu'nun yetkisini kabul edip etmemekte serbesttirler" (UÇKT m.2/I); "Bununla birlikte sportif cezalarla, yetiştirme tazminatına ilişkin ihtilaflar münhasıran Uyuşmazlık Çözüm Kurulu önünde çözülür" (UÇKT m.2/II). Buna göre; UÇK, 2 Mart 2019 tarihinden itibaren UÇKT m.2/I'de sıralanan uyuşmazlıklar bakımından ihtiyari bir hakem heyeti halini almış ve genel mahkemeler görevli hale gelmiştir. Taraflar profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar bakımından isterse UÇK'yı çözüm merci olarak kabul edecek, ancak böyle bir kabul olmaması durumunda, uyuşmazlık görevli mahkeme olan (7036 SK m.5/1-a) iş mahkemelerinde çözülecektir.

6.2. TÜRKİYE'DE FUTBOL FAALİYETİNDE BULUNAN YABANCI PROFESYONEL FUTBOLCULARIN İŞ İLİŞKİSİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜNDE YETKİLİ MERCİLER

Uluslararası federasyon yapılanmasından en üstte uluslararası spor federasyonları birliği (Örn.: FIFA), onun altında kıtasal spor federasyonları birliği (Örn.: Union of European Football Associations; UEFA), onun altında ülke federasyonları ve kulüpler bulunur¹⁶⁷. 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunda FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından konulan kuralların gereği gibi uygulanmasını sağlamak TFF'nin görevleri arasında sayılmıştır (TFFK m.3/I-c). TFF, FIFA'ya üye ve dolayısıyla FIFA'nın yetkilerini tanıyan bir federasyondur.

¹⁶⁵ Bu çalışmanın yazıldığı tarihler itibarıyla TFFK'nda iptal edilen m.5/2 yerine bir hüküm yasalaşmış değildir. TFF Statüsü m.56/1,b düzenlemesinde de henüz değişikliğe gidilmemiştir.

¹⁶⁶ Bahse konu maddenin başlığı kanaatimizce isabetli değildir. Öyle ki; AY. m.9 "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır" şeklinde düzenlenmiştir. Anayasanın açık hükmü karşısında Türkiye Futbol Federasyonu tarafından kurulan bir kurulun yargı yetkisinden bahsetmek isabetsizdir. Söz konusu madde başlığının AY m.9'a uygun olarak tekrar düzenlenmesinin isabetli olacağı kanaatindeyiz.

¹⁶⁷ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.16; Sarı, a.g.e., s.14.

Uluslararası nitelikli uyuşmazlıklar bakımından FIFA organlarının yetkisi, FIFA Talimatının Yargı Yetkisi (*Jurisdiction*) başlıklı bölümünde düzenlenmiştir. Bu bölümde yer alan 22, 23 ve 24. maddeler gereğince herhangi bir oyuncu veya kulübün istihdamla bağlantılı uyuşmazlıklar bakımından bir hukuk mahkemesi huzurunda çözüm arama hakkı saklı olmak kaydıyla FIFA'nın ilgili kurulları¹⁶⁸ yetkilidir. FIFA'nın ilgili kurullarının yetkisinin doğumu için bu yetkinin ulusal federasyonların iç düzenlemelerinde tanınmış olmasına gerek olmadığı FIFA düzenlemelerinden anlaşılmaktadır¹⁶⁹.

Federasyonlar nezdinde tarihsel süreçte önce sadece sporun yürütülmesi ve disiplin yargılamasını kapsayan federatif yargılama sistemi oluşturulmuştur. Ancak zamanla bu uyuşmazlıklar dışında kalan ve sporun aktörlerinin kendi aralarında gerçekleşen özellikle sözleşmeden doğan uyuşmazlıkları da kendi bünyesi içinde kesin ve nihai şekilde çözümlenme usulü ortaya çıkmıştır. Bu yapılanma bir nevi alternatif uyuşmazlık çözüm yolu olarak değerlendirilebilir. Alternatif uyuşmazlık çözüm yollarındaki temel amaç, uyuşmazlığın devlet mahkemelerinde çözülmesi yerine tarafların belirleyecekleri başka bir mercide hakem heyeti önünde çözüme kavuşturmasıdır. Futbolda iş sözleşmesinden doğan yabancı unsurlu uyuşmazlıkların, iş görme ediminin yerine getirildiği ülkenin mahkemelerinde değil de alternatif uyuşmazlık çözüm mercisinde çözümlenmesinin amacı, yabancı futbolcuların bilmedikleri bir hukuk düzeni içerisinde hak kaybına uğramasının engellenmesidir¹⁷⁰. Bu nedenlerle; iş ilişkisinden doğan uluslararası nitelikli uyuşmazlıklar bakımından yabancı futbolcuların genel mahkemelerde dava açma hakkı bulunmakla birlikte dilerlerse uyuşmazlığı FIFA'nın ilgili kurullarına da taşıyabilirler ve bunun için kulübün rızası aranmaz. FIFA'nın ilgili kurulları uyuşmazlığın çözümünde yetkili mercidir.

Uluslararası nitelikli profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından FIFA kurulları uyuşmazlık çözüm yetkisine sahip olmakla birlikte FIFA FSTT m.22/b gereği taraflar istihdamla bağlantılı olan uyuşmazlıkların ulusal düzeyde oluşturulan bağımsız bir tahkim kurulunca karara bağlanmasını da tercih edebilirler. FIFA FSTT m.22/b

¹⁶⁸ Dispute Resolution Chamber (DRC; FIFA Uyuşmazlık Çözüm Kurulu) ve PSC Player's Status Committee (PSC; FIFA Oyuncuların Statüsü Komitesi)

¹⁶⁹ Yılmaz, a.g.e., s.225.

¹⁷⁰ a.g.e., s.17.

düzenlemesi uyarınca “Bir kulüp ve oyuncu arasındaki istihdamla bağlantılı uluslararası boyutu bulunan uyuşmazlıklarda taraflar, bu tür uyuşmazlıkların federasyon ve/veya toplu iş sözleşmesi tarafından çizilen çerçevede ulusal düzeyde oluşturulan bağımsız bir tahkim kurulunca karara bağlanmasını açıkça ve yazılı olarak, tercih edebilirler. Böylesi bir tahkim şartına ya sözleşmede ya da taraflar hakkında uygulanabilir toplu iş sözleşmesinde doğrudan yer verilmiş olmalıdır. Bağımsız ulusal tahkim heyeti adil yargılama yapmayı garanti etmeli ve oyuncu ve kulüplerin eşit temsili prensibine riayet etmelidir”. Bu bağlamda UÇK, futbolcu ve kulübün kabulüyle başvurulabilecek ihtiyari hakem kurulu niteliği taşımaktadır¹⁷¹. Ne var ki FIFA FSTT m.22 hükmünün bu seçimin sözleşme ya da toplu iş sözleşmesindeki bir hükümlerle uyuşmazlık ortaya çıkmazdan önce yapılmasını arayan düzenlemesinin UÇK tarafından uygulanabilirliği tartışmaya açıktır. Anayasa Mahkemesinin “Toplu iş sözleşmesinde hüküm varsa veya taraflar anlaşılırsa uyuşmazlık aynı sürede özel hakeme götürülür” şeklindeki İşK m.20/I hükmünün “Toplu iş sözleşmesinde hüküm varsa veya” kısmını işçinin hak arama özgürlüğüne aykırı bularak iptal etmiş olduğu dikkatten kaçmamalıdır¹⁷². Uyuşmazlık ortaya çıktıktan sonra tarafların anlaşarak özel hakeme gitmeleri yönünde ise bir engel bulunmamaktadır; dolayısıyla UÇK’nın sözleşmelerde bu konuda hüküm bulunsun bulunmasın uyuşmazlık sonrası kendisine başvurulması hususunda tarafların uzlaşmasını araması gerekmektedir. Yeri gelmişken belirtelim ki bu çıkarım Türk futbolcu ve Kulübü arasındaki uyuşmazlıklar bakımından evleviyet kuralı gereği haydi, haydi geçerlidir. Öte yandan her ne kadar FIFA FSTT m.22’nin “...tahkim şartına ya sözleşmede ya da taraflar hakkında uygulanabilir toplu iş sözleşmesinde doğrudan yer verilmiş olmalıdır” şeklindeki lafzı dar yorumlandığında sözleşmelerde yer verilmemişse uyuşmazlık çıktıktan sonra anlaşarak tahkime gitmeyi engellediği sonucuna varmak mümkün görünse de henüz uyuşmazlık çıkmazdan önce tahkim şartı getirmeye cevaz veren bir sistemin uyuşmazlık sonrasında tarafların özgür

¹⁷¹ Bu noktada UÇK’nın, FIFA FSTT’de yer alan ulusal tahkim kurulunun kabulü için öngörülen şartları sağlayıp sağlamadığı üzerinde durulmalıdır. FIFA FSTT 22/b uyarınca “Bağımsız ulusal tahkim heyeti adil yargılama yapmayı garanti etmeli ve oyuncu ve kulüplerin eşit temsili prensibine riayet etmelidir”. Söz konusu şartlar FIFA FSTT’de son derece yüzeysel olarak ifade edilmiş olmakla birlikte; bu şartlara Ulusal Uyuşmazlık Çözüm Kurulları (National Dispute Resolution Chamber; NDRC) Talimatında ve FIFA’nın 1010 sayılı genelgesi kapsamında da ayrıntılı olarak yer verilmiştir. Söz konusu şartların UÇK tarafından sağlandığını söylemek mümkündür. (Ayrıntılı bilgi için bkz. Yılmaz, a.g.e., ss. 366-370.)

¹⁷² AYM, 19.10.2005, E.2003/66, K.2005/72 (RG. 24.11.2007/ 26710).

iradeleriyle tahkime gitmesini yasakladığı sonucuna varmak bize pek uygun bir yorum tarzı olarak görünmemektedir.

Ne TFFK, ne de UÇK Talimatında, UÇK'nın yabancılık unsuru taşıyan uyuşmazlıklar bakımından yargı yetkisine sahip olup olmadığı konusunda herhangi bir hükme yer verilmiştir. Buna karşılık, TFF Statüsünün “Hukuk Kurullarının Yetki Alanı” başlıklı m.63/3 düzenlemesi “Ulusal ihtilaflarda TFF, uluslararası ihtilaflarda ise FIFA yetkilidir” şeklindedir. Bu düzenlemeden UÇK'nın uluslararası nitelikli ihtilaflar bakımından yetkili olmadığı sonucu çıkarılabilecektir. Nitekim, ancak TFF Statüsünün değiştirilmesi sureti ile UÇK'nın yabancılık unsuru içeren uyuşmazlıklar bakımından yargı yetkisiyle teçhiz edilmesinin mümkün olabileceği ileri sürülmektedir¹⁷³. Kanaatimizce TFF Statüsünde yer verilen hüküm UÇK'nın uluslararası nitelikli uyuşmazlıklar bakımından taraflarca yetkili kılınmasına engel teşkil etmemelidir. “FIFA ve UEFA'nın yetkili organları tarafından konulan kurulların gereği gibi uygulanmasını sağlamak,” 5894 sayılı Kanunun 3/1-c maddesinde Türkiye Futbol Federasyonu'nun görevleri arasında sayılmıştır. FIFA FSTT'nin 22/b maddesinin uygulanmasının sağlanması da bu görev kapsamında yorumlanabilir. Bu kapsamda her ne kadar TFF Statüsünde uluslararası uyuşmazlıklar bakımından FIFA'nın yetkili olduğu ifade edilmiş olsa da söz konusu hükmün FIFA FSTT m.22/b düzenlemesiyle uyumlu şekilde taraflarca aksi kararlaştırılabilir bir yetki kuralı olarak anlaşılması isabetli olacaktır. Nitekim uygulamada TFF Statüsü'nün ilgili maddesine rağmen uluslararası nitelikli ihtilafların UÇK tarafından incelenip karara bağlandığı görülmektedir.

7. YABANCI UNSURLU PROFESYONEL FUTBOLCU SÖZLEŞMELERİNDEN DOĞAN UYUŞMAZLIKLARDA UYGULANACAK HUKUKUN BELİRLENMESİ

7.1. UYUŞMAZLIKLARIN UÇK MERCIİNDE ÇÖZÜLMESİ HALİNDE UYGULANACAK HUKUK

Yukarıda açıklandığı üzere FIFA FSTT m.22/b uyarınca uluslararası nitelikli bir uyuşmazlığın çözümü için UÇK'nın ihtiyari tahkim kurulu olarak seçilmesi mümkündür. Yabancılık unsuru taşıyan ve tahkim yerinin Türkiye olarak belirlendiği

¹⁷³ Yılmaz, a.g.e., s.371.

uyuşmazlıklar hakkında 4686 sayılı Milletlerarası Tahkim Kanunu (MTK) uygulanır (MTK m.1/II)¹⁷⁴. Bu kanunun 12. Maddesinin C bendi uyarınca şayet taraflar sözleşmeye uygulanacak hukuku seçtilerse hakem veya hakem heyeti seçilen hukuka göre karar vermelidir. Tarafların uyuşmazlığın esasına uygulanacak hukuk kurallarını kararlaştırmamış olmaları halinde ise, hakem veya hakem kurulu, uyuşmazlık ile en yakın bağlantı içinde olduğu sonucuna vardığı devletin maddi hukuk kurallarına göre karar verecektir¹⁷⁵.

Öte yandan UÇK Talimatının “*Uygulanacak Maddi Hukuk*” başlıklı 17. Maddesi uyarınca Uyuşmazlık Çözüm Kurulu, 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun, TFF Statüsü, TFF Talimat ve Düzenlemeleri ile FIFA ve UEFA kurallarını esas alarak Türk maddi hukukuna göre karar verecektir (UÇKT m.17). Uygulanacak hukuku, uyuşmazlığın ulusal ya da uluslararası nitelikli olması bakımından bir ayrıma gitmeksizin düzenleyen söz konusu talimat hükmünün, MTK düzenlemesiyle ne kadar uyumlu olduğu tartışmaya açıktır.

Söz konusu uyumsuzluk özellikle tarafların uygulanacak hukuku seçerek UÇK’ya başvuru yapması ihtimalinde belirginleşecektir. Taraflarca UÇK’nın yetkili kılınması halinde onun tabi olduğu talimatların da kabul edilmesi gerektiği, UÇKT m.17’nin hukuk seçimine izin vermediği savunulabilir. Bize daha isabetli görünen ise MTK düzenlemesinin esas alınarak UÇK tarafından kulüp ve futbolcu tarafından seçilen hukukun uygulanmasıdır. Bu sonuca varırken yukarıda¹⁷⁶ ortaya konan kanun hükmünün talimat düzenlemesiyle bertaraf edilemeyeceği görüşünün etkili olduğunu belirtmek gerekir.

Tarafların hukuk seçimi yapmaksızın UÇK’yı çözüm mercii olarak tercih etmeleri halinde ise ister MTK ister UÇKT esas alınsın uygulanacak hukukun Türk Hukuku olması gerekir. Bu, UÇKT m.17’nin açık hükmüdür. Meselenin MTK esas alınarak çözülmesinin benimsenmesi halinde ise UÇK tarafından uyuşmazlık ile en yakın bağlantı içinde olan hukukun tespiti gerekecektir (MTK m.12/C,II). Bu tespit yapılırken Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanundaki (MÖHUK); tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde iş sözleşmesine, işçinin işini mutad

¹⁷⁴ Nuray Ekşi, “Milletlerarası Tahkim Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 23 (1-2), s.303; Cemal Şanlı, Emre Esen, İnci Ataman Fıganmeşe, *Milletlerarası Özel Hukuk*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018, s.644.

¹⁷⁵ Şanlı/ Esen/ Ataman Fıganmeşe, a.g.e., s.664.

¹⁷⁶ Bkz.: Birinci Bölüm, Başlık 2.4..

olarak yaptığı işyeri hukukunun uygulanacağını öngören hüküm (MÖHUK m.27/2) *kıyasen* dikkate alınmalıdır. Şöyle ki, bu kuralın iş sözleşmeleri -dolayısıyla profesyonel futbolcu sözleşmesi- bakımından uyuşmazlık ile en yakın bağlantı içinde olan hukuka işaret ettiğine kuşku duymamak gerekir. Profesyonel futbolcu bakımdan işyeri, futbol faaliyetinin icra edilmesi için futbolcuya her türlü teknik altyapının sağlandığı kulüp veya şirketin bulunduğu yerdir¹⁷⁷. Bu da uluslararası niteliği haiz olup UÇK tarafından çözümlenecek uyuşmazlıklar bakımından uygulanacak hukukun, kulübün bulunduğu yer; dolayısıyla Türk Hukuku olarak tespitini gerektirir.

7.2. UYUŞMAZLIKLARIN GENEL MAHKEMELERDE ÇÖZÜLMESİ HALİNDE UYGULANACAK HUKUK

Uygulamada pek rastlanmamakla birlikte ikinci ihtimal FIFA FSTT m.22’de “*istihdamla bağlantılı uyuşmazlıklar bakımından bir hukuk mahkemesi huzurunda çözüm arama hakkı saklı kalmak kaydıyla...*” düzenlemesi uyarınca uluslararası nitelikli uyuşmazlıkların genel mahkemelerde çözülmesi halidir. Türkiye’de söz konusu hukuk mahkemesi, iş mahkemesidir. Profesyonel futbolcular işçi sıfatını haiz olduğundan uygulanacak hukuk MÖHUK m.27’ye göre belirlenecektir. Buna göre; iş sözleşmeleri, işçinin mutad işyeri hukukunun emredici hükümleri uyarınca sahip olacağı asgarî koruma saklı kalmak kaydıyla, tarafların seçtikleri hukuka tâbidir (MÖHUK m.27/1). Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları hâlinde ise iş sözleşmesine, işçinin işini mutad olarak yaptığı işyeri hukuku uygulanır (MÖHUK m.27/2). O halde, uyuşmazlıkların genel (iş) mahkemelerde görülmesi ve tarafların hukuk seçimi yapmış olmaları durumunda mutad işyeri hukukunun bir diğer ifade ile Türk Hukuku’nun emredici hükümleri uyarınca futbolcunun sahip olacağı asgari koruma saklı kalmak kaydıyla seçilen hukuk uygulanacaktır. Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları halinde ise futbolcunun işini mutad olarak yaptığı işyeri kulübün bulunduğu yer olması nedeniyle Türkiye olarak tespit edileceğinden uygulanacak hukuk da Türk Hukuku olacaktır. Uyuşmazlıkların genel mahkemelerde çözümü ile UÇK merciinde çözümü arasındaki fark, genel mahkemelerde futbolcunun mutad işyeri hukukunun emredici hükümleri uyarınca sahip olacağı asgarî koruma saklı kalmak kaydıyla tarafların seçtikleri hukuk uygulanacak iken; UÇK’da çözüm aranması halinde göz önünde

¹⁷⁷ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.27; Çelebi, a.g.t., s.45.

bulundurulması gereken MTK m.12/C hükmünde böyle bir asgarî koruma kaydına yer verilmemiş olmasıdır.

7.3. UYUŞMAZLIKLARIN FIFA TARAFINDAN ÇÖZÜLMESİ HALİNDE UYGULANACAK HUKUK

Uygulanacak hukukun tespiti bakımından üçüncü ihtimal ise uluslararası niteliği haiz uyuşmazlıkların FIFA nezdinde çözüme bağlanması ihtimalidir. Bu ihtimalde uygulanacak hukuk ise FIFA Statüsü ve talimatlarında belirlenen kurallardır¹⁷⁸. Nitekim FIFA FSTT m.25/6 uyarınca DRC¹⁷⁹ karar alırken yerel düzeydeki ilgili bütün düzenlemeler, yasalar ve/veya toplu iş sözleşmelerinin yanı sıra ve sporun özelliklerini de dikkate alarak FIFA düzenlemelerini uygulayacaktır. Görüldüğü üzere; DRC yargılamasında uygulanacak hukuk konusundaki temel hukuki kaynak FIFA düzenlemeleridir, ulusal düzenlemelerin ise söz konusu FIFA düzenlemelerine ek olarak dikkate alınacağı belirtilmiştir¹⁸⁰. DRC kararlarında FIFA düzenlemelerinin taraflarca seçilen ulusal hukuk kaidelerine üstün olduğu görüşü yerleşik bir içtihat olarak kendini göstermektedir¹⁸¹.

¹⁷⁸ Faruk Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü, FIFA ve FIBA Örneği*, s. 51.

¹⁷⁹ FIFA Statüsünde DRC'nin görev alanı açıkça zikredilmemiş olmakla birlikte, Statünün 46. Maddesinde bir diğer kurul olan PSC'ye ilişkin açıklamalara yer verilirken DRC'den de bahsedilmiştir. DRC'nin görev alanına ilişkin hükümlere ise FIFA FSTT m.24'de yer verilmiştir. Buna göre; DRC'nin, uluslararası transfer sertifikasına (ITC) ilişkin talepler dışında FSTT m.22/a, 22/b, 22/d, 22/e'de öngörülen uyuşmazlıklarda görevli olduğu düzenlenmiştir. Buna göre DRC, futbolcu ile kulüp arasındaki hizmet sözleşmesi, yetiştirme tazminatı ve dayanışma katkı payından doğan uyuşmazlıklarda görevli olan bir FIFA kuruldur tanımını yapmak isabetli olacaktır. Bkz.: Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.41.

¹⁸⁰ Yılmaz, a.g.e., s.253.

¹⁸¹ a.g.e., s.255.

İKİNCİ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERME ŞEKİLLERİ

1. SÖZLEŞMENİN FESİH DIŞINDA SONA ERMESİ

Sürekli borç ilişkilerinin fesih dışında sona ermesinden anlaşılan, sona ermenin bir hukuki işleme lüzum kalmadan, kendiliğinden gerçekleşmesi halidir. Bu halde sona erme sonucu taraf iradelerinin dışında belirli bir olayın vukuuna bağlanmış olup bu olay meydana gelince sona erme sonucu doğrudan doğruya ortaya çıkmakta, tarafların iradi olarak herhangi bir müdahaleleri olmamaktadır.¹⁸²

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından sözleşmenin kendiliğinden sona ermesi halleri, sözleşme süresinin dolması, ölüm, kulübün tüzel kişiliğini kaybetmesi veya iflası, imkansızlık nedeni ile sözleşmenin sona ermesi ve bozucun şartın gerçekleşmesi olarak sıralanabilir¹⁸³. Çalışmamız kapsamında bu haller ayrı başlıklar halinde incelenecektir.

1.1. SÖZLEŞME SÜRESİNİN DOLMASI İLE SONA ERME

Evvelce bahsettiğimiz üzere profesyonel futbolcu sözleşmeleri futbolun dinamikleri gereği belirli süre ile sınırlı olarak yapılması öngörülmüş sözleşmelerdir. Sözleşmelerin belirli süreli yapılacak olması gerekliliği TFF talimatlarından kaynaklanmaktadır. Öyle ki; PFSTT m.19/3'de sözleşmenin bitiş tarihinin 31 Mayıs olarak tespit edilmesi zorunluluğu öngörülmüştür.

TBK m.430'da belirli süreli hizmet sözleşmesinin aksi kararlaştırılmadığı sürece fesih bildirimine gerek duyulmaksızın, sürenin bitiminde kendiliğinden sona ereceği düzenlenmiştir. Profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından PFSTT'de benzer bir düzenleme bulunmamasına rağmen profesyonel futbolcu sözleşmeleri de hukuki niteliği bakımından TBK kapsamındaki hizmet sözleşmeleri olarak değerlendirildiğinden aynı hükmün profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından da geçerli kabul edileceğini söylemek mümkündür. Bu durumun istisnası PFSTT m.19/3'de düzenlenmiştir. Buna

¹⁸² Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s. 184.

¹⁸³ Aksoy, a.g.t., s.65; Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.184; Çelebi, a.g.t. s.75; Petek, a.g.e., ss.338-342.

göre; sözleşme bitiş tarihinden sonra resmi müsabakaların devam etmesi halinde, sözleşmenin süresi müsabakaların bitimine kadar uzamış sayılacaktır. O halde; kural olarak sözleşme süresinin tamamlanması ile sözleşme kendiliğinden sona erecek ancak resmi müsabakaların devam etmesi halinde sözleşmenin süresi resmi müsabakaların bitimine kadar uzamış kabul edilecek ve resmi müsabakaların bitiş tarihi ile birlikte sözleşme yine kendiliğinden sona erecektir.

Sözleşme süresinin sonunda sözleşmenin kendiliğinden sona ereceğine ilişkin bir düzenleme PFSTT ile paralel şekilde FIFA Talimatında da mevcut değildir. Ancak uygulamada ve FIFA içtihatlarında sözleşme süresinin bitimiyle beraber herhangi bir bildirim gerek kalmaksızın sözleşmenin kendiliğinden sona erdiği görülmektedir. FIFA bu husustaki karışıklıkları önlemek ve uyuşmazlıkların tespiti için Transfer Eşleştirme Sistemi'ni (*Transfer Matching System*) (*TMS*) kullanmaktadır. Bu sistemde uluslararası transferler yapılırken futbolcunun yeni kulübü sözleşmenin ne sebeple sona erdiğini sistemde işaretlemekte, sona ermeye ilişkin olarak eski kulüpten aldığı bir belgeyi de sisteme işlemektedir. Söz konusu sistem uluslararası oyuncu transferleri bakımından yeni kulübün eski kulüp ile oyuncu arasındaki hukuki ilişkiden haberdar olmasını sağlamak ve uluslararası transferler bakımından uyuşmazlıkların tespitinde önemli bir rol oynamaktadır.

TBK m.430/2'de yer alan; belirli süreli sözleşmenin, süresinin bitiminden sonra örtülü olarak sürdürülmesi halinde, belirsiz süreli sözleşmeye dönüşeceğine ilişkin kural ise profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından tartışılabilir bir konudur. Öyle ki; profesyonel futbolcu sözleşmeleri talimatlar gereği belirli bir süreye bağlı olarak yapılmak durumundadır ve sözleşmenin sona erme tarihi her halükarda 31 Mayıs olmak zorundadır. Ancak futbolcu bu sürenin bitimine rağmen kulüpte kalmaya devam edebilir ve kulüp de ödemeler yapmaya devam edebilir. Bu hal sözleşme ilişkisinin akıbetini tartışmalı hale getirecektir.

Opsiyon Hakkı ve Geçerliliği

TBK m.430/4'de yer alan bir diğer durum ise; sözleşmenin fesih bildiriyle sona ereceği kararlaştırılmış olan durumlarda her iki tarafın da fesih bildiriminde bulunmaması halinde sözleşmenin belirsiz süreli sözleşmeye dönüşmesi kuralıdır. Söz

konusu kuralın da yine TFF talimatları gereği profesyonel futbolcu sözleşmelerinde uygulama alanı bulması tartışmalıdır. Öyle ki; talimatlar gereği profesyonel futbolcu sözleşmeleri belirli süre ile sınırlandırılmış olmak zorundadır. Ancak feshin bildirimle bağlantılı ve bildirimde bulunulmaması halinde sözleşmenin belirli bir süre uzamış sayılacağına ilişkin haller profesyonel futbolcu sözleşmesinin süresinin opsiyonlu olma haline yöneliktir¹⁸⁴. Uygulamada bu tür kayıtlara sıklıkla rastlanmaktadır. Benzer şekilde sözleşme süresinin opsiyonlu olma haline yönelik diğer kayıtlar da belirli sürenin sonunda sona erecek profesyonel futbolcu sözleşmesinin, taraflardan birinin bildirimde bulunması ile belirli bir süre daha devam edeceği şeklindeki kayıtlardır. Uygulamada bu tür kayıtlara da yine sıklıkla rastlanmaktadır.

Opsiyon hakkının temelinde sözleşme süresinin belirli bir süre ile uzatılması bulunmaktadır. Söz konusu opsiyon hakkı yenilik doğuran bir hak olup taraflardan birinin irade beyanı ile karşı tarafın iradesine bakılmaksızın sonuçlarını doğuracaktır. Opsiyon hakkı taraflardan yalnızca birine tanınabileceği gibi taraflardan her ikisine de ayrı ayrı olarak tanınabilir. Ancak opsiyon hakkının geçerliliği bu hakkın düzenlenme şekline bağlı olarak her somut olayda ayrıca değerlendirilmesi gereken bir husustur. TFF içtihatlarında opsiyon hakkının tek taraflı olarak kulübe tanındığı hallerde bu hakkın geçerli kabul edilmeyeceği belirtilmektedir¹⁸⁵. TBK m. 420/1'de yer verilen hizmet sözleşmelerinde sadece işçi aleyhine öngörülen ceza koşullarının geçersiz kabul edilmesi ve Yargıtayın sadece işçi aleyhine yükümlülük öngören cezai şart hükümlerini geçersiz kabul etmesi de söz konusu opsiyon hakkına ilişkin TFF içtihatları ile benzeşir bir durumdur.¹⁸⁶

Opsiyon hakkı konusunda FIFA Talimatında da TFF ile paralel şekilde herhangi bir düzenleme bulunmamaktadır. Uluslararası nitelikli ihtilaflar bakımından DRC ve CAS içtihatlarında ise opsiyon hakkının kesin olarak geçerliliğine ilişkin veya kesin olarak geçersizliğine ilişkin herhangi bir kriter bulunmamaktadır. DRC ve CAS opsiyon hakkı bakımından somut olay değerlendirmesi yapmakta ve buna göre karar vermektedir. Ancak DRC ve CAS içtihatları değerlendirildiğinde geçerli bir opsiyon hakkının varlığından bahsedebilmek için özellikle bir takım kriterlerin sağlanması

¹⁸⁴ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.186.

¹⁸⁵ TFF Tahkim Kurulu'nun E. 2009/192, K. 2009/385 ve E. 2009/307, K.2009/469 kararları.

¹⁸⁶ Adnan Türkkkan, a.g.m., ss.768-772.

gerektiği söylenebilir. Opsiyon hakkının uluslararası nitelikli sözleşmeler bakımından geçerliliğinin değerlendirilmesi bakımından bu kriterlere sırası ile değinilmesi kanaatimizce isabetli olacaktır.

DRC ve CAS içtihatları bakımından değinilmesi gereken ilk kriter opsiyon hakkı ile ortaya çıkacak kontrat süresinin maksimum kontrat süresini aşmaması gerekliliğidir. FIFA FSTT’de maksimum kontrat süresi 5 yıl olarak öngörülmüştür (FIFA FSTT m.18/2). O halde opsiyon hakkı kontrat süresini 5 yıldan daha uzun bir süreye taşıyan bir hak olarak belirlenmemelidir. İkinci kriter; opsiyon hakkının mevcut sözleşmenin sona erme süresinden önce belirlenmiş bir süre içerisinde kullanılması gerekliliğidir. Başka bir ifade ile opsiyon hakkının kullanım süresi futbolcunun başka kulüpler ile anlaşma yapmasına engel olmayacak ve geleceğii hakkında belirsizlik yaratmayacak makul bir süre içerisinde kullanılacak şekilde belirlenmelidir. Değinilmesi gereken üçüncü kriter futbolcunun opsiyon hakkının kullanılması halinde opsiyonlu süre içerisinde alacağı ücretin mevcut olan esas kontratta belirlenmesi gerekliliğidir. Futbolcunun opsiyon süresi içerisinde ne kadar ücret alacağı belirsiz olmamalı veya bu hususun kararlaştırılması sonraya bırakılmamalıdır. Dördüncü kriter futbolcunun opsiyon süresinde alacağı ücretin mevcut kontrata göre azımsanmayacak derecede yükseltilmiş olması gerekliliğidir. Bir başka ifade ile futbolcunun ücretinde gözle görülür bir iyileşme olması gerekmektedir. Değinilmesi gereken beşinci kriter opsiyon hakkının mevcut kontratta açıkça düzenlenmesi ve ayrıca vurgulanmasıdır. DRC 12 Ocak 2007 tarihli yayımlanmamış bir kararında¹⁸⁷ bu konuyla ilgili olarak opsiyon hakkının kontratın ortasında bulunduğu için geçersiz olduğunu, opsiyon hakkına kontratın sonunda yer verilmesi ve vurgu yapılması gerektiğini belirtmiştir. Bahsettiğimiz bu kriterleri karşılayan bir opsiyon hakkı mevcut olduğunda DRC ve CAS’ın bu opsiyon hakkını geçerli saymaya daha meyilli olduğii söylenebilir. Geçerli bir opsiyon hakkının varlığı şansını artırmak adına CAS’ın 4 Mart 2014 tarihli kararında¹⁸⁸ atıf yapılan iki kriterden daha bahsetmek isabetli olacaktır. Söz konusu kararda CAS bahsettiğimiz beş kriterin yanında ayrıca opsiyon süresinin esas sözleşme

¹⁸⁷ Frans De Weger, “*The Jurisprudence of FIFA Dispute Resolution Chamber*”, 2.B., E-kitap, Asser Pres - Springer, 2016, ss. 169-188.

¹⁸⁸, CAS 2013/A/3260, Grêmio Foot-ball Porto Alegrense v. Maximiliano GastónLópez, 4 Mart 2014, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3260.pdf, (12.02.2018).

süresiyle orantılı olması gerekliliğinden bahsetmiş ve ayrıca opsiyon seçeneğinin bir sefer ile sınırlandırılmasının önerildiğini belirtmiştir.¹⁸⁹

1.2. ÖLÜM İLE SONA ERME

Hizmet sözleşmelerinin ölüm ile sona ermesi hali TBK m.440'da ve TBK m. 441'de düzenlenmiştir. TBK m.440'a göre; sözleşme, işçinin ölümüyle kendiliğinden sona erecektir. İşveren, işçinin sağ kalan eşine ve ergin olmayan çocuklarına, yoksa bakmakla yükümlü olduğu kişilere, ölüm gününden başlayarak bir aylık; hizmet ilişkisi beş yıldan uzun bir süre devam etmişse, iki aylık ücret tutarında bir ödeme yapmakla yükümlü olacaktır. TBK m.441'e göre ise; işverenin ölümü hâlinde, yerini mirasçuları alacak, bu durumda işyerinin tamamının veya bir bölümünün devri ile gerçekleşen hizmet ilişkisinin devrine ilişkin hükümler kıyas yoluyla uygulanacaktır.

Sosyal sigortalar hukuku bakımından da inceleme yapıldığında işçinin ölümü halinde, hizmet sözleşmesinin mirasçılarla devamı sosyal sigortalılığın kişiselliği nedeniyle mümkün değildir. Öyle ki; işçinin ölümü halinde sosyal güvenlik haklarının mirasçılara devri söz konusu olamayacağından hizmet sözleşmesinin mirasçılarla devamı mümkün olmayacaktır.¹⁹⁰

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından işçinin ölümü ile sözleşmenin sona ermesi hususu değerlendirilecek olursa; profesyonel futbolcu sözleşmelerinde işçinin yani futbolcunun kişisel becerileri diğer hizmet sözleşmelerine nazaran çok daha büyük bir önem taşıdığından sözleşmenin mirasçılar tarafından devam ettirilmesi ihtimalinin mümkün olmadığı açıkça ortada olacaktır. Nitekim diğer hizmet sözleşmelerinde dahi bu ihtimalin mevcut olmayacağı TBK m.440 ile düzenlenmişken hukuki niteliği hizmet sözleşmesi olan profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcunun ölümü halinde mirasçıların sözleşmeyi devam ettirmesi ihtimali düşünülemezdir.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından işveren daima tüzel kişilik olacağından işverenin ölümü gibi bir ihtimal uygulama alanı bulmaz. Bunun yerine

¹⁸⁹ De Weger, a.g.e., ss.188-189.

¹⁹⁰ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.190.

ilerleyen başlıklarda incelenecek tüzel kişiliğin son bulması ve iflas hususları gündeme gelecektir.

Ölüm ile sona erme hususunda son olarak değinilmesi gereken nokta ölüm ile denk tutulan ölüm karinesi ve gaiplik durumunda da ölüm ile aynı sonuçlara ulaşılabileceğidir. Bir diğer ifadeyle; futbolcunun ölüm karinesi gereği ölmüş sayıldığı veya hakim kararıyla gaipliğine karar verildiği durumlarda, kulübüyle olan sözleşme ilişkisi adeta futbolcu ölmüş gibi kabul edilerek sona ermiş sayılacaktır.¹⁹¹

1.3. KULÜBÜN TÜZEL KİŞİLİĞİNİ KAYBETMESİ VEYA İFLASI SEBEBİYLE SONA ERME

Kulüp, evvelce değindiğimiz üzere PFSTT m.2/b tarafından; futbol dalında faaliyeti bulunan mevzuata uygun olarak kurulmuş ve TFF tarafından tescil edilmiş dernek veya şirketler şeklinde tanımlanmıştır. Aynı tanıma Kulüp Tescil Talimatı'nda da yer verildiğini belirtmek gerekir. Bu tanımdan yola çıkıldığı takdirde kulübün mutlak suretle tüzel kişilik sahibi bir varlık olduğu sonucuna ulaşılabilecektir. Tüzel kişiler bakımından ölüm hali söz konusu olamayacağından, tüzel kişiliğin kaybedilmesi ve iflas sebebiyle sona erme halleri incelenecektir. Bu doğrultuda TMK'da yer alan dernek tüzel kişiliğinin sona ermesine ilişkin hususlar ve anonim şirketin iflası meselelerine değinilmelidir.

Derneklerin sona ermesi temel olarak üç farklı şekilde gerçekleşebilir. Dernek, kanun uyarınca kendiliğinden sona erebilir veya yetkili organın kararı ile kendi kendini fesheder ya da mahkeme kararı ile feshedilir. Derneğin sona ermesi ile tüzel kişilik tasfiye aşamasına girer. Tasfiye aşamasında tüzel kişinin alacakları tahsil edilir, borçları ödenir ve TMK m.632-636 arasında yer verilen terekenin resmi tasfiyesi hükümlerine göre tasfiye yapılır. Bu aşamada tüzel kişilik sadece tasfiye amacı ile sınırlı olarak varlığını sürdürür.¹⁹²

Anonim şirketlerde sona erme sebepleri ise Türk Ticaret Kanunu (TTK) m.529,530'da düzenlenmiştir. Kanun koyucu anonim şirketin sona ermesi hallerini genel olarak ve özel sona erme halleri şeklinde iki ayrı başlıkta düzenlemiştir. Kanunda

¹⁹¹ a.g.e., s.191.

¹⁹² Dural-Öğüz, a.g.e., ss.250-312.

öngörülen söz konusu sona erme hallerinden birinin gerçekleşmesiyle ortaklık bazı kanuni istisnalar dışında tasfiye aşamasına girer. Tasfiye aşamasında ortaklık sona ermez ve tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini devam ettirir.¹⁹³

Yukarıda yaptığımız açıklamalar ışığında derneğin tüzel kişiliğinin sona ermesi hali ile anonim şirketin iflası halinde profesyonel futbolcu sözleşmesinin akıbeti açısından farklı sonuçlara ulaşılacağını söylemek mümkündür. Öyle ki; kulüp dernek statüsünde ise ve dernek bakımından sona erme hallerinden biri gerçekleşmiş ise kulübün yani derneğin artık yalnızca tasfiye amacıyla varlığını sürdürdüğünü söylemek mümkün olacaktır. Bu halde kulüp tüzel kişi olarak hak ve fiil ehliyetini kaybedecek ve sözleşmedeki taraf sıfatı kaybaldığından sözleşme kendiliğinden sona erecektir. Anonim şirket statüsündeki kulüpler bakımından ise yukarıda bahsettiğimiz üzere iflas halinde dahi ortaklık sona ermeyecek ve tasfiye sonuna kadar kulüp tüzel kişiliğini devam ettirecektir. Kulübün tüzel kişiliğinin varlığının devam ediyor olması nedeniyle de iflas aşamasında sözleşmenin kendiliğinden sona ereceği söylenemez. İflas borcun ifasını imkansız kılmamaktadır. Bu nedenle profesyonel futbolcu sözleşmesi iflas idaresi ya da tasfiye memuru ile devam etmektedir¹⁹⁴. Şirket statüsündeki kulüplerin tüzel kişiliğini kaybetmesi ise tasfiyenin tamamlanması ve ticaret sicilinden terkin sonucu ile gerçekleşecektir. Bu terkin işlemi gerçekleştiğinde kulübün artık tüzel kişiliğini kaybetmiş olması nedeniyle profesyonel futbolcu sözleşmesi de terkin işlemi neticesinde sona erecektir.

1.4. İMKANSIZLIK NEDENİ İLE SONA ERME

İfa imkansızlığı mevcut bir borcun cebri icra yolu ile elde edilemeyecek hale gelmesidir. Borcun ifasının ne sebeple imkansız hale geldiğinin önemi yoktur. Bahse konu imkansızlık doğal bir olaydan kaynaklanabileceği gibi üçüncü bir kişinin fiilinden veya bizzat borçlunun bir fiilinden kaynaklanabilir. İmkansızlık maddi bir sebepten kaynaklanabileceği gibi hukuki bir sebepten de kaynaklanabilir. Borcun borçlu tarafından yerine getirilemez olmasına karşılık başkaları tarafından yerine getirilmesi mümkün ise imkansızlık sübjektif, borcun kimse tarafından yerine getirilemediği

¹⁹³ Oruç Hami Şener, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012, s.607.

¹⁹⁴ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.192.

hallerde ise imkansızlık objektiftir. Sözleşme kurulmadan önce mevcut olan objektif ifa imkansızlığı sözleşmenin kesin hükümsüz olarak nitelenmesine sebep olacaktır.¹⁹⁵

Profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından kişisellik unsuru diğer hizmet sözleşmelerine nazaran daha ağır basmaktadır. Bu nedenle imkansızlığın subjektif olması hali de tıpkı objektif olması hali gibi sonuç doğuracaktır. Sözleşme imzalanmadan önce mevcut olan imkansızlık hallerinde profesyonel futbolcu sözleşmesi kesin hükümsüz sayılacaktır. Bu hale örnek olarak; futbolcunun sözleşme öncesinde ifaya engel sakatlığının veya hastalığının bulunması gösterilebilir. Sözleşme imzalandıktan sonra ortaya çıkan ifa imkansızlığı bakımından ise imkansızlık futbolcunun kusuruna dayanmadıkça borç sona ermektedir. Aksi halde, yani işçinin kendi kusuru ile sözleşmeyi ifa edemeyecek şekilde hastalanması veya sakatlanması durumunda borç sona ermez yalnızca borcun muhtevası değişikliğe uğrar, ifası imkansızlaşan edimin yerini zararı tazmin mükellefiyeti alır.¹⁹⁶

1.5. BOZUCU KOŞULUN GERÇEKLEŞMESİ İLE SONA ERME

Bozucu koşula ilişkin hükümlere TBK m.173'de yer verilmiştir. Buna göre; sona ermesi önceden gerçekleşip gerçekleşmeyeceği bilinmeyen bir olguya bırakılan sözleşme, bozucu koşula bağlanmış olur. Bu hükümden hareketle bozucu koşulun tanımı şu şekilde yapılabilir; bir hukuksal işlemin hüküm ve sonuçları, ileride doğup doğmayacağı belirsiz bir olaya bağlı olarak ortadan kalkacak ise bozucu koşul söz konusudur. O halde; bozucu koşulun varlığı halinde sözleşme hüküm ve sonuçlarını doğurmuştur ancak koşulun gerçekleşmesi ile birlikte doğmuş olan bu hüküm ve sonuçlar ortadan kalkacaktır¹⁹⁷. Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki; bozucu şartın gerçekleşmesi ile birlikte doğmuş olan hüküm ve sonuçlar TBK m.173/3 gereği aksi kararlaştırılmadıkça veya işin niteliğinden anlaşılmadıkça kural olarak ileriye etkili olarak ortadan kalkacaktır¹⁹⁸. Bir başka ifade ile bozucu şartın gerçekleştiği tarihe kadar

¹⁹⁵ Oğuzman, Öz, a.g.e., C.1, s.447.

¹⁹⁶ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.197; Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, s.1067; Oğuzman, Öz, a.g.e., C.1, s.449.

¹⁹⁷ Eren, a.g.e., s.1199; Ahmet M. Kılıçoğlu, *"Borçlar Hukuku Genel Hükümler"*, 21.B., Ankara: Turhan Kitabevi, 2017, s.952; Oğuzman, Öz, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.2, 13.B, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017, s.509.

¹⁹⁸ Kılıçoğlu, a.g.e., s.963; Oğuzman, Öz, a.g.e., C.2, s.526.

doğmuş borçlar varlığını sürdürecektir ancak bozucu şartın gerçekleştiği tarihten itibaren yeni borçlar doğmayacaktır.

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bozucu şartta bağlı olarak yapıldığı uygulamada sıklıkla görülmektedir. Örneğin; futbolcunun bir Avrupa kulübü tarafından transfer edilmek istenmesi durumunda mevcut kulübüyle olan sözleşmesinin sona ereceği şeklinde bir bozucu şartta sözleşmenin özel hükümler kısmında yer verilebilmektedir. Benzer şekilde kulübün bir alt kümeye düşmesi veya bir üst lige çıkması halinde sözleşmenin sona ereceğine ilişkin hükümler de sözleşmede düzenlenebilmektedir. Bu gibi hallerde bir görüş; tarafların söz konusu şartın gerçekleşmesi durumunda sözleşmeyi karşılıklı olarak sona erdirmeyi kabul ettikleri ve böylece sözleşmenin şartın gerçekleştiği anda değil şart gerçekleştikten sonra tarafların karşılıklı anlaşmasıyla sona erdirildiği yönündedir¹⁹⁹. Bir diğer görüş ise; böyle bir kabulün varlığı halinde bozucu şartın, hemen hemen her durumda feshe ilişkin emredici hükümleri ve hukuki sonuçları dolanma niteliği taşıyabilecek olması ihtimali nedeniyle bunun mümkün olmayacağını iddia etmektedir. Zira bu görüşe göre; bozucu şartın gerçekleşmesi halinde sözleşmenin kendiliğinden sona ermesi gerekliliği karşısında teknik anlamda bir bozucu şarttan bahsedilemeyecektir²⁰⁰. Kanaatimizce de; profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından bozucu şartın varlığının kabul edilmesi güçtür. Verilen örneklerden yola çıkılacak olursa futbolcunun bir Avrupa kulübü tarafından transfer edilmek istenmesi halinde sözleşmenin kendiliğinden sona ereceğinin kabulü oldukça güçtür. Nitekim böyle bir durumda taraflar sözleşmeyi sona erdirme yönünde bir irade beyanında bulunmadığı takdirde sözleşme TFF nezdinde geçerliliğini sürdürecektir, hüküm ve sonuçlarını doğurmaya devam edecektir. Öyle ki; sözleşmedeki bu maddeye rağmen futbolcu ve kulüp karşılıklı olarak iş ilişkisini devam ettirmek niyetinde olabilir. Bu halde sözleşmenin kendiliğinden sona ereceği yönünde yorumda bulunmak anlamsız ve uygulaması olmayan bir sonuç ortaya çıkaracaktır. Öyleyse bu noktada bozucu şarttan değil, fesih sebebinden bahsetmek daha isabetli olacaktır. Kanaatimizce söz konusu hüküm fesih sebebi olarak yorumlanmalı ve futbolcu böyle bir teklifin varlığı halinde bu maddeye dayanarak tek taraflı bildirim ile sözleşmesini sona erdirebilmelidir. Diğer örneklerde de benzer şekilde yorum

¹⁹⁹ Petek, a.g.e., s.343.

²⁰⁰ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.202.

yapılmasının isabetli olacağı kanaatindeyiz. Nitekim alt lige düşme veya üst lige çıkma halleri de taraflar sözleşme ilişkisini devam ettirmek niyetindeyse bahse konu hükümler sözleşmeyi kendiliğinden sonlandırabilecek hükümler değildir. Bu halde de taraflara tanınan bir fesih hakkından bahsetmek mümkün olacaktır. Taraflardan biri fesih bildirimini ile bu hükmeye dayanarak sözleşme ilişkisini sona erdirdiğinde bu sona ermenin sonuçları fesih hakkı ve feshin geçerliliği kapsamında değerlendirilmelidir.

Özetle; profesyonel futbolcu sözleşmelerinin bozucu şarta bağlı olarak kendiliğinden sona erebileceği fikrine katılmıyoruz. Bozucu şart olarak öngörülen hükümler taraflar bakımından fesih nedeni olarak kullanılabilir. Bu fesih nedenine dayanılarak bir fesih gerçekleştirildiğinde ise yapılan feshin haklı mı yoksa haksız mı bir fesih olduğu tartışması söz konusu sözleşme hükmü çerçevesinde somut olaya göre değerlendirilmelidir.

2. KARŞILIKLI SONA ERDİRME (İKALE SÖZLEŞMESİ)

Sürekli borç ilişkileri ve dolayısıyla hizmet sözleşmeleri evvelce bahsettiğimiz üzere kendiliğinden sona erebileceği gibi bir hukuki işlem ile de sona erdirilebilir. Hukuki işlemle sona erdirmenin çeşitlerinden biri de tarafların bu hususta karşılıklı anlaşması halidir. Bu durum ikale sözleşmesi ile yapılmakta ve karşılıklı sona erdirme, olarak tanımlanmaktadır. Karşılıklı anlaşma ile sona erdirme halinde bir feshin varlığından bahsedilemez ve feshe bağlanacak hukuki sonuçlar bu halde söz konusu olmaz²⁰¹. Nitekim yürürlükten kaldırılan Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın 30. maddesinde karşılıklı sona erdirme hali TFF tarafından karşılıklı fesih olarak ifade edilmiş, bu husus öğretilerde Baştürk tarafından ciddi anlamda eleştirilmiştir²⁰². Güncel düzenleme olan PFSTT'de ise bu hatadan dönülmüş ve karşılıklı fesih ifadesine yer verilmemiş, karşılıklı sona erdirme ifadesi kullanılmıştır (PFSTT m.26).

Karşılıklı sona erdirme TBK yönünden herhangi bir şekil şartına tabi tutulmamıştır. Ancak PFSTT m.26'da karşılıklı sona erdirmenin TFF kayıtlarına işlenebilmesi için bazı şartlar öngörülmüştür. Buna göre; karşılıklı sona erdirmeyi imzalayacak kulübün yetkili kişilerini belirleyen noter tasdikli imza sirkülerinin ve futbolcunun imza tarihinden önceki en geç otuz gün içinde düzenlenmiş imza

²⁰¹ Narmanlıoğlu, a.g.e., ss.336-337; Süzek, a.g.e., s.525.

²⁰² Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.210.

beyannamesinin sözleşme ile birlikte TFF“ye ibrazı zorunludur. Her ne kadar söz konusu şartlar Çelebi²⁰³ tarafından geçerlilik şartı olarak değerlendirilmiş olsa da; kanaatimizce burada bahsi geçen şartlar karşılıklı sona erdirme sözleşmesi bakımından geçerlilik şartı olarak nitelenemez. Öyle ki; madde metni dikkatle değerlendirildiğinde ilgili hüküm, şartları geçerlilik bakımından öngörmemiş, yalnızca TFF kayıtlarına işlenmesi bakımından zaruri kılmıştır. O halde; söz konusu şartlara uyulmaması hali karşılıklı sona erdirme sözleşmesinin geçersizliği sonucunu doğurmayacak, yalnızca bu husus TFF'nin düzenleyici hükmü gereği TFF kayıtlarına işlenmeyecektir. Nitekim TFF'nin burada yalnızca düzenleyici bir hüküm getirme niyetinde olduğu yürürlükten kaldırılmış Profesyonel Futbol ve Transfer Talimatı'nın 30. maddesinde yer alan bu konuya ilişkin düzenlemeden de anlaşılacaktır. Yürürlükten kaldırılmış düzenlemede konuya ilişkin ifade şu şekildedir; *“Sözleşmelerin karşılıklı olarak feshinin geçerli sayılabilmesi için noterde düzenlenen fesihnamenin bir örneğinin federasyona ibrazı zorunludur...”*. Görüldüğü üzere TFF'nin yürürlükten kaldırılan talimatında *“geçerli sayılabilmesi için”* ifadesine yer verirken güncel talimatta *“kayıtlara işlenebilmesi için”* ifadesine yer verilmiştir. Dolayısı ile sözleşmenin feshedildiğinin TFF'ye bildirilmemiş olması feshin geçerliliği bakımından bir sonuç doğurmamakla birlikte söz konusu fesih işlemi TFF kayıtlarına işlenmediğinden futbolcunun yeni bir kulüp ile sözleşme imzalaması halinde yeni sözleşmenin TFF'ye tesciline engel bir durum yaratacaktır.

3. FESİH İLE SONA ERDİRME

Fesih kavramı geçerli bir sözleşmenin taraflardan birinin tek taraflı bildiriyle sözleşme bağına sona erdirme hakkını ifade eder ve sözleşmeyi ileriye etkili olarak sona erdirir. Fesih kavramı aynı zamanda sözleşmeden dönme kavramı ile benzer özellikler taşımakta ve uygulamada bu iki kavram sıklıkla karıştırılmaktadır. İki kavram arasındaki en temel farklılık şu şekilde açıklanabilir; fesih ileriye etkili olarak borç ilişkisini sona erdirir ve o ana kadar yerine getirilmiş edimleri geri verdirci etkisi yoktur. Sözleşmeden dönme ise geriye etkili olarak hüküm ve sonuçlarını doğurur aynı

²⁰³ Çelebi, a.g.t., s.80.

zamanda o ana kadar yerine getirilmiş edimlerin de iadesini gerektirir. Bu temel ayırım fesih kavramının daha iyi anlaşılabilmesi açısından oldukça önemlidir.²⁰⁴

Sürekli edimler içeren sözleşmeler bakımından sözleşmeden dönmenin o ana kadar yerine getirilmiş edimleri geri verdirici etkisi pratik değildir ve adalete de ters düşen sonuçlar ortaya çıkarır. Bu nedenle sürekli edimler içeren sözleşmeler bakımından TBK’da genel olarak dönme kurumuna değil fesih kavramına yer verilmiştir²⁰⁵. TBK’da düzenlenen ve profesyonel futbolcu sözleşmesinin hukuki niteliği kapsamında değerlendirdiğimiz hizmet sözleşmesi de evvelce bahsettiğimiz üzere süreklilik unsurunu taşıyan ve sürekli edimler içeren sözleşmelerdendir. Bu bağlamda TBK düzenlemelerinde hizmet sözleşmeleri bakımından da sözleşmeden dönme kavramına yer verilmemiş, fesih kavramına yer verilmiştir.

Profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından fesih hakkı PFSTT m.27-28’de düzenlenmiştir. Ancak PFSTT’de düzenlenen fesih hakkı bildirimli fesih veya bildirimsiz fesih gibi ayrımlara tabi tutulmadan düzenlenmiştir. Söz konusu hükümler dikkatle incelendiğinde buradaki feshin TBK’da yer verilen haklı sebeplere dayanan fesih kavramını ifade ettiği görülür. Öyle ki; TBK düzenlemesine göre bildirimli fesih yalnızca belirsiz süreli hizmet sözleşmelerinin varlığı halinde mümkündür. Profesyonel futbolcular belirli süreli hizmet sözleşmesi ile çalıştıklarından bildirimli feshin uygulanması profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından mümkün değildir. Bununla beraber her ne kadar İş Kanunundaki feshe ilişkin hükümler profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından uygulanmayacak olsa da, TBK’da yer alan haklı fesih sebeplerinin profesyonel futbolcu sözleşmelerinin feshi bakımından uygulanması mümkündür²⁰⁶. Nitekim PFSTT’de fesih sebeplerinin tahdidi olarak sayılmamış olması, 27. maddede “özellikle” ifadesine ve 28. Maddenin 2.fıkrasında da “diğer edimler” ifadesine yer verilmiş olması profesyonel futbolcu sözleşmelerinin feshinde haklı sebep olarak TBK hükümlerine de dayanılabileceğini gösterir.

PFSTT, TBK’ya nazaran özel düzenleme niteliğinde olduğundan PFSTT’de fesih hakkının kullanılması için bahsi geçen sürelere uyulması haklı bir fesih açısından elzemdir. Aksi halde fesih hakkını ortaya çıkaran bir sebep bulunmasına rağmen fesih

²⁰⁴ Oğuzman, Öz, a.g.e., C.1, ss.436-440.

²⁰⁵ Oğuzman, Öz, a.g.e., C.1, s.439.

²⁰⁶ Petek, a.g.e., s.348.

ilgili sürelerle riayet edilmeden gerçekleştirilmiş olacağından haklı bir fesihten bahsedilemeyecektir.

Çalışma konusu kapsamında alt başlıklarda kulübün ve futbolcunun hangi hallerde fesih hakkına sahip olduğuna ilişkin değerlendirme yapılacaktır. Bu değerlendirme yapılırken ulusal nitelikli profesyonel futbolcu sözleşmeleri esas alınacak ancak konunun önemine istinaden uluslararası nitelikli profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından da hangi hallerde fesih hakkının ortaya çıktığına ayrı bir başlık altında değinilecektir.

3.1. KULÜBÜN FESİH HAKKI

Türk Hukukunda profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından PFSTT m.27’de kulüp tarafından dayanılabilecek haklı fesih halleri sıralanmıştır. PFSTT’de sayılan bu sebeplerin varlığı halinde artık TBK’ya dayanan haklı fesih sebebi olup olmadığına ilişkin bir araştırma yapılmasına ihtiyaç yoktur. Bununla birlikte PFSTT’de belirtilen sebeplerden başka olayların ortaya çıkması, kulübün sözleşme ilişkisini sürdürmesine engel olabilir. Bu halde PFSTT’de sayılmayan hâller TBK kapsamında haklılık testine tabi tutulur.²⁰⁷

Uluslararası hukukta ise kulübün fesih hakkı ile ilgili düzenlemeye FIFA FSTT m.14’de yer verilmiş, bundan ayrı olarak kulübün hangi hallerde fesih yapabileceğine ilişkin özel düzenlemelere yer verilmemiştir. Bu nedenle uluslararası hukukta kulübün fesih hakkı somut olay çerçevesinde değerlendirilmiş, FIFA ve CAS içtihatları ne gibi durumlarda kulübün fesih hakkına sahip olacağına ilişkin belirli bir çerçeve çizmiştir.

Kulübün fesih hakkı üzerine önce Türk Hukuku kapsamında değerlendirmeler yapılacak ardından ise uluslararası hukuktaki durumdan bahsedilecektir.

3.1.1. Türk Hukukunda Kulübün Fesih Hakkı

3.1.1.1 *Futbolcunun Futbol Faaliyeti Dışında Vaki Hastalık veya İstirahat Halinin Altı Ayı Aşması*

²⁰⁷ Çelebi, a.g.t., s.81.

PFSTT m.27'de düzenlenen ve kulüplere fesih hakkı tanınan ilk hal futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması halidir. Buradaki hastalık veya istirahat hali futbol faaliyetinden doğarsa söz konusu madde kapsamında haklı bir fesihten bahsedilemeyecektir. Futbol faaliyeti evvelce bahsettiğimiz üzere futbolcunun yalnızca maçlara çıkması olarak değerlendirilmemeli, futbol oynama, müsabakalarda forma giyme, antrenmanlara katılma, teknik ve taktik becerilerini geliştirme, kulüp tarafından verilen eğitimlere katılma, kulüp tarafından düzenlenen kamplara katılma gibi edimleri bir arada içeren bir bütün olarak değerlendirilmelidir. Nitekim öğretide futbol faaliyetinin bu madde açısından daha geniş yorumlanması gerektiği ve futbolcunun deplasman maçına giderken otobüste geçirdiği kaza, antrenmana giderken kendi özel aracında geçirdiği kaza gibi hallerin de futbol faaliyeti kapsamında değerlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir²⁰⁸. O halde; ancak futbolcunun hastalık veya istirahat halinin futbolcunun bu geniş kapsamlı faaliyeti yerine getirmesi haricindeki bir sebepten dolayı ortaya çıkması halinde bu fesih hakkının varlığından bahsedilebilecektir.

Aksoy; futbolcunun sakatlıktan sonra 6 ay içinde tekrar eski fiziki sağlık durumuna dönmüş olması gerektiğini, futbolcu, futbol faaliyeti dışında bir kaza geçirdiyse ve sakatlandıysa 5 ay sonra kulübe dönmüş olsa bile, kazadan önceki fiziki form durumuna eğer altı ay içinde dönemiyorsa kulübün fesih hakkının doğacağını belirtmiştir²⁰⁹. Biz bu görüşe katılmıyoruz. Kanaatimizce burada asıl olan futbolcunun futbol faaliyetine geri dönmesidir. Aksi halde futbolcunun fiziki form durumu esas alındığında futbolcu 3 veya 4 aylık bir sakatlığın ardından futbol faaliyetine dönmüş olsa bile kulüp 6 ayın sonunda fiziki form durumunun eskisi gibi olmadığından bahisle fesih hakkını gündeme getirebilecektir. Bu da söz konusu fesih hakkının kulüp lehine fazlaca esnetilmesi anlamına gelecektir. Öyle ki; madde metnine hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşmasından bahsedilmektedir. Şayet kanun koyucu burada fiziki form durumunu esas alsaydı fiziki form durumuna atıf yaparak madde metnini düzenleyebilirdi. Ancak madde metninden de açıkça anlaşıldığı üzere esas alınan hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması halidir. Bu madde kapsamında fesih hakkı

²⁰⁸ Aksoy, a.g.t., s.73; Onur Şahin, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü*, 1.B, İstanbul: 12 Levha Yayıncılık, 2016, s.70; Petek, a.g.e., s.244;

²⁰⁹ Aksoy, a.g.t., s.73.

değerlendirilirken fiziki form durumunun esas alınmasının isabetsiz olacağı kanaatindeyiz.

Söz konusu fesih hakkı bakımından değinilmesi gereken bir diğer nokta maddede yazan altı aylık sürenin aralıksız olmasının zaruri olup olmadığıdır. Örneğin; futbolcu üç ay hastalığı sebebiyle kulüpten uzak kalmış, daha sonra iyileşerek geri dönmüş ve fakat hastalığı nüksetmiş ve dört ay daha kulüpten uzak kalmışsa bu durumda bu fesih hakkına dayanılabilecek midir? Petek'e göre; bu soruya olumlu cevap vermek gerekecektir. Öyle ki; maddenin konuluş amacı kulübün futbolcudan altı aydan fazla süreyle yararlanamayacak olması temeline dayanmaktadır²¹⁰. Ancak kanaatimizce bu görüş de isabetsizdir. Evvelce bahsettiğimiz üzere futbolcu sözleşmesinin süresinin en fazla 5 yıla kadar belirlenmesi mümkündür. Bahse konu tartışma bakımından 5 yıllık sözleşme süresinde her sezon 2'şer ay rahatsızlık geçiren bir futbolcunun sözleşmesi 3. yılın sonunda bu maddeye dayanılarak feshedilebilecektir. Ancak kanaatimizce böyle bir durum adalet duygusu ile örtüşmeyecektir. Bu nedenle futbolcunun, futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin fasıllı olarak toplamda 6 ayı aşması halinde somut olaya göre değerlendirme yapılmalıdır.

Madde metninde yer alan fesih hakkının geçerli kabul edilmesi ve kullanılması PFSTT tarafından fesih prosedürüne bağlanmıştır. Söz konusu prosedüre uyulmadığı takdirde bahse konu fesih hakkının kullanılmadığını ve bu hakkın kaybolduğunu söylemek mümkündür. Buna göre; kulüp, başlığa konu fesih hakkını kullanmak istiyorsa bu halin gerçekleşmesinden ve/veya gerçekleştiğini öğrenmesinden itibaren 30 gün içinde futbolcuya noterden göndereceği bir ihtarname ile sözleşmenin haklı nedenle feshedildiğini bildirmek zorundadır (PFSTT m.27/1).

İlerleyen bölümlerde FIFA'nın hastalık ve sakatlık haline ilişkin durumlarda sözleşmenin feshedilmesine ilişkin bakış açısına değinilecek²¹¹ olmakla birlikte bu noktada DRC'nin PFSTT'de öngörülen bu fesih hakkına ilişkin yorumuna değinmenin isabetli olacağı kanaatindeyiz. DRC bir kararında²¹² yabancı bir oyuncu ve Türk kulübü

²¹⁰ Petek, a.g.e., s.244.

²¹¹ Bkz. İkinci Bölüm 3.1.2.5..

²¹² 7 Şubat 2014 tarihli ve 02141221 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/39/86/09/02141221_english.pdf, (02.04.2019.)

arasındaki bir uyuşmazlığı ele almıştır. Söz konusu uyuşmazlıkta futbolcu kendi hatasından kaynaklanan bir kaza geçirmiş ve kalıcı şekilde felç olmuştur. Bunun üzerine kulüp başlığa konu fesih hakkını kullanarak sözleşmeyi tek taraflı olarak feshettiğini futbolcuya bildirmiştir. Oyuncu ise feshin haksız olduğunu iddia ederek DRC nezdinde tazminat talepli dava açmıştır. DRC yaptığı incelemede başlığa konu fesih hakkının geçerliliğini tartışmaya açmıştır. DRC yaptığı değerlendirmede FIFA talimatlarında ve içtihatlarında sakatlığın bir fesih hakkı doğurmadığını belirtmiştir. DRC ayrıca söz konusu fesih hakkına sözleşmede yer verilmediğini, ancak kulüp tarafından sözleşmeyi sonlandırmak amacıyla kullanıldığını belirtmiştir. Bu değerlendirmeler ışığında DRC, kulüp tarafından yapılan feshi haksız bulmuş ve futbolcunun tazminat talebini kısmen kabul etmiştir. Görüldüğü üzere DRC'nin bu madde hakkındaki yorumu FIFA kuralları ve içtihatları ile ters düştüğü şeklindedir.

3.1.1.2. Futbolcunun En Az Altı Ay Müddetle Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti veya Müsabakadan Men Cezası Almış Olması,

PFSTT tarafından kulüplere tanınan ikinci fesih hakkı bir üst başlığa paralel olarak düzenlenmiş ve kulübün futbolcudan yine altı ay süreyle yararlanamama haline yönelmiştir. Buna göre; futbolcunun hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezasının 6 aydan uzun süreli olması ve bu cezanın kesinleşmiş olması halinde kulüp sözleşmeyi fesih hakkına sahip olacaktır.

FDT'ye göre; profesyonel futbolcuya resmi müsabakalara çıkma yasağı getirilmesine müsabakadan men cezası adı verilmektedir. Aynı talimatta hak mahrumiyeti cezası ise; profesyonel futbolcuların ve diğer gerçek kişilerin stadyumlara girmesi de dahil olmak üzere, futbolla ilgili her türlü faaliyetten men kararı olarak tanımlanmaktadır. Hak mahrumiyeti cezası, sürekli veya süreli olarak verilebilmektedir. Söz konusu cezaların varlığı halinde futbolcu resmi müsabakalara katılmak haricinde futbol faaliyetine devam edebilir. Ancak kulüp için söz konusu cezalar ciddi bir dezavantaj oluşturacağından kulüp ilgili maddeye dayanarak sözleşmeyi fesih yoluna gidebilir.

Söz konusu fesih hakkı bakımından bir üst başlıkta olduğu gibi bu sürelerin fasılalı olması halinde de kulübün fesih hakkının doğup doğmayacağı sorusu akla

gelebilir. Kanaatimizce bu noktada yine somut olaya göre değerlendirme yapılması hakkaniyete uygun olacaktır.

Söz konusu fesih hakkı bakımından değinilmesi gereken bir diğer nokta bahse konu cezaların kesinleşmiş olması gerekliliğidir. Profesyonel futbolcuların disiplin cezaları bakımından karar mercii Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (PFDK)'dır. PFDK kararlarının bildiriminden itibaren yedi gün içerisinde Tahkim Kuruluna başvurulabilir (FDT m.88/1). Belirtilen hak düşürücü süre içerisinde, PFDK kararına itiraz edilmez ise disiplin cezası kesinleşecektir. Ancak itiraz halinde, Tahkim Kurulu tarafından yargılama yapılır, Tahkim Kurulu tarafından verilen kararlar kesin ve nihaidir (Tahkim Kurulu Talimatı m.14/1).²¹³

Bir üst başlıkta bahsettiğimiz fesih prosedürü bu başlık bakımından da geçerlidir. Buna göre; kulüp, başlığa konu fesih hakkını kullanmak istiyorsa futbolcunun ceza aldığını öğrenmesinden itibaren 30 gün içinde futbolcuya noterden göndereceği bir ihtarname ile sözleşmenin haklı nedenle feshedildiğini bildirmek zorundadır (PFSTT m.27/1). Aksi halde bahse konu süre hak düşürücü bir süre olduğundan söz konusu fesih hakkı kullanılamayacaktır.

3.1.1.3. Futbolcunun, PFSTT'nin 25. Maddesinde Sayılan Yükümlülüklerini Ağır Surette İhlal Etmesi

Söz konusu fesih hakkı bakımından talimat maddesinde aynı talimatta yer alan 25. maddeye atıf yapılmaktadır. PFSTT'nin 25. Maddesi aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir;

Futbolcular, profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yükledikleri edimlerin yanı sıra;

a) Müsabakalara katılmak için kendisi tarafından yapılması gereken işlemleri takip etmek ve tamamlamak, gerekli belgeleri temin etmek,

b) TFF'nin ve kulübün düzenlediği kurs, ders ve konferanslara katılmak,

²¹³ Çelebi, a.g.t., s.83.

c) Hastalık veya sakatlık nedeni ile alınacak raporlarını, rapor tarihinden itibaren on gün içerisinde kulübüne ve TFF'ye bildirmek, zorundadırlar.

Madde metninde profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alan edimlerin yanı sıra üç yan edime de ayrıca vurgu yapılmıştır. Söz konusu fesih hakkı bakımından Şahin²¹⁴ ilgili fesih sebebinin yalnızca madde metninde atıf yapılan üç hal bakımından düzenlendiğini savunmaktadır. Baskın görüş²¹⁵ ise buradaki fesih hakkının hem profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alan edimlerin ihlali hem de madde metninde değinilen üç yan edimin ihlali halinde ortaya çıkacağı yönündedir. Biz de bu konuda baskın görüşe katılmaktayız. Nitekim futbolcunun asli edimleri profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer almaktadır. PFSTT m.25'de sayılan üç hal asli edimlerin yanındaki yan edimlerdir. Nitekim bu husus PFSTT m.25'de “*Futbolcular, profesyonel futbolcu sözleşmesinin kendilerine yükledikleri edimlerin yanı sıra,...*” ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. Dolayısı ile sözleşmede yer alan yükümlülüklerin de ağır suretle ihlali halinde kulüp PFSTT m.27 ve m.25'e dayanarak sözleşmeyi fesih hakkına sahip olabilecektir.

Söz konusu fesih hakkı bakımından yorumlanması gereken bir diğer nokta “ağır suretle ihlal” ifadesidir. Ağır suretle ihlalin ne olduğuna ilişkin olarak PFSTT'de herhangi bir açıklama yapılmamıştır. Bu nedenle talimata göre genel hüküm niteliğinde olan TBK hükümleri kayda alınmalıdır. TBK'nın 435. maddesinde haklı fesih kavramına ilişkin olarak; “sözleşmeyi fesheden taraftan, dürüstlük kurallarına göre hizmet ilişkisini sürdürmesi beklenemeyen bütün durum ve koşullar, haklı sebep sayılır.” ifadesine yer verilmiştir. Öyleyse ağır suretle ihlal ifadesi de dürüstlük kuralı çerçevesinde değerlendirilmelidir. Örneğin futbolcunun sağlık raporunu kulübe on gün içinde değil 11. gün göndermesi ağır suretle ihlal olarak yorumlanmamalı, ancak bir ay sonra göndermesi ağır suretle ihlal olarak yorumlanabilmelidir²¹⁶. Başka bir örnek olarak futbolcunun sözleşmede yer alan futbol faaliyetine katılma edimi kapsamında sadece bir antrenmana yarım saat geç kalması ağır suretle ihlal olarak yorumlanmamalı

²¹⁴ Şahin, a.g.e., s.73.

²¹⁵ Aksoy, a.g.t., s.75; Baştürk, a.g.e. s.215; Petek, a.g.e., s.247.

²¹⁶ Şahin, a.g.e., s.74.

ancak futbolcunun antrenmanlara uzun süre ve hiç gelmemesi ağır suretle ihlal olarak yorumlanabilmelidir.

Söz konusu fesih hakkı bakımından değinilmesi gereken bir diğer husus PFSTT m.27/2'dir. Bu fıkraya göre; c bendi bakımından futbolcunun ağır surette ihlali bulunması ya da futbolcunun sözleşmeden kaynaklanan edimlerini ifada temerrüde düşmesi halinde, ilgili kulüp sözleşmeyi feshetmek arzusunda ise, futbolcuya noterden keşide edeceği bir ihtarname ile edimini 7 günden az olmamak kaydıyla uygun bir süre içerisinde yerine getirmesini bildirmek zorundadır. Futbolcu, söz konusu mehile rağmen edimlerini yerine getirmediği takdirde, kulüp mehilin sona ermesinden itibaren ancak 7 gün içinde noterden keşide edeceği bir ihtarname ile sözleşmesini feshedebilecektir. Madde metninde iki farklı süre öngörülmüştür. Bu sürelerden ilki ihtar süresidir. Kulüp futbolcunun edimlerini fesih hakkına sebebiyet verecek şekilde yerine getirmediğini düşünüyorsa bu durumda öncelikle noterden keşide edeceği bir ihtarname ile bahse konu edimlerin yerine getirilmesi için futbolcuya en az 7 gün süre tanımak zorundadır. En az yedi gün olmak kaydıyla tanınan bu süre sonunda futbolcu bahse konu edimleri yerine getirmemek hususunda ısrarcı ise o halde kulüp mehilin sona ermesinden itibaren 7 gün içinde sözleşmeyi feshetmelidir. Burada sözleşmeyi fesih için tanınan ikinci 7 günlük süre hak düşürücü süredir. Kulüp bu süreye riayet etmediği takdirde ağır suretle ihlal mevcut olsa dahi haklı bir fesihten bahsedilemeyecektir.

3.1.1.4. Futbolcunun, Futbolcu Menajerleri ile Çalışma Talimatı'na aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olması

Futbolcu Menajerleri ile Çalışma Talimatı (FMÇT)'de menajer; belli bir ücret karşılığında veya ücretsiz olarak, profesyonel futbolcu sözleşmesi müzakeresi yürütmek amacıyla futbolcu veya kulüpleri temsil eden veya kulüpler arasında transfer müzakeresi yürütmek amacıyla kulüpleri temsil eden TFF'den lisans almış gerçek kişiler olarak tanımlanmıştır. FMÇT ile futbolculara da menajerler ile çalışma hususunda bir takım yükümlülükler getirilmiştir. Söz konusu talimatın 17. maddesinde futbolcunun yükümlülükleri aşağıdaki şekilde sıralanmıştır;

“...a) Mevzuata FIFA, UEFA ve TFF'nin statü ve talimatlarına, FIFA ve TFF'nin yetkili kurulları tarafından verilen tüm kararlara uymak,

b) Sadece bu Talimat çerçevesinde lisanslı menajerlerin hizmetlerinden yararlanmak, bu talimatta öngörülen istisnalar haricinde doğrudan veya dolaylı olarak lisanssız hiçbir kişinin onlar ad ve hesabına kulüpler ile sözleşme müzakere etmesine veya menajerlik faaliyeti kapsamında değerlendirilebilecek işlemler yürütmesine izin vermemek,

c) Bir menajer ile herhangi bir sözleşmesel ilişkiye girmeden önce söz konusu menajerin hâlihazırda bu faaliyeti yürütebilecek şekilde lisanslı olduğunu, lisansının iptal edilmediğini ve askıda olmadığını kontrol etmek,

ç) Talep halinde TFF, UEFA ve FIFA'ya gerekli bilgi ve belgeleri eksiksiz olarak vermek,

d) Menajerler ile yaptığı tüm sözleşmelere riayet etmek,

e) Yaptığı tüm profesyonel futbolcu sözleşmelerinde lisanslı bir menajerin o sözleşme kapsamında kendisine hizmet sunup sunmadığını açıkça belirtmek, söz konusu sözleşmede bir menajerin katılımı mevcutsa bu temsilcinin isim ve unvanının sözleşmede açıkça belirtilmesini temin etmek...”

Futbolcu FMÇT kapsamındaki bu yükümlülüklerini yerine getirmek zorundadır. Yükümlülüklerin ihlali halinde futbolcunun hangi yaptırımlarla karşılaşabileceği FMÇT m.22'de düzenlenmiştir. Buna göre; futbolcular hakkında ihtar, para cezası veya hak mahrumiyeti cezası ihlalin ağırlığı da göz önünde bulundurularak birlikte veya ayrı ayrı verilebilecektir.

Futbolcunun FMÇT'ye uymaması halinde verilecek cezalara dikkat edildiği takdirde söz konusu cezalar arasında resmi müsabakadan men cezası bulunmadığı görülecektir. O halde, PFSTT'de bir fesih hakkı olarak düzenlenen; futbolcunun FMÇT'ye aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olması hadisesinin mevcut hukuki düzenlemelere göre gerçekleşmesi

imkansızdır. Kanaatimizce söz konusu hükümler arasında bir uyumsuzluk mevcuttur ve bu nedenle söz konusu hükümler en kısa sürede birbiri ile uyumlu olarak yeniden düzenlenmelidir.

Başlığa konu fesih hakkı bakımından mevcut hukuki düzenlemeler arasında uyumsuzluk olduğu ve yeniden düzenleme gerektiği tartışmasızdır. Buna rağmen söz konusu fesih hakkının düzenlemelerin uyumsuzluğu nedeniyle yok sayılması kanaatimizce isabetli olmayacaktır. Bu noktada TFF'nin amacı doğrultusunda hareket edilerek en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olma hadisesini hak mahrumiyeti cezası üzerinden yorumlamak isabetli olacaktır. FDT m.25'de düzenlenen hak mahrumiyeti cezası; 15 günden az ve 3 yıldan çok olmamak üzere süreli veya sürekli olarak verilebilen bir disiplin cezasıdır. Hak mahrumiyeti cezası verilirken resmi müsabaka sayısı üzerinden ceza hesabı yapılmaz. Ancak PFSTT'nin fesih hakkı tanıyan ilgili hükmünü işlevsel kılmak için mevcut düzenlemeler çerçevesinde futbolcunun 4 resmi müsabakadan men cezasına tekabül edecek sürede veya daha uzun süreli, ya da sürekli bir hak mahrumiyeti cezası almış olması halinde ilgili fesih hakkının doğacağını söylemek kanaatimizce isabetli olacaktır.

Bahse konu fesih hakkı bakımından da PFSTT tarafından ilk iki fesih hakkı için öngörülen fesih prosedürü uygulanmak zorundadır. Bir diğer ifade ile futbolcunun men cezası almasının ardından bu cezanın kesinleşmesi ile kulüp 30 gün içinde noter aracılığı ile fesih hakkını kullanmak zorundadır. Aksi halde bu süre hak düşürücü bir süre olduğundan fesih hakkı kullanılamayacaktır.

3.1.2. FIFA ve CAS Uygulamaları Çerçevesinde Kulübün Fesih Hakkı

Ulusal nitelikli futbolcu sözleşmeleri bakımından TFF ve Türk Hukuku kapsamında öngörülen kulübün fesih hakkı ile bu konuya ilişkin FIFA ve CAS uygulamaları arasında önemli farklılıklar gözlemlenmektedir. Bu nedenle FIFA ve CAS uygulamaları çerçevesinde kulübün fesih hakkının daha detaylı olarak incelenebilmesi için bu uygulamaların ayrı bir başlık altında değerlendirilmesi tarafımızca uygun bulunmuştur.

FIFA ve CAS uygulamaları çerçevesinde kulübün fesih hakkı bakımından TFF uygulamasındaki gibi açıkça düzenlenmiş kuralların bulunduğunu söylemek mümkün

değildir. Kulübün fesih hakkı bakımından yazılı olan tek kural FIFA FSTT m.14'dür. Söz konusu maddede; sözleşme taraflarından birisinin haklı nedenin bulunması halinde, herhangi bir sonuç doğmadan (tazminat ödenmesi veya sportif ceza uygulanması şeklinde) sözleşmeyi feshedebileceği düzenlenmiştir. Görüldüğü üzere bahse konu kural her iki taraf açısından da düzenlenmiş ve son derece genel bir hükümdür. FIFA FSTT'de haklı nedeninin ne olduğuna dair herhangi bir ifadeye yer verilmemiştir. Haklı nedenin ne olduğuna ilişkin açıklamalar ve örnekler FIFA FSTT Şerhinde yazılı olarak FIFA tarafından yayımlanmış ve genellikle içtihatlarla ortaya koyulmuştur. Bu bakımdan FIFA ve CAS çerçevesinde kulübün fesih hakkının hangi hallerde ortaya çıktığının genel olarak içtihatlar çerçevesinde oluşturulduğunu söylemek mümkündür. FIFA ve CAS uygulamaları çerçevesinde kulübün fesih hakkına ilişkin açıklamalarımız da genel olarak bu çerçevede yapılacaktır. Aşağıda FIFA ve CAS uygulamaları çerçevesinde içtihat hukukunda en sık rastlanan kulübün fesih hakkını oluşturan haller alt başlıklar halinde incelenecektir.

3.1.2.1. Futbolcunun Yokluğu

Futbolcunun profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında bir takım borçları olduğunu bir önceki bölümde incelemiştik. Bu borçlardan en önemlisi olarak nitelenebilecek borç kuşkusuz futbolcunun iş görme borcudur. Bir diğer ifadeyle futbolcu sözleşme kapsamında futbol faaliyetine katılmakla kulübe karşı yükümlüdür. Bu noktada kulübün talimatlarına aykırı olarak futbolcunun iş görme borcunu yerine getirmemesi sözleşmeye aykırılık olarak nitelenebilecektir. Futbolcunun kulübü terk etmesi veya kendisine verilen izin dolmasına rağmen kulübe dönmemesi halleri futbolcunun yokluğu olarak ifade edilebilir. Futbolcunun yokluğu halinde bu durumun doğal bir sonucu olarak futbolcu, futbol faaliyetine katılamaz bir diğer ifadeyle iş görme edimini yerine getiremez. Bu durum aynı zamanda sözleşmenin ihlali anlamına da gelir.

DRC içtihatları futbolcunun yokluğunun bir fesih hakkı olarak değerlendirilebileceği yönündedir. Ancak DRC içtihatlarına göre her yokluk hali bir fesih hakkı ortaya çıkarmaz. Futbolcunun yokluğu halinde fesih hakkının varlığından bahsedebilmek için DRC içtihatlarında önemli bir takım kriterler getirilmiştir. Buna göre yokluk halinin kulüp için bir fesih hakkı ortaya çıkarabilmesi için öncelikle bu halin uzun süreli olması gerekmektedir. Kısa süreli yokluk hali de yükümlülüklerin

ihlali anlamına gelecek olmakla birlikte, bu halde fesih hakkının varlığından bahsetmek mümkün olmayacaktır. Ayrıca fesih hakkından bahsedebilmek için uzun süreli yokluk hali izinsiz olmalı ve başka bir haklı nedenden kaynaklanmıyor olmalıdır.²¹⁷

DRC kararlarında fesih hakkının doğumu için sürenin ne kadar olması gerektiği konusunda standart bir uygulama ve süre kıstası bulunmamaktadır. Ancak DRC'nin 2 gün, 1 hafta, 10 gün gibi kısa süreli yokluk hallerinde fesih hakkının doğmayacağına ilişkin kararları mevcuttur²¹⁸. Buna karşılık FIFA FSTT Şerhi m.14/4'de verilen bir örneğe göre, kulübe gelmesinden itibaren olumsuz davranışlar sergileyen, teknik direktör tarafından verilen talimatlara uymamış, sürekli olarak takım arkadaşlarıyla kavga etmiş bir futbolcunun söz konusu davranışlarının devam etmesi ve iki haftalık yokluğu halinde kulübün fesih hakkının doğduğu kabul edilmiştir. DRC'nin bir kararına²¹⁹ göre ise futbolcunun 1 aylık yokluğu haklı fesih sebebi olarak yorumlanabilecektir.²²⁰

DRC içtihatlarına göre; futbolcunun yokluğu sırasında resmi maçların olması veya olmaması fesih hakkının varlığı bakımından oldukça önemlidir. Öyle ki; DRC bir kararında²²¹ futbolcunun 1 aylık yokluğuna rağmen kulübün resmi maçları olmaması sebebiyle ilgili ülke federasyonu tarafından futbolcuya verilen 4 aylık futboldan men cezasını ağır bulmuş ve bu cezanın para cezası olmasının daha isabetli olacağını belirtmiştir.

DRC içtihatlarında vurgu yapılan bir diğer önemli nokta kulübün yokluğa dayanarak fesih yapmadan önce futbolcuyu uyarması gerekliliğidir. Yine futbolcunun

²¹⁷ De Weger, a.g.e., s.224.

²¹⁸ 12 Ocak 2006 tarihli 16828 referans numaralı karar (1 haftalık yokluğun haklı sebep sayılmaması), resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/16828_613.pdf , (22.02.2018) ;
28 Temmuz 2005 tarihli 75368 referans numaralı karar (2 günlük yokluğun haklı sebep sayılmaması), resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/75368_971.pdf , (22.02.2018) ;
27 Şubat 2014 tarihli 02141999 referans numaralı karar (10 günlük yokluğun haklı sebep sayılmaması), resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/45/38/06/02141999_english.pdf , (22.02.2018)

²¹⁹ 14 Eylül 2007 tarihli 97280 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/97280_44565.pdf , (22.02.2018).

²²⁰ De Weger, a.g.e., ss.225-228.

²²¹ 10 Haziran 2004 tarihli, 6400276 referans numaralı karar; resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/6400276_709.pdf , (21.02.2018).

takıma dönüş tarihleri ve tatilin sona erme tarihleri konusunda bilgilendirilmesi gerekir. Bu bilgilendirmelerin yapıldığı kulüp tarafından ispat edilmelidir.²²²

DRC içtihatlarında bir diğer değinilmesi gereken nokta futbolcunun yokluğunun haklı bir sebebe dayanıyor olması halidir. Örneğin futbolcu şayet sağlık sorunları nedeniyle takıma katılmamışsa bu hususta kulübü derhal bilgilendirmelidir. Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki DRC ailevi sebepleri izinsiz olarak kulüpten ayrılmak veya kulübe katılmamak için haklı bir sebep olarak görmemektedir²²³.²²⁴

CAS kararlarında da futbolcunun yokluğu halinde, fesih hakkının doğumu bakımından kabul edilebilecek süre kesin bir şekilde belirtilmemekte ve DRC kararlarına paralel kararlar alınmaktadır. Öyle ki; CAS, bir kararında²²⁵, 8 günlük yokluk halinin fesih hakkı yaratmayacağını belirtmiş bir başka kararında²²⁶ ise 22 günlük sürenin fesih hakkı ortaya çıkardığını belirtmiştir.²²⁷

CAS bir diğer kararında²²⁸ ise özellikle izinden vaktinde dönmeyen futbolcuların sözleşmelerinin feshi bakımından emsal teşkil edebilecek bir karara imza atmıştır. Söz konusu kararda Al Nasr kulübünün sözleşmeli futbolcusu F.M defaten kendisine İran milli takımı adına müsabakalara katılma için verilen izinlerden geç dönmüştür. Kararda; sözleşmenin feshinden önce kulüp tarafından futbolcuya karşı on ay boyunca sessiz kalındığı (hiçbir disiplin uygulaması yapılmadığı) tespit edildiğinden futbolcuda bu hareketlerinin mazur görüldüğü güveni yaratıldığı ifade edilmiştir. Bu nedenle futbolcunun sözleşmesinin kulüp tarafından feshedilmesinin haklı bir nedene dayanmadığı sonucuna varılmıştır.²²⁹

²²² De Weger, a.g.e., s.228.

²²³ 23 Mart 2006 tarihli 36460 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/36460_739.pdf, (22.02.2018).

²²⁴ De Weger, a.g.e., s.227.

²²⁵ CAS/2013/A/3089 FK Senica, A.S. v. Vladimir Vukajlovic & FIFA, 30 Ağustos 2013, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3089.pdf, (24.02.2018).

²²⁶ CAS 2014/A/3642 Erik Salkic v. Football Union of Russia & Football Club Arsenal, 8 Nisan 2015, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3642.pdf, (24.02.2018).

²²⁷ Yılmaz, a.g.e., s.61.

²²⁸ CAS 2010/A/2049 Al Nasr Sports Club v. F.M., 12 Ağustos 2010, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2049.pdf, (24.02.2018).

²²⁹ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.221; Yılmaz, a.g.e., s.61.

Futbolcunun yokluğunun fesih hakkı ortaya çıkarması bakımından DRC ve CAS kararları birlikte değerlendirildiğinde öncelikle her iki mercinin de somut olay değerlendirmesine göre karar verdiğini söylemek mümkündür. Bugüne kadar verilmiş kararlardan ortaya çıkan genel sonuç ise her iki mercinin de kısa süreli yokluk hallerini fesih hakkı doğuran bir hal olarak kabul etmediği, ihlal halinde futbolcunun bu ihlalden vazgeçip kulübe katılması için bildirimde bulunulması gerektiği, futbolcunun ihlalleri ağır düzeyde değilse bu halde önce uyarılar yapılması ve gerekirse diğer disiplin cezalarının uygulanması gerektiği şeklindedir. Ancak tüm bu hallere rağmen futbolcu ihlalde ısrarcı ise o halde DRC ve CAS kulübün futbolcunun yokluğu nedeni ile fesih hakkına sahip olduğunu kabul etmektedir.

3.1.2.2. Yeterli İstatistik Verilere Ulaşamama Hali

Futbolcunun belirli maçta forma giymemesi halinde veya belirli sayıda gol atamaması halinde futbolcunun sözleşmesinin kulüp tarafından haklı sebeple feshedilebileceğine ilişkin maddelere profesyonel futbolcu sözleşmelerinde yer verilebilmektedir. Söz konusu maddelerin bir fesih hakkı doğurup doğurmayacağı yönünde DRC'nin çelişkili kararları bulunmaktadır. Bu kararlara sırası ile aşağıda değinilecektir.

DRC bir kararında²³⁰ futbolcunun lig müsabakalarında görev alma oranının %70'in altında olması halinde sözleşmenin kulüp tarafından feshedilebileceğine ilişkin sözleşme maddesinin geçerli olduğunu kabul etmiştir. DRC, bahse konu kararda her ne kadar görev alma sürelerinin münhasıran kulübe bağlı olduğunu, fesih hakkının tek tarafı olduğu yönünde endişeleri olduğunu belirtse de sonuç olarak anılan sözleşme maddesinin tarafların ortak iradesi doğrultusunda düzenlendiğini ve fesih hakkının sadece sezon sonu için tanındığını bu nedenle ilgili sözleşme hükmünün geçerli olduğunu kabul etmiştir. DRC fesih hakkının sadece sezon sonunda tanınmasının kulübün keyfi davranışlarını sınırlayacağını, futbolcuya da belirli bir hukuki öngörülebilirlik sağlayacağını ifade etmiştir.²³¹

²³⁰ 4 Şubat 2005 tarihli ve 25247 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/25247_995.pdf, (24.02.2018).

²³¹ De Weger, a.g.e., s.217.

DRC bir diğerk kararında²³² ise bir üst paragrafta yer alan karardan dönmüştür. Karara konu olayda taraflar arasındaki sözleşmeye göre futbolcunun 2005 sezonunda takımın maçlarındaki tüm sürenin %85'inde oynaması ve en az 7 gol atması, 2006 sezonunda 15 gol atması, aksi halde kulübün sözleşmeyi durdurabileceği, bu halde kulübün futbolcuya ücret ödemeyeceği, futbolcunun tazminat talep etmeyeceği ve 50.000 USD cezai şart ödeyeceği kararlaştırılmıştır. DRC, söz konusu kararda futbolcunun kaç maçta oynayacağına kulüp tarafından karar veriliyor olduğundan bunun keyfi bir düzenleme olduğuna kanaat getirmiştir. DRC ayrıca sözleşmenin akıbetinin belirli sayıda gol atılması hususuna bağlanmasına ilişkin olarak böyle bir maddenin futbolun ruhuna ve takım oyununun temel amacına aykırı olduğundan bahisle bu maddenin de geçerli olmayacağına kanaat getirmiştir. DRC yakın tarihli bir başka kararında²³³ yine benzer gerekçelerle futbolcunun, kulübün lig maçlarında %40'dan az oynama halinin kulüp için bir fesih hakkı ortaya çıkarmayacağını belirtmiştir.²³⁴

3.1.2.3. Performans Düşüklüğü

Performans düşüklüğü nedeniyle sözleşmenin feshedilebileceğine ilişkin kayıtlar uygulamada sıklıkla başvurulmuş sözleşme kayıtlarıdır. Kulüpler genellikle yüksek ücretlere anlaştığı futbolcunun beklentileri karşılayamaması ihtimaline karşılık futbolcudan tazminat ödemedi kurtulmak için uygun yollar aramaktadır. Bu doğrultuda ilk akla gelen yollardan biri performans düşüklüğü nedeniyle fesih hakkı kaydı koyulmasıdır. Söz konusu kayıtların geçerli olup olmadığı birçok uyuşmazlıkta tartışılmıştır.

Performans düşüklüğünü, bireysel performans düşüklüğü ve kolektif (takım halinde) performans düşüklüğü şeklinde ikiye ayırmak mümkündür. DRC içtihadlarında bireysel performans düşüklüğünün, uyuşmazlıkların çok büyük bir çoğunluğunda bir fesih hakkı ortaya çıkarmadığı kabul edilmektedir. DRC'nin bu konudaki en önemli dayanağı bireysel performans düşüklüğünün subjektif bir kriter olması ve buna kulüplerin karar veriyor olmasıdır. Kolektif performans düşüklüğü halinde ise objektif

²³² 28 Eylül 2006 tarihli ve 96391 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/96391_8466.pdf, (24.02.2018).

²³³ 17 Eylül 2009 tarihli 99673 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/96391_8466.pdf, (24.02.2018).

²³⁴ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü, FIFA ve FIBA Örneği*, s.210.

performans ölçütlerinin varlığı halinde DRC, bu durumun bir fesih hakkı ortaya çıkarabileceğini kabul etmektedir. Bu noktada objektif kriterler; takımın ligde kalamamış olması, takımın Avrupa kupalarına katılmamış olması gibi haller olarak kabul edilmektedir.²³⁵

DRC; bireysel performans düşüklüğüne ilişkin birçok kararında performans düşüklüğünün bir fesih hakkı ortaya çıkarmayacağını belirtmiştir. Örneğin; DRC bir kararında²³⁶ performans düşüklüğü gerekçesi ile kulübe fesih hakkı tanıyan sözleşme maddesinin geçersiz olduğu belirtilmiştir. DRC bir diğer kararında²³⁷ yine kulüp lehine sözleşmede düzenlenmiş; futbolcunun bireysel performans düşüklüğü yüzünden sözleşmenin feshedilebileceğine ilişkin maddeyi geçersiz saymış ve kulübün yaptığı feshin haklı nedene dayanmayan bir fesih olduğuna kanaat getirmiştir. DRC bir diğer kararında²³⁸, futbolcunun performans değerlendirmesinin subjektif kriterlere göre yapıldığından ve objektif kriterler ile ölçülemeyeceğinden bahisle böyle bir feshin haklı nedene dayanmadığına kanaat getirmiştir. DRC'nin futbolcunun bireysel performans düşüklüğüne ilişkin kararlarında çok büyük bir çoğunlukla bu durumun fesih hakkı oluşturmayacağı belirtilmiştir. Ancak DRC istisnai ve çarpıcı olarak nitelenebilecek bir kararında²³⁹ teknik ve fiziksel olarak futbolcunun performansının kulübün koçu ve menajeri tarafından yeterli bulunmaması halinde futbolcunun 1 aylık ücretinin ödenerek sözleşmenin kulüp tarafından feshedebileceğine ilişkin kaydı ahde vefa ilkesine dayanarak geçerli saymıştır. Söz konusu bu karar DRC'nin genel çizgisi dışında ve içtihatlarla oldukça zıt bir karardır.²⁴⁰

Kolektif performans düşüklüğüne ilişkin olarak ise DRC bir kararında²⁴¹ kulübün final turnuvasına katılmaması halinde futbolcunun sözleşmesinin

²³⁵ De Weger, a.g.e., s.216.

²³⁶ 26 Kasım 2004 tarihli ve 114534 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/114534_842.pdf, (28.02.2018).

²³⁷ 28 Temmuz 2005 tarihli ve 75975 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/75975_954.pdf, (28.02.2018)

²³⁸ 29 Kasım 2013 tarihli ve 11133071 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/35/35/86/11133071_english.pdf (28.02.2018).

²³⁹ 23 Şubat 2007 tarihli ve 27958 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/35/35/86/11133071_english.pdf (28.02.2018).

²⁴⁰ De Weger, a.g.e., ss.210-216.

²⁴¹ 2 Kasım 2007 tarihli ve 117466 referans numaralı karar, ilgili karar için bkz. resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/117466_56382.pdf, (28.02.2018).

kendiliğinden feshedilmiş sayılacağına ilişkin sözleşme maddesini geçerli kabul etmiştir. Bu karara göre kolektif performans düşüklüğü, bireysel olarak futbolcunun sözleşmesinin feshedilmesi için haklı bir neden olarak kabul edilmiştir.²⁴²

CAS, bireysel performans düşüklüğü nedeniyle haklı nedenle fesih bakımından DRC'ye oranla daha esnek davranmaktadır. Çeşitli CAS kararlarında²⁴³ da futbolcunun düşük performans nedeniyle sözleşmesinin feshedilemeyeceği belirtilmiştir. Ancak CAS performans nedeniyle feshin kabul edilebilmesi açısından iki istisna öngörmüştür. Bunlardan ilki bu olgunun sözleşmede açıkça düzenlenmiş olması halidir. İkinci istisna ise futbolcunun kasten düşük performans göstermesidir. Bu halde futbolcunun kasıtlı davrandığını ispat yükü bu unsurun varlığını ispat eden kulübe düşmektedir.²⁴⁴

3.1.2.4. Doping, Uyuşturucu ve Alkol Kullanımı

Doping, uyuşturucu ve alkol kullanımı hallerinin kulüp için haklı bir fesih sebebi ortaya çıkarıp çıkarmadığı hususu DRC ve CAS kararlarına konu olmuş meselelerdir. Aşağıda bu hallere ayrı ayrı ve daha önce verilmiş kararlar ışığında değinilecektir.

i. Doping

DRC'nin bir kararında²⁴⁵ futbolcunun doping testinin olumlu çıkmasının kulüp açısından sözleşmenin feshi için haklı neden olduğu kurul tarafından kabul edilmiştir.

Doping testinin olumlu çıkmasının kulüp açısından fesih hakkı oluşturacağı kanaatimizce tartışmaya açılması gereken bir konudur. Öyle ki; doping testinin olumlu çıkması her zaman sporcunun kastı ile ortaya çıkacak bir mesele değildir. Doping ihlali yapan sporcuların temelde iki farklı sınıfa ayrılması isabetli olacaktır. "Kasıtlı" olarak performanslarını artırmak amaçlı "yasaklı madde" kullanan sporcular ile, elde olmayan nedenlerle veya ihmal yada dikkatsizliği neticesinde sportif performansını artırma amacı

²⁴² De Weger, a.g.e., s.212.

²⁴³ CAS 2010/A/2049 Al Nasr Sports Club v. F.M., 12 Ağustos 2010, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2049.pdf , (20.02.2019) ; CAS 2009/A/1956 Club Tofta Itrottarteflag, B68 v. R. 16 Şubat 2010, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1956.pdf , (20.02.2019)

²⁴⁴ Yılmaz, a.g.e., s.73.

²⁴⁵ 21 Şubat 2006 tarihli ve 26439 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/26439_680.pdf , (26.03.2018).

olmaksızın doping ihlali yapmış olanlar farklı değerlendirilmelidir²⁴⁶. Örnek vermek gerekirse bir romen jimnastikçi soğuk algınlığı olduğu için iki Nurofen Cold ve Grip tableti aldıktan sonra doping testi olumlu çıkmış ve bu nedenle Olimpiyat altın madalyasını kaybetmiştir. Oysa ki; tablet ona takım doktoru tarafından verilmiştir ve jimnastikçi performansını artırmak amacıyla değildir. Kullandığı grip ilaçları madalyayı kazanmasına da yardımcı olmamıştır. Ancak doping testi olumlu çıktığından madalyalar elinden alınarak cezalandırılmıştır²⁴⁷.

Doping kanunundaki kusursuz sorumluluk kuralları, anti doping programlarının temel taşı olarak adlandırılmaktadır ve bu yaklaşıma göre sporcunun performansını artırmak amacıyla olduğunun kanıtlanmasına gerek yoktur. Dopingli madde sporcunun vücudunda yer alıyorsa o halde sporcu doping yapmıştır. Bu kurallar en öz hali ile “sporcu vücuduna giren her şeyden sorumludur” şeklinde ifade edilmektedir. Dünya Anti Doping Ajansı (WADA)²⁴⁸ tarafından oluşturulmuş Dünya Anti Doping Talimatı’nda (WADAC)²⁴⁹ sporcunun kast ve kusur durumunda doping kullanımına ilişkin farklı cezalar öngörülmektedir. Buna göre sporcu; hiçbir kusuru olmadığını kanıtlaması halinde hak mahrumiyeti cezası uygulanmayacak, ağır kusur veya ihmalinin olmadığını kanıtlaması halinde ise cezada indirimle gidilecektir. Talimatın ilgili hükümleri doping kullanımını sporcunun kusur durumuna göre cezalandırmaktadır. Ancak DRC kararlarında doping testinin olumlu sonuçlanmasının, kulüp açısından sözleşmeyi fesih hakkı ortaya çıkarabileceği belirtilmiştir. Yaptığımız incelemelerde DRC kararları arasında futbolcunun hiçbir kusur ve ihmalinin bulunmadığı veya ağır kusur ve ihmalinin bulunmadığı doping kullanımına ilişkin olaylarla ilgili bir karara rastlanmamıştır. Kanaatimizce kulübün fesih hakkının doğması bakımından futbolcunun yalnızca doping testinin olumlu çıkması esas alınmamalıdır. Yukarıda örnek verdiğimiz

²⁴⁶ Uğur Mutlu, “WADA Code Madde 10.4: Doping Cezasının Belirli Koşullar Altında Azaltılması Veya Kaldırılması”, *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2014, s.220.

²⁴⁷ Anne Amos, “İstemsiz Doping Kullanımı ve WADA Kuralları: Artık Grip Olan Sporcu Rahat Nefes Alabilecek mi?” Çeviren; Av. Doruk Özgündüz, *Av. İsmail İnan Armağanı*, Ankara, 2013, s.673.

²⁴⁸ WADA, 1999 yılının Şubat ayında Lozan’da yapılan Dünya Sporda Doping Konferansı sonrasında kurulmuş ve meşruiyeti UNESCO konvansiyonu ile kabul edilmiş doping alanında geniş yetkilere sahip bir organizasyondur. Bkz. Mutlu, a.g.m., s.213.

²⁴⁹ (WADAC), (WADA) tarafından oluşturulmuş bir dople mütadele talimatıdır. WADA’nın en temel amacı evrensel düzeyde dople ilişkin kuralların yeknesaklaştırılması ve ortak uygulamaların tespit edilmesidir. Bu nedenle yapılan çalışmalar neticesinde Ağustos 2004’te Yunanistan’da yapılan Olimpiyatlar esnasında ilk defa spor sahnesine çıkan Dünya Anti Doping Ajansı Kodu (WADAC) sonrasında birçok defa gündeme gelerek uygulamasını devam ettirmektedir. Bkz. Mutlu, a.g.m., s.213.

üzere doping testi grip ilacı kullanımı nedeniyle dahi olumlu çıkabilecektir. Bu sebeple dopingin kulübe fesih hakkı verdiğini söylerken en azından futbolcunun hiçbir kusur ve ihmalinin bulunmadığı durumlar bu hakkın istisnasını teşkil etmelidir.

ii. Uyuşturucu Kullanımı

Futbolcu tarafından uyuşturucu kullanımı, futbolcunun atletik performansını olumsuz yönde etkileyebilecek ve aynı zamanda kulübün itibarını ciddi şekilde zedeleyebilecek bir davranıştır. Uyuşturucu kullanımının kulübe fesih hakkı tanıdığına ilişkin bilinen en meşhur karar DRC tarafından verilen 17 Mayıs 2008 tarihli Adrian Mutu ve Chelsea kulübüne ilişkin karardır. Söz konusu karar CAS tarafından 31 Temmuz 2009 tarihinde 2008/A/1644 referans numarası ile incelenmiş ve onanmıştır. Söz konusu olayda futbolcunun sözleşmesi, 4 veya 5 kez kokain kullandığı gerekçesiyle kulübü tarafından feshedilmiştir. Futbolcunun kokain kullandığı İngiliz Futbol Federasyonu tarafından yapılan uyuşturucu testi ile onaylanmıştır. Bu dayanaklar ışığında DRC yapılan feshin haklı bir fesih olduğuna karar vermiş ve futbolcuyu tazminat ödemeye mahkum kılmıştır. CAS ise verilen bu kararı onanmıştır.

Mutu kararından anlaşılacağı üzere uyuşturucu kullanımı kulüplere fesih hakkı tanıyan bir olgudur. Uyuşturucu kullanımı bakımından kusur veya ihmali hallerinden bahsedilemeyeceğinden kanaatimizce doping başlığında yaptığımız tartışmanın uyuşturucu bakımından yapılması yersiz olacaktır.

iii. Alkol Kullanımı

Alkol kullanımı futbolcunun fiziksel olarak yeterliliğini etkileyebilecek bir olgudur. Bununla birlikte alkol kullanımının kulüpler bakımından fesih hakkı ortaya çıkarıp çıkarmayacağı ayrı bir konudur. Konuya ilişkin DRC ve CAS tarafından verilmiş kararların değerlendirilmesi bu konudaki içtihadın ne yönde olduğu hakkında fikir verecektir.

DRC tarafından alkol kullanımına ilişkin olarak yayımlanmış tek karar²⁵⁰ mevcuttur. Bahse konu uyuşmazlıkta kulüp; teknik direktörün performans düşüklüğüne ilişkin raporu ve futbolcunun 3 takım arkadaşının, futbolcunun antrenmanlarda alkol

²⁵⁰ 3 Kasım 2016 tarihli ve 1160748 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/87/77/46/1160748-e.pdf, (16.03.2018).

koktuğuna ilişkin ifadesi doğrultusunda futbolcuyu sağlık testlerine tabi tutmuştur. Ayrıca kulüp sağlık testlerinin sonucu alınana kadar futbolcunun sağlığını korumak adına futbolcuyu yedek takım ile antrenman yapacağı konusunda bilgilendirmiştir. 12 Kasım 2014'de yapılan sağlık testleri sonucunda futbolcunun %1.7'nin altında olması beklenen CDT değerinin %4.8 çıktığı görülmüştür. Bu sonuç doğrultusunda kulüp doktoru futbolcuyu alkol tüketimini durdurması hususunda uyarılmış ve 1 ay sonra tekrar kontrol yapılacağını belirtmiştir. 12 Aralık 2014'de yapılan ikinci kontrolde futbolcunun CDT değerinin arttığı ve %7.3'e ulaştığı sonucu elde edilmiştir. Bunun üzerine kulüp futbolcunun sözleşmesini, futbolcunun yükümlülüklerini yerine getirmediğinden ve profesyonel futbolculuk ile bağdaşmayan kötü yaşam tarzından dolayı derhal ve haklı nedene dayanarak feshetmiştir. Futbolcu ise bu feshin haksız olduğunu, yapılan kan testlerinin kulübün fesih amacı doğrultusunda yapılan testler olduğunu, kendisinin yükümlülüklerini ihlal etmediğini, antrenmanlar öncesinde veya antrenmanlar sırasında alkol tüketmediğini belirtmiş ve bu konuda 6 takım arkadaşını da şahit göstermiştir. Futbolcu bu iddialara dayanarak kulübe karşı haksız fesih nedeniyle DRC nezdinde tazminat talepli dava açmıştır. DRC bahse konu uyuşmazlıkta söz konusu feshin haklı olup olmadığı noktasında incelemeler yapmıştır. DRC öncelikle futbolcunun; yapılan ilk sağlık testinden sonra kulübün ve kulüp doktorunun talimatlarına uymadığını belirtmiştir. Devamında ise; futbolcunun, talimatlara ve kulübün iç düzenlemelerine uyma yükümlülüğünün bulunmasının yanı sıra ayrıca iş görme edimini yerine getirmek amacıyla formunu korumak ve hayatını buna göre düzenlemek noktasında genel bir sorumluluğu olduğunu belirtmiştir. DRC son olarak kulübün alkol kullanımına ilişkin sorunu sadece tespit etmekle yetinmeyip bunu düzeltmek için kendisine düşen tüm sorumlulukları yerine getirdiğini, futbolcunun sağlık durumunu düzeltmek için yardım ettiğini belirtmiş ve bu doğrultuda kulübün yaptığı feshin haklı bir fesih olduğu noktasında karar kılmıştır.

CAS tarafından verilen bir karara²⁵¹ konu uyuşmazlıkta ise kulüp, futbolcunun derbi maçtan önce sarhoş olduğu ve beklenen performansı göstermek için gerekli eforu sarf etmediği gerekçesiyle futbolcunun sözleşmesini derhal ve haklı nedenle feshettiğini futbolcuya bildirmiştir. Kulüp tarafından yapılan bu feshin ardından futbolcu bahse

²⁵¹ CAS 2009/A/1956 Club Tofta Otrottarfelag, B68 v. Ralph van Dooren, 16 Şubat 2010, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1956.pdf , (17.02.2019).

konu feshin haksız bir fesih olduğundan bahisle kulübe karşı DRC nezdinde tazminat talepli dava açmıştır. DRC nezdinde açılan davayı futbolcu kazanmış bunun üzerine kulüp temyiz merci olarak CAS'a başvuruda bulunmuştur. CAS söz konusu uyuşmazlık bakımından futbolcunun ancak kasten potansiyelinin altında oynaması halinin fesih sebebi olabileceğini, bunun dışındaki haller bakımından performans nedeniyle fesih yapılamayacağını, teknik direktörün alkol nedeniyle futbolcunun en iyi performansını gösteremediği iddiasına rağmen bu beyanın, futbolcunun kasten potansiyelinin altında oynadığını göstermeyeceğini, sözleşmeyi haklı nedenle feshettiğini iddia eden tarafın bunu ispatla mükellef olduğunu belirterek kulübün iddialarını yersiz bulmuş ve DRC kararını onamıştır.²⁵²

DRC ve CAS'ın yukarıda bahsedilen kararları birlikte değerlendirildiğinde alkol kullanımının tek başına bir fesih hakkı ortaya çıkaracağını söylemek mümkün değildir. Buna göre; futbolcunun alkol kullanımının yüksek seviyede olması, futbolcunun antrenman ve maçlarda beklenen performansı alkol kullanımı sebebiyle sergileyememesi ve alkol kullanımında direnmesi hallerinde kulüp lehine fesih hakkının ortaya çıkacağı söylenebilir. Ancak önemle belirtmek gerekir ki; yukarıda belirtilen her iki kararda da değinildiği üzere kulüp alkol kullanımı nedeniyle sözleşmeyi feshetme yöntemine son çare olarak başvurmalı öncesinde ise bu durumu düzeltmek ve futbolcuyu eski sağlığına kavuşturmak için üzerine düşen görevi yerine getirmeyi denemiş olmalıdır. Kulübün tüm çabasına rağmen futbolcu alkol kullanımına devam ediyor ve bu durum performansını etkiliyorsa o halde DRC kararında belirtildiği üzere kulüp tarafından yapılan feshin haklı olduğu söylenebilecektir.

3.1.2.5. Futbolcunun Fiziksel Durumu

Profesyonel futbolcu sözleşmesi bakımından futbolcunun sorumluluklarını yerine getirebilmesi için öncelikle futbolcunun fiziksel durumunun futbol oynamaya elverişli olması şarttır. Futbolcunun futbol oynayamayacak derecede hasta veya sakat olması halinde futbol faaliyetine katılma borcunu yerine getirmesi mümkün değildir. Bu kapsamda futbolcunun hastalık ve sakatlığı halinde sözleşmenin durumunun ne olacağı değerlendirilmesi gereken bir konudur.

²⁵² De Weger, a.g.e., s.238.

Sözleşme öncesi sakatlıklar bakımından FIFA FSTT m.18/4'de; sözleşmenin geçerliliğinin başarılı bir sağlık testi sonucuna bağlanamayacağı açıkça düzenlenmiştir. Bu tür bir şartın varlığı halinde DRC; şartın geçersiz, sözleşmenin ise geçerli kabul edileceği yönünde içtihat oluşturmaktadır²⁵³.

Sözleşme imzalandıktan sonra yapılan sağlık kontrolleri bakımından kural sözleşmenin geçerliliğinin sağlık kontrolüne bağlanamayacağı şeklindedir. Bu durum sözleşme imza aşamasından önce mevcut olan ancak sözleşmenin imzalanmasından sonra tespit edilen sakatlıklara kulübün katlanma yükümlülüğü olduğunu ifade etmektedir. Kulüp, gerekli sağlık kontrollerini sözleşme imzalanmadan önce yapmadığı veya yapmış olmakla birlikte sakatlık riskini göze aldığı durumlarda sözleşmedeki riski göze almış olarak kabul edilmektedir. Ancak bu durumun istisnası futbolcunun sağlık durumuna ilişkin hileli davranışlar sergilemesi halidir. Hileli davranışların varlığı halinde kulüp sözleşmeyi haklı nedene dayanarak feshetme yoluna gidebilecektir. Bu noktada feshin haklı mı haksız mı olduğu tartışması yargılama mercileri nezdinde yapılacaktır.²⁵⁴

Sözleşme imzalandıktan sonra meydana gelen sakatlık ve hastalık halleri ise futbolcunun fiziksel durumuna etki eden ve tartışılması gereken bir diğer konudur. FIFA FSTT'de sözleşme öncesi sakatlıklara ilişkin hüküm bulunmakla birlikte sözleşme aşamasında meydana gelen sakatlıklar bakımından herhangi bir hüküm bulunmamaktadır. Bununla birlikte yargı kararlarında sözleşme imzalandıktan sonra meydana gelen sakatlıklar bakımından ikili bir ayrıma gidildiği görülmektedir. Bu ayrım saha dışı etmenlerden meydana gelen sakatlıklar ve saha içi etmenlerden meydana gelen sakatlıklar olarak adlandırılabilir.²⁵⁵

Saha dışı etmenlerden meydana gelen sakatlıklar denildiğinde futbolcunun futbol faaliyeti dışında geçirdiği sakatlıklar akla gelmelidir. Bu duruma örnek olarak futbolcunun trafik kazası geçirmesi, tenis oynarken sakatlanması, halısaha maçında sakatlanması gibi haller gösterilebilir. Bu gibi hallerde futbolcunun sakatlığı halinde

²⁵³ 21 Kasım 2003 tarihli ve 113291 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/dec_res_ch_21_11_2003_607.pdf, (17.02.2019).

²⁵⁴ Yılmaz, a.g.e., ss.65-66.

²⁵⁵ a.g.e., s.66.

sorumluluğun kime yükleneceği değerlendirilmelidir. Bu noktada öncelikli olarak futbolcunun kusuru olup olmaması hususu değerlendirilmelidir. Futbolcunun sakatlık olayında bir kusuru bulunması halinde özen yükümlülüğünün ihlalden bahsedilebilir. Futbolcunun kusurlu olmadığı haller bakımından ise somut olayın şartları, sakatlık süresinin kalan sözleşme süresine oranı gibi haller değerlendirilmelidir. Şayet sakatlığın süresi sözleşme süresine oranla kısa ise bu halde sözleşme ilişkisi muhafaza edilmeli, sakatlık süresinin uzun olması halinde ise sorumluluğun futbolcu ve kulüp arasında paylaşılması düşünülmelidir. Nitekim DRC 2005 yılında emsal teşkil edebilecek bir kararında sözleşmenin kurulmasından sonra ciddi bir hastalığa yakalanan ve sözleşme süresini tamamlayamayan futbolcu bakımından durumu özel bir hal olarak tanımlamıştır. Futbolcunun somut olaydaki maddi imkansızlık sebebi ile yükümlülüğünü ifa edemediğini dikkate alan DRC, bu durumda kulübün de sözleşmeyle bağlı tutulmaması gerektiğini ifade etmiştir. Neticede DRC, sözleşmenin sürdürülememesinden kaynaklanan sorumluluğun kulüp ve futbolcu arasında paylaşılmasına karar vermiştir²⁵⁶. Bu konudaki bir diğer emsal karar ise daha evvel bahsettiğimiz DRC'nin 7 Şubat 2014 tarihli ve 02141221 referans numaralı kararıdır²⁵⁷. Söz konusu olayda DRC kulübün sözleşmeyi fesih hakkı bulunmadığını belirtmekle beraber futbolcunun iş göremez durumda olmasını özel bir hal olarak yorumlamış ve bu nedenle futbolcunun talep ettiği tazminatın %80 oranında kendisine ödenmesine hükmetmiştir.

Saha içi etmenlerden kaynaklanan sakatlıklar ise futbolcunun futbol faaliyetini, bir diğer ifade ile iş görme edimini yerine getirirken yaşadığı sakatlıklar olarak değerlendirilebilir. Bu noktada saha içi etmenlere örnek olarak maç sırasında futbolcunun kendiliğinden veya rakip futbolcu tarafından sakatlanması, futbolcunun maç sırasında taraftar saldırısına uğraması, futbolcunun antrenmanda takım arkadaşı tarafından sakatlanması gibi haller gösterilebilir. Saha içi sakatlıklar bakımından DRC'nin istikrarlı ve istisnasız olarak bunun bir fesih hakkı yaratmayacağı yönünde kararları mevcuttur²⁵⁸. Nitekim Türk Hukuku bakımından düşünüldüğünde 5510 sayılı kanunun 13. maddesi gereği bunun bir iş kazası olduğu tartışmasızdır ve futbolcunun iş

²⁵⁶ Yılmaz, a.g.e., s.67.

²⁵⁷ Bkz. İkinci Bölüm, Başlık 3.1.1.1.,

²⁵⁸ 13 Mayıs 2005 tarihli ve 55230 referans numaralı karar, kaynak: Yılmaz, a.g.e., s.69 ; 28 Temmuz 2005 tarihli ve 75570 referans numaralı karar, kaynak: Yılmaz, a.g.e., s.70.

görme edimini yerine getirirken yaşadığı sakatlık nedeniyle sorumlu tutulması adalet duygusuna aykırılık teşkil edecektir.

3.2. FUTBOLCUNUN FESİH HAKKI

Futbolcunun fesih hakkı Türk Hukuku'nda PFSTT m.28'de düzenlenmiştir. Bununla birlikte profesyonel futbolcu sözleşmesinin belirli süreli hizmet sözleşmesi olarak nitelenmesi nedeni ile futbolcunun TBK'da yer alan haklı fesih hallerine dayanabileceğini de belirtmek gerekir.

Uluslararası hukukta ise futbolcunun fesih hakkı FIFA FSTT m.14 ve 14bis'de düzenlenmiştir. Bununla birlikte uluslararası hukuk bakımından futbolcunun fesih hakkının hangi hallerde ortaya çıkabileceği bakımından içtihatlar da önemli rol oynamıştır denilebilir.

Çalışma kapsamında önce Türk Hukuku'nda futbolcunun fesih hakkına değinilmiş ardından Uluslararası hukuk yönünden değerlendirme yapılmıştır.

3.2.1. Türk Hukuku'nda Futbolcunun Fesih Hakkı

3.2.1.1. Ücretin Ödenmemesi

Ücret evvelce bahsettiğimiz üzere sözleşmede belirlenmesi zorunlu olan ve PFSTT'ye göre futbolcuya aylık asgari ücret tutarının altında olmamak üzere ödenen tutardır. Ücret konusunda PFSTT'de asgari ücretten az olamayacağına ilişkin hüküm bulunmakla beraber ücretin başka ne tür şekillerde belirlenebileceğine ilişkin hüküm bulunmamaktadır. Ancak TFF tarafından hazırlanan matbu profesyonel futbolcu sözleşmesi incelendiğinde ücretin 2 kısım halinde düzenlendiği görülmektedir. Bunlardan ilki net aylık ücret ikincisi ise diğer ücretler olarak adlandırılmıştır. Diğer ücretler peşinat ücreti, imza ücreti, ikramiye, prim, konaklama giderinin karşılanması, uçak biletlerinin ödenmesi vb. gibi birçok farklı kalem halinde ortaya çıkabilmektedir.

Ücret genel olarak tek tip profesyonel futbolcu sözleşmesinin ödemeler ve özel hükümler başlığı altında kararlaştırılan bir unsurdur. Ancak bununla birlikte uygulamada kulüplerin ve futbolcuların vergiden ve Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) primlerinden muaf olmak için sıklıkla tek tip profesyonel futbolcu sözleşmesindeki

ücreti düşük göstererek ayrıca TFF'ye sunulmayan ve SGK'ya bildirilmeyen bir sözleşme eki veya protokol yaparak ücretin bir kısmına da bu belgede yer verdikleri bilinmektedir. Ücretin hangi belgede kararlaştırıldığı fark etmeksizin UÇK taraflar arasında kararlaştırılan bir ücret ödemesi bulunması halinde bu ücreti hukuken geçerli bir borç olarak nitelemektedir. Hatta yine evvelce bahsettiğimiz üzere bazı durumlarda sözleşmede yazmasa dahi, kulüp yönetimi tarafından vaat edilmiş ödemelerin de ücret ödeme borcu olduğu kabul edilebilmektedir²⁵⁹.

PFSTT tarafından ücretin ödenmemesi halinde futbolcuya sözleşmeyi feshetme hakkı tanınmıştır. PFSTT m.28/1'de tanınan bu hak aynı zamanda bir takım usul kurallarına tabi tutulmuştur. Buna göre kulüp futbolcunun ücretini ödemede temerrüde düştüğü takdirde futbolcu sözleşmesini feshetmek arzusunda ise kulübüne ve bilgi için TFF'ye noterden keşide edeceği bir ihtarname ile 30 gün içerisinde ücretin ödenmesini bildirmek zorundadır. Buna rağmen kulüp ücreti ödemezse futbolcu, sözleşmeyi 7 gün içinde feshedebilecektir. Bu noktada 7 günlük sürenin hak düşürücü süre olduğu belirtilmelidir²⁶⁰. Ayrıca talimatın 29. maddesinde belirtildiği üzere fesih iradesini içeren ikinci bildirim de noter kanalıyla yapılması gerekmektedir.

Futbolcunun bildirimlerin bir örneğini de TFF'ye göndermesi hususu yapılan bildirimlerin ve feshin geçerliliği açısından bir anlam ifade etmez²⁶¹. Söz konusu bildirimlerin bir nüshasının TFF'ye gönderilmesi TFF'nin ortaya koyduğu düzenleyici işlem olarak değerlendirilmelidir. Bildirimlerin bir nüshasının TFF'ye gönderilmemesi hali feshin haklılığı bakımından sonuç doğurmayacak olmakla birlikte TFF kendisine ibraz edilmeyen bildirimler nedeniyle futbolcuya uygun göreceği bir idari yaptırımında bulunabilir²⁶².

Görüldüğü üzere futbolcunun, ücretinin ödenmemesi nedeniyle fesih hakkı mevcuttur. Ancak söz konusu fesih hakkı bakımından PFSTT'nin öngördüğü sürelerin fazlasıyla uzun olduğu, bu durumun sözleşmenin zayıf tarafı olan futbolcunun fesih hakkını önemli ölçüde zedeleyeceği öğretide birçok yazar tarafından ifade edilmiştir²⁶³.

²⁵⁹ Bkz. Birinci Bölüm, Başlık 3.2.1.1.2.4..

²⁶⁰ Aksoy, a.g.t., s.76; Çelebi, a.g.t., s.85.

²⁶¹ Aksoy, a.g.t., s.76.

²⁶² Şahin, a.g.e., s.78.

²⁶³ Aksoy, a.g.t., s.77; Oğuz Sadık Aydos, "Sporcu Sözleşmesinin Feshi", *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63. Cilt, 3. Sayı, Ankara, 2013 s.663; Çelebi, a.g.t., s.85.

Kanaatimizce de futbolcunun fesih hakkını kullanmadan önce kulübe edimlerin ifası için tanınması gereken 30 günlük süre fazlasıyla uzun bir süredir. PFSTT m.28/1 gereği bu süre kulüp temerrüde düştükten sonra verilmesi gereken bir süredir. Öyleyse PFSTT’de belirlenen 30 günlük sürenin temerrüde düşürme açısından bir hüküm ifade ettiğini söylemek mümkün değildir. Bu noktada PFSTT’nin öngördüğü 30 günlük sürenin kulüpleri korumak ve sözleşme ilişkisini mümkün olduğunca ayakta tutmak amacıyla düzenlendiği söylenebilir. Her ne kadar kulüpleri ve düzeni korumak amacıyla belirli bir süre verilmesi kabul edilebilir olsa da, verilen sürenin 30 gün olması zorunluluğu kanaatimizce kabul edilebilir değildir. Uygulamada kulüpler aylarca ücret ödemediği futbolcuya, futbolcunun gönderdiği ihtar üzerine ödeme yapmaktadır. Ayrıca kulüpler aylarca ödeme yapmadığı futbolcunun ihtar göndermesini bir ihanet olarak görebilmekte ve futbolcuyu kadro dışı bırakma, sonraki aylarda ücret ödememeye devam etme gibi birçok yaptırımla cezalandırabilmektedir. Bu nedenle söz konusu sürelerle ilişkin hükümlerin yeniden düzenlenmesinin isabetli olacağı kanaatindeyiz.

Futbolcunun sosyal güvenlik haklarının ihlal edilmesi de ücret ödenmeme hali ile benzer şekilde PFSTT m.28/1’de düzenlenmiştir. Bu nedenle sosyal güvenlik haklarının yerine getirilmemesi halinde de futbolcu ücreti ödenmemiş gibi sözleşmesini feshetme hakkına sahip olabilecektir. Sosyal güvenlik haklarının yerine getirilmemesi sosyal güvenlik primlerinin yatırılmaması, eksik yatırılması veya geç yatırılması gibi durumların varlığından meydana gelebilmektedir.

3.2.1.2. Ücret Dışındaki Edimlerin Yerine Getirilmemesi

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından kulüplerin ilk akla gelen yükümlülüğü ücret ödeme edimi olmakla birlikte, kulüplerin; sözleşmeden, PFSTT’den ve kanunlardan kaynaklanan bir takım diğer yükümlülükleri de bulunmaktadır. Ücret edimi dışındaki edimlerin yerine getirilmemesi nedeniyle futbolcuya tanınan fesih hakkı, PFSTT 28/2’de düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemede her ne kadar “*Kulüp sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde...*” ifadesi kullanılmış olsa da kanaatimizce burada ifade edilmek istenen yalnızca sözleşmeden kaynaklanan edimler değil aynı zamanda PFSTT ve kanunlarda öngörülen edimleri de kapsamaktadır. Örneğin; kulübün kadro dışı bıraktığı futbolcuya PFSTT m.24’de öngörülen en az bir antrenör ve bir de saha tesis etmesi yükümlülüğünü yerine

getirmemesi halinde, futbolcunun bu nedene dayanarak sözleşmesini feshedebileceğini söylemek gerekir. Benzer şekilde profesyonel futbolcu sözleşmesi hukuki olarak hizmet sözleşmesi olarak nitelendiğinden hizmet sözleşmesinin feshedilmesi bakımından kabul edilen haklı nedenle fesih halleri de bu madde kapsamında fesih sebebi olabilecektir. Örneğin; kulübün gözetim borcunu yerine getirmemesi ve futbolcunun fiziksel saldırı veya cinsel tacize uğraması gibi durumlarda da futbolcunun sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olduğunu kabul etmek gerekir. Ancak bu noktada talimatta yer alan düzenlemenin doğru bir ifade olmadığına da değinmek gerekir. Öyle ki; “*kulübün sözleşmeden kaynaklanan diğer edimlerini ifada temerrüde düştüğü takdirde*” ifadesindeki temerrüt diğer edimler bakımından uygulanması her zaman mümkün olabilecek bir kavram değildir. Örneğin; kulübün gözetme borcunu yerine getirmemesi ve futbolcunun bir takım arkadaşının saldırısına uğraması sonucu ciddi şekilde yaralanması halinde kulübün gözetme borcu bakımından temerrüde düştüğü ifadesi doğru olmayacaktır.

Ücret ediminin yerine getirilmemesinden kaynaklanan fesih hakkında futbolcunun öncelikle edimi yerine getirmesi için kulübe 30 günlük bir süre vermesi gerektiği hususuna değinmiştik. Benzer şekilde ücret dışındaki edimlerin yerine getirilmemesi dolayısı ile de futbolcu kulübe süre vermekle yükümlü tutulmuştur. Ancak ücret ediminden farklı olarak diğer edimlerin yerine getirilmemesi halinde PFSTT’de kulübe tanınması gereken sürenin uzunluğu asgari 7 gün olarak düzenlenmiştir. PFSTT m.28/2’ye göre; futbolcu, ücret dışındaki diğer edimlerini yerine getirmeyen kulübe 7 günden az olmamak üzere uygun bir süre vermekle yükümlüdür. Söz konusu süreye rağmen kulüp edimlerini yerine getirmemeyi sürdürürse bu halde futbolcu verilen süreyi takip eden 7 gün içinde sözleşmesini feshedebilecektir.

Ücret dışındaki edimlerin yerine getirilmemesi halinde fesih bildirimini için uygulanacak usul de ücret ediminin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak usul ile aynıdır. Buna göre; süre vermek amacıyla gönderilen ihtarname ve fesih iradesini içeren ihbarname karşı tarafa noter aracılığı ile gönderilmelidir (PFSTT m.28/2).

3.2.1.3. Sportif Nedenle Fesih Hakkı

Sportif nedenle fesih hakkı, uygulamada birçok futbolcunun varlığından dahi haberdar olmadığı ancak gerek FIFA gerekse de TFF düzenlemelerinde kendine yer bulan bir haktır. Sportif nedenle fesih hakkının temel amacı futbolcunun oynama ve kendini geliştirme isteğinin karşılanmasıdır. Futbolcu yeterince şans bulamadığı bir kulüpten bu fesih hakkı sayesinde ayrılabilir ve kariyerini farklı şekilde ilerletebilir.

PFSTT m.28./5'e göre; 23 yaş üstü bir profesyonel futbolcu, sezon boyunca kulübünün oynadığı resmi müsabakaların % 10'undan daha azında görevlendirildiği takdirde, sezon sonunda sözleşmesini sportif haklı sebeple feshetme hakkına sahiptir. Madde metninin devamında ise böyle bir feshin futbolcunun durumu ve somut olayın şartları göz önüne alınarak değerlendirileceği belirtilmiştir. Bu hükmün sonucu olarak böyle bir fesih değerlendirilirken; futbolcunun geçirdiği sakatlıkların, aldığı cezaların, futbolcunun takım içindeki görevinin, yaşının ve geçmiş kariyerinin göz önüne alınacağı öğretide belirtilmiştir²⁶⁴. Kanaatimizce ise PFSTT hükmünün bu şekilde muğlak ifade edilmesi yanlıştır. Öyle ki; sportif haklı fesih hakkını kullanmak isteyen futbolcu, fesih işlemini herhangi bir merciden böyle bir hakkı olduğu yönünde onay almadan ve kendi düşüncesine göre yapacak, ancak yapılan fesih kulüp tarafından haksız olduğu iddiası ile davaya konu edilebilecektir. Böyle bir halde değerlendirme yapan yargılama merciinin somut olayda fesih hakkının doğmadığına kanaat getirmesi halinde futbolcu haksız bir fesih yapmış olacak ve sonuçlarına katlanacaktır. Bu nedenlerle PFSTT'de yer alan düzenlemenin, belirli somut kriterler doğrultusunda tekrar düzenlenmesinin daha isabetli olacağı görüşündeyiz. Örneğin resmi müsabakaların %10'u ifadesi yerine futbolcunun oynama imkanı bulunan resmi müsabakaların %10'u ifadesi kullanılması çok daha somut ve sonuçları öngörülebilir bir düzenleme olacaktır. Bu halde futbolcunun sakatlıkları ve cezalı olduğu haller doğrudan hüküm kapsamında değerlendirilecek, somut olayda yargılama merciinin yorumuna bırakılmayacaktır.

3.2.2. FIFA ve CAS Uygulamaları Çerçevesinde Futbolcunun Fesih Hakkı

TFF düzenlemelerinin aksine FIFA FSTT'de futbolcunun fesih hakkı ve feshin hangi usulde yapılması gerektiğine ilişkin uzun yıllar ayrıntı içeren herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Öyle ki; futbolcunun fesih hakkına ilişkin tek

²⁶⁴ Aksoy, a.g.t., s.78; Şahin, a.g.e., s.83.

düzenleme, uzun yıllar boyunca FIFA FSTT m.14'de yer verilen “Sözleşme taraflarından birisi, haklı bir nedenin bulunması halinde, herhangi bir sonuç doğmadan, o sözleşmeyi feshedebilir.” ifadesi olmuştur. Bu nedenle futbolcunun fesih hakkına ilişkin çerçeve yıllar içerisinde FIFA ve CAS içtihatları çerçevesinde oluşmuştur. Bu içtihatlar çerçevesinde futbolcunun fesih hakkının iki temel halde ortaya çıktığı görülmüştür. Bunlardan ilki ücretlerin ödenmemesi ikincisi ise etkin çalışma hakkının ihlalidir.

Fesih hakkına ilişkin olarak uzun yıllar boyunca ayrıntılı bir düzenlemeye yer vermeyen FIFA, 26 Nisan 2018'de yayınladığı 1625 numaralı sirküler ile FIFA FSTT'de 1 Haziran 2018 tarihinden itibaren yürürlüğe giren bazı değişiklikler yapmış ve ödenmemiş alacaklar nedeni ile yapılan fesihler bakımından ayrıntılı bir düzenlemeye yer vermiştir. Bir diğer ifade ile ücretlerin ödenmemesi nedeni ile ortaya çıkan ve içtihatlar ışığında çerçevesi çizilen fesih hakkı, FIFA tarafından FSTT'de yapılan değişiklikler ile bir takım şartlara ve uyulması gereken bir prosedüre bağlanmıştır.

Yukarıda belirttiğimiz üzere futbolcunun fesih hakkı FIFA ve CAS uygulamaları çerçevesinde iki temel halde ortaya çıkmaktadır. Bunlardan ilki ücretlerin ödenmemesi ikincisi ise etkin çalışma hakkının ihlalidir. 1 Haziran 2018 tarihinde yürürlüğe giren düzenleme ücretlerin ödenmemesi nedeniyle doğan fesih hakkı bakımından bir dönüm noktası olduğundan çalışmamız kapsamında ücretlerin ödenmemesi nedeniyle doğan fesih hakkı 1 Haziran 2018'den önceki dönem ve sonraki dönem olarak iki ayrı alt başlıkta incelenecektir. Hemen ardından ise etkin çalışma hakkının ihlali nedeniyle doğan fesih hakkı çalışmamız kapsamında incelenecektir.

3.3.4.1. Ücretlerin Ödenmemesi

3.3.4.1.1. 1 Haziran 2018'de yürürlüğe giren düzenleme öncesi uygulama

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinde kulüplerin öncelikli yükümlülüğü olan ücret edimlerini yerine getirmemesi ülkemizde olduğu gibi FIFA ve CAS nezdinde de çok sayıda uyuşmazlığa sebebiyet vermektedir. Yukarıda bahsettiğimiz üzere FIFA FSTT'de tarafların fesih hakkına ilişkin ayrıntılı düzenleme uzun yıllar boyunca bulunmamaktaydı. Bu nedenle ücretlerin ödenmemesi halinin hangi hallerde fesih hakkı

ortaya çıkaracağı FIFA Şerhi ile birlikte FIFA ve CAS içtihatları çerçevesinde değerlendirilmekteydi. Bu noktada 1 Haziran 2018’de yürürlüğe giren değişiklikten önceki durumun ne olduğunun anlaşılması bakımından öncelikle FIFA FSTT Şerhine değinmek ve ardından içtihatlar çerçevesinde konuyu incelemek isabetli olacaktır.

FIFA FSTT Şerhinin 14. maddesinin 2. Fıkrasında haklı nedene ilişkin olarak bazı açıklamalar yapılmıştır. Buna göre; haklı nedenin varlığı her bir dosyada somut olaya göre ayrı ayrı tartışılacaktır. Sözleşmenin ihlali tek başına fesih hakkının varlığı için yeterli değildir. Ancak ihlal uzun süre devam eder veya belli bir periyotta sıklıkla meydana gelirse o halde kuvvetle muhtemel olarak sözleşmenin ihlalinden muzdarip olan tarafın sözleşmeyi tek taraflı olarak feshetme hakkına sahip olduğu söylenebilecektir. FIFA FSTT Şerhinde söz konusu açıklamadan sonra konuya açıklık getirmek için ayrıca örnekler bulunmaktadır. Örneklerden ilki futbolcu alacaklarını konu almıştır. Bu örnekte futbolcu 3 aydan uzun bir süre boyunca ücretini alamamış ve bu konuda kulübü bilgilendirmiştir. Ancak buna rağmen kulüp vadesi gelmiş ödemeyi gerçekleştirilmemiştir. Bunun üzerine futbolcu iş ilişkisini derhal sona erdirdiği yönünde kulübe bildirimde bulunmuştur. Şerhe göre; futbolcunun uzun zamandan beri ücretini alamamış olması futbolcunun güvenini sarsacak niteliktedir ve futbolcu bu durumda fesih hakkına sahiptir. Ayrıca şerhte yer alan dipnotta sadece birkaç haftalık gecikmenin fesih hakkı ortaya çıkarmayacağı da belirtilmiştir.

Şerhte belirtilen hususlar DRC ve CAS’ın içtihatlarıyla daha belirli bir çerçeveye oturtulmuş ve uygulama uzun yıllar bu çerçevede devam etmiştir. Buna göre; uluslararası nitelikli bir sözleşme bakımından futbolcunun ücretinin ödenmemesi nedeniyle fesih hakkının doğduğunun kabulü için üç önemli kriterden bahsedilmiştir. İçtihatlara göre ücretin ödenmemesi nedeniyle fesih hakkının ortaya çıktığının kabulü için ödenmeyen ücretin esaslı bir miktara tekabül etmesi, esaslı miktar olan bu ücretin uzun süredir ödenmiyor olması ve ücret ödememe durumuna ilişkin olarak kulübün ihtar edilmiş olması gerekli görülmüştür.

Ücretin esaslı bir miktara tekabül etmesi fesih hakkının varlığının kabulü bakımından elzem görülmüştür. Öyle ki; uç bir örnekle açıklamak gerekirse yıllık bir milyon dolar ücret kazanan bir futbolcunun 10 dolarının ödenmemesi nedeniyle sözleşmesini feshetmesi adalet duygusuna uygun düşmeyecektir. Nitekim bu husus

gerek DRC gerekse de CAS kararlarında sıklıkla dile getirilmiştir. Örneğin; bir DRC kararında²⁶⁵ fesih hakkının doğumu için ödenmeyen ücretin önemsiz bir miktar olmaması veya tamamen ikincil bir ödeme olmaması gerektiği açıkça ifade edilmiştir. Bu noktada ikincil ödeme ifadesinden anlaşılması gereken kanaatimizce doğrudan ücret edimi olarak nitelenemeyecek yan haklardır. Örneğin futbolcunun alacağı uçak biletlerinin parasının ödenmemiş olması gibi. Ücretin esaslı bir miktara tekabül etmesi gerektiği hususu CAS kararlarında da değinilmiş bir husustur. Galatasaray ile Franck Ribery arasındaki CAS'a intikal eden uyuşmazlıkta²⁶⁶; Ribery'nin 160.000 Euro tutarında 4 aylık ücreti ve 160.000 Euro tutarında da bonus ve prim alacakları ödenmemiştir. Söz konusu uyuşmazlıkta kulüp bahse konu miktarın 60.000 Euro'sunu ödediğini iddia etmiş, futbolcu ise sadece 56.000 Euro ödeme yapıldığını savunmuştur. CAS bu noktada taraflar arasındaki tartışmayı anlamsız olarak nitelemiş ve her ihtimalde kulübün esaslı bir meblağı ödemediğini ifade etmiştir. DRC'nin bir diğer kararında da²⁶⁷ konuyu çevreleyen belirli koşullardan bağımsız olarak, yalnızca bir aylık ücretin ödenmemesinin, bir futbolcunun bir kulübe hizmetlerini vermeyi durdurması için adil bir neden olamayacağı açıkça ifade edilmiştir^{268, 269}.

Ödenmeyen ücretin esaslı bir meblağ olmakla birlikte uzun süre boyunca ödenmemiş olması da fesih hakkının varlığının kabulü bakımından önemli bir unsur olarak görülmüştür. FIFA FSTT Şerhinde verilen örnekte futbolcunun ücretini alamadığı süre 3 aydan uzun bir süre olarak ifade edilmiştir. Ancak DRC kararlarında bu sürenin kati bir süre olmadığı ve somut olayın özelliklerine göre değerlendirme yapılarak daha kısa süreli ödememe hallerinde de futbolcunun fesih hakkının varlığının kabul edildiği görülmüştür. Örneğin; DRC'nin 15 Ağustos 2012 tarihli ve 8121464 referans numaralı kararında 2 aylık gecikmenin, 30 Ocak 2012 tarihli ve 1121558 referans numaralı kararında 2.5 aylık gecikmenin fesih hakkı ortaya çıkardığı

²⁶⁵ 24 Kasım 2011 tarihli ve 1111796 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/01/66/33/28/1111796.pdf, (19.03.2018).

²⁶⁶ CAS/2006/A/1180 Galatasaray SK v/Franck Ribery & OM, 24 Nisan 2007, <http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1180.pdf>, (19.03.2018).

²⁶⁷ 18 Aralık 2012 tarihli ve 12121204 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/19/75/80/12121204_english.pdf, (20.03.2018).

²⁶⁸ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.230.

²⁶⁹ Yılmaz, a.g.e., s.29.

belirtilmiştir²⁷⁰. Bu nedenle süre bakımından FIFA şerhinde bahsi geçen 3 aylık sürenin kati olmadığı, her somut olayın kendi içinde değerlendirildiği ancak 5 gün 2 hafta gibi kısa süreli gecikmelerin fesih hakkı ortaya çıkarmayacağını söylemek mümkündür.

DRC ve CAS içtihatlarında 1 Haziran 2018 öncesi dönemde fesih hakkının varlığının kabulü için aranan son şart fesih öncesi ihtar şartıdır. Burada bahse konu husus fesih iradesine ilişkin bildirim değil, fesih bildiriminden önce kulübe uyarı mahiyetinde yapılması gereken ihtar olmuştur. Fesih iradesine ilişkin bildirim, öncesinde yapılan ihtara rağmen ücret edimi yerine getirilmez ise ayrıca yapılmalıdır. İstisnai durumlar olmakla birlikte ihtar şartı DRC tarafından genel olarak kabul görmüş ve fesih hakkının varlığının kabulü için aranan bir şart olmuştur. Örneğin; DRC'nin bir kararında²⁷¹ bir fesih hakkının varlığından bahsedilebilmesi için öncelikle yazılı bir ihtar şartının arandığı, bu hususun sözleşmede belirtilmemiş olması halinde dahi DRC ve CAS kararlarında düzenli olarak uygulanan bir prosedür olduğu ifade edilmiştir. Bu konuya ilişkin olarak CAS tarafından verilen bir kararda²⁷² ise; uzun süreden beri ödenmeme ve esaslı meblağ şartları karşılanmış olmasına rağmen futbolcu tarafından yapılan feshin haksız olduğuna karar verilmiştir. Gerekçe olarak ise futbolcunun fesih öncesinde herhangi bir ihtarda bulunmamış olması gösterilmiştir. CAS tarafından bahse konu kararda, fesih öncesinde ihtar çekilmiş olması halinde, kulübe iddia konusu ihlalleri ortadan kaldırma imkanı verilmiş olacağı ifade edilmiştir.²⁷³

1 Haziran 2018 öncesi dönemde ücret ödememe hallerinde futbolcunun fesih hakkı bakımından en başta bahsettiğimiz üzere somut olayın kendine özgü nitelikleri de önem arz etmiştir. İçtihatlarda özellikle tarafların iradesi ile ortaya çıkmış durumlar fesih hakkının varlığı yorumlanırken dikkate alınmaktadır. Örneğin; bir DRC kararında²⁷⁴ taraflar futbolcunun 3 ay boyunca aylık ücretini alamaması halinde sözleşmeyi tek taraflı olarak feshedebileceğini sözleşmede kararlaştırdığından

²⁷⁰ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.231.

²⁷¹ 10 Ağustos 2007 tarihli ve 87745 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/87745_44594.pdf, (20.03.2018).

²⁷² CAS 2006/A/1100 E. v. Club Gaziantepspor, 15 Kasım 2006, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1100.pdf, (20.03.2018).

²⁷³ Yılmaz, a.g.e., s.35.

²⁷⁴ 15 Mart 2013 tarihli ve 03132433 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/24/25/27/03132433_english.pdf, (20.03.2018).

futbolcunun 2 ay boyunca ücret alamaması nedeniyle yaptığı feshi DRC, haklı nedene dayanan bir fesih olarak görmemiştir. Bir diğer DRC kararında²⁷⁵ ise futbolcunun fesihten önce ödemelerde erteleme yapmayı kabul etmiş olması nedeniyle fesih hakkının doğmadığına karar vermiştir.²⁷⁶

Özetlemek gerekirse; 1 Haziran 2018 öncesi dönemde ücretin ödenmemesi futbolcuya bir fesih hakkı tanımaktadır. Ancak bu fesih hakkının varlığı kesin ve net şekilde belirlenmiş kriterlere bağlanmamıştır. Yargılama mercileri her somut olayı kendi içinde değerlendirmiş ve buna göre bir karar vermiştir. Ancak bu noktada içtihatlar ile oluşmuş ve genel olarak uygulanan bir takım kriterler mevcut olmuştur. Bu kriterler yukarıda bahsedildiği üzere esaslı meblağ kriteri, uzun süre ödenmemiş olma hali ve ihtar şartı şeklinde belirtilmiştir. Yargılama mercileri genel olarak bu kriterleri uygulamakla birlikte somut olayda mevcut diğer hususları ve tarafların iradesi ile sözleşmede kararlaştırılmış hususları da göz önünde bulundurarak feshin haklılığına veya haksızlığına karar vermiştir.

3.3.4.1.2. 1 Haziran 2018’de yürürlüğe giren düzenleme kapsamında ücretin ödenmemesi nedeniyle ortaya çıkan fesih hakkı

Yukarıda bahsettiğimiz üzere FIFA FSTT kapsamında uzun yıllar boyunca fesih bakımından ayrıntılı düzenlemelere yer verilmemiştir. Ancak FIFA, 26 Nisan 2018’de yayınladığı 1625 numaralı sirküler ile 1 Haziran 2018’den itibaren yürürlüğe girecek şekilde FIFA FSTT’de bazı değişiklikler yapmıştır. Yapılan değişikliklerden biri de FSTT’ye eklenen 14bis maddesidir. Söz konusu maddede üç ayrı fıkraya yer verilmiş ve futbolcuya ücret ödenmemesi halinde fesih hakkı ayrıntıları ile düzenlenmiştir.

FIFA FSTT 14bis/1 maddesinde; kulübün, futbolcunun en az 2 aylık ücretini hukuksuz bir şekilde muacceliyet tarihlerinde ödememesi durumunda, futbolcunun yazılı olarak borçlu kulübü yükümlülüklerini yerine getirmediği konusunda bilgilendirmesi ve borçlu kulübe finansal yükümlülüklerini tamamen yerine getirmesi için en az 15 günlük süre tanınması kaydıyla haklı nedenle sözleşmesini sona erdirmeye hakkına sahip olacağı belirtilmiştir. Madde metninin devamında ise; bu hükmün

²⁷⁵ 8 Haziran 2007 tarihli ve 67770 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/67770_44604.pdf, (20.03.2018).

²⁷⁶ De Weger, ss. 243-248.

yürürlüğe girdiği tarihte mevcut olan sözleşmelerdeki alternatif hükümlerin dikkate alınabileceği belirtilmiştir. Söz konusu hüküm çerçevesinde futbolcunun ücretinin ödenmemesi durumu değerlendirilecek olursa 1 Haziran 2018 öncesi dönemde yargı kararları ile belirli çerçeveye oturtulmuş olan fesih hakkının yeni düzenleme ile net ve tartışmaya yer bırakmayacak bir şekilde ortaya koyulduğu söylenebilir. Öyle ki; bir üst başlıkta 1 Haziran 2018 öncesi dönemde ücretin ödenmemesi halinde fesih hakkının varlığı bakımından belirli kriterler öngörüldüğünü, bu kriterlerin esaslı meblağ kriteri, uzun süre ödenmemiş olma kriteri ve ihtar kriteri olarak ortaya çıktığını belirtmiştik. Söz konusu kriterler 1 Haziran 2018 öncesi dönemde net ve belirli kriterler olmayıp somut olaya göre yargı kurulları tarafından değerlendirilmekteyken yapılan yeni düzenleme ile birlikte bu kriterlerin varlığını sürdürdüğünü ve somut olayda yoruma yer bırakmayacak şekilde hüküm altına alındığını söylemek mümkündür.

Yapılan yeni düzenlemeye göre; futbolcunun ödenmemiş ücret nedeni ile fesih hakkından bahsedebilmek için öncelikle kulübün iki aylık ücreti vade tarihlerinde ödememiş olması gerekmektedir. Bu noktada 1 Haziran 2018 öncesi dönemdeki yargı kararlarında esaslı meblağ olarak çizilen çerçevenin net olarak belirlendiğini ve bu miktarın en az iki aylık ücret olarak hükme bağlandığını söylemek mümkün olacaktır. O halde, yeni düzenlemelerden sonra futbolcunun en az iki aylık ücreti ödenmemiş olmadığı sürece futbolcunun fesih hakkı bulunmadığını söylemek mümkündür. Örneğin futbolcunun sadece bir aylık ücretinin vade tarihinde ödenmemesi veya bir aylık ücretinin yarısının vade tarihinde ödenmemesi durumunda futbolcunun ödenmemiş ücretler nedeni ile fesih hakkı olduğundan bahsedilemeyecektir.

FIFA FSTT m.14bis/1'de futbolcunun iki aylık ücretinden bahsediliyor olmakla birlikte günümüzde futbolcuların ücret olarak sadece aylık ücret üzerinden anlaşmaması uygulamada sıklıkla rastlanan bir durumdur. Evvelce bahsettiğimiz üzere futbolcu sözleşmeleri kapsamında imza parası, peşinat ücreti, prim vb. gibi ücretlere de yer verilebilmektedir. Bununla birlikte futbolcunun sözleşmesinde aylık bazda kararlaştırılmış ücret olmaması ihtimali de mevcuttur. Bu noktada 1 Haziran 2018'de yürürlüğe giren FIFA FSTT m.14bis/2'de gerekli düzenlemeye yer verilmiş ve soru işaretine yer bırakılmamıştır. FIFA FSTT m.14bis/2'ye göre; aylık bazda kararlaştırılmayan ücretler için pro-rata (kıstelyevm) ilkesi göz önünde bulundurulacak

ve 2 aylık ücrete denk gelen miktar değerlendirilecektir. Ayrıca iki aylık ücrete denk gelen herhangi bir ödemede gecikme olması durumunda da futbolcunun fesih hakkına sahip olduğu kabul edilecektir. Örnek vermek gerekirse futbolcuya sezon içerisinde iki farklı tarihte 60.000 USD ücret ödemesi yapılıyor ve bunun dışında herhangi bir ödeme yapılmıyorsa futbolcunun yıllık toplam ücreti 120.000 USD olarak hesaplanacak ve iki aylık ücrete denk gelen miktar ise 20.000 USD olarak tespit edilecektir. Bu örnekte futbolcuya kararlaştırılan tarihte 60.000 USD yerine 30.000 USD ödenmiş olması halinde futbolcu 30.000 USD için sözleşmeyi feshetme hakkına sahip olabilecektir. Bir başka örnek vermek gerekirse futbolcunun aylık ücretinin 10.000 USD ayrıca maç başı priminin ise 5.000 USD olarak kararlaştırıldığı bir sözleşmede futbolcuya 5 maç oynamasına rağmen hak etmiş olduğu 25.000 USD primin vadesinde ödenmemiş olması durumunda futbolcu, ödenmemiş bu ücretler nedeni ile fesih hakkına sahip olabilecektir.

1 Haziran 2018 öncesi dönemdeki yargı kararlarında bahsi geçen uzun süre ödenmemiş olma kriterinin de yeni düzenlemede açıkça olmasa da örtülü olarak yer aldığını söylemek mümkündür. Öyle ki; FIFA FSTT'de yapılan yeni düzenlemede futbolcunun ödenmemiş ücretleri nedeniyle fesih hakkına sahip olduğunun kabulü için iki aylık ücretinin ödenmemiş olması şartı öngörülmüştür. O halde basit bir hesaplama ile futbolcunun ödenmemiş ilk aylık ücreti üzerinden fesih hakkının doğumuna kadar 1 aylık süre geçeceğini söylemek mümkündür. Öyle ki; futbolcu ödenmeyen ilk aylık ücretinin ardından ikinci aylık ücretinin vadesini bekleyecek, ikinci aylık ücretinin de ödenmemesi halinde kulübe finansal yükümlülüklerin yerine getirilmesi için 15 günden az olmamak üzere bir süre tanıyacak ve bu sürenin sonunda yükümlülükler yine yerine getirilmediği takdirde sözleşmesini feshedebilecektir.

1 Haziran 2018 öncesi dönemde fesih hakkının doğumu için yargı kararları ile belirlenmiş bir diğer kriter ise ihtar kriteridir. Yeni düzenleme ile söz konusu kriter de varlığını sürdürmüştür ve fesih öncesi ihtar yükümlülüğünün kapsamı net bir şekilde ortaya koyulmuştur. Buna göre; futbolcu iki aylık ücretinin veya kısıtlı ilkesine göre 2 aylık ücretine tekabül eden miktarın ödenmemiş olması durumunda fesih hakkının doğumu için öncelikle borçlu kulübe yazılı bir ihtar göndermeli ve borçlu kulübe finansal yükümlülüklerini yerine getirmesi için 15 günden az olmamak üzere bir

süre tanınmalıdır. Aksi halde futbolcunun yapacağı fesih haklı nedene dayanan bir fesih olmaktan çıkacaktır. Evvelce bahsettiğimiz üzere 1 Haziran 2018 öncesi dönemde de kulübün fesih öncesinde ihtar edilmesi ve kulübe finansal yükümlülüklerin yerine getirilmesi için süre tanınması şart koşulmuştu. Ancak DRC kararlarında kulübe tanınması gereken süre makul süre olarak nitelenmiş ve sürenin uzunluğuna ilişkin net bir kriter ortaya çıkmamıştır. Yeni düzenleme ile birlikte ise makul süre kavramı ortadan kalkmıştır. Yeni dönemde tanınması gereken sürenin 15 günden az olması mümkün değildir.

1 Haziran 2018’de yürürlüğe giren yeni düzenlemeler bakımından değinilmesi gereken son husus FIFA FSTT m.14bis/3’dür. Buna göre; işverenlerin ve çalışanların temsilcileri tarafından ulusal düzeydeki yasalar uyarınca geçerli olarak müzakere edilen toplu iş sözleşmeleri, m.14bis/1-2’den farklılık arz edebilecektir. Böyle bir sözleşmenin varlığı halinde bu sözleşmede yer alan şartlar geçerli kabul edilecektir. Bir başka ifade ile futbolcunun fesih hakkının doğumuna ilişkin olarak toplu iş sözleşmelerinde farklı hükümlerin kararlaştırılmış olması halinde bu hükümler FIFA FSTT’ye üstün kabul edilecektir. Ancak hükmün lafzından anlaşılmaktadır ki toplu iş sözleşmesinin bulunmadığı hallerde bireysel iş sözleşmesinde futbolcunun lehine veya aleyhine FIFA FSTT’ye aykırı bir düzenleme yapılması mümkün değildir. Öyle ki; FIFA FSTT’de hükmün yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılan kontratlarda yer alan alternatif hükümlerin geçerli olduğuna yer verilmiştir. Söz konusu düzenleme yapılırken bu istisnaya yer verilmiş olmakla birlikte sözleşmede futbolcunun lehine olarak düzenleme yapıldığı takdirde bunun geçerli kabul edileceğine dair bir istisnaya yer verilmemiştir. Şayet FIFA’nın iradesi bu yönde olsa idi bu istisnaya da düzenleme içinde yer verilebilirdi kanaatindeyiz. Dolayısı ile FIFA FSTT 14/bis hükmünün futbolcu lehine olsa dahi bireysel iş sözleşmesi ile değiştirilemeyeceği kanaatindeyiz.

3.3.4.2. Etkin Çalışma Hakkının İhlali

Profesyonel futbolcunun iş ilişkisi belirli noktalarda diğer iş ilişkilerinden ayrılan özellikler taşımaktadır. Profesyonel futbolcu için diğer işçilerden farklı olarak ücretini almak kadar oynamak da önem arz etmektedir. Uygulamada iyi bir ücret almasına rağmen yeterince forma şansı bulamadığı için daha az ücret karşılığında diğer takımlara transfer olan futbolcular bu farklılığın en önemli göstergesidir.

İsviçre hukuku ve İsviçre içtihadı incelendiğinde genel kaide olarak işverenin ücreti ödemek dışında işçiye iş vermek zorunluluğu olmadığı söylenebilecektir. İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında hizmet sözleşmesi sona erene kadar işçiye iş vermeyi reddeden bir işverenin varlığına rağmen bu durumun bir fesih hakkı vermeyeceğini ifade etmiştir. Ancak *Mehrzaad ve Andrade*'ye göre²⁷⁷ nitelikli işçiler bakımından durumun farklı olduğunu söylemek mümkündür. Öyle ki; sporcular, cerrahlar, sanatçılar gibi belirli kategorideki işçilere iş verilmemesi halinde bu kişilerin kişilik haklarının zedeleneceği düşünülebilir. İşverenin yükümlülüklerinden biri de işçinin kişilik haklarını korumak ve gözetmektir. Bu kapsamda belirli kategorideki bu işçilerin ücret edimi dışında ayrıca etkin çalışma hakkının da bulunduğu söylenebilir. Nitekim İsviçre Federal Mahkemesi bir kararında yarışmalara katılmayan bir atletin değerini kaybedeceğini ve gelecek kariyer fırsatları açısından market değerinin de düşeceğini ifade etmiştir. İsviçre hukukundaki yaklaşım göz önüne alındığında futbolcunun etkin çalışma hakkının olduğu da rahatlıkla söylenebilecektir. Nitekim futbolcunun etkin çalışma hakkı DRC ve CAS kararlarında da incelemelere konu olmuştur.

DRC bir kararında²⁷⁸ etkin çalışma hakkının ihlal edilmesini kulübün sözleşmeyi ihlali olarak nitelemiş ve futbolcunun feshini haklı bulmuştur. Bahse konu uyuşmazlıkta; futbolcunun yeni sezon için federasyonda kadro kaydı yapılmamış, kulüp tarafından futbolcuya takımın geri kalanıyla antrenmanlara katılmayacağı ve kendisinin hizmetlerine artık gerek duyulmadığı bilgisi verilmiştir. Futbolcu bunun üzerine 10 Eylül tarihinde kulübe ihtarda bulunmuş ve bunun kontratın ihlali anlamına geleceğini belirtmiştir. Kulüp söz konusu ihtardan 11 Eylülde haberdar olmuştur. Futbolcunun yaptığı ihtarla rağmen kulüp bu ihtarını dikkate almamış ve bir dizi hazırlık maçları oynamak için futbolcuyu kadroya dahil etmeden yola çıkmıştır. Bunun üzerine futbolcu sözleşmesini 15 Eylül tarihinde haklı nedene dayanarak feshettiğini belirtmiştir. DRC yaptığı değerlendirmede kulübün; futbolcunun gelecek sezon için federasyon nezdinde kaydını yapmayarak ve antrenmanlara katılmasına izin vermeyerek kontratı haksız şekilde ihlal ettiğini belirtmiştir. DRC, bu nedenlerle futbolcunun yaptığı fesihte haklı

²⁷⁷ Jose Luis Andrade – John Mehrzaad “The Right to Play and Just Cause for Contract Termination”, *World Sports Law Report* – Ekim 2013, s.12.

²⁷⁸ 21 Ocak 2015 tarihli ve 01151415 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/71/11/97/01151415_english.pdf, (22.03.2018).

olduğuna kanaat getirmiştir. Benzer şekilde bir diğer DRC kararında²⁷⁹ ilgili sezonda futbolcunun federasyona kaydettirilmemesinin ciddi bir ihlal olduğu ifade edilmiřtir²⁸⁰.

DRC kararlarına göre futbolcunun mevcut sezon için kaydının yapılmaması yukarıda bahsettiğimiz üzere ciddi bir ihlal anlamına gelmektedir. Ancak futbolcuya yedek takımla antrenman yaptırılması bakımından bu durumun her zaman ciddi bir ihlal olduğunu söylemek mümkün değildir. Her ne kadar futbolcu profesyonel de olsa futbolcunun A takımla mı yoksa yedek takımla mı antrenman yapacağına karar verme hakkı kulübe aittir. Ancak belirtilmelidir ki; kulüp bu hakkı kötüye kullanmamalıdır. Kulüp söz konusu hakkı kötüye kullandığı takdirde bu durumda futbolcu açısından fesih hakkının varlığından bahsetmek yine mümkün olacaktır. Futbolcuya yedek takımla antrenman yaptırılması halinde feshi mümkün kılan bir diğer durum ise futbolcunun sözleşmesinde bu konuya ilişkin yer verilmiş maddelerdir. Futbolcunun sözleşmesinde yalnızca A takımla antrenmanlara çıkabilir şeklinde bir madde bulunması halinde futbolcunun yedek takımla antrenmana çıkarılması sözleşmenin ihlali anlamına gelecek ve futbolcunun fesih hakkının doğduğu söylenebilecektir.²⁸¹

Etkin alışma hakkının ihlali halinde bunun bir haklı fesih nedeni olabileceği çeşitli CAS kararlarında da ifade edilmiştir. CAS kararlarından biri²⁸² bu konuda detaylı açıklamalar içermesi nedeniyle oldukça önemlidir. Söz konusu karar futbolcunun alt seviyedeki bir takımla antrenmanlara çıkarılmasının futbolcuya bir fesih hakkı tanıyıp tanımadığı hususuna ilişkindir. CAS bahse konu kararda futbolcunun A takımla antrenman yapmasının hem kişilik haklarıyla hem de ekonomik haklarla doğrudan ilişkili olduğunu ifade etmiştir. Ancak heyet kulübün belirli şartlar altında futbolcuya A takımla antrenman yaptırmama hakkına da sahip olduğunu ifade etmiştir. Bir diğer ifade ile futbolcuya A takımla antrenman yaptırılmayan her hal bir fesih hakkı ortaya çıkarmayacaktır. CAS bu noktada olay temelli bir inceleme yapılması gerektiğini ifade

²⁷⁹ 12 Aralık 2013 tarihli ve 12132884 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/35/35/94/12132884_english.pdf , (22 Mart 2018).

²⁸⁰ De Weger, a.g.e., ss.255,256

²⁸¹ De Weger, ss.254-257.

²⁸² CAS 2014/A/3642 Erik Salkic v. Football Union of Russia (FUR) & Professional Football Club Arsenal, 8 Nisan 2015

jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/3642.pdf#search=salkic , (23.03.2018).

etmiş ve bu incelemede aşağıda belirtilen hususların değerlendirilmesi gerektiğini belirtmiştir;

- i. Futbolcuya hangi gerekçeyle A takımla antrenman yaptırılmadığı,
- ii. Futbolcunun A takımla antrenman yapmadığı dönemde ücretini tam olarak alıp almadığı.
- iii. Futbolcunun A takımında görevlendirilmeme durumunun geçici mi yoksa sürekli mi olduğu,
- iv. Yedek takım bünyesinde yeterli antrenman imkanlarının bulunup bulunmadığı,
- v. Profesyonel futbolcu sözleşmesinde futbolcunun yedek takımında görevlendirilebileceğine ilişkin açık bir hüküm olup olmadığı ve
- vi. Oyuncunun yedek takımdaki antrenmanlarını bireysel olarak mı yoksa takımla mı yaptığı.

CAS bahse konu kararda bu kriterler üzerinden somut olaydaki verilere göre değerlendirme yaparak futbolcunun feshinin haklı nedene dayanmadığına karar vermiştir.²⁸³

Özetle DRC ve CAS içtihatlarında etkin çalışma hakkının ihlal edilmesi halinde futbolcunun fesih hakkının varlığı kabul edilmektedir. Ancak etkin çalışma hakkının ihlal edilip edilmediği her somut olayda olayın özelliklerine göre incelenmektedir. Futbolcunun mevcut sezon için ilgili federasyon nezdinde kadroya kaydettirilmemesi genel olarak ciddi bir ihlal kabul edilmektedir. Futbolcuya A takımla antrenman yaptırılmaması halinde ise gerek DRC gerekse de CAS kriterler doğrultusunda somut olay değerlendirmesi yapmakta ve bu durumun etkin çalışma hakkını ihlal edip etmediğine karar vermektedir.

3.3.4.3. Sportif Nedenle Fesih Hakkı

TFF düzenlemeleri arasında bahsettiğimiz sportif nedenle fesih hakkı aynı zamanda uluslararası nitelikli profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından da başvurulması mümkün bir fesih yoludur. Bu fesih hakkı yalnızca futbolcuya tanınmıştır. FIFA FSTT’de özel olarak düzenlenmiş bu fesih hakkı 15. maddede şu şekilde ifade

²⁸³ Yılmaz, a.g.e., s.49.

edilmiştir; “Sezon boyunca kulübün dahil olduğu resmi müsabakaların yüzde onundan daha azında görev alan profesyonel bir as oyuncu, sportif haklı nedenin varlığına dayanarak, sözleşmesini süresinden önce feshedebilir. Bu tür durumların değerlendirilmesinde, oyuncunun şartlarına önem gösterilmelidir. Sportif haklı nedenin varlığı, her bir somut olay bazında inceleme yapıp ispat edilerek ortaya konulmalıdır. Böyle bir durumda sportif yaptırımlar uygulanmasa da tazminat ödenmesi mümkündür. Profesyonel bir oyuncu, sportif haklı nedenin varlığına dayanarak ancak, tescilli olduğu kulübün sezondaki son resmi müsabakasını takiben 15 gün içinde sözleşmesini feshedebilir.”²⁸⁴. Talimatta yapılan tanıma göre sportif nedenle fesih hakkının varlığı için iki önkoşul gerekmektedir. Bunlardan ilki futbolcunun yetişmiş (as) (“*established*”) bir futbolcu olması ikincisi ise futbolcunun sezon süresi boyunca kulübün resmi müsabakalarının yüzde onundan daha azında görev almış olmasıdır.

Sportif nedenle fesih hakkı bakımından ilk şart futbolcunun yetişmiş bir futbolcu olmasıdır. Bu kavram soyut bir kavram olmakla birlikte FIFA FSTT Şerhinde kavramı izaha yönelik bir takım ifadeler yer verilmiştir. Şerhin 15. maddeye ilişkin açıklamalarında yetişmiş bir futbolcunun her şeyden önce yetişme “*training*” dönemini tamamlamış bir futbolcu olması gerekir ifadesine yer verilmiştir. Bu bakımdan FIFA FSTT Ek-4 m.1/1 incelendiğinde bir futbolcunun antrenman ve eğitim dönemlerinin 12-23 yaş aralığındaki dönemleri kapsadığı ifade edilmiştir. Buna göre yetişmiş bir futbolcudan bahsedebilmek için futbolcunun 23 yaşın üzerinde olması ön koşulundan bahsetmek mümkündür. Nitekim bu husus PFSTT m.16/1’de de açıkça yaş olarak ifade edilmiştir.

Sportif nedenle fesih hakkı bakımından ikinci şart ise futbolcunun kulübün resmi müsabakalarının %10’undan daha azında forma giymesi halidir. Burada resmi müsabaka kavramına lig maçlarının, ulusal ve uluslararası kupa maçlarının da dahil edilmesi gerektiği FIFA FSTT Şerhinde belirtilmiştir. Ayrıca FIFA FSTT Şerhinde yer alan 66. dipnotta %10 kıstasının maç sayısı üzerinden değil oynanan maçlardaki dakika üzerinden hesaplanacağı ifade edilmiştir.

FIFA FSTT’de görüleceği üzere sportif nedenle fesih hakkı bakımından iki ön koşul bulunmakla birlikte bu hakkın kullanılması bakımından ayrıca hak düşürücü bir

²⁸⁴ a.g.e., s.421.

sürenin mevcut olduğu da görülmektedir. Madde lafzından açıkça anlaşılacağı üzere bahsi geçen sezonun son maçından itibaren 15 gün içinde fesih hakkının kullanılması bir zorunluluktur. Bu süreye riayet edilmemesi halinde futbolcu fesih hakkını kaybedecek ve yapılan fesih sportif fesih hakkı kapsamında değerlendirilmeyecektir.²⁸⁵

PFSTT ile paralel şekilde düzenlenmiş olan FIFA FSTT’de yer verilen sportif haklı sebebe ilişkin her bir somut olay bazında inceleme yapılacak olması evvelce bahsettiğimiz üzere isabetli bir düzenleme değildir. Böyle bir düzenlemenin varlığı futbolcuyu fesih hakkına sahip olup olmadığı noktasında kararsız bırakacak ve futbolcu bu hakka sahip olduğunu düşünürken hatalı bir fesih yapması halinde sonuçlarına katlanmak zorunda kalacaktır.

3.3. İFA İMKANSIZLIĞI NEDENİ İLE FESİH

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi bakımından tartışılması gereken bir diğer hal ise Türkiye’de bulunan yabancı futbolcuların TFF düzenlemeleri gereği alt liglerde oynayamaması halidir. Süper Lig ve 1.Lig’de takımlarının, yabancı futbolcu oynatması mümkünken; TFF 2. Lig Müsabakaları Statüsü’ne göre TFF 2. lig müsabakalarında yabancı futbolcu oynatılması yasaktır. Keza aynı şekilde TFF 3. lig müsabakalarında da yabancı futbolcu oynatılması mümkün değildir. Bu noktada yabancı bir futbolcu ile kulüp arasında uzun süreli bir sözleşme imzalanmış olması ve ilerleyen sezonlarda kulübün TFF 2. lige düşmesi halinde yabancı futbolcunun iş görme ediminin, bir diğer ifade ile futbol faaliyetine katılma borcunun akıbetinin ne olacağı ve bu çerçevede sözleşmenin akıbeti ve tarafların fesih hakkı tartışılmalıdır. Bahse konu bu olasılık özellikle alacaklı temerrüdü ve ifa imkansızlığı kapsamında da değerlendirilmelidir.

Alacaklı temerrüdü TBK m.106-111 arasında düzenlenmiştir. TBK m.106’da; “Yapma veya verme edimi gereği gibi kendisine önerilen alacaklı, haklı bir sebep olmaksızın onu kabulden veya borçlunun borcunu ifa edebilmesi için kendisi tarafından yapılması gereken hazırlık fiillerini yapmaktan kaçınırsa, temerrüde düşmüş olur.” şeklinde tanımlanmıştır. Söz konusu düzenlemeden anlaşılacağı üzere alacaklı temerrüdünden bahsedebilmek için, alacaklının ifayı kabulden kaçınması, borcun ifa

²⁸⁵ Georgi Gradev, “Sporting Just Cause and Relating Jurisprudence of FIFA and CAS”, *International Sports Law Review Pandektis*, Vol.8: 3-4, 2010, s.111.

edilmesinin mümkün olması ancak alacaklının davranışları nedeni ile ifa edilemiyor olması gerekmektedir²⁸⁶. Oysa bahse konu olasılıkta iş görme ediminin, bir diğer ifade ile futbol faaliyetine katılma ediminin önemli bir parçası olan futbolcunun resmi müsabakalara katılması borcu ifa edilmesi fiziken mümkün olsa da hukuken talimatlar gereği mümkün olmayan bir borçtur. Bu durumda alacaklının temerrüdünden bahsedebilmek de mümkün olmayacaktır.

Bahse konu olasılık bakımından bu durumun borçlunun sorumlu olmadığı sonraki imkansızlık olduğunu söylemek isabetli olacaktır. Borçlunun sorumlu olmadığı sonraki imkansızlık TBK m.136/1'de düzenlenmiştir²⁸⁷. Buna göre; “Borcun ifası borçlunun sorumlu tutulamayacağı sebeplerle imkânsızlaşırsa, borç sona erer.” Öyle ki; bahse konu olasılık bakımından da futbolcunun iş görme ediminin önemli bir kısmının ifası sonradan ortaya çıkan sebeplerle imkansızlaşmıştır. Bu noktada bu imkansızlaşma halinden borçlunun, bir diğer ifade ile futbolcunun sorumlu tutulup tutulamayacağı hususu tartışma konusu olabilecektir. Takımın küme düştüğü sezonda futbolcunun kötü performansının da küme düşmeye sebep olabileceği akla gelecektir. Ancak futbolun bir takım oyunu olması nedeniyle tek bir futbolcunun takımın küme düşmesine sebep olduğunu söylemek kanaatimizce isabetli değildir. Bu nedenle bahse konu olasılıkta futbolcunun sorumlu olmadığı ve sonradan ortaya çıkan bir hukuki imkansızlık durumu olduğundan bahsetmek mümkündür. Bu halde futbolcunun veya kulübün sözleşmeyi bir fesih bildiri ile sona erdirmesi kanaatimizce mümkündür. Ancak fesih bildiri yapılmadıkça, her ne kadar futbolcunun resmi müsabakalara çıkması mümkün olmasa da sözleşme diğer karşılıklı edimler çerçevesinde varlığını sürdürecektir. Öyle ki; evvelce ifade ettiğimiz üzere resmi müsabakalara katılma futbolcunun futbol faaliyetine katılma (iş görme) borcu kapsamındaki tek edimi değildir.

Sonradan ortaya çıkan imkansızlık borçlunun borcunu sona erdirmekle birlikte tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde karşı edim sorununun da değerlendirilmesi gerekir. Tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde borçlunun sorumlu olmadığı sonraki imkansızlık halinde karşı edimi ifa borcu da kural olarak sona erer²⁸⁸. Bu husus

²⁸⁶ Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler.*, s.1036; Kılıçoğlu, a.g.e., s.846; Oğuzman,Öz, a.g.e., C.1, ss.352-353.

²⁸⁷ Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler.*, s.1328; Oğuzman,Öz, a.g.e., C.1, s.555.

²⁸⁸ Eren, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler.*, s.1333; Oğuzman,Öz, a.g.e., C.1, s.559.

TBK m.136/2’de açıkça ifade edilmiştir. Buna göre; karşılıklı borç yükleyen sözleşmelerde imkânsızlık sebebiyle borçtan kurtulan borçlu, karşı taraftan almış olduğu edimi sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca geri vermekle yükümlü olup, henüz kendisine ifa edilmemiş olan edimi isteme hakkını kaybedecektir. Bu hükme göre futbolcu iş görme edimini bir diğer ifade ile futbol faaliyetine katılma yükümlülüğünü ifa etmekten kurtulacak bununla birlikte sözleşme kapsamında kendisine ödenecek olan ücretler de ödenmeyecektir. Ancak bu noktada alacaklının ifa imkansızlığından sorumlu olup olmaması hususu da değerlendirilmelidir. TBK’da alacaklının sorumlu olduğu ifa imkansızlığı ile ilgili herhangi bir düzenleme mevcut değildir. Ancak bir borcun ifasının alacaklı yüzünden imkansızlaşması, alacaklı temerrüdünden ve ifanın arz edilmediği diğer hallerden farklı bir durumdur. Bu duruma ilişkin olarak iki farklı görüş mevcuttur. Bunlardan ilki; burada bir kanun boşluğu bulunduğunu, bu boşluğun borçlunun sanki kendi edimini ifa etmiş gibi kabul edilerek doldurulması, yani borçlunun borcundan kurtulması, ancak alacaklının kendi edimini ifa etmekle yükümlü kalmaya devam etmesi; borçlunun kendi edim yükümünden kurtulması nedeniyle tasarruf ettiği masraf ve emeğini başka bir işte kullanarak elde ettiği veya kötü niyetle elde etmeyi ihmal ettiği kazancın değerinin de karşı edimden indirilmesi gerektiğini savunmaktadır²⁸⁹. Bir diğer görüş ise; bu konuda bir kanun boşluğunun bulunmadığını, TBK m.136/2’nin, borçlunun imkânsızlıktan sorumlu olmadığı hallerde her iki tarafın da edim yükümlerinin karşılıklı olarak sona ereceğini düzenlediğini, dolayısıyla imkânsızlıktan alacaklının sorumlu olduğu hallerde de bu hükmün uygulanması gerektiğini; böylece alacaklının, kendi edimini yerine getirme borcundan kurtulacağını ifade etmektedir. Ancak bu görüş de ifanın alacaklının sorumlu olduğu sebeplerle imkânsız hale gelmesinin akdin müspet ihlali teşkil etmesi nedeniyle, borçlunun TBK m.112’ye dayalı olarak, kendi ediminin imkânsız hale gelmesinden ötürü uğradığı zararın tazminini talep edebileceğini ileri sürmektedir²⁹⁰. Her iki görüşün para borçları bakımından pratik açıdan bir farkı bulunmamaktadır²⁹¹. Alacaklı ifanın imkansızlaşmasından sorumlu kabul edildiği takdirde borçlunun uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlü olacaktır. Bu

²⁸⁹ Oğuzman,Öz, a.g.e., C.1, s.368; Ş. Barış Özçelik, “Sözleşmeden Doğan Borçların İfasında Hukukî İmkânsızlık ve Sonuçları”, *AÜHFD*, 63 (3) 2014, s.602.

²⁹⁰ E. Bucher, : *Schweizerisches Obligationenrecht, Allgemeiner Teil*, 2. Aufl., Zürich 1988, s.299, naklen aktarım: Özçelik, a.g.m., s.602; M. Giger, *Die, vom Gläubiger verschuldete Leistungsmöglichkeit*, Bern 1992 ss.103-104, naklen aktarım: Özçelik, a.g.m. s.602; M. Murat İnceoğlu, “İfanın Alacaklı Yüzünden İmkânsızlaşması”, *AÜHFD*, 2008, s.246

²⁹¹ Özçelik, a.g.m., s.603.

durumda kulübün küme düşmesinden ve futbolcunun iş görme ediminin imkansızlaşmasından kulübün sorumlu tutulup tutulamayacağı iş bu tazminat hükümlerinin uygulanması için tartışılmalıdır. Şayet kulüp kusuru ile bir alt lige düşmeye sebebiyet verdiyse ifa imkansızlığı nedeni ile futbolcunun ortaya çıkan zararını tazmin yükümlülüğü altına girecektir. Kulübün hangi hallerde kusurlu olduğu ise somut olayın niteliğine göre değerlendirilmelidir. Örneğin; kulüp futbolcuları deplasmanlara götürememiş ve bazı maçlarda hükmen yenik sayılmış ise bu durumda kulübün kusuru olduğundan bahsetmek mümkündür. Bu halde tazmin yükümlülüğü de gündeme gelecektir. Ancak kulübün kusuru bulunmayan diğer hallerde tazmin yükümlülüğünün de bulunmadığını söylemek kanaatimizce isabetli olacaktır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

PROFESYONEL FUTBOLCUNUN İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİNİN SONUÇLARI

1. FUTBOLCUNUN SERBEST KALMASI

Profesyonel futbolcu, kulüple olan iş ilişkisi devam ettiği müddetçe bir başka kulüple yeni bir sözleşme imzalayamaz ve yeni bir iş ilişkisine giremez. Ancak futbolcu, mevcut kulübü ile sözleşmesi sona erdiği takdirde serbest kalacak ve diğer kulüplerle herhangi bir bonservis ücreti²⁹² söz konusu olmaksızın sözleşme imzalayabilecektir²⁹³.

Mevcut hukuki düzenlemeler yukarıda bahsettiğimiz gibi olmakla beraber futbolcunun serbest kalmasına ilişkin tarihsel süreçten bahsetmekte de konunun önemine istinaden fayda görüyoruz. Bosman olayı olarak adlandırılan dönem öncesi günümüzde mevcut olan hukuki uygulamanın aksine futbolcular sözleşmeleri sona erse dahi mevcut kulübünün izni olmadan diğer kulüplere transfer olamamakta, yeni bir sözleşme ilişkisine girememekteydi. Kulüpler kendilerine tanınan bu hakkı kullanarak sözleşmesi biten futbolcuları göndermek için bonservis talep etmekte ve kendilerini tanınan bu hakkı kötüye kullanmaktaydı. Bahse konu olayda davacı olan Jean Marc Bosman 1988 yılından beri Belçikada futbol oynayan ve 1990 yılında sözleşmesi sona eren bir futbolcudur. Bosman'ın sözleşmesi sona erdiğinde; kulübü eski sözleşmesine göre 5.000 Frank kazanan Bosman'a yeni dönem için 1.250 Frank teklif etmiştir. Bosman'ın bu teklifi reddetmesi üzerine kulübü Bosman'ı 500.000 Frank tutarında bir transfer ücreti ödenmesi kaydıyla transfer listesine koymuştur. Bu tutar her ne kadar UEFA kuralları çerçevesinde belirlenmiş olsa da futbolcunun değerinin çok üstünde bir tutardır ve o dönemde hiçbir kulüp bu ücreti ödemeye yanaşmamıştır. Bunun üzerine Bosman, kulübüne, Belçika Futbol Federasyonuna ve UEFA'ya karşı hukuki mücadeleye girişmiştir. Bosman'ın açtığı davada ilk derece mahkemesi olarak görev yapan Lüttich Birinci Derece Mahkemesi, Roma Sözleşmesinin 48., 85., ve 86.

²⁹² Bonservis ücreti; bir kulübün sözleşmeli futbolcusunun başka bir kulüp tarafından transfer edilmesi durumunda, onu transfer eden kulübün, eski kulübüne ödediği veya ödemeyi üstlendiği para ya da başka bir şekilde sağladığı ekonomik değer olarak ifade edilmiştir. Bkz. Genç, a.g.e., s.88; Petek, s.287.

²⁹³ Aksoy, a.g.t, s.79; Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.227; Çelebi, a.g.t., s.88; Petek, a.g.e., s.350.

Maddelerini yorumlaması için, Avrupa Birliği Mahkemesi'ne başvurmuştur. Bu karara itiraz eden davalı, Lüttich İstinaf Mahkemesi'ne başvurmuş; istinaf mahkemesi de olayın Avrupa Birliği Mahkemesi'ne intikal ettirilmesine karar vermiştir. Avrupa Birliği Mahkemesi 15.12.1995 tarihinde dava ile ilgili kararını vermiştir. Buna göre; futbolcunun sözleşmesi bittiği halde başka bir kulübe transferi için yüksek bir bonservis ücreti istenmesinin haksız kazanç sağlamaya yönelik olduğu tespit edilmiş ve böyle durumlarda kulüplerin bonservis isteyemeyeceği kabul edilmiştir. Bunun üzerine UEFA 16.01.1996 tarihinde bu mahkeme kararına uygun olarak talimatlarını yeniden düzenlemiş ve hangi durumlarda transfer ücreti alınabileceğine açıklık getirmiştir. 05.03.2001'de ise FIFA transfere ilişkin düzenlemelerini yeniden yapmıştır. Özetle; Bosman olayı transfer ücreti ve futbolcuların serbest kalması bakımından bir dönüm noktası olmuştur.²⁹⁴

Futbolcunun serbest kalması bakımından futbolcunun sözleşmesinin ne şekilde sona erdiği önem taşımamaktadır²⁹⁵. Bir diğer ifadeyle; futbolcunun sözleşmesi; sürenin sona ermesi, karşılıklı sona erdirme veya fesih hallerinden hangisiyle sona ererse erisin futbolcu serbest kalmaktadır. Sona erme şeklinin futbolcunun serbest kalması durumuna bir etkisi yoktur. Ancak fesih hallerinde futbolcu serbest kalma halinden bağımsız olarak mali ve cezai yaptırımlarla karşı karşıya kalabilir. Nitekim PFSTT'nin 29. maddesinde yer alan düzenlemeye göre futbolcunun sözleşmesinin fesih ile son bulduğu hallerde yeni kulübüne transfer olabilmesi için; kulübün feshin hukuki ve sportif cezai sonuçlarından müteselsilen sorumlu olduğunu kabul ettiğini belirten taahhünameyi imzalaması gerekmektedir. Bu düzenleme ile dolaylı yoldan fesih halinde dahi futbolcunun serbest kaldığı ve başka kulüplerle anlaşabileceği belirtilmiştir.

2. TAZMİNAT

Bir önceki bölümde bahsettiğimiz üzere fesih profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona erme şekillerinden biridir. Fesih, diğer sona erme hallerinden farklı olarak tazminat ödeme yükümlülüğünü de ortaya çıkaran bir sona erme şeklidir. Taraflardan biri haklı bir sebebe dayanarak sözleşmeyi feshettiğinde diğer taraftan tazminat talep etme hakkına sahip olabileceği gibi, yapılan bir feshin haklı sebebe

²⁹⁴ Baştürk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, s.227; Petek, a.g.e., s.291.

²⁹⁵ Çağrı Cem, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012, s.119; Çelebi, a.g.t., s.88.

dayanmadığı hallerde de haksız feshе maruz kalan karşı taraf tazminat talebinde bulunabilecektir. Aşağıda sözleşmenin feshinden doğan tazminat talep hakları detaylı olarak incelenecektir.

2.1. FUTBOLCUNUN TAZMİNAT TALEP HAKKI

2.1.1. Türk Hukukunda Futbolcunun Tazminat Talep Hakkı

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin hukuki niteliği itibari ile Türk Hukuku'na göre hizmet sözleşmesi olduğundan bahsetmiştik. PFSTT'de her ne kadar fesih hakkına ilişkin düzenlemeler bulunsa da fesih hakkının kullanılması halinde doğacak tazminat talep hakkına ilişkin detaylı düzenlemeler bulunmamaktadır. PFSTT m.29. ve m.30'da tazminat yükümlülüğü ve feshin ekonomik sonuçlarına dair ifadeler bulunsa da bu ifadeler tazminata ve hesaplama yöntemine ilişkin detaylı açıklamalar vermemektedir. Bu nedenle tazminat talepleri için TBK'nın hizmet sözleşmesine ilişkin hükümlerinin uygulanması gerekecektir. Bu kapsamda futbolcunun tazminat talep hakkı TBK hükümleri ve TBK uygulaması kapsamında değerlendirilmelidir.

2.1.1.1. Futbolcunun Haklı Sebep ile Yaptığı Fesihden Doğan Tazminat Talep Hakkı

Bir önceki bölümde futbolcunun hangi hallerde haklı sebebe dayanarak fesih yapabileceğinden ve yapılacak feshin hangi usuli kurallara uyularak yapılacağından detaylı olarak bahsetmiştik. Futbolcunun söz konusu kurallara uyarak ve haklı sebebe dayanarak yaptığı fesihlerde tazminat talep hakkı doğabilecektir.

TBK m.437'de haklı sebeple feshin sonuçları düzenlenmiştir. Bu maddeye göre; *“haklı fesih sebepleri, taraflardan birinin sözleşmeye uymamasından doğmuşsa o taraf, sebep olduğu zararı, hizmet ilişkisine dayanan bütün haklar göz önünde tutularak tamamen gidermekle yükümlüdür.”* TBK'da yer alan bu tazminat talep hakkı gerçek bir tazminat talep hakkıdır. Söz konusu madde zararın tamamen giderilmesinden bahsettiğinden buradaki tazminat ifa çıkarlarını kapsamı içine alacaktır. Bu nedenle sözleşmesini haklı nedene dayanarak fesheden tarafın sözleşme mutad şekilde sona erseydi içinde bulunacağı maddi duruma getirilmesi gerekmektedir. Bu hüküm

gereğince, iş ilişkisinden kaynaklanan tüm talep edilebilir alacakların tazminat hesaplamasında dikkate alınması gerekir.²⁹⁶

İşverenin sözleşmeye uymaması nedeniyle işçinin sözleşmeyi haklı nedenle feshettiği hallerde; işçinin zararı TBK m.437. gereği hizmet ilişkisine dayanan bütün haklar göz önünde tutularak tazmin ettirilecektir. Şayet işçi belirli süreli hizmet sözleşmesi ile çalışıyor ise, TBK m.408. gereğince geri kalan süre için ücretin ödenmesi gerekecektir. Nitekim Yargıtay²⁹⁷, her ne kadar TBK m.408’de sözleşmeyi fesheden işçi bakımından bir talep hakkı getirmemiş olsa da diğer maddelerin (TBK m.435-437) işçiye böyle bir talepte bulunma hakkı vermekte olduğunu, bu durumda, TBK-408’deki temel esaslar da göz önünde tutularak geri kalan süreye ilişkin ücretin ödenmesi gerektiğine karar vermiştir. Ancak TBK m.408’de de belirtildiği üzere işçinin yapmaktan kurtulduğu giderler ile başka bir iş yaparak kazandığı veya kazanmaktan kasten kaçındığı yararlar bu tazminattan indirilecektir.²⁹⁸

Evvелce bahsettiğimiz üzere profesyonel futbolcu sözleşmeleri hukuki niteliği itibari ile TBK kapsamındaki hizmet sözleşmesi olarak kabul görmektedir. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından PFSTT’de hüküm bulunmayan hallerde uygulanacak hükümler için TBK’ya başvurulacaktır. Bu nedenlerle yukarıda hizmet sözleşmesinin işçi tarafı bakımından bahsettiğimiz haklı nedenle feshi halinde ortaya çıkacak tazminat talep hakkı profesyonel futbolcu sözleşmesinin işçi tarafı olan profesyonel futbolcu bakımından da aynen geçerlidir. Dolayısı ile futbolcu, haklı sebebe dayanan bir fesih yaptığı takdirde sözleşme süresi sonuna kadar olan ücreti tazminat olarak talep edebilecek; söz konusu bu tazminattan futbolcunun yapmaktan kurtulduğu giderler ile başka bir iş yaparak kazandığı veya kazanmaktan kasten kaçındığı yararlar indirilecektir. TFF içtihatları da bu yöndedir. Nitekim TFF Tahkim Kurulu 28.01.2010 tarihli 2009/640 E. 2010/38 K. numaralı kararında; “...*futbolcunun, sözleşmesinin yerine getirilmesinden kurtulması ve böylelikle çalışma gücünün serbest kalması sonucu mesleki tecrübesi formasyonu, yetenekleri kapsamında başka bir işten sağladığı veya sağlamaktan kasten feragat ettiği kazançlar, sözleşme konusu işi yapmaması yüzünden*

²⁹⁶ Sabahattin Yürekli, *Türk Borçlar Kanununa Göre Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, 3.B., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016, s.300.

²⁹⁷ Yarg. 9. HD, 04.07.1996, E. 1996/2439, K. 1996/15373 ve Yarg. 22. HD, 11.05.2016, E. 2014/32170, K. 2016/14419, kaynak: Yürekli a.g.e., s.302.

²⁹⁸ a.g.e., s.302.

tasarruf ettiği giderler, sözleşmenin bakiye süresi, bakiye süre ücret alacağının peşin sermaye değeri gözetilerek, haksız fesih tazminat alacağının takdiren fesih sonrası döneme ilişkin futbolcuuya ödenmesi öngörülen 96.000 EURO Toplam ücretten %60 oranunda indirimle gidilerek, 38.400 EURO karşılığı olarak 82.421 TL olarak belirlenmesinin hakkaniyete uygun bulunacağı kanaatine varılmıştır.” ifadelerine yer verilmiştir²⁹⁹. Görüldüğü üzere TFF Tahkim Kurulu tazminat hesaplamasını bakiye süre ücret üzerinden yapmış ancak bakiye süre ücret üzerinden denkleştirme esasını gözetilerek hakkaniyet indirimi de uygulanmıştır³⁰⁰. Bahse konu karar 2010 tarihli olup uygulanan indirim oranı %60 olmakla birlikte bugün TFF içtihatlarında hakkaniyet indirimi somut olaya göre değişmekle birlikte genel olarak %25 olarak belirlenmektedir.

Tazminat hesaplamasında değinilmesi gereken bir diğer konu bakiye süre ücret hesabı yapılırken hangi ücret türlerinin hesaplamaya katılacağı hususudur. Bu konuda da yine TFF'nin süregelen içtihatlarına göre garanti ücret olarak değerlendirilen ücretler hesaplamaya katılmaktadır. Bir diğer ifade ile ödenmesi şarta bağlı olup, doğup doğmayacağı belli olmayan maç başı ücretler ve primler tazminat hesaplamasında dikkate alınmamaktadır. Nitekim TFF Tahkim Kurulunun 28.01.2010 tarihli 2009/640 E. 2010/38 K. numaralı kararında bu açık bir şekilde ifade edilmiştir.³⁰¹

Uygulamada pek fazla rastlanmamakla birlikte sözleşmede futbolcunun haklı nedenle sözleşmeyi feshetmesi veya kulübün sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemesi halinde kulüp aleyhine cezai şart öngörülmüş ise bu durumda söz konusu cezai şart da fesih tazminatı olarak kabul edilebilecektir³⁰². Nitekim TBK m.420/1'de; hizmet sözleşmelerinde sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulunun geçersiz olduğu ifadesine yer verilmesine rağmen sadece işveren aleyhine ceza koşulunun koyulması halinde bunun geçersiz olacağına dair bir düzenlemeye yer verilmemiştir. O halde; futbolcunun sözleşmeyi haklı nedenle feshetmesi halinde kulüp aleyhine bir ceza koşuluna sözleşmede yer verildiyse bu ceza koşulu da tazminat hesaplaması kapsamında değerlendirilebilecektir.

²⁹⁹ Mehmet Serhan Özdemir, “Sporcu Alacağı Davaları”, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Akın Ataksoy” Armağanı*, Ankara, 2015, s.633.

³⁰⁰ a.yer.

³⁰¹ a.yer.

³⁰² Petek, a.g.e., s.361.

2.1.1.2. Futbolcunun, Kulüp Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı

Hizmet sözleşmesi feshedildiği zaman haklı sebep olarak ileri sürülen sebebin esasen mevcut olmadığı veya bahsi geçen sebebin ispatlanamadığı veya feshin usulüne uygun yapılmadığı durumlarda bir haksız fesih söz konusudur³⁰³. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından düşünülecek olduğunda haksız feshin ortaya çıkma ihtimali oldukça yüksektir. Öyle ki; öngörülen usuli prosedür evvelce bahsettiğimiz üzere oldukça sıkı şekil şartlarına bağlanmıştır. Bu prosedürün ihlal edilmesi halinde yapılan feshin gerekçesi haklı olsa dahi haksız bir fesih olarak değerlendirilecektir. Nitekim benzer şekilde feshin gerekçesinin haksız olması nedeniyle de feshin haksız bir fesih olma ihtimali mevcuttur. Örneğin; futbolcunun 6 ay müsabakalardan men cezası alması halinde karar kesinleşmeden kulübün sözleşmeyi feshetmesi halinde yapılan fesih haksız bir fesih olarak kabul edilecektir. Benzer şekilde futbolcunun yükümlülüklerini ağır şekilde ihlal ettiğini iddia eden kulüp bunu ispatlayamadığı takdirde yine haksız fesih söz konusu olacaktır.

İşveren tarafından yapılan haksız fesihlerde, fesih haksız olmasına rağmen iş ilişkisi sona ermektedir³⁰⁴. Dolayısı ile böyle bir durumda iş ilişkisinin devam ettiği yönünde bir kabule ulaşmak veya işe iade kurumunun gündeme gelmesi mümkün değildir. Fesih her ne kadar haksız bir fesih olsa da iş ilişkisi sona ermiştir ve bu sona ermenin sonuçları gündeme gelecektir. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından da bu durum kulüple futbolcu arasındaki sözleşme ilişkisinin sona ermesi ve futbolcunun kulüple olan ilişkisinin TFF kayıtlarında da sona erdirilmesi şeklinde ortaya çıkar.

Kulüp tarafından yapılan feshin haksız olması halinde nasıl bir yaptırıma tabi olacağı TFF talimatlarında düzenlenmemiştir. O halde, profesyonel futbolcu sözleşmelerinin niteliği itibari ile hizmet sözleşmesi kabul edilmesinden dolayı TBK göz önünde bulundurularak kulüp tarafından yapılan haksız bir feshin sonuçlarının ne şekilde tezahür edeceğini incelemek gerekir. TBK m.438’de hizmet sözleşmesinin işveren tarafından haklı sebebe dayanmayan nedenlerle feshi halinde sonuçlarının ne

³⁰³ Yürekli, a.g.e., s.306.

³⁰⁴ a.yer.

olacağı düzenlenmiştir. Buna göre; işveren tarafından haksız fesih yapılması halinde TBK m.438/1’de düzenlenen haksız fesih tazminatı ve TBK m.438/3’de düzenlenen özel tazminat futbolcu tarafından talep edilebilecektir.

TBK m.438/1’de düzenlenen haksız fesih tazminatının ne şekilde hesaplanacağı kanun koyucu tarafından açıkça ifade edilmiştir. Buna göre; belirli süreli hizmet sözleşmelerinde işçi bu sürelerle uyulmuş olsaydı kazanabileceği miktarı tazminat olarak isteyebilecektir. Profesyonel futbolcu sözleşmeleri belirli süreli hizmet sözleşmeleri kapsamında değerlendirildiğinden yapılacak tazminat hesaplaması da bu doğrultuda olacaktır.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından tazminatın hesaplanmasında fesih tarihinden itibaren sözleşme süresinin sonuna kadar sözleşmede yazılı ücretler, futbolcu tarafından tazminat olarak talep edilebilecektir. Ancak bu noktada sözleşmede yazılan her ücretin tazminat hesaplamasına dahil edilip edilmeyeceği tartışmaya açılmalıdır. Öyle ki; profesyonel futbolcu sözleşmelerinde futbolcuya ödenen sabit ücretler ve aylık ücret dışında, maç başı ücreti, prim gibi ücretlerde sıklıkla kararlaştırılmaktadır. TFF bu konudaki içtihatlarını garanti ücret olmayan ücretlerin tazminat hesaplamasına dahil edilmeyeceği yönünde oluşturmaktadır. Nitekim ilerleyen başlıklarda bahsedileceği üzere DRC içtihatları da bu yöndedir.

Haksız fesih tazminatı hesaplaması bakımından hesaplamaya katılan bir diğer unsur ise TBK m.438/2 hükmüdür. Söz konusu bu hükme göre; Belirli süreli hizmet sözleşmesinde işçinin hizmet sözleşmesinin sona ermesi yüzünden tasarruf ettiği miktar ile başka bir işten elde ettiği veya bilerek elde etmekten kaçındığı gelir, tazminattan indirilecektir. İlgili madde profesyonel futbolcu sözleşmelerinin feshi halinde tazminat hesaplaması bakımından son derece büyük bir önem arz etmektedir. Öyle ki; futbolcular kimi zaman yeni bir kulüp ile eski kulübünden daha iyi bir sözleşme imzalayabilmekte veya aynı ücreti yeni kulübünden de alabilmektedir. Bu gibi hallerde TBK m.438/2 hükmü tazminat hesaplamasında çok önemli bir rol oynamakta ve futbolcunun alabileceği tazminatı azaltmakta veya tamamen ortadan kaldırmaktadır. Nitekim uygulamada futbolcuların bu gibi hallerde eski kulübünden tazminat alabilmek için yeni kulüp ile yapılan ve TFF’ye tescil edilen tek tip sözleşmedeki ücretleri düşük gösterdiği,

bununla birlikte TFF'ye tescil edilmeyen ek bir protokol yaptığı ve ücrete ilişkin bir takım hususlara bu gizli protokolde yer verildiği bilinmektedir.

TBK m.438/2 hükmü kapsamında değinilmesi gereken önemli bir nokta da işçinin bilerek elde etmekten kaçındığı gelirlerdir. İşçi tazminat alacağına güvenerek sözleşme süresi sonuna kadar herhangi bir işte çalışmama seçeneğini de değerlendirebilecektir. Kanunda bilerek elde etmekten kaçınılan gelirlerin ne şekilde tespit edileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. Yargıtay ise bu noktada ispat yükünü işçiye yüklemiştir. Yargıtay³⁰⁵; fesihten sonra iş arandığının ve bulunamadığının kanıtlanmasının işçiye düştüğünü ve işçinin ne kadar zamanda iş bulabileceği ya da fesih tarihi, davacının yaşı ve iş tecrübesi dikkate alınarak iş bulup bulamayacağını açıklığa kavuşturulması gerektiğine karar vermiştir³⁰⁶. Profesyonel futbolcular bakımından değerlendirildiğinde futbolcunun tazminat gelirine güvenerek sözleşme dönemi içerisinde çalışmamayı tercih etmesi oldukça düşük bir olasılıktır. Öyle ki; profesyonel futbolcular kariyerlerinin gelişimi açısından mümkün mertebe futbol oynamaya gayret göstermekte, hatta kimi futbolcular futbol oynayabilmek adına daha düşük ücrete dahi razı gelmektedir. Dolayısı ile bir profesyonel futbolcunun bilerek elde etmekten kaçındığı gelirler olduğunu söyleme olasılığı da düşüktür. Bu pencereden değerlendirildiğinde kanaatimizce Yargıtay içtihadlarında işçiye yüklenen ispat yükümlülüğü futbolcular bakımından uygulanmamalıdır. Futbolun doğası gereği futbolcuların diğer işçiler gibi iş aramasını beklemek bir takım başvurulara bulunmasını beklemek mümkün değildir. Kanaatimizce profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından bilerek elde etmekten kaçınılan gelirlerin ispatı noktasında ispat yükü yer değiştirmeli ve bu ispat külfeti kulübe ait olmalıdır. Kulüp futbolcunun teklifler almasına rağmen kabul etmediğini ispat edebilirse bu durumda bilerek elde etmekten kaçınılan gelirler olduğu kabul edilmelidir.

Haksız fesih tazminatı hesabı bakımından değinilmesi gereken bir diğer husus işçinin bilerek elde etmekten kaçındığı gelirlerin tespitinde dürüstlük kuralı çerçevesinde değerlendirme yapılması gerekliliğidir. İşçiden mesleki ve eğitim durumuna uymayan bir işi kabul etmesi beklenmemelidir³⁰⁷. Profesyonel futbolcular

³⁰⁵ Yarg. 9. HD, 13.12.2004, E. 2004/12120, K. 2004/27469, (www.kazanci.com.tr).

³⁰⁶ Yürekli, a.g.e., s.311.

³⁰⁷ a.g.e., s.310.

bakımından da böyle bir değerlendirme yapmak son derece isabetli olacaktır. Örnekle açıklamak gerekirse; süper ligde bir kulüple sözleşmesi olan bir futbolcunun sözleşmenin feshinden sonra üçüncü ligdeki bir kulüpten teklif almış olması halinde dürüstlük kuralı ışığında futbolcunun bu teklifi kabul etmesi beklenemeyecektir.

Haksız fesih halinde talep edilebilecek bir diğer tazminat türü TBK m.438/3’de yer verilen özel tazminattır. Buna göre; hâkim, bütün durum ve koşulları göz önünde tutarak, ayrıca miktarını serbestçe belirleyeceği bir tazminatın işçiye ödenmesine karar verebilecektir. Ancak belirlenecek tazminat miktarı, işçinin altı aylık ücretinden fazla olamayacaktır. TBK düzenlemesinde yer almakla birlikte, söz konusu tazminat profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından yargılama mercilerinde uygulama alanı bulmamaktadır.

Uygulamada pek fazla rastlanmamakla birlikte ceza koşulu kurumuna kulübün haksız feshi halinde ödenecek tazminat kapsamında da değinmek gerekir. Şayet sözleşmede kulübün haksız bir fesih yapması halinde cezai şart ödeyeceği kararlaştırılmış ise bu ceza koşulu geçerli kabul edilecektir³⁰⁸.

2.1.2. FIFA ve CAS Uygulamalarında Futbolcunun Tazminat Talep Hakkı

2.1.2.1. Futbolcunun Haklı Sebep ile Yaptığı Fesihten Doğan Tazminat Talep Hakkı

FIFA FSTT m.14’de; haklı fesih nedeninin varlığı halinde, herhangi bir sonuç (tazminat ödenmesi veya sportif yaptırım) doğmaksızın sözleşmenin feshedilebileceği ifade edilmiştir. Ancak önemle belirtmek gerekir ki burada “herhangi bir sonuç doğmadan” ifadesi haklı nedene sahip olan ve sözleşmeyi fesheden taraf bakımından geçerlidir. Sözleşmenin diğer tarafı için ise durum farklıdır. Öyle ki; FIFA FSTT Şerhine göre bir tarafın sözleşmeyi haklı nedene dayanarak feshi genel olarak diğer tarafın sözleşmeyi ihlaline dayanmaktadır. Bu neviden bir ihlal durumunda, sözleşmeyi ihlal ederek haklı feshe sebebiyet veren sözleşme tarafı doğan zararlar bakımından tazminat yükümlülüğü altında olacaktır.

³⁰⁸ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.263.

Tazminat ödenmesine ilişkin düzenlemelere FIFA FSTT m.17’de yer verilmiştir. Söz konusu maddede daha önce bahsetmiş olduğumuz 26 Nisan 2018 tarihli 1625 numaralı sirküler ile 1 Haziran 2018 tarihinden itibaren yürürlüğe giren bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu nedenle çalışmamız kapsamında önce 1 Haziran 2018 öncesi dönemdeki düzenlemeler ve yargı kararlarından bahsedecek, ardından 1 Haziran 2018’de yürürlüğe giren yeni düzenlemelere değineceğiz.

1 Haziran 2018 öncesi dönemde FIFA FSTT m.17/1’de tazminat ödenmesine ilişkin bir takım kriterlere yer verilmiştir. Buna göre; ihlali gerçekleştiren taraf, her durumda tazminat ödeyecektir. Ayrıca sözleşmede aksi kararlaştırılmadığı müddetçe, ihlal sebebiyle tazminatın hesabında; ilgi ülkenin hukuku, sporun kendine özgü niteliği ve diğer objektif kriterler dikkate alınacaktır. Bu kriterler, özellikle, oyuncunun mevcut ve veya/ yeni sözleşme çerçevesindeki ücretini ve diğer menfaatlerini, oyuncunun en fazla beş yıla kadar olmak kaydıyla mevcut sözleşmesinde kalan süreyi, eski kulüp tarafından gerçekleştirilen ödemeleri ve yapılan masrafları ve sözleşmenin ihlalinin koruma dönemi içerisinde gerçekleşip gerçekleşmediğini içermektedir.

1 Haziran 2018 öncesi dönemde FIFA FSTT düzenlemesi yukarıda belirtildiği gibi olmakla birlikte DRC tarafından FIFA FSTT’de yer alan kriterlerin genellikle göz ardı edildiğini, bundan ziyade DRC’nin içtihatlarında bakiye süre ücret hesaplamasına ağırlık verdiğini söylemek mümkündür. Bahse konu DRC içtihatlarından örnek kararlara aşağıda yer verilmiştir.

DRC yerleşmiş bir içtihat olarak; futbolcu tarafından haklı nedenle fesih yapılan hallerde karşı tarafın sözleşmeyi haklı nedene dayanmayan bir ihlali bulunuyorsa kulübü tazminat ödemeye mahkum etmektedir³⁰⁹. Bir üst paragrafta bahsettiğimiz gibi bu tazminat hesabı Türk hukukunda olduğu gibi DRC’de de bakiye süre ücreti, bir diğer ifade ile sözleşmenin kalan süresinde elde edilebilecek gelirler üzerinden hesaplanmaktadır. Yine Türk hukuku ile benzer şekilde futbolcunun yeni bir kulüple

³⁰⁹ 25 Ocak 2018 tarihli ve 01181310 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/94/70/51/01181287-e.pdf (06.05.2018) ; 17 Ağustos 2017 tarihli ve 08172009 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/92/72/35/08172009-e.pdf (06.05.2018).

sözleşme imzalayarak elde ettiği gelirler de yapılan tazminat hesaplamasında dikkate alınarak tazminattan mahsup edilmektedir.

Değinilmesi gereken bir diğer nokta ise tazminat hesaplamasında sözleşmede yer alan ücret çeşitlerinden hangi ücretlerin hesaplamada dikkate alındığıdır. Bu noktada DRC'nin kökleşmiş içtihatlarında garanti ücret olan, bir diğer ifadeyle şarta veya performansa bağlı olmayan ücretler dikkate alınmaktadır³¹⁰. Maç başı ücreti ve performans primleri gibi ücretler dikkate alınmamaktadır. Nitekim sözleşmenin devam ettiği varsayımında bile sporcunun bu ücretlere hak kazanıp kazanamamasının belli olmaması bu kritere esas teşkil etmektedir.³¹¹

DRC'nin tazminat hesaplamasında dikkate aldığı bir diğer kriter ise futbolcunun zararı azaltma yükümlülüğüdür. DRC futbolcunun sözleşme sona erdirildikten sonra bilerek elde etmekten kaçındığı gelirler olması durumunda bu hususu da tazminat hesaplamasında göz önünde bulundurmaktadır. Nitekim DRC bir kararında³¹² bakiye süre ücreti olan 930.000 USD yerine 500.000 USD'ye tazminat olarak hükmedilmiştir. Gerekçe olarak ise futbolcunun zararı azaltma yükümlülüğü bulunduğu ancak buna rağmen yeni bir sözleşme imzalamadığı belirtilmiştir.³¹³

DRC, tazminat hesaplamasında temel olarak yukarıda belirtilen kriterleri kullanıyor olmakla birlikte sözleşmede geçerli bir cezai şart öngörülmesi durumunda yukarıda belirtilen kriterler dikkate alınmadan tazminat olarak doğrudan sözleşmede belirtilen cezai şarta hükmetmektedir. Örneğin; bir DRC kararında³¹⁴ sözleşmede yer alan sözleşmenin önceden feshedilmesi halinde iki aylık ücretin cezai şart olarak ödeneceği düzenlemesinin yer almasını ve bu şartın karşılıklı olmasını birlikte değerlendirerek kararlaştırılan miktarı tazminat olarak hükmetmiştir.³¹⁵

³¹⁰ 26 Ocak 2011 Tarihli ve 1112812 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/drclabour/1112812.pdf, (06.05.2018).

³¹¹ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.247.

³¹² 19 Şubat 2009 tarihli ve 29835 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/drclabour/29835.pdf, (06.05.2018)

³¹³ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.251.

³¹⁴ 10 Haziran 2004 tarihli ve 64133 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/64133_715.pdf, (06.05.2018).

³¹⁵ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.242.

CAS uygulaması da DRC ve Türk Hukuku ile paralel olarak ilerlemekte ve futbolcunun tazminat hesaplamasında benzer kriterler kullanılmaktadır. CAS 5 Temmuz 2016 tarihli kararında³¹⁶ tazminat hesaplamasında sözleşmenin geriye kalan süresini hesaplayan ve futbolcunun imzaladığı yeni sözleşmelerde hak kazandığı ücretleri mahsup eden DRC kararını bu yönüyle onaylamıştır. CAS ayrıca dosyanın CAS'a intikal etmesi ve DRC kararından sonraki süreçte futbolcunun imzaladığı yeni sözleşmelerde elde ettiği ücretleri de tazminattan mahsup ederek yeni bir hesaplama yapmıştır.

CAS genel olarak DRC ile paralel içtihatlar oluşturmakta ise de 21 Eylül 2016 tarihli bir kararında³¹⁷ maç başı ücretler bakımından tazminata hükmederek istisnai bir karar oluşturmuştur. Bahse konu uyuşmazlıkta CAS, DRC'nin verdiği kararda maç başı ücretlerini hatalı olarak aylık garanti ücret gibi yorumladığını ifade etmiştir. CAS bu yorumun doğru olmadığını, söz konusu ücretin taraflar arasında maç başı ücret olarak kararlaştırıldığını ve futbolcunun sezon boyunca kaç maça çıkacağını kimse tarafından bilinmeyeceğini ifade etmiştir.

1 Haziran 2018 öncesi dönemde DRC ve CAS uygulamaları yukarıda bahsedildiği gibi şekillenmiştir. 1 Haziran 2018'de yürürlüğe giren ve FIFA FSTT m.17/1'e ekleme şeklinde yapılan tazminat ile ilişkili yeni düzenlemeler ise şu şekildedir;

“Yukarıda belirtilen ilkeleri (1 Haziran 2018 öncesi dönemde de FIFA FSTT m.17/1'de yer alan evvelce bahsettiğimiz ilkeler) göz önünde bulundurarak, bir oyuncuya verilecek tazminat aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

- i. oyuncunun önceki sözleşmesinin feshini takiben yeni bir sözleşme imzalamaması halinde, genel bir kural olarak, tazminat, erken fesih edilen sözleşmenin kalan değerine (sözleşme fesih tarihinden sözleşme süresi sonuna kadar olan süredeki ücretler) eşit olacaktır;

³¹⁶ CAS 2015/A/4346 Gaziantepspor Kulübü Derneği v. Darvydas Sernas, 5 Temmuz 2016, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/4346.pdf , (06.05.2018).

³¹⁷ CAS 2015/A/4361Akhisar Belediye Gençlik ve Spor Kulübü Deneri v. Severin Brice Bikoko, 21 Eylül 2016, jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/4361.pdf , (06.05.2018).

- ii. oyuncunun kararın verildiği tarihe kadar yeni bir sözleşme imzalamış olması durumunda yeni kontratın eski kontratın süresinin sonuna kadar olan kısmındaki değeri, erken feshedilen sözleşmenin kalan değerinden düşülür (Mahsup Edilmiş Tazminat). Ayrıca, sözleşmenin vadesi geçmiş borçlara bağlı olarak erken sona erdirilmesi nedeniyle, Mahsup Edilmiş Tazminat'a ek olarak, oyuncu, üç aylık ücretine karşılık gelen bir miktara hak kazanacaktır (Ek Tazminat). Çok kötü koşullar söz konusu olduğunda, Ek Tazminat en fazla altı aylık ücrete kadar artırılabilir. Toplam tazminat, feshedilen sözleşmenin kalan değerini aşamayacaktır.
- iii. Ulusal kanunlara uygun olarak, işverenlerin ve çalışanların temsilcileri tarafından ulusal düzeyde uygun bir şekilde müzakere edilen toplu iş sözleşmeleri, i, ve ii. maddede belirtilen kıstaslardan farklı olabilir. Böyle bir anlaşmanın şartları geçerli kabul edilecektir.

FIFA FSTT m.17'ye yapılan eklemeler göz önüne alındığında DRC'nin 1 Haziran 2018 öncesinde oluşturduğu içtihatların yapılan düzenlemelere de yansıdığını söylemek mümkündür. Bir diğer ifade ile yapılan yeni düzenleme ile içtihatlar tazminat hesaplamasının temel kriteri olan bakiye süre ücret tazminatı hesaplaması ve bakiye süre içerisinde elde edilen gelirlerin mahsubu hususları yapılan yeni düzenleme ile yazılı bir kural haline getirilmiştir. DRC içtihatlarında benimsenmemiş yeni bir tazminat olarak ise "Ek Tazminat" kavramının artık uyuşmazlıklarda uygulanmaya başlayacağını söylemek mümkündür. Ek tazminat FIFA uygulaması bakımından yenilikler getireceği için bu konuya detaylı olarak değinmek isabetli olacaktır.

1 Haziran 2018'de yürürlüğe giren FIFA FSTT düzenlemeleri arasında yer alan ek tazminat kavramı temelini İsviçre Borçlar Kanunu (*Swiss Code of Obligations*) (İBK)'dan almaktadır. İBK m.337/c'ye (TBK m.438/3'e karşılık gelmektedir) göre; Mahkeme, tüm koşulları dikkate alarak, işverene, mahkemenin takdirine bağlı olarak belirlenen bir miktar tazminatı işçiye ödemesini emredebilecektir. Ancak bu tazminat çalışanın altı aylık ücretini aşamayacaktır. Görüldüğü üzere ek tazminat kavramı aynı isimle olmasa da esasen İsviçre Hukukunda varlığı kabul edilen ancak DRC içtihatlarında uygulanmayan bir kavram idi. 1 Haziran 2018'de yürürlüğe giren yeni düzenlemeler ile birlikte FIFA FSTT'de yer alan ek tazminat kavramı bu tarihten sonra

görülecek uyuşmazlıklarda sıklıkla karşımıza çıkacaktır. Ek tazminat kavramı FIFA FSTT’de, İBK’den farklı olarak tamamen mahkemenin takdirine bırakılmamış ve mahsup edilmiş tazminata ek olarak futbolcunun 3 aylık ücreti tutarındaki ek tazminata hükmedileceği düzenlenmiştir. Tazminatın üst sınırı ise İBK ile paralel şekilde 6 aylık ücret tutarı olarak düzenlenmiştir. Buna göre; DRC önüne gelecek uyuşmazlıklarda 3 aylık ücret tutarındaki tazminat bakımından bu tazminata hükmetmek ile yükümlü olacak, söz konusu tazminatın 6 aylık ücret tutarına kadar çıkarılmasında ise durum ve koşulları değerlendirerek takdir hakkına sahip olacaktır.

Ek tazminatına ilişkin düzenlemede durum ve koşulların “çok kötü” olması halinde ek tazminatın 6 aya kadar çıkarılabileceği belirtilmiştir. Bu noktada “çok kötü” kavramının DRC’ye bir takdir hakkı tanıdığını söylemek mümkündür. Bu takdir hakkının DRC tarafından ne şekilde kullanılacağı ilerleyen dönemde verilecek DRC kararları ile daha belirgin hale gelecektir.

Yürürlüğe giren yeni düzenlemeler kapsamında değinilmesi gereken son nokta ise futbolcuya ödenecek toplam tazminatın hiçbir zaman sözleşmenin kalan değerinden fazla olamayacağı hususudur. Bu husus madde metninde açıkça ifade edilmiştir. Buna göre DRC önüne gelen bir uyuşmazlıkta önce mahsup edilmiş tazminatı hesaplayacak, ardından ek tazminatı belirleyecek ve son olarak bu iki tazminatın toplamından oluşan toplam tazminatın feshedilmiş sözleşmenin kalan değerini aşıp aşmadığını kontrol edecek, şayet bu değeri aşıyor ise bu değer üzerinden tazminata hükmedecektir. Daha net anlaşılması açısından bir örnek vermenin isabetli olacağı kanaatindeyiz. Aylık 10.000 USD ücret karşılığı oynayan bir futbolcunun sözleşmesinin bitimine 10 aylık bir süre kala sözleşmesini haklı olarak feshettiğini varsayalım. Bu durumda bakiye süre için kalan değer 100.000 USD olarak tespit edilecektir. Futbolcunun sözleşmenin feshinin hemen ardından 5.000 USD aylık ücret karşılığı yeni bir sözleşme imzaladığı varsayımında yeni sözleşmenin kalan değerden mahsup edilecek miktarı 50.000 USD ve mahsup edilmiş tazminat da 50.000 USD olarak tespit edilecektir. DRC mahsup edilmiş tazminat dışında koşulları değerlendirerek ek tazminatı tespit edecektir. Koşulların çok kötü olmadığı varsayımında DRC üç aylık ücret tutarındaki 30.000 USD ek tazminata hükmedecek ve toplam tazminatı 80.000 USD olarak belirleyecektir. Koşulların çok kötü olduğu varsayımında ise DRC altı aylık ücret tutarındaki 60.000 USD ek tazminata

hükmedecek ve toplam tazminat 110.000 USD olarak belirlenecektir. Ancak FIFA FSTT düzenlemesi gereği toplam tazminat kalan değeri aşamayacağından DRC 100.000 USD tazminat ödenmesine hükmedecektir.

2.1.2.2. Futbolcunun, Kulüp Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı

Futbolcunun tazminat talep hakkı yukarıda bahsettiğimiz üzere kulübün sözleşmeyi ihlali ve bu ihlal sonucunda futbolcunun sözleşmeyi haklı nedenle feshinden kaynaklanabileceği gibi kulübün sözleşmeyi haklı bir nedene dayanmaksızın feshinden de kaynaklanabilir. Her iki durumda da kulübün sözleşmeyi ihlali ve futbolcunun zarara uğraması söz konusudur. Nitekim tazminata ilişkin FIFA FSTT m.17/1 düzenlemesinde tazminat ödeyecek taraf ihlali gerçekleştiren taraf olarak belirtilmiştir. Bir diğer ifade ile feshi kimin gerçekleştirdiğinin bir önemi bulunmamakta, ihlali ile sözleşmenin feshine hangi tarafın sebep verdiği önem arz etmektedir. Bu nedenle bir üst başlıkta yapılan açıklamaların kulüp tarafından yapılan haksız fesih halinde de geçerli olacağını söylemekle yetiniyoruz. Bu noktada ayırım yapılması gereken tek husus ise FIFA FSTT m.17/1-ii'de yer alan "...sözleşmenin vadesi geçmiş borçlara bağlı olarak erken sona erdirilmesi nedeniyle, Mahsup Edilmiş Tazminat'a ek olarak, oyuncu, üç aylık ücretine karşılık gelen bir miktara hak kazanacaktır (Ek Tazminat). Çok kötü koşullar söz konusu olduğunda, Ek Tazminat en fazla altı aylık ücrete kadar artırılabilir." ifadesinin kulüp tarafından yapılan haksız fesih hallerinde uygulanmayacağıdır. Öyle ki; görüldüğü üzere madde metni sözleşmenin ödenmemiş alacaklar nedeni ile erken sona erdirilmesine vurgu yapmaktadır.

2.2. KULÜPLERİN TAZMİNAT TALEP HAKKI

2.2.1. Türk Hukukunda Kulüplerin Tazminat Talep Hakkı

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri, karşılıklı olarak her iki tarafa da haklar ve borçlar yükleyen sözleşmelerdir. Profesyonel futbolcunun sözleşmesini haklı olarak feshettiği halde veya sözleşmenin kulüp tarafından haksız olarak feshedilmesi halinde futbolcunun tazminat talep hakkı bulunduğu gibi; sözleşmenin kulüp tarafından haklı nedene dayanarak feshedilmesi veya sözleşmenin futbolcu tarafından haklı neden

olmaksızın feshedilmesi hallerinde de kulübün futbolcudan tazminat talep etme hakkı bulunmaktadır.

2.2.1.1. Kulüplerin Haklı Sebep ile Yaptığı Fesih ile Doğru Tazminat Talep Hakkı

PFSTT’de futbolcunun tazminat talep hakkına ilişkin detaylı düzenlemelere yer verilmediği gibi kulübün tazminat talep hakkına ilişkin düzenlemelere de yer verilmemiştir. Dolayısı ile kulüpler bakımından da tazminat talep hakkının hukuki dayanağı TBK’dır. TBK’da haklı sebebe dayanan feshin sonuçları bakımından ilgili düzenlemeye m.437’de yer verilmiştir. Söz konusu bu düzenlemeye göre; haklı fesih sebepleri, taraflardan birinin sözleşmeye uymamasından doğmuşsa o taraf, sebep olduğu zararları, hizmet ilişkisine dayanan bütün haklar göz önünde tutularak, tamamen gidermekle yükümlüdür.

Hizmet sözleşmesinin işveren tarafından haklı sebeple feshedildiği ve bu durumun işçinin sözleşmeye uymamasından kaynaklandığı hallerde işverenin uğradığı zarar hesaplanmalıdır. Bu zarar hesaplanırken işten çıkarılan işçinin yerine alınan işçiye fazladan ödenmek zorunda kalınan tutar, çıkarılan işçinin yerine yenisi bulunmuşsa, işverenin bu yüzden yaptığı giderler tazminat hesaplamasına dahil edilebilecektir.³¹⁸

Profesyonel futbolcu sözleşmesinin kulüp tarafından haklı sebeple feshedilmesi ve bu durumun futbolcunun sözleşmeye uymamasından doğması halinde tazminat hesabı yapılırken TBK hükümleri göz önünde bulundurulmalıdır. Buna göre kulüp; haklı sebeple sözleşmesini feshettiği futbolcu yerine yeni bir futbolcu bulana kadar uğradığı zararları, bu futbolcunun yerine anlaştığı yeni futbolcuya ödediği fazladan ücreti, yeni bir futbolcu ile anlaşırken yaptığı masrafları futbolcudan tazminat olarak talep edebilmelidir. TFF kararları yayınlanmadığından konuya ilişkin TFF’nin yaklaşımı hakkında fikir sahibi olmamakla birlikte kanaatimizce futbolcu aleyhine hükmedilecek tazminat hesaplamaları bakımından ilerleyen başlıklarda bahsedilecek, CAS tarafından kullanılan müspet değer yaklaşımı son derece yerinde bir tazminat hesaplama yöntemidir.

³¹⁸ Yürekli, a.g.e., s.302.

Futbolcunun sözleşmeye uymaması ve sözleşmenin haklı nedenle feshi halinde bir ceza koşulu öngörülmüş ise bu durumda TBK m.420/1 kapsamında değerlendirme yapılmalıdır. TBK m.420/1'e göre; hizmet sözleşmelerine sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulu geçersizdir. O halde kulüp tarafından haklı bir fesih yapılması durumunda sözleşmede yer alan ceza koşulunun çift taraflı mı yoksa sadece futbolcu aleyhine mi koyulduğu tespit edilmelidir. Şayet söz konusu ceza koşulu sadece futbolcu aleyhine koyulmuş ise geçerli kabul edilmeyecek ancak aksi halde geçerli kabul edilecektir.

2.2.1.2. Kulüplerin, Futbolcu Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı

İşçinin hizmet sözleşmesini haklı bir sebep olmaksızın feshi halinde işveren tarafından talep edilebilecek tazminat TBK'da bir üst başlıkta bahsettiğimiz haklı fesih halinden farklı olarak hüküm altına alınmıştır. Bahse konu işçinin haklı sebep olmaksızın feshi, TBK m.439'da işçinin haksız olarak işe başlamaması veya işi bırakması başlığı altında düzenlenmiştir. Buna göre; işçi, haklı sebep olmaksızın işe başlamadığı veya aniden işi bıraktığı takdirde işveren, aylık ücretin dörtte birine eşit bir tazminat isteme hakkına sahiptir ve işverenin, ayrıca ek zararlarının giderilmesini isteme hakkı da vardır. Önemle ifade etmek gerekir ki söz konusu hükümde işverenin aylık ücretin dörtte birine eşit tazminatı talep edebilmesi için herhangi bir zarara uğradığını ispat etmesi şartı aranmamıştır. Hükümde maktu bir tazminat öngörülmüştür³¹⁹. Dolayısıyla ile işveren bu tazminatı hiçbir zarara uğramasa dahi talep etme hakkına sahiptir. Ancak hakim işverenin zarara uğramadığını veya aylık ücretin dörtte birinden daha az zarara uğradığını tespit ederse tazminatta indirim yapabilecektir.

TBK m. 439/1'e göre aylık ücretin dörtte biri tutarındaki tazminat dışında işverene ek zararlarının giderilmesi için de tazminat talep hakkı tanınmıştır. İşveren şayet işçinin haklı bir sebep olmaksızın yaptığı fesih nedeniyle daha fazla zararının olduğunu ispatlar ise bu durumda ek zararların tazmini için de hüküm verilecektir. İşverenin bu noktada bahsedilebilecek zararları bir üst başlıkta bahsettiğimiz zararlar olabilecektir.

³¹⁹ Yürekli, a.g.e., s.320.

Profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından düşündüğümüzde kulüp, futbolcunun haksız feshi halinde futbolcunun aylık ücretinin dörtte biri tutarında tazminat talebinde bulunabilecektir. Nitekim TFF kararları da bu yöndedir. TFF UÇK kararında³²⁰ futbolcunun haksız feshi tespitinde bulunmuş ve futbolcunun kulübe aylık ücretinin dörtte biri tutarında tazminat ödemesine hükmetmiştir. Bu noktada değinilmesi gereken bir husus da futbolcunun aylık ücretin ne şekilde hesaplanacağıdır. Bilindiği üzere TFF tarafından hazırlanan matbu Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi'nde ödemeler ve özel hükümler başlığı altında ödemelere ilişkin olarak iki bölüm bulunmaktadır. Bu bölümlerden ilki "Net Aylık Ücret" bölümü ikincisi ise "Kulüp Tarafından Taahhüt Edilen Diğer Ücretler ve Ödeme Şekli" bölümüdür. TBK m.439/1 kapsamındaki aylık ücret hesaplanırken kıstas alınacak bedel sözleşmede yer alan aylık ücret bölümü olarak mı alınmalıdır yoksa ayrı bir hesap mı yapılmalıdır? Bu noktada yukarıda bahsi geçen kararda, UÇK tazminat hesaplaması yaparken futbolcunun fesih tarihine kadar hak kazandığı maç başı ücretlerini tespit etmiş, ardından futbolcunun aldığı peşinattan sözleşmenin ayakta kaldığı süreye tekabül eden bedeli oransal olarak hesaplamıştır. Bu iki bedelin toplamı ile elde edilen ücreti sözleşmenin ayakta kaldığı gün sayısına bölmüş ve bir aylık ücreti bulmak için 30 ile çarpmıştır. UÇK'nın aylık gelir hesaplaması kanaatimizce de isabetlidir. Öyle ki; profesyonel futbolcu sözleşmeleri diğer belirli hizmet sözleşmelerinden farklı olarak genellikle yalnızca aylık ücret içermemekte, peşinat, maç başı, prim gibi bir çok ücret kalemi içermektedir. Dolayısı ile futbolcunun aylık ücreti hesaplanırken yapılması gereken tüm bu ücretlerin dahil edildiği bir hesaplama olmalıdır.

Ek zararların tazmini meselesi profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından değerlendirildiğinde ise yine bir önceki başlıkta bahsettiğimiz hususlar gündeme gelecektir. Örneğin; kulüp futbolcu yerine ikame futbolcu aldıysa ve bu futbolcuya daha fazla ücret ödemek zorunda kaldıysa bu zararın tazmin edilmesini bu hususu ispatlamak kaydı ile talep edebilecektir. Yine bu noktada belirtmek isteriz ki; kulüpler lehine hükmedilecek tazminatın belirlenmesinde CAS'ın müspet değer yaklaşımındaki kriterlerin esas alınması isabetli olacaktır.

³²⁰ UÇK, 29.03.2017, E. 2017/19, K. 2017/106, kaynak: kişisel arşiv.

Son olarak değinilmesi gereken husus ise ceza koşulu hususudur. Önceki başlıklarda bahsettiğimiz üzere TBK m.420/1’de yer verilen ceza koşulu ile ilgili maddede; hizmet sözleşmelerine sadece işçi aleyhine konulan ceza koşulunun geçersiz olduğu ifade edilmiştir. O halde futbolcu tarafından yapılan haksız fesih halinde sözleşmede ceza koşulu öngörülmüş ise söz konusu ceza koşulunun sadece futbolcu aleyhine mi öngörüldüğü yoksa her iki taraf için karşılıklı olarak mı öngörüldüğü tespit edilecek ve her iki taraf için karşılıklı olarak öngörülmüş ise tazminat hesaplamasında dikkate alınacaktır.

2.2.2. FIFA ve CAS Uygulamalarında Kulüplerin Tazminat Talep Hakkı

Evvelce bahsettiğimiz üzere uluslararası nitelikli uyuşmazlıkların çözümü bakımından FIFA Talimatı’nın 22. maddesi gereği Ulusal Uyuşmazlık Çözüm Kurullarının yetkili olduğu taraflar arasında kararlaştırılmadıkça yetkili merci FIFA’nın yargılama merciidir. Bu kapsamda uluslararası niteliğe haiz, futbolcu ile kulüp arasında sözleşmeden doğan bir uyuşmazlığın varlığı halinde FIFA DRC yetkili yargılama merciidir. DRC’nin uygulayacağı hukukun hangi hukuk olacağı tartışmasına yine önceki bölümlerde değinmiştik. Kısaca ifade etmek gerekirse PSC ve DRC’nin prosedürlerini düzenleyen kurallara ilişkin FIFA talimatının³²¹ ikinci maddesi gereği uygulanacak maddi hukuk; FIFA Statüsü ve Talimatları ile birlikte dikkate alınacak ulusal hukuk kuralları, toplu sözleşme hükümleri, ve sporun özellikleridir şeklinde ifade edilmiştir³²². FIFA kararlarına karşı temyiz merci olarak başvuru CAS hakem heyeti tarafından uygulanacak hukuk ise CAS Tahkim Kuralları’nın R58 maddesinde ifade edilmiştir. Buna göre; temyiz usulünde temyize taraf olan kurumun talimatları, bunlarda hüküm olmayan hallerde taraflarca seçilen hukuk, ve eğer hukuk seçimi yapılmamışsa federasyonun, kulübün veya sportif yapının yerleşim yerinin bulunduğu ülkenin hukuku veya hakem heyetinin uygun gördüğü hukuk kuralları uygulanacaktır. Ancak bu son durumda hakem heyetinin kararının gerekçesi açıklanacaktır³²³.

³²¹ İlgili talimat için bkz. http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/92/54/28/rulesgoverningtheprocduresoftheplayersstatuscommitteeandthedisputeresolutionchamberdezember2017_neutral.pdf

³²² Şahin, a.g.e., s.121.

³²³ Ekşi, a.g.e, s.536.

Uygulanacak maddi hukuk kuralları yukarıdaki şekilde ifade edilmiş olmakla birlikte FIFA ve CAS tarafından bu kuralların harfiyen uygulanmadığı ve hüküm kurulurken özellikle sporun kendi özellikleri dikkate alınarak hüküm kurulduğu gözlenmektedir. FIFA ve CAS uygulamalarında bir takım yerleşmiş içtihatlar oluşturulmuştur ve uyuşmazlıklar bakımından karar verilirken bu içtihatlarla da sıklıkla atıf yapılmaktadır.

Yapılan açıklamalar doğrultusunda kulüplerin fesihten doğan tazminat talep hakkı bilhassa FIFA ve CAS içtihatları ışığında aşağıda incelenecektir.

2.2.2.1. Kulüplerin Haklı Sebep ile Yaptığı Fesihten Doğan Tazminat Talep Hakkı

Sözleşmenin futbolcu tarafından ihlal edildiği ve kulüp tarafından da bu ihlale istinaden haklı sebebe dayanan fesih yapıldığı haller sözleşme ilişkisinin sona ermesi bakımından ortaya çıkması muhtemel durumlardandır. Bu halde fesih kulüp tarafından gerçekleştirilmiş olmakla birlikte feshe sebebiyet veren taraf futbolcu olarak kabul edilecektir.

Feshin kulüp tarafından haklı bir sebebe dayanarak gerçekleştirildiği hallerde kulüp FIFA FSTT m.14 gereği herhangi bir tazminat ödemeyecektir. Tam aksine feshe sebebiyet veren taraf olan futbolcu aleyhine FIFA FSTT m.17’de düzenlenen tazmin sonuçlarının uygulanacağı ifade edilebilecektir³²⁴. Söz konusu tazminat talep hakkı futbolcu tarafından yapılan haksız fesihlerin ve buna ilişkin emsal kararların çoğunlukta olması nedeniyle bir alt başlıkta detaylı olarak incelenecektir. Bu başlıkta ise alt başlıkta incelenecek tazminat talep hakkının bu başlık kapsamında da geçerli olacağını söylemekle yetiniyoruz.

2.2.2.2. Kulüplerin, Futbolcu Tarafından Yapılan Haksız Fesih Nedeniyle Doğan Tazminat Talep Hakkı

Türk Hukukunda olduğu gibi İsviçre Hukukunda da işçinin haksız feshi halinde işverenin tazminat talep etme hakkı bulunmaktadır. Bu husus İBK kapsamında da düzenlenmiştir. Nitekim TBK’nın kaynağını oluşturan İBK’da da TBK ile aynı

³²⁴ Yılmaz, a.g.e., s.78.

hükümlere rastlanmaktadır. Buna göre; işveren işçinin haksız feshi halinde işçinin aylık ücretinin dörtte biri tutarında fesih tazminatı talep edebilecek, fazlaya ilişkin zararları için ise ispat etmek kaydı ile bu zararların da tazmin edilmesini talep edebilecektir.

Sözleşmenin işçi tarafından feshinde İBK kuralları bu yönde olmakla birlikte futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşmelerde kişisellik unsuru diğer hizmet sözleşmelerine nazaran daha sıkı bir hal almaktadır. Sporcunun iş görme ediminin başka birisi tarafından ikame edilmesinin zorluğu ve kimi zaman imkansız olması bunda önemli rol oynamaktadır. Bu nedenle futbolcunun sözleşmesinin haklı bir neden olmaksızın feshi halinde iş hukukunun klasik uygulaması kimi zaman olumsuz sonuçlar doğurmaktadır³²⁵. Bu nedenle sözleşmenin haksız feshine ilişkin FIFA FSTT m.17.'de özel düzenlemelere yer verilmiştir ve daha önce de değindiğimiz üzere FIFA ve CAS bu alanda kendi uygulamasını yaratmıştır.

Futbolcu tarafından sözleşmenin haksız feshinin inceleneceği bu bölümde ilk önce sözleşmede yer alan cezai şart uygulamasına, daha sonra fesih cezasına ve son olarak da FIFA ve CAS'ın tazminat hesaplamalarına emsal kararlar ışığında değineceğiz.

i. Sözleşmede Cezai Şart Öngörülmesi

Kulüp tarafından sözleşmenin haksız feshedilmesinde cezai şartın kabul edildiğine değindiğimiz gibi futbolcu tarafından sözleşmenin haksız olarak feshedilmesi durumunda da taraflar arasında cezai şart öngörülmüşse, cezai şart miktarının fesih tazminatı olarak kabul edilmesi imkan dahilindedir. Bununla birlikte cezai şartın fahiş olması halinde somut olayın gerekleri dikkate alınarak miktarın indirilmesi mümkündür.³²⁶

DRC konuya ilişkin olarak verdiği bir kararında³²⁷ 20.000.000,00 USD olarak belirlenen cezai şartı, futbolcunun 641 yıllık ücretine tekabül etmesi nedeni ile fahiş bulmuş, cezai şartı geçerli kabul etmesine rağmen somut olayın gerekleri nedeniyle bu

³²⁵ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.262.

³²⁶ a.g.e.,s.263.

³²⁷ 30 Mayıs 2006 tarihli ve 56653 referans numaralı karar, ilgili karar için bkz. http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/56653_14599.pdf, (07.05.2018).

cezai şartın 6.000 USD'ye indirilmesine karar vermiştir. DRC konuya ilişkin bir diğer kararında³²⁸ sözleşmede kararlaştırılan cezai şartın futbolcunun 107 yıllık ücreti olması nedeni ile fahiş olduğunu tespit etmiş ve bu cezai şartın indirilerek tazminatın tespit edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Tazminatın tespitinde ise DRC, futbolcunun eski kulübünde aldığı aylık ücret ile yeni kulübünde aldığı aylık ücretin ortalamasını almış ve sözleşmenin feshinden sonra geriye kalan bakiye süre ile (5 ay) çarparak tazminatı tespit etmiştir.³²⁹

Sonuç olarak DRC cezai şartın varlığını kabul etmekle birlikte sözleşmede kararlaştırılan cezai şartın fahiş olması durumunda tazminat miktarında indirim giderek hüküm kurmaktadır.

ii. Sözleşmede Fesih Cezası Öngörülmesi (Buy-out Clause)

Sözleşme kurulurken bir miktar para veya başka bir şeyin ödenmesi kaydı ile sözleşmeden serbestçe dönme hakkının tanındığı durumlarda dönme tazminatı veya dönme cezasından bahsedilir. Dönme tazminatının en fazla karıştırıldığı kurum cezai şarttır. Bu iki kurum birbirinden farklıdır. Dönme tazminatı (ödenmesi halinde) sözleşmeden serbestçe dönme hakkı vererek sözleşmeyi zayıflatırken cezai şart haksız bir feshin sonucu ve cezası olarak sözleşmeyi güçlendiren bir kurumdur. Dönme tazminatı haklı bir neden olması durumu için değil hiçbir nedene dayanmadan sözleşmeden dönebilmek için öngörülmektedir. Nitekim sözleşmeden dönen tarafın bu konuda haklı bir nedeni varsa dönme tazminatını ödemesine gerek de kalmayacaktır.³³⁰

Futbolcu sözleşmelerinde de dönme tazminatı uygulama alanı bulan bir kurumdur. Bu kurum futbolcu sözleşmeleri bakımından “*buy-out clause*” olarak adlandırılmaktadır. Buy-out clause olarak adlandırılan bu kayıtların varlığı ile taraflar, futbolcunun veya üçüncü bir kulübün belli bir bedeli ödemesi halinde sözleşmenin herhangi bir haklı neden olmaksızın veya herhangi bir zaman dilimine bağlı

³²⁸ 16 Nisan 2009 tarihli ve 491241 numaralı karar, ilgili karar için bkz. <http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/drclabour/491241.pdf>, (07.05.2018).

³²⁹ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.264.

³³⁰ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.266.

kalınmaksızın sona erdirilebileceğini kabul etmektedir³³¹. Buy-out clause'un cezai şarttan en önemli farkı da bu noktada ortaya çıkmaktadır. Cezai şart kararlaştırılmış olması durumunda futbolcunun haksız bir fesih yaptığı ve bu haksız fesih neticesinde tazminat olarak kararlaştırılan cezai şartı ödeyeceği kabul edilmektedir. Ayrıca futbolcu hakkında haksız feshin ilerleyen başlıklarda değinilecek diğer bir sonucu olan sportif ceza uygulanma ihtimali de varlığını sürdürecektir. Buy-out clause'da ise cezai şarttan farklı olarak futbolcu veya üçüncü bir kulüp tarafından belirlenen bedelin ödenmesi ile yapılan fesih haksız bir fesih olmayacak ve bedelin ödenmesi haricinde hiçbir hukuki sorumluluk doğurmayacaktır. Buy-out clause'un varlığı halinde sözleşmenin sona ermesi durumunda sportif ceza uygulanmayacağı FIFA FSTT Şerhi'nin 17. maddesinde açıkça ifade edilmiştir.

DRC içtihatları da buy-out clause'un geçerli olacağı yönündedir. DRC bir kararında³³²; davacı kulüp, futbolcu ve futbolcunun yeni kulübü arasındaki uyuşmazlıkta öncelikle sözleşmede 180.000 Euro tutarında bir teklif alındığında futbolcunun serbest kalacağına ilişkin bir kaydın yer aldığını tespit etmiştir. DRC yeni kulübün bu tutarı ödemeyi kabul ettiğini tespit ettikten sonra davacı kulübün futbolcuyu serbest bırakmak zorunda olduğunu, kararlaştırılan bedelin dönme tazminatı niteliğinde olduğunu bu nedenle futbolcu ve yeni kulübüne sportif ceza verilemeyeceğini kabul etmiştir. Bahse konu karar göstermektedir ki; DRC buy-out clause'un geçerliliğini kabul etmekte ve buna göre feshin sonuçlarına ilişkin hüküm kurmaktadır.³³³

iii. Sözleşmenin Haksız Feshi Halinde Tazminat Hesaplamasının Emsal Kararlar Işığında Değerlendirilmesi

Sözleşmenin futbolcu tarafından haksız olarak feshedildiği hallerde ödenecek tazminat hesaplamalarına ilişkin içtihatlar özellikle CAS kararları çerçevesinde şekillenmiştir. CAS kararlarında iki farklı hesaplama yaklaşımı göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki bakiye değer yaklaşımı ikincisi ise müspet değer yaklaşımıdır. Bakiye değer yaklaşımı CAS içtihatlarında oldukça sınırlı uygulama alanı bulurken müspet

³³¹ Mark Giancaspro, "Buy-out clauses in professional football player contracts: questions of legality and integrity", *International Sports Law Journal*, Published Online, 2016, s.25.

³³² 15 Şubat 2008 tarihli 28533 referans numaralı karar, ilgili karar için bkz. <http://resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/drclabour/28533.pdf>, (07.05.2018).

³³³ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.269.

değer yaklaşımı daha fazla uygulanmaktadır. Tazminat miktarının tespitinde bakiye değer yaklaşımının esas alındığı en önemli karar Webster kararıdır. Müspet değer yaklaşımı ise Matuzalem kararı, El Hadary kararı ve De Santics kararı gibi bir çok kararda önemli bir uygulama alanı bulmuştur. Aşağıda bu kararlar ışığında iki yaklaşım sırasıyla incelenecektir.³³⁴

CAS uygulaması kapsamında tazminat hesaplamasına ilişkin olarak değinilecek ilk yaklaşım olan bakiye değer yaklaşımı oldukça basit bir hesaplama yöntemidir. Bu yaklaşıma göre oyuncunun sözleşmeyi feshettiği tarihten sözleşmenin olağan sona erme tarihine kadarki süre için belirlenmiş ücretler kulübe tazminat olarak ödenecektir. Webster kararına konu uyuşmazlıkta Andrew Webster isimli oyuncunun Hearts kulübü ile olan sözleşmesini haksız olarak feshettiği CAS tarafından tespit edilmiştir. CAS bu haksız fesih tespitine istinaden yaptığı tazminat hesaplamasında bakiye değer yaklaşımını kullanmış ve tazminata hükmetmiştir. CAS bu hesaplama ile ilişkin olarak; hem oyuncunun ücretine hem de sözleşme süresine göre ayarlama imkanı verdiği için hükmedilen tazminat miktarının adil ve hakkaniyete uygun olduğunu ifade etmiştir.³³⁵

CAS uygulamasında daha sık karşılaşılan ikinci tazminat hesaplama yaklaşımı ise müspet değer yaklaşımıdır. Müspet değer yaklaşımı bakiye değer yaklaşımına göre daha kapsamlı bir hesaplamayı gerektirmektedir. Bu yaklaşımda CAS sözleşmenin hiç ihlal edilmemiş olması halinde zarar gören tarafın maddi durumu nasıl olacaktı ise yine öyle olmasını hedeflemiştir. Bu yaklaşım ile güdülen amaca ulaşabilme noktasında CAS, FIFA FSTT m.17/1'i yeterli görmemiş, ancak yine aynı maddenin kendisine tanıdığı geniş takdir yetkisini kullanarak mahrum kalınan kar, hizmet değeri ve ikame değer gibi unsurlar üzerinden tazminat hesaplaması yapmıştır. Müspet değer yaklaşımı CAS kararlarında uygulama alanı bulurken her olayda aynı unsurlar üzerinden hesaplama yapılmamış, somut olaya göre değişiklik gösteren unsurlar kullanılmıştır.³³⁶

CAS'ın müspet değer yaklaşımında yaptığı tazminat hesabı şu şekilde formüle edilebilecektir; [Oyuncunun hizmet değeri + sporun kendine özgü niteliğinden doğan tazminat – sözleşmenin ihlali sebebiyle kulübün sağladığı tasarruf]. Bu noktada bahse

³³⁴ Yılmaz, a.g.e., ss.132-154.

³³⁵ a.g.e., s.137.

³³⁶ a.g.e., s.139.

konu kavramları açıklamak söz konusu tazminat hesap yaklaşımının anlaşılabilmesi açısından daha isabetli olacaktır.³³⁷

Oyuncunun hizmet değeri sözleşmenin kalan süresi boyunca oyuncunu sağlayacağı mesleki katkıyı ifade etmektedir. Kulüp oyuncunun haksız feshi nedeni ile bu değerden mahrum kaldığı için oyuncunun ödemekle yükümlü olduğu tazminat büyük ölçüde bu değer üzerine inşa edilmiştir. Oyuncunun hizmet değerinin hesaplandığı ilk karar Matuzalem kararıdır. Bu noktada CAS hesaplamayı yaparken [(Oyuncunun yeni sözleşmedeki ücreti + Oyuncunun piyasa değeri) x (Oyuncunun eski sözleşmesinde kalan yıl sayısı)] formülünü kullanmıştır. Bu formüle konu değerlerden oyuncunun yeni sözleşmedeki ücreti ve oyuncunun eski sözleşmesinde kalan yıl sayısı izahtan varestedir kavramlardır. Ancak bu noktada “Oyuncunun Piyasa Değeri” kavramına değinmekte fayda vardır. Oyuncunun piyasa değeri aslında oyuncuya futbol piyasasında ödenebilecek bonservis bedelinin hesaplanmaya çalışılmasından ibarettir. Bu nedenle CAS oyuncunun piyasa değerini tespit etme aşamasında;

- i. Oyuncunun transferi için üçüncü bir kulübün eski kulübe yaptığı bonservis ücret teklifini,
- ii. Oyuncunun yeni kulübü ile yaptığı sözleşmede öngörülen imza parasını (sign on-fee) ve/veya oyuncunun transferi için başka bir kulüp tarafından yeni kulübe yapılan bonservis ücreti teklifini esas almaktadır.³³⁸

CAS yukarıda esaslarına değindiğimiz müspet değer yaklaşımını esas alarak ilk olarak Matuzalem davasında³³⁹ karar vermiştir. Bahse konu uyuşmazlıkta futbolcu Matuzalem, Shaktar Donetsk kulübü ile olan sözleşmesini haksız olarak feshetmiş, ardından önce Real Zaragoza kulübü ile bir sözleşme imzalamış sonrasında ise Lazio kulübü ile geçici transfer sözleşmesi imzalamıştır. CAS bu davada oyuncunun hizmet değerini hesaplarırken oyuncunun yeni imzaladığı sözleşmelerdeki ücreti ve oyuncunun kiralık sözleşmesindeki satın alma opsiyonunu dikkate almıştır. CAS, bu kapsamda oyuncunun hizmet değerini Real Zaragoza kulübü açısından 14.224.534 Euro ve Lazio

³³⁷ a.g.e., s.145.

³³⁸ a.g.e., s.160.

³³⁹ CAS 2008/A/1519 – FC Shakhtar Donetsk (Ukraine) v/ Mr. Matuzalem Francelino da Silva (Brazil) & Real Zaragoza SAD (Spain) & FIFA ve CAS 2008/A/1520 – Mr. Matuzalem Francelino da Silva (Brazil) & Real Zaragoza SAD (Spain) v/ FC Shakhtar Donetsk (Ukraine) & FIFA kararı, ilgili karar için bkz. <http://arbitration.kiev.ua/uploads/kucher/1519;%201520.pdf> , (20.10.2018).

kulübü açısından 13.093.334 Euro olarak tespit etmiştir. Bununla birlikte hakem heyeti Shaktar Donetsk kulübünün oyuncuya ücret ödeme yükümlülüğünden kurtulmuş olmasına dikkat çekmiş, kulübün bu doğrultuda 2.400.000 Euro tasarruf ettiğini belirtmiş ve bu tasarrufun oyuncunun hizmet değerinden çıkarılması gerektiğine işaret etmiştir. Bu işlem sonunda oyuncunun hizmet değerini Lazio kulübü açısından 11.824.534 Euro, Real Zaragoza kulübü bakımından ise 10.693.334 Euro olarak tespit etmiştir. CAS, bu iki değerini ortalamasını alarak oyuncunun hizmet değerini 11.258.934 Euro olarak tespit etmiştir. Oyuncunun hizmet değerini bu çerçevede değerlendiren CAS, ayrıca sporun kendine özgü niteliği kriteri çerçevesinde 600.000 Euro tazminat ödenmesi gerektiği tespitinde bulunmuştur. Bu hesaplamanın sonucunda ise Matuzalem'in Shaktar kulübüne ödemekle yükümlü olduğu miktar 11.858.934 Euro olarak tespit edilmiştir.³⁴⁰

Müspet değer yaklaşımının benimsendiği bir diğer karar ise El-Hadary kararıdır³⁴¹. CAS tarafından El-Hadary isimli futbolcunun Al Ahly kulübü ile olan sözleşmesini haksız olarak feshettiğinin tespiti yapılmış, bu nedenle El-Hadary'nin Al-Ahly kulübüne tazminat ödemesine karar verilmiştir. Yapılan tazminat hesabında Matuzalem kararında kullanılan müspet değer yaklaşımına ilişkin formül kullanılmıştır. Ancak CAS bu davada oyuncunun hizmet değerini tespit ederken Matuzalem kararından farklı olarak bir kira sözleşmesindeki satın alma bedeli yerine, ödenecek muhtemel bonservis bedelini esas almıştır. Bu bonservis bedeli El-Hadary sözleşmesini feshetmeden önce FC Sion kulübü ile Al Ahly kulübü arasında transfere ilişkin yapılan pazarlık neticesinde ödenecek muhtemel bedel üzerinden tespit edilmiştir. Buna göre; Al Ahly görüşmelerde 800.000 USD bonservis talep ederken FC Sion 400.000 USD teklif etmiştir. CAS tanık beyanları doğrultusunda FC Sion tarafından yapılan 400.000 USD'lik teklifin stratejik olduğunu, kulübün bu teklifi 600.000 USD'ye kadar yükseltecek olduğunu tespit etmiştir. Bu doğrultuda CAS oyuncu için mahrum kalınan bonservis bedelini 600.000 USD olduğunu ifade etmiştir. Futbolcunun yeni kulübündeki ücretinin 488.500 USD olduğunu tespit eden CAS oyuncunun hizmet değerinin

³⁴⁰ Yılmaz, a.g.e., ss.140,160.

³⁴¹ CAS 2009/A/1880 FC Sion v. Fédération Internationale de Football Association (FIFA) & Al-Ahly Sporting Club & CAS 2009/A/1881 E. v. Fédération Internationale de Football Association (FIFA) & Al-Ahly Sporting Club kararı, ilgili karar için bkz. <http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/1880.%201881.pdf>, (20.10.2018).

1.088.500 USD olduğuna karar vermiştir. Somut olayın şartları gereği, sporun kendine özgü niteliği çerçevesinde tazminat miktarında artışa gitmenin gerekli olmadığına kanaat getiren CAS, son olarak tespit ettiği hizmet değerinden Al Ahly kulübünün oyuncunun sözleşmeyi feshetmesi nedeniyle ödemekten kurtulduğu ücretleri hizmet değerinden indirerek tazminatı belirlemiştir. Bu doğrultuda El-Hadary, Al Ahly kulübüne 796.500 USD tazminat ödemeye mahkum edilmiştir.³⁴²

Müspet değer yaklaşımının uygulandığı bir diğer karar ise De Sanctis kararıdır³⁴³. Karara konu uyuşmazlıkta kaleci Morgan De Sanctis Udinese kulübü ile olan sözleşmesini haksız olarak feshetmiş, bu feshin ardından ise Sevilla kulübü ile 4 yıllık yeni sözleşme imzalamıştır. Bu kararda diğer kararlardan farklı olarak hizmet değeri üzerinden değil ikame değer üzerinden tazminat hesaplaması yapılmıştır. Bahse konu uyuşmazlıkta CAS, Udinese kulübünün dava süresince oyuncunun hizmet değerinin tazminat hesabına dahil edilmesi yönünde bir talepte bulunmadığını, ayrıca üçüncü kulüplerden de bu oyuncuya gelen herhangi bir teklif olduğuna ilişkin somut delil sunmadığını ifade etmiştir. Bu itibarla hizmet değerinin eldeki delillerle tespit edilmesinin oldukça güç olduğunu belirten CAS, talep ve delil eksikliğinden dolayı Matuzalem davasında olduğu gibi hizmet değerini temel alan bir tazminat hesabı yapamayacağını ifade etmiştir. Bu çerçevede tazminat hesabında, oyuncunun hizmet değeri yerine ikame değerini dikkate almak zorunda kalan CAS, bu yöntemle Matuzalem davasındaki içtihattan ayrılmamış olduğunu, zira her somut olayın kendi şartları içerisinde değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. CAS ikame değerini tespit ederken Udinese kulübünün beyanlarından ve sunduğu delillerden hareketle aşağıda belirtilen unsurları bu değere dahil etmiştir;

- a. Udinese kulübü De Sanctis'in haksız feshi ile birlikte onun yerine doldurmak için kaleci Samir Handanovic'den 1.200.000 Euro bonservis bedeli kazanma şansını kaçırmıştır. Bu bedel ikame değer hesabına dahil edilmiştir.

³⁴² Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.331.

³⁴³ CAS 2010/A/2145 Sevilla FC SAD v. Udinese Calcio S.p.A. and CAS 2010/A/2146 Morgan De Sanctis v. Udinese Calcio S.p.A. and CAS 2010/A/2147 Udinese Calcio S.p.A. v. Morgan De Sanctis & Sevilla FC SAD, kararı, ilgili karar için bkz. <http://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/2145.%202146.%202147.pdf> , (20.10.2018).

- b. Udinese kulübü, De Sanctis'in haksız feshi ile birlikte onun yerini doldurmak için Handanovic'i satın almaya yönelik karşı opsiyon hakkını kullanmış ve bu bağlamda 250.000 Euro Rimini kulübüne ödemiştir. Bu bedel ikame değer hesabına dahil edilmiştir.
- c. Udinese kulübü, De Sanctis'in yerini doldurmak için Samir Handanovic'e üç yıllık sözleşme kapsamında 1.179.000 Euro ödemeyi taahhüt etmiştir. Bu bedel ikame değer kapsamına dahil edilmiştir.
- d. Udinese kulübü , De Sanctis'in yerini doldurmak için Samir Handanovic dışında Antonio Chimenti ile de sözleşme imzalamış ve 1.881.000 Euro ödemeyi taahhüt etmiştir. Bu bedel de ikame değer kapsamına dahil edilmiştir.

CAS, yukarıda belirtilen bedelleri ikame değer kapsamına dahil ederken Udinese kulübünün zararı azaltma yükümlülüğü kapsamında hızlı hareket etmesinin önemli olduğuna değinmiştir. CAS ayrıca, normal şartlar altında bir kalecinin iki kaleci ile ikame edilmeyeceğini ancak somut olayın gerçekleri doğrultusunda bu iki kalecinin de ikame değer hesaplaması kapsamında kabul edildiğini belirtmiştir. Bunun sebebi ise; Samir Handanovic'in genç ve tecrübesiz olmasıdır. Udinese kulübü bu eksikliği gidermek için Handanovic'i almakla yetinmemiş, tecrübeli kaleci Antonio Chimenti'yi de kadrosuna dahil etmiştir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda De Sanctis'in ikame değerinin 4.510.000 Euro'ya tekabül ettiğini tespit eden CAS, bu bedelden Udinese kulübünün De Sanctis'e ödemekten kurtulduğu 2.950.734 Euro'yu çıkarmıştır. Son olarak sporun kendine özgü niteliği kapsamında 690.789 Euro tazminat tespit eden CAS, bu bedeli de tazminata dahil etmiş, ve netice olarak De Sanctis'in Udinese'ye 2.250.055 Euro tazminat ödemesi yönünde hüküm kurmuştur.³⁴⁴

Yukarıda yapılan açıklamalardan anlaşılacağı üzere kulüplerin tazminat talep hakkı doğrultusunda tazminat hesabı yapılırken temel olarak 2 farklı yaklaşım uygulanmaktadır. Bunlar bakiye değer yaklaşımı ve müspet değer yaklaşımıdır. Her ne kadar temelde iki farklı uygulamadan bahsedilse de kulüplerin tazminat talebi halinde tazminat hesabı somut olayın içerdiği verilere göre yapılmaktadır.

³⁴⁴ Yılmaz, a.g.e. ss.152-175.

2.3. FESİH HALİNDE FUTBOLCUNUN ÖDEYECEĞİ TAZMİNATTAN YENİ KULÜBÜN SORUMLULUĞU

Üst başlıklarda bahsettiğimiz üzere profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi halinde futbolcunun tazminat ödeme yükümlülüğü doğması ihtimali mevcuttur. Bu halde futbolcu tazminattan bizzat sorumlu olacağı gibi gerek PFSTT m.29/3’de ve 30/5’de yer alan düzenleme gerekse de FIFA FSTT m.17/2’de yer alan düzenleme gereği futbolcunun yeni sözleşme imzaladığı kulüp de bu tazminattan müştereken ve müteselsilen sorumludur. Kanaatimizce söz konusu hükümler futbolcu ile kulüpler arasındaki sözleşmelerin daha güçlü kılınması ve üçüncü taraf kulüplerin etkisiyle sona erdirilmemesi için düzenlenmiştir. Öyle ki; üçüncü taraf kulüplerin olası bir tazminat yükümlülüğü halinde bu tazminattan sorumlu tutulacağını bilmesi kulüp açısından caydırıcı bir nitelik taşıyacaktır.

PFSTT’de bahse konu müteselsil sorumluluk hükmü m.30/5’de düzenlenmiştir. Bahse konu düzenlemede futbolcuyu feshe yönelten veya sözleşmenin feshine neden olan kulüplere tazminat ödeme yükümlülüğü öngörülmüştür. Ayrıca aynı hükümde; “...önceki sözleşmesini haklı bir sebep olmaksızın sona erdiren profesyonel futbolcu ile sözleşme imzalayan kulübün aksi ispat edilmedikçe futbolcuyu sözleşmesini feshe yönelttiği varsayılır.” ifadesine yer verilmiştir. Bahse konu düzenlemelerden yola çıkıldığında futbolcu sözleşmesinin fesih ile sona ermesi halinde yeni kulübün futbolcunun ödeyeceği tazminattan sorumlu tutulması mümkündür. Bu sorumluluk bir karine olarak talimat hükmünde düzenlenmiştir. Buna göre; yeni kulüp aksini ispat etmedikçe futbolcuyu feshe yöneltmiş veya sözleşmenin feshine neden olmuş kabul edilir. Nitekim bu karine PFSTT m.29’a da yansıtılmış ve fesih nedeni ile sözleşmesi sona eren futbolcu ile yeni sözleşme imzalayan kulüpler bakımından feshin hukuki ve sportif cezai sonuçlarından müteselsilen sorumlu olduğunu kabul ettiğini belirten taahhünameyi imzalaması ile transferin gerçekleştirilebileceği düzenlenmiştir.

PFSTT’de yer alan bahse konu müteselsil ve müşterek sorumluluk hali TFF kararlarına da yansımıştır. Nitekim UÇK bir kararında³⁴⁵ futbolcunun sözleşmesini haksız olarak feshettiğini tespit ettikten sonra yapılan bu fesihden doğan tazminattan,

³⁴⁵ UÇK, 29.03.2017, E. 2017/19, K. 2017/106, kaynak: kişisel arşiv.

PFSTT m.30 gereği futbolcunun yeni kulübünün de müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğuna karar vermiştir.

Futbolcunun ödeyeceği tazminattan yeni kulübünün de sorumlu olması hususu FIFA FSTT m.17/2'de düzenlenmiştir. Buna göre; profesyonel futbolcu tazminat ödemeye mahkum edildiğinde kendisi ile birlikte yeni kulübü de müştereken ve müteselsilen bu tazminatın ödenmesinden sorumlu tutulacaktır. Bu noktada yeni kulüp kavramına parantez açmak gerekirse yeni kulüp kavramı açısından esas alınan kıstas futbolcunun sözleşmeyi haksız olarak feshettikten sonra ilk defa sözleşme imzalayıp tescil edildiği kulüptür³⁴⁶. FIFA FSTT'nin yeni kulübün sorumluluğuna ilişkin bahse konu düzenlemesi DRC ve CAS kararlarında da düzenli olarak uygulanmaktadır. Örneğin; CAS Matuzalem kararında, futbolcu Matuzalem'in ödeyeceği tazminatı tespit ettikten sonra bu tazminattan Real Zaragoza kulübünün de müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu yönünde hüküm kurmuştur. DRC de güncel bir kararında³⁴⁷ futbolcunun yeni kulübünü tazminattan müştereken ve müteselsilen sorumlu tutmuştur. Benzer şekilde kulüplerin müştereken ve müteselsilen sorumlu tutulduğu çok sayıda DRC ve CAS kararına rastlanabilecektir.

3. SPORTİF CEZALAR

Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesi tazminat yükümlülüğünün yanı sıra sportif sonuçlar da doğurabilmektedir. Sportif cezalar sözleşmenin feshinde haklı bir sebebe dayanmayan tarafa verilebilecek cezalardır. Bilindiği üzere futbolun ekonomik boyutu günümüzde devasa boyutlara ulaşmış durumdadır. Futbolcu ile kulüp arasındaki sözleşmelerin feshedilmesine karşı tek yaptırımın tazminat olması varsayımında sözleşmelerin devamlılığı ciddi anlamda sıkıntılı olacaktır. Bu nedenle bu başlık altında bahsedilecek sportif cezalar sözleşmelerin devamlılığı açısından son derece büyük bir önem arz etmektedir. Sportif cezalar hem PFSTT'de hem de FIFA FSTT'de düzenlenmiştir. Bu iki düzenleme birbirleri ile paralel düzenlemelerdir.

³⁴⁶ Baştürk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, s.274.

³⁴⁷ 21 Eylül 2017 tarihli ve 09171101 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/93/85/12/09171101-e.pdf, (09.05.2018).

Sportif cezaların belirlenmesinde bahsedilmesi gereken ilk husus koruma dönemidir. Koruma dönemi, PFSTT m.2’de tanımlar başlığı altında; “*Profesyonel futbolcunun 28 yaşından önce imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden üç yıllık veya üç sezonluk dönemi (önce gelen esas alınmak şartıyla) ya da profesyonel futbolcunun 28 yaşından sonra imzaladığı sözleşmelerin yürürlüğe girmesini takip eden iki yıllık veya iki sezonluk dönemi (önce gelen esas alınmak şartıyla).*” şeklinde tanımlanmıştır. Ayrıca PFSTT m.30/4 gereği; koruma dönemleri, sözleşme yenilendiğinde veya önceki sözleşmenin uzatılması hallerinde yeniden başlayacaktır. Koruma dönemi, sportif cezaların uygulanabilmesi açısından esas alınan ilk kriterdir. Bir diğer ifade ile koruma dönemi dışındaki bir fesih halinde her ne kadar tazminat yükümlülüğü doğabilecek olsa da sportif cezalar uygulanmayacaktır. PFSTT m.30/3 gereği ise koruma döneminden sonra sözleşmenin herhangi bir haklı sebep veya sportif haklı sebep olmaksızın feshi sportif cezalara sebebiyet vermez. Bununla birlikte koruma dönemi dışında, futbolcunun sözleşmesini tescil edildiği kulübün ilgili sezondaki son resmi maçından itibaren 15 gün içinde feshetmemesi halinde futbolcuya disiplin cezaları uygulanabilir.

Sportif cezaların hangi hallerde uygulanacağı PFSTT m.30/1’de ve m.30/5’de düzenlenmiştir. PFSTT 30/1 e göre; “*Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin koruma dönemleri içerisinde futbolcu tarafından haklı bir sebebe dayanmadan ya da kulüp tarafından 27/1. Maddesinin “a”, “b” ve “d” bentlerinde sayılan haller dışında haklı bir sebeple feshedilmesi halinde, tazminat ödeme yükümlülüğünün yanı sıra aşağıda belirlenen sportif cezalar uygulanır.*” Söz konusu düzenlemeden anlaşılacağı üzere futbolcunun haksız feshi halinde her ihtimalde sportif cezalar uygulanabilecektir. Kulüp tarafından yapılan haklı fesihlerde ise PFSTT’nin 27/1 maddesinin aşağıda yer verilen “a”, “b” ve “d” bentleri istisna tutulmuştur.

“**a)** *Futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması,*”

“**b)** *Futbolcunun en az altı ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması,*”

“d) Futbolcunun, Futbol Menajerleri ile Çalışma Talimatı’na aykırı davranışları nedeniyle kesinleşmiş en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olması.”

Kulüpler bakımından hangi hallerde sportif ceza uygulanacağı ise PFSTT m.30/5’de belirlenmiştir. Buna göre; koruma dönemi içerisinde futbolcuyu fesheden veya sözleşmenin feshine neden olan kulüplere sportif ceza uygulanacaktır. Ayrıca aynı hüküm gereği, önceki sözleşmesini haklı bir sebep olmaksızın sona erdiren profesyonel futbolcu ile sözleşme imzalayan kulübün aksi ispat edilmedikçe futbolcuyu sözleşmesini fesheden yönelttiği varsayılacaktır. Dolayısıyla bu noktada aksi ispat edilebilir bir karineden bahsetmek mümkündür.

Uygulanacak sportif ceza futbolcu ve futbolcuyu fesheden kulüp bakımından ayrı ayrı düzenlenmiştir. PFSTT m.30/2’ye göre; futbolcuya uygulanacak sportif ceza en az dört ay süreyle verilecek resmi müsabakalardan men cezasıdır. Ağırlaştırıcı sebeplerin varlığı halinde ise söz konusu men cezasının süresi altı aya kadar çıkarılabilecektir. Bu sportif cezalar futbolcuya ve ilgili kulüplere tebliğ edilir ve tescilli olduğu kulübün; devre arasından sonraki ilk resmi müsabakasından, sezonun ikinci devresinde veya sezon bittikten sonra sportif cezanın verilmiş olması halinde ise takip eden yeni sezonun ilk resmi müsabakasından itibaren infaza başlanacaktır. Kulüpler açısından düzenleme ise PFSTT m.30/5’de yer almaktadır. Buna göre; koruma dönemi içerisinde futbolcuyu fesheden veya sözleşmenin feshine neden olan kulüplere en az bir, en fazla iki transfer ve tescil dönemine kadar transfer yasağı verilecektir.

PFSTT m.30/7 düzenlemesi gereği; sportif cezalar ancak talep üzerine uygulanabilecektir. Yapılacak bu talep TFF UÇK’ya yapılacak ve UÇK talep üzerine hüküm kuracaktır. Nitekim UÇK bir kararında³⁴⁸ sözleşmesini haksız olarak fesheden futbolcu hakkında sportif ceza uygulanması yönünde hüküm kurarken, futbolcunun yeni kulübü bakımından sportif ceza talebinde bulunulmadığından yeni kulüp açısından bir ceza verilemeyeceğini ifade etmiştir. Bu noktada ifade etmek gerekir ki; sportif cezaların uygulanması birbirinden ve tazminat yükümlülüğünden bağımsızdır. Bir diğer ifade ile kulüp tazminat talep etmese dahi, sportif ceza talebinde bulunma hakkına veya futbolcu hakkında sportif ceza talebinde bulunsa dahi, yeni kulüp hakkında sportif ceza

³⁴⁸ UÇK, 29.03.2017, E. 2017/19, K. 2017/106, kaynak: kişisel arşiv.

talebinde bulunmama hakkına sahiptir. Ayrıca aynı hüküm uyarınca sportif ceza talebi hak düşürücü süreye bağlanmıştır. Buna göre; TFF'nin fesih bildirimine ilişkin ihbarnameyi aldıktan sonra fesih kayıtlarına işlemesi ve taraflara bildirmesini takip eden transfer ve tescil döneminin sonuna kadar sportif ceza talebi için UÇK'ya müracaat edilmesi şarttır ve bu süre hak düşürücü süre niteliğindedir.

FIFA FSTT m.17/4'de sportif cezalara ilişkin olarak yer alan düzenlemeler de PFSTT ile paraleldir. Nitekim DRC bu hüküm doğrultusunda sportif cezaların uygulanması yönünde birçok karar almıştır. Örneğin; DRC bir kararında³⁴⁹, futbolcunun haksız feshi nedeni ile futbolcuya 4 ay müsabakalardan men cezası vermiş ayrıca futbolcunun yeni kulübüne de 2 dönem ulusal ve uluslararası transfer yasağı cezası vermiştir. Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki; FIFA FSTT'de PFSTT'den farklı olarak kulüpler bakımından öngörülen sportif ceza iki transfer ve tescil dönemi olarak belirlenmiştir. Yukarıda bahsettiğimiz üzere PFSTT'de ise bu süre en az bir en fazla iki transfer ve tescil dönemi olarak belirlenmiştir.

SONUÇ

Bu çalışmada varılan sonuçlar şöyle özetlenebilir:

- i.** Profesyonel futbolcu sözleşmesi futbol faaliyetini, bu faaliyet için gerçekleştirdiği masraflardan daha yüksek bir ücret karşılığında icra edecek gerçek kişi ile profesyonel statüde takım kurabilen ve futbolcu istihdam edebilen dernek veya şirket arasında kurulan sözleşmedir.
- ii.** Profesyonel futbolcu sözleşmesinin unsurları futbol faaliyetine katılma, bağımlılık, süreklilik, ücret olarak sıralanabilir.
- iii.** Sözleşmenin hukuki niteliği bakımından FIFA organları ve CAS içtihatları incelendiğinde profesyonel futbolcu sözleşmesinin hizmet (iş) sözleşmesi olarak nitelendiği görülür. Avrupa Ülke Hukuklarında da genelde profesyonel futbolcuların iş sözleşmesiyle çalıştığının kabul edildiğini söylemek yanlış olmaz. Türk Hukuk Öğretisindeki baskın görüş de profesyonel futbolcu sözleşmesinin iş sözleşmesi olduğu yönündedir. Nitekim Yargıtay da profesyonel futbolcu sözleşmesini iş sözleşmesi

³⁴⁹ 4 Ekim 2013 tarihli ve 10131238 referans numaralı karar, resources.fifa.com/mm/document/affederation/administration/02/42/46/53/10131238_english.pdf, (20.10.2018).

olarak nitelendirmektedir. İş sözleşmesinin tüm unsur ve ayırt edici özellikleri profesyonel futbolcu sözleşmesinde mevcuttur.

iv. Sporcular hakkındaki işler ve iş ilişkileri kapsam dışında bırakıldığından 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri profesyonel futbolcular hakkında uygulanmaz (İşK m.4/I,g). Profesyonel futbolcular hakkında İş Kanunu hükümlerinin uygulanmayacak olması futbolcu ile kulüp arasındaki ilişkinin niteliğini iş ilişkisi olmaktan çıkarmaz.

v. İş Kanunu kapsamı dışında bırakılan profesyonel futbolcuların iş ilişkilerine öncelikle Türk Borçlar Kanunu'nun hizmet sözleşmesine ilişkin hükümleri; burada düzenlenmeyen konularda Türk Medeni Kanunu (TMK) ve Türk Borçlar Kanunu'nun genel nitelikli hükümleri, uygun düştüğü ölçüde uygulanır.

vi. TFF Statüsü ve talimatları normlar hiyerarşisinde Kanunların altında yer alan düzenleyici işlemlerdir. Bu düzenlemelerin profesyonel futbolcu sözleşmesine uygulanabilir olduğundan bahsedebilmek için hizmet sözleşmesine ilişkin hükümleri başta olmak üzere TBK ve diğer Kanunlara uygun olmaları gerekir.

vii. Öğretide, TBK m. 27'de açıkça "kanunun" emredici hükümlerine aykırı olan sözleşmelerin kesin olarak hükümsüz olacağı hükme bağlandığından, normlar hiyerarşisinde kanunun altında yer alan herhangi bir yazılı hukuk kuralına aykırılığın, emredici kurallara aykırılık olarak nitelendirilmesinin mümkün olmadığı; bu nedenle profesyonel futbolcu sözleşmesinin herhangi bir maddesinin TFF statü ve talimatlarına aykırı olmasının emredici kurallara aykırılık nedeniyle geçersizlik sonucunu doğurmayacağı ileri sürülmektedir. Bu görüş uyarınca TFF statü ve talimatları, profesyonel futbolcu sözleşmesinde hüküm bulunmayan hâllerde işin özelliğini gösteren düzenleme (TBK m.2/II) niteliğiyle uygulama alanı bulacaktır.

viii. TBK'da hizmet sözleşmesinin kanunda aksine bir hüküm olmadıkça özel bir şekle bağlı olmadığı ifade edilmiştir. TFF Talimatları ise her ne kadar kanunun verdiği yetki doğrultusunda hazırlanmış olsa dahi kanun niteliğinde değerlendirilemez. Bu nedenle profesyonel futbolcu sözleşmeleri bakımından yazılı olma şartının geçerlilik koşulu olmadığını söylemek isabetli olacaktır. Yazılı olma şartının geçerlilik koşulu olarak kabul edilmediği kabulünde tek tip sözleşme yapılmasının geçerlilik koşulu olup olmadığı yönündeki tartışma da anlamını yitirecektir. Sözleşmenin tescil edilmesi ise geçerlilik veya ispat şartı olmayıp, futbolcunun resmi müsabakalara katılabilmesi için

getirilmiş düzenleyici bir işlemdir. Tescilin yapılmaması halinde sözleşme geçerlidir ancak futbolcu resmi müsabakalara katılamaz.

ix. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin süresi en fazla 5 yıl olarak kararlaştırılabilir. Bu süre 18 yaşından küçük futbolcular için en fazla 3 yıldır. Sözleşmenin sona erme tarihinin her halükarda 31 Mayıs olarak belirlenmesi zorunludur. Sözleşmenin süresi bakımından opsiyon hakkı bulunan sözleşmeler yapılması da mümkündür. Ancak opsiyon hakkının geçerliliği ayrıca incelenmelidir.

x. Profesyonel futbolcu sözleşmesi sözleşmenin taraflarına bir takım haklar ve borçlar yükler. Profesyonel futbolcu sözleşmesi kapsamında taraflara yüklenen hak ve borçların iş sözleşmesinde yer alan hak ve borçlar ile özdeş olduğunu söylemek mümkündür. Ancak profesyonel futbolcu sözleşmesinde yer alan hak ve borçlar futbolun kendi özellikleri çerçevesinde farklı bir görünüme sahip olabilir. Futbolcunun borca aykırı davranması halinde kulübün sözleşmenin feshi yaptırımından önce disiplin cezası verme hakkı da mevcuttur.

xi. Futbolcuların da diğer işçiler gibi sosyal güvenlik haklarına ve sendikal haklara sahiptir.

xii. 12/10/2017 tarihli 7036 sayılı yeni İş Mahkemeleri Kanunu uyarınca İş Mahkemeleri Türk Borçlar Kanunu'nda düzenlenen hizmet sözleşmelerine tabi işçiler ile işveren veya işveren vekilleri arasında iş ilişkisi nedeniyle sözleşmeden veya kanundan doğan her türlü hukuk uyuşmazlıklarına bakmakla görevli hale gelmiştir (7036 sK.m.5/1,a). Dolayısıyla Profesyonel futbolcu sözleşmeleriyle kurulan iş ilişkileri bakımından da görevli mahkeme, iş mahkemesidir.

xiii. TFF Uyuşmazlık Çözüm Kurulu ise AYM iptal kararı ve sonrasında yürürlüğe giren düzenlemeler uyarınca kulüpler ile futbolcular arasındaki futbolla ilgili her türlü sözleşmeden doğan uyuşmazlıkların çözümü için ihtiyari bir hakem heyeti halini almıştır. Taraflar profesyonel futbolcunun iş ilişkisinden doğan uyuşmazlıklar bakımından isterse UÇK'yı çözüm merci olarak kabul edecek, ancak böyle bir kabul olmaması durumunda, uyuşmazlık görevli mahkeme olan iş mahkemelerinde çözülecektir.

xiv. Uluslararası nitelikli (yabancı unsurlu) istihdamla ilgili uyuşmazlıklar bakımından ise tarafların bir hukuk mahkemesi (iş mahkemesi) huzurunda çözüm arama hakkı saklı olmak kaydıyla FIFA'nın ilgili kurulları yetkilidir. Taraflar istihdamla

bağlantılı olan uyuşmazlıkların ulusal düzeyde oluşturulan bağımsız bir tahkim kurulunca karara bağlanmasını da tercih edebilirler. Bu kurul UÇK olabilir.

xv. Uluslararası nitelikli (yabancı unsurlu) istihdamla ilgili uyuşmazlıklarda tarafların FIFA düzenlemelerinde saklı tutulan hakkı kullanarak Türk İş Mahkemelerinde çözüm araması mümkündür. Bu durumda tarafların hukuk seçimi yapmış olmaları durumunda mutad işyeri hukukunun bir diğer ifade ile Türk Hukuku'nun emredici hükümleri uyarınca futbolcunun sahip olacağı asgari koruma saklı kalmak kaydıyla seçilen hukuk uygulanacaktır. Tarafların hukuk seçimi yapmamış olmaları halinde ise futbolcunun işini mutad olarak yaptığı işyeri hukuku olan Türk Hukuku uygulanacaktır.

xvi. Uluslararası nitelikli bir uyuşmazlığın çözümü için UÇK'nın ihtiyari tahkim kurulu olarak seçilmesi halinde taraflar hukuk seçimi yapmamış iseler uygulanacak hukukun Türk Hukuku olması gerekir. Tarafların uygulanacak hukuku seçerek UÇK'ya başvuru yapması ihtimalinde ise uygulanacak hukukun nasıl belirleneceği tartışmaya açıktır. Kanımızca, MTK esas alınarak kulüp ve futbolcu tarafından seçilen hukukun uygulanması isabetli olacaktır.

xvii. Uluslararası niteliği haiz uyuşmazlıkların FIFA nezdinde çözüme bağlanması ihtimalinde ise ulusal düzeydeki ilgili bütün düzenlemeler dikkate alınacak olmakla birlikte uygulanacak hukuk konusundaki temel kaynak FIFA düzenlemeleridir. DRC kararlarında FIFA düzenlemelerinin taraflarca seçilen ulusal düzenlemelere üstün olduğu kabul edilmektedir.

xviii. Profesyonel futbolcu sözleşmesi ve dolayısı ile iş ilişkisi fesih dışında sözleşme süresinin sona ermesi, ölüm, kulübün tüzel kişiliğinin sona ermesi, imkansızlık, bozucu koşulun gerçekleşmesi gibi şekillerde sona erebilir.

xix. Sözleşmenin tarafların sözleşmeyi sona erdirmek için ikale sözleşmesi yapması da mümkündür.

xx. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesi bakımından en ciddi sonuçları ortaya çıkaran sona erme şekli sözleşmenin fesih ile sona erdirilmesidir. Bu noktada kulübün ve futbolcunun fesih hakkının doğacağı durumlar mevcuttur. Bu haller dışında sözleşmenin sona erdirilmesi ise haksız fesih kavramına sebep olacak ve ciddi sonuçlara sebep olabilecektir.

xxi. Kulübün fesih hakkını doğuran haller Türk Hukuku bakımından dört ana başlıkta toplanabilir. Bunlar; Futbolcunun futbol faaliyeti dışında vaki hastalık veya istirahat halinin altı ayı aşması, futbolcunun en az altı ay müddetle kesinleşmiş hak mahrumiyeti veya müsabakadan men cezası almış olması, futbolcunun PFSTT m.25’de sayılan yükümlülüklerini ağır suretle ihlal etmesi, futbolcunun futbolcu menajerleri ile çalışma talimatına aykırı davranışları nedeniyle en az 4 resmi müsabakadan men cezası almış olması halleridir.

xxii. FIFA ve CAS uygulamaları çerçevesinde kulübün fesih hakkı ise; futbolcunun yokluğu, yeterli istatistiki verilere ulaşamama, performans düşüklüğü, doping, uyuşturucu ve alkol kullanımı, futbolcunun fiziksel durumu başlıkları altında toplanmıştır. FIFA ve CAS uygulamalarının kulübün fesih hakkı noktasındaki yaklaşımının talimatlardan ziyade içtihatlarla dayandığını söylemek mümkündür.

xxiii. Kulüplerin olduğu gibi futbolcuların da fesih hakkı bulunmaktadır. Türk Hukuku bakımından futbolcunun fesih hakkı üç ana başlıkta toplanabilir. Bunlardan en önemlisi ücretin ödenmemesi, bir diğeri ücret dışındaki edimlerin yerine getirilmemesi ve sonuncusu ise sportif nedenle fesih hakkıdır. Söz konusu fesih hakkının kullanımı bir takım usuli kurallara tabi tutulmuştur. Usule uygun olarak kullanılmayan fesih hakkı, fesih hakkının varlığına rağmen haksız feshin sonuçlarına tabi olacaktır.

xxiv. FIFA ve CAS uygulamaları çerçevesinde ise futbolcunun fesih hakkı yine 3 ana başlık altında toplanabilecektir. Bunlar; ücretin ödenmemesi, etkin çalışma hakkının ihlali, sportif nedenle fesih hakkıdır.

xxv. Uluslararası nitelikli sözleşmeler bakımından futbolcunun fesih hakkını oluşturan haller uzunca bir süre FIFA talimatlarında detaylı olarak zikredilmemiştir ve içtihatlar doğrultusunda belirli bir çerçeveye oturmuştur. Ancak 1 Haziran 2018 tarihinde yürürlüğe giren düzenleme sonrasında futbolcunun ücret ödenmemesi durumunda hangi hallerde fesih hakkına sahip olacağı detaylı olarak düzenlenmiştir (FIFA FSTT 14/bis).

xxvi. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi bakımından tartışılması gereken bir diğer hal ise Türkiye’de bulunan yabancı futbolcuların TFF düzenlemeleri gereği alt liglerde oynayamaması halidir (TFF 2.Lig ve TFF 3.Lig). Bahse konu olasılıkta iş görme ediminin, bir diğer ifade ile futbol faaliyetine katılma ediminin önemli bir parçası olan futbolcunun resmi müsabakalara katılması borcu ifa edilmesi fiziken mümkün olsa

da hukuken talimatlar gereği mümkün olmayan bir borçtur. Bahse konu olasılık bakımından bu durumun borçlunun sorumlu olmadığı sonraki imkansızlık olduğunu söylenecektir. Sonradan ortaya çıkan imkansızlık borçlunun borcunu sona erdirmekle birlikte tam iki tarafa borç yükleyen sözleşmelerde karşı edim sorununun da değerlendirilmesi gerekir. Alacaklı ifanın imkansızlaşmasından sorumlu kabul edildiği takdirde borçlunun uğradığı zararı tazmin etmekle yükümlü olacaktır. Bu durumda kulübün küme düşmesinden ve futbolcunun iş görme ediminin imkansızlaşmasından kulübün sorumlu tutulup tutulamayacağı iş bu tazminat hükümlerinin uygulanması için tartışılmalıdır. Şayet kulüp kusuru ile bir alt lige düşmeye sebebiyet verdiyse ifa imkansızlığı nedeni ile futbolcunun ortaya çıkan zararını tazmin yükümlülüğü altına girecektir. Kulübün hangi hallerde kusurlu olduğu ise somut olayın niteliğine göre değerlendirilecektir.

xxvii. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin sona ermesinin bir takım sonuçları mevcuttur. Bunlardan ilki futbolcunun serbest kalmasıdır. Sözleşme ne şekilde sona ermiş olursa olsun futbolcu serbest kalacaktır. Diğer sonuçlar ise sözleşmenin ne şekilde sona erdiğine göre ortaya çıkabilen tazminat sorumluluğu ve sportif cezalardır.

xxviii. Sözleşmenin futbolcu tarafından haklı olarak veya kulüp tarafından haksız olarak feshedilmesi durumunda futbolcunun tazminat talep etme hakkı mevcuttur. Türk Hukukunda bu tazminat bakiye süre ücret tazminatı olarak adlandırılan tazminattır ve bakiye süre ücret tazminatının hesaplama ilkeleri çerçevesinde hesaplanmaktadır. FIFA ve CAS uygulamalarında ise bu tazminat hesaplaması uzunca bir süre içtihatlar ışığında ve Türk Hukukundaki bakiye süre ücret tazminatı hesaplamasına paralel şekilde yapılmış olmakla birlikte 1 Haziran 2018’de yapılan talimat değişikliği sonrası açık ve yazılı kurallara bağlanmıştır. Buna göre tazminat hesabı FIFA FSTT m.17/1 doğrultusunda yapılacaktır. Düzenleme öncesi dönemden en büyük farklılık ise düzenleme ile sözleşmenin ödenmemiş alacaklar nedeniyle erken sona erdirilmesi halinde futbolcuya 3 aylık ücreti tutarında ek tazminat hakkının tanınmasıdır. Çok kötü koşulların varlığı halinde bu ek tazminat 6 aya kadar artırılabilir. Ancak hiçbir halde hükmedilecek toplam tazminat sözleşmenin bakiye süre ücret değerini aşamayacaktır.

xxix. Futbolcunun haksız feshi veya kulübün sözleşmeyi haklı olarak feshetmesi halinde kulüplerin tazminat talep etme hakkı da mevcuttur. Türk Hukukunda bu

tazminat TBK hükümleri doğrultusunda hesaplanıyor olmakla birlikte FIFA ve CAS uygulamasında ise tazminat hesaplamasına ilişkin farklı formüller kullanılmaktadır. FIFA ve CAS tarafından kullanılan hesaplama yöntemlerinin futbolun dinamikleri ve futbolcunun bir işçi olarak futbol piyasasındaki ekonomik değeriyle daha fazla örtüşüğünü söylemek mümkündür.

xxx. Profesyonel futbolcu sözleşmesinin feshi halinde futbolcunun tazminat ödeme yükümlülüğü doğması ihtimali mevcuttur. Bu halde futbolcu tazminattan bizzat sorumlu olacağı gibi gerek PFSTT m.29/3'de ve 30/5'de yer alan düzenleme gerekse de FIFA FSTT m.17/2'de yer alan düzenleme gereği futbolcunun yeni sözleşme imzaladığı kulüp de bu tazminattan müştereken ve müteselsilen sorumludur.

xxxi. Profesyonel futbolcu sözleşmelerinin sona ermesi tazminat yükümlülüğünün yanı sıra sportif sonuçlar da doğurabilmektedir. Sportif cezalar sözleşmenin feshinde haklı bir sebebe dayanmayan tarafa verilebilecek cezalardır. Koruma dönemi, sportif cezaların uygulanabilmesi açısından esas alınan ilk kriterdir. Bir diğer ifade ile koruma dönemi dışındaki bir fesih halinde her ne kadar tazminat yükümlülüğü doğabilecek olsa da sportif cezalar uygulanmayacaktır. Sportif cezaların hangi hallerde uygulanacağı PFSTT m.30/1'de ve m.30/5'de düzenlenmiştir. FIFA FSTT m.17/4'de sportif cezalara ilişkin olarak yer alan düzenlemeler de PFSTT ile paraleldir. Nitekim DRC bu hüküm doğrultusunda sportif cezaların uygulanması yönünde birçok karar almıştır.

KAYNAKÇA

AKSOY Onur, *Profesyonel Futbolcunun İş Sözleşmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Bahçeşehir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2010,

AMOS Anne, “İstemsiz Doping Kullanımı ve WADA Kuralları: Artık Grip Olan Sporcu Rahat Nefes Alabilecek mi?” Çeviren; Av. Doruk Özgündüz, *Av. İsmail İnan Armağanı*, Ankara, 2013

ANDRADE Jose Luis, MEHRZAD John “The Right to Play and Just Cause for Contract Termination” *World Sports Law Report*.

AYDIN Ufuk, *Profesyonel Sporda Sendikalaşma PFA Örneği ve Türkiye*, Ankara: Grup Matbaacılık, 2007.

AYDIN Ufuk, “Toplu İş Hukuku ve Profesyonel Futbolcular”, *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2014.

AYDOS Oğuz Sadık, “Sporcu Sözleşmesinin Feshi”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63. Cilt, 3. Sayı, Ankara, 2013.

BAŞTÜRK Faruk, *İş Hukukunda Profesyonel Futbolcu*, İstanbul: Beta Yayınevi, 2007.

BAŞTÜRK Faruk, *Uluslararası Spor Federasyonlarında İş Sözleşmesinden Doğan Uyuşmazlıkların Çözümü: FIFA ve FIBA Örneği*, Ankara: Turhan Kitabevi Yayınları, 2017.

CARSTEN Jorgensen, “Danish Football Players Union is a success”, www.eurofound.europa.eu, (26.11.2017).

CEM Çağrı, *Profesyonel Futbolcu Transfer Sözleşmesi*, İstanbul: On İki Levha Yayıncılık, 2012.

CENGİZ Recep, “Profesyonel Futbol Kulübü Yöneticilerinin Dönüşümsel Liderlik Stilleri İle Kulüplerinin Örgüt Sağlığı Ve Futbolcuların Yıldırma (Mobbing) Yaşamaları Arasındaki İlişki”, (Yüksek Lisans Tezi), Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2008.

ÇAKMUT YENERER Özlem (Çeviren), “Sporda Yolsuzluk: Şike ve Teşvik Primi Suçu”, Ankara, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu ‘Av. İsmail İnan’ Armağanı*, 2013,

ÇELEBİ Ferhat, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul: Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.

ÇİL Şahin, *İş Hukuku Yargıtay İlke Kararları (2013-2014 Yılları)*, 6.B, Ankara: Yetkin Yayınları, 2015, s.91.

DE WEGER Frans, “The Jurisprudence of FIFA Dispute Resolution Chamber”, 2.B., E-kitap, Asser Pres - Springer, 2016

DIE M. Giger, vom Gläubiger verschuldete Leistungsunmöglichkeit, Bern 1992.

- DUVAL Antonie, MAREN Oscar Van, “The Labour Status of Professional Football Players in the European Union: Unity in/and/or Diversity?”, *European Labour Law Journal*, 2017, Vol. 8(3)
- DURAL Mustafa, ÖĞÜZ Tufan, *Kişiler Hukuku*, C.II, 11. B, İstanbul, Filiz Kitabevi, 2011.
- EKŞİ Nuray, *Spor Tahkim Hukuku*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 2015
- EKŞİ Nuray, “Milletlerarası Tahkim Kanunu Hakkında Genel Bir Değerlendirme”, *Milletlerarası Hukuk ve Milletlerarası Özel Hukuk Bülteni*, 23 (1-2).
- EREN Fikret, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, 22.B., Ankara: Yetkin Yayınları, 2017.
- EREN Fikret, *Borçlar Hukuku Özel Hükümler*, 6.B., Ankara: Yetkin Yayınları, 2018.
- GENÇ Durmuş Ali, *Spor Hukuku Ders Kitabı*, İstanbul: Alfa Yayınları, 1998.
- GIANCASPRO Mark, “Buy-out clauses in professional football player contracts: questions of legality and integrity”, *International Sports Law Journal*, Published Online, 2016.
- GÖZLER, Kemal, *İdare Hukuku*, Bursa: Ekin Yayınevi, 2009.
- GRADEV Georgi, “Sporting Just Cause and Relating Jurisprudence of FIFA and CAS”, *International Sports Law Review Pandektis* Vol.8: 3-4.
- GRAF Fritz, *Das Vertragsspielerstatut*, Mainz 1954.
- GÜNGÖR Devrim, “Şike Suçu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Ankara 2011/4.
- GÜRAN Sait, “Futbol Müsabakasında Şike Disiplin Suçu”, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu ‘Av. Atilla Elmas’ Armağanı*, Ankara, 2012.
- İNCEOĞLU M. Murat, “İfanın Alacaklı Yüzünden İmkansızlaşması”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2008.
- KILIÇOĞLU Ahmet M., “Borçlar Hukuku Genel Hükümler”, 21.B., Ankara: Turhan Kitabevi, 2017.
- KOCASAKAL Hatice Özdemir, *Sportif Uyuşmazlıkların Tahkim Yoluyla Çözümü ve Spor Tahkim Mahkemesi (CAS)*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2013.
- KÖME AKPULAT, Ayşe, *İş Mahkemelerinde Yargılamanın Özellikleri*, İstanbul: On İki Levha Yay., 2018.
- KÜÇÜKGÜNGÖR Erkan, “Türk Hukukunda Sporcuların Hukuki Durumu”, *Ankara Barosu Dergisi*, Ankara, 1999/1
- MUTLU Uğur, “WADA Code Madde 10.4: Doping Cezasının Belirli Koşullar Altında Azaltılması Veya Kaldırılması”, *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları, 2014.

- MOLLAMAHMUTOĞLU Hamdi, ASTARLI Muhittin, BAYSAL Ulaş, *Bireysel İş Hukuku*, C.I, 1.B., Ankara: Lykeion Yayınevi, 2017
- NARMANLIOĞLU Ünal, *İş Hukuku Ferdi İş İlişkileri*, 5.B, İstanbul: Beta Yayınları, 2014.
- OĞUZMAN M. Kemal, ÖZ M. Turgut, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.I, 16.B, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.
- OĞUZMAN M., ÖZ M. Turgut, *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, C.II, 13.B, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2017
- ÖZÇELİK Ş. Barış, “Sözleşmeden Doğan Borçların İfasında Hukukî İmkânsızlık ve Sonuçları”, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 63 (3) 2014.
- ÖZDEMİR Mehmet Serhan, “Sporcu Alacağı Davaları”, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu “Av. Akın Ataksoy” Armağanı*, Ankara, 2015.
- ÖZDİREKCAN Bülent, “Dopingin ve Dopingle Mücadelenin Mağdurları: Sporcular”, *Av. Kısmet Erkiner Armağanı Spor Hukuku Yazıları*, İstanbul, İstanbul Barosu Yayınları, 2014.
- PETEK Hasan, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2002.
- REENHOW Annette, “Sporda Dopingle Mücadele Cezaları ve Rekabetin İhlali”, Çeviren; Zeynep Uğurlu, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu Av. İsmail İnan Armağanı*, Ankara: Salmat Basım Yayım, 2013.
- RYBAK Frank, *Das Rechtsverhältnis zwischen dem Lizenzfußballspieler und seinem Verein*, Friedrich-Schiller-Universität Jena 1998.
- SARI Suat, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinde Futbolcunun Hak ve Yükümlülükleri*, İstanbul: Filiz Kitabevi, 2015.
- SEÇER Öz, *Eser Sözleşmesinin İş Sahibi Tarafından Tam Tazminatla Feshi*, Ankara: Yetkin Yayınları, 2016
- SEVİMLİ K. Ahmet, *İşçinin Özel Yaşamına Müdahalenin Sınırları*, 1.B, İstanbul, Legal Yayınevi, 2006.
- SEVİMLİ K. Ahmet, “Veri Koruma Hukuku İlkeleri Işığında Türk Borçlar Kanunu Madde 419”, *Sicil İş Hukuku Dergisi*, Yıl:6, Sayı:24, Aralık 2011.
- SEVİMLİ K. Ahmet, “Türk Borçlar Kanunu m.417 ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Işığında Genel Olarak İşçinin Kişiliğinin Korunması”, *Çalışma ve Toplum Ekonomi ve Hukuk Dergisi*, Sayı:36, 2013.
- ŞAHİN Onur, *Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Sona Ermesi ve Bundan Kaynaklanan Uyuşmazlıkların Sportif Yargı Yoluyla Çözümü*, 1.B, İstanbul, 12 Levha Yayıncılık, 2016
- ŞANLI Cemal, ESEN Emre, ATAMAN FİGANMEŞE İnci, *Milletlerarası Özel Hukuk*, İstanbul: Vedat Kitapçılık, 2018.

ŞENER Oruç Hami, *Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı*, Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2012.

SÜZEK Sarper, *İş Hukuku*, 15. B., İstanbul: Beta Yayıncılık, 2018.

TFF, Tahkim Kurulu Örnek Kararları 2006-2008, İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, 2008.

TÜRKKAN Adnan, “Profesyonel Futbolcu Sözleşmesi ve Opsiyon Hakkı”, *Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu ‘Av. Atilla Elmas’ Armağanı*, Ankara, 2012.

YAVUZ Cevdet, *Borçlar Hukuku Dersleri*, 14. B., İstanbul: Beta Yayınevi, 2016.

YAVUZ Nihat, *Eski ve Yeni Türk Borçlar Kanunu’na Göre Eser ve Hizmet Sözleşmeleri*, Ankara: Adalet Yayınevi, 2011.

YILMAZ Alper Çağrı, *FIFA ve CAS Kuralları Çerçevesinde Uluslararası Nitelikli Profesyonel Futbolcu Sözleşmesinin Feshi*, İstanbul, On İki Levha Yayıncılık, 2017.

YÜREKLİ Sabahattin, *Türk Borçlar Kanununa Göre Hizmet Sözleşmesinin Sona Ermesi*, 3.B., Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2016.

www.legalbank.net

www.kazanci.com.tr

BURSA ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ

TEZ ÇOĞALTMA VE ELEKTRONİK YAYIMLAMA İZİN FORMU

Yazar Adı Soyadı	Yakub Kızılkaya
Tez Adı	Profesyonel Futbolcuların İş İhtisabının Sora Ermesi
Enstitü	Sosyal Bilimler
Anabilim Dalı	Özel Hukuk
Tez Türü	Yüksek Lisans
Tez Danışman(lar)ı	K. Ahmet Sarınlı
Çoğaltma (Fotokopi Çekim) İzni Kısıtlama	☐ Patent Kısıt (2 yıl) ☐ Genel Kısıt (6 ay) ☒ Tezimin elektronik ortamda yayımlanmasına izin veriyorum.

Hazırlamış olduğum tezimin belirttiğim hususlar dikkate alınarak, fikri mülkiyet haklarım saklı kalmak üzere Bursa Uludağ Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından hizmete sunulmasına izin verdiğimi beyan ederim.

Tarih : 17.07.2019

İmza :